

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

C 487

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

59ο έτος

28 Δεκεμβρίου 2016

Περιεχόμενα

I Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

519η σύνοδος ολομέλειας της ΕΟΚΕ της 21ης και 22ης Σεπτεμβρίου 2016

2016/C 487/01	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Νέα μέτρα για μια διακυβέρνηση και υλοποίηση με γνώμονα την ανάπτυξη —Αξιολόγηση των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων και σχετικές συστάσεις» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)	1
2016/C 487/02	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τα δικαιώματα του εσωτερικού προσωπικού παροχής φροντίδας» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)	7
2016/C 487/03	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πολιτική βιοποικιλότητας της ΕΕ» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)	14
2016/C 487/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η πορεία μετά το Παρίσι» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)	24
2016/C 487/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η θέση της ΕΟΚΕ σχετικά με συγκεκριμένα βασικά θέματα που έχουν τεθεί στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για τη διατλαντική εταιρική σχέση συναλλαγών και επενδύσεων (ΤΤΙΡ)» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)	30
2016/C 487/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Βιώσιμη ανάπτυξη: Χαρτογράφηση των εσωτερικών και εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ» (διερευνητική γνωμοδότηση)	41

EL

2016/C 487/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Μια νομοθεσία ανθεκτική στον χρόνο» (διερευνητική γνωμοδότηση)	51
---------------	---	----

III Προπαρασκευαστικές πράξεις

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

519η σύνοδος ολομέλειας της ΕΟΚΕ της 21ης και 22ης Σεπτεμβρίου 2016

2016/C 487/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το ενωσιακό νομικό πλαίσιο για τις τελωνειακές παραβάσεις και τις σχετικές κυρώσεις» [COM(2013) 884 final — 2013/0432 (COD)]	57
2016/C 487/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2013/34/ΕΕ όσον αφορά τη δημοσιοποίηση πληροφοριών για τη φορολογία εισοδήματος από ορισμένες επιχειρήσεις και υποκαταστήματα» [COM(2016) 198 final — 2016/0107 (COD)]	62
2016/C 487/10	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 όσον αφορά τη χρήση του συστήματος εισόδου/εξόδου» [COM(2016) 196 final — 2016/0105 (COD)] και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εισόδου/εξόδου (ΣΕΕ) για την καταχώριση δεδομένων εισόδου και εξόδου και δεδομένων άρνησης εισόδου των υπηκόων τρίτων χωρών που διέρχονται τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και τον καθορισμό των όρων πρόσβασης στο ΣΕΕ για σκοπούς επιβολής του νόμου, και σχετικά με την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008 και (ΕΕ) αριθ. 1077/2011» [COM(2016) 194 final 2016/0106 (COD)]	66
2016/C 487/11	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τα μέτρα κατοχύρωσης της ασφάλειας εφοδιασμού με φυσικό αέριο και με την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 994/2010» [COM(2016) 52 final — 2016/0030 (COD)]	70
2016/C 487/12	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για το υδροποιημένο φυσικό αέριο και την αποθήκευση αερίου» [COM(2016) 49 final]	75
2016/C 487/13	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση μηχανισμού ανταλλαγής πληροφοριών όσον αφορά τις διακυβερνητικές συμφωνίες και τις μη δεσμευτικές πράξεις μεταξύ των κρατών μελών και τρίτων χωρών στον τομέα της ενέργειας και την κατάργηση της απόφασης αριθ. 994/2012/ΕΕ» [COM(2016) 53 final]	81
2016/C 487/14	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για το υπολογιστικό νέφος — Ανάπτυξη μιας ανταγωνιστικής οικονομίας δεδομένων και γνώσης στην Ευρώπη» [COM(2016) 178 final]	86
2016/C 487/15	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προτεραιότητες τυποποίησης στον τομέα των ΤΠΕ για την ψηφιακή ενιαία αγορά» [COM(2016) 176 final]	92
2016/C 487/16	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση 2016-2020 — Επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της διακυβέρνησης» [COM(2016) 179 final]	99

2016/C 487/17	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ενδεικτικό πυρηνικό πρόγραμμα που παρουσιάζεται σύμφωνα με το άρθρο 40 της Συνθήκης Ευρατόμ για γνωμοδότηση από την Ευρωπαϊκή και Κοινωνική Επιτροπή» [COM(2016) 177 final]	104
2016/C 487/18	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Συμβουλίου όσον αφορά ορισμένες διατάξεις σχετικά με τη χρηματοοικονομική διαχείριση για ορισμένα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν ή απειλούνται από σοβαρές δυσκολίες όσον αφορά τη χρηματοοικονομική τους σταθερότητα» [COM(2016) 418 final — 2016/0193 (COD)]	111
2016/C 487/19	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί πρόσθετων δασμών στις εισαγωγές ορισμένων προϊόντων καταγωγής Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (κωδικοποίηση)» [COM(2016) 408 final — 2014/0175 (COD)]	112
2016/C 487/20	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2004/37/ΕΚ σχετικά με την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους ή μεταλλαξιογόνους παράγοντες κατά την εργασία» [COM(2016) 248 final — 2016/0130 (COD)]	113

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

519Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΟΚΕ ΤΗΣ 21ΗΣ ΚΑΙ 22ΗΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2016

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Νέα μέτρα για μια διακυβέρνηση και υλοποίηση με γνώμονα την ανάπτυξη —Αξιολόγηση των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων και σχετικές συστάσεις»

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2016/C 487/01)

Εισηγητής: ο κ. Etele BARÁTH

Απόφαση της συνόδου ολομέλειας:	21.1.2016
Νομική βάση	Άρθρο 29 παράγραφος 2 του εσωτερικού κανονισμού Γνωμοδότησης πρωτοβουλίας
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	8.9.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	21.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	171/1/4

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει να ακολουθηθεί μια συντονισμένη μορφή ενωσιακής διακυβέρνησης, με γνώμονα την ανάπτυξη και στόχο την οικοδόμηση μιας ανανεωμένης, ισχυρής και ειρηνικής Ευρώπης. Κρίνεται σκόπιμο να ενισχυθεί ο συντονισμός, ενδεχομένως μέσω της ριζικής αλλαγής του τρόπου οργάνωσης της διακυβέρνησης.

1.2. Θα ήταν σκόπιμο επίσης να αποκατασταθεί η δυναμική ανάπτυξη της οικονομίας με συντονισμένες ενέργειες, να σταθεροποιηθούν τα θεμέλια της κοινωνικής ευημερίας και της δημοκρατίας, να υποστηριχθεί η συνύπαρξη των διαφόρων πολιτισμικών εκφράσεων και να επιδειχθεί ο αρμόζων σεβασμός προς το περιβάλλον.

1.3. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η συνεπής εφαρμογή της αρχής της εταιρικής σχέσης αποβλέπει στην προώθηση της συμμετοχής των ενδιαφερομένων μερών στον προγραμματισμό και την υλοποίηση της επένδυσης των πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η συμμετοχή αυτή θα ενισχύσει τη συλλογική δέσμευση υπέρ των επενδύσεων και θα επιτρέψει ευρύτερη προσφυγή στην εμπειρογνωμοσύνη. Θα συντελέσει στην αποτελεσματικότερη υλοποίηση των έργων, στην αύξηση της διαφάνειας και στην πρόληψη των περιπτώσεων απάτης και καταχρήσεων.

1.4. Αυτό το οποίο χρειαζόμαστε είναι μια στρατηγική και στόχοι απλοί και εύληπτοι, ένα ενιαίο σχέδιο για την Ευρώπη (στρατηγική «Ευρώπη 2030-2050»). Πρέπει να επαναλάβουμε τη θέση ότι η δημιουργία μιας Ευρώπης καινοτόμου, αειφόρου και χωρίς αποκλεισμούς παραμένει κύριος στρατηγικός στόχος της ΕΕ. Για τον σκοπό αυτό, οι στόχοι της COP 21 (στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης) θα πρέπει επίσης να περιληφθούν στο σχέδιο.

1.5. Πρέπει να συντονίζονται καλύτερα τα αναπτυξιακά προγράμματα. Η εκπόνηση βραχυπρόθεσμων, μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων αναπτυξιακών προγραμμάτων και εργαλείων πρέπει να βασίζεται σε ένα σύνολο ευσύνοπτων στόχων. Ως «εργαλεία» νοείται το σύνολο των μέσων πολιτικής, νομικής, οργανωτικής και χρηματοοικονομικής φύσης.

1.6. Για λόγους καλύτερου συντονισμού, η ΕΟΚΕ συνιστά να χρησιμοποιηθούν, υπέρ των κοινών ενωσιακών στόχων, τα καθιερωμένα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) καθώς και τα προερχόμενα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) αγορακεντρικά έργα, τα οποία ενεργοποιούν και ιδιωτικά κεφάλαια. Για τον σκοπό αυτό, είναι σημαντικό να συντονίζονται οι σχετικοί με την εφαρμογή τους στόχοι και νομοθεσία.

1.7. Η ΕΟΚΕ προτείνει το κύριο μέσο άσκησης της ενισχυμένης κεντρικής διακυβέρνησης με γνώμονα την ανάπτυξη να είναι το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, το οποίο βασίζεται στην ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης και θα πρέπει να περιλαμβάνει επίσης τα μέσα άσκησης συνεχούς επιρροής επί του σχεδίου για την Ευρώπη και στενής παρακολούθησης της πορείας του. Με αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε, μέσω του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, να εκπληρώνεται παράλληλα η αποστολή των συστημάτων που αποσκοπούν στην ύπαρξη ενός κοινωνικού περιβάλλοντος που θα εγγυάται την καλή διαβίωση.

1.8. Παράλληλα με το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕγχΠ) —δείκτη επιδόσεων που έχει ήδη υιοθετηθεί και είναι κυρίως οικονομικής φύσης—, ένας δείκτης αποτελεσμάτων (ακαθάριστο εγχώριο αποτέλεσμα), συμπληρωματικός του πρώτου, που θα αντικατοπτρίζει επίσης τη βιωσιμότητα και θα υπολογίζεται σε συνάρτηση με κυρίως κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως βάση για την εποπτεία της αποτελεσματικότητας της διακυβέρνησης με γνώμονα την ανάπτυξη.

1.9. Κρίνεται δε απαραίτητος ο στενός συντονισμός και η εφαρμογή μιας ανοικτής μεθόδου συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών. Πρέπει να προβλεφθεί η προσαρμογή της μέχρι σήμερα εμπειρίας στις αναπτυξιακές διαδικασίες.

1.10. Πρέπει να εναρμονιστούν τα νομικά και χρηματοδοτικά μέσα. Οι επιδόσεις της διακυβέρνησης με γνώμονα την ανάπτυξη θα εξαρτηθούν από τον δυναμισμό της οικονομίας, την αύξηση του κινητοποιούμενου κεφαλαίου, την αυξημένη αποτελεσματικότητα του συστήματος επενδύσεων, το ενισχυμένο επίπεδο προσόντων του ανθρώπινου δυναμικού και τον βαθμό καινοτομίας των επιχειρήσεων. Ωστόσο, ο κυριότερος πιο μακρόπνοος στόχος της έγκειται στην εξασφάλιση της ευημερίας, στην ανανέωση της κοινωνίας και στην εξασφάλιση ενός καλύτερου και βιώσιμου περιβάλλοντος.

1.11. Επίσης αναγκαία θεωρείται η από κοινού εφαρμογή σε πολλαπλά επίπεδα. Παράλληλα με τη συντελούμενη μεταρρύθμιση (πρόγραμμα REFIT), θα ήταν σκόπιμο να αναπτυχθούν τα νομικά και διοικητικά μέσα της διακυβέρνησης με γνώμονα την ανάπτυξη. Ως προς αυτό, πρέπει να ενισχυθούν σημαντικά τα μέσα ενδιάμεσου επιπέδου, δηλαδή τα μέσα συντονισμού της μακροπεριφερειακής ανάπτυξης. Επιπλέον, ο ρόλος των λειτουργικών περιφερειών, των πόλεων, των αστικών ζωνών, των αστικών και μητροπολιτικών κέντρων και των δικτύων αποκτά ιδιαίτερη αξία μέσα στο σχέδιο για την Ευρώπη.

1.12. Ένα από τα απαραίτητα στοιχεία της διακυβέρνησης με έμφαση στη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη είναι η συνέχεια. Πρέπει να συντονιστούν οι όροι του κυκλικού χαρακτήρα της εκάστοτε πολιτικής, των διαδικασιών προγραμματισμού και ανάπτυξης και των δημοσιονομικών οριζόντων. Η ανάπτυξη απαιτεί συνεχή ανάλυση, ελέγχους και διορθωτικές κινήσεις.

1.13. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να ενημερώνονται επακριβώς οι πολίτες, να ενθαρρύνεται η δέσμευσή τους, να αναπτυχθούν η προβολή και η προώθηση πολιτικού χαρακτήρα και να παρουσιάζονται με τον δέοντα τρόπο οι ελλείψεις και τα απτά αποτελέσματα.

1.14. Η ΕΟΚΕ ανέκαθεν υποστηρίζει την ενίσχυση της δημοκρατικής συμμετοχής. Όσον αφορά την ανοικτή μέθοδο συνεργασίας, πρέπει να κατοχυρώνεται σε όλα τα επίπεδα η συμμετοχή των κοινωνικών και οικονομικών εταίρων και των μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ), η οποία πρέπει να συνδυαστεί, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με την αναβάθμιση του ρόλου της ΕΟΚΕ.

1.15. Όπως ήδη ανέφερε στη γνωμοδότηση που εκπόνησε το 2012⁽¹⁾, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη θέσπιση ενός ευρωπαϊκού κώδικα δεοντολογίας για την εταιρική σχέση (ΕΚΔΕΣ), στόχος του οποίου είναι να παράσχει στα κράτη μέλη ένα πλαίσιο εταιρικής σχέσης σε θέματα σχεδιασμού και υλοποίησης. Η αντίληψη των εταίρων για την ΕΕ θα βοηθήσει στη διαμόρφωση των στόχων και θα διευκολύνει την ταύτιση των εν λόγω εταίρων με αυτούς, ενώ θα βελτιώσει την αποδοτικότητα της εφαρμογής των σχεδίων.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η αρχή της εταιρικής σχέσης στην εφαρμογή των Ταμείων του κοινού στρατηγικού πλαισίου —Στοιχεία για έναν ευρωπαϊκό κώδικα δεοντολογίας σχετικά με την εταιρική σχέση» (ΕΕ C 44 της 15.2.2013, σ. 23).

1.16. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι χρειάζεται υπέρβαση της νομοθεσίας περί εταιρικής σχέσης με βάση τις προτάσεις και τις ορθές πρακτικές και καθορισμός εν πολλοίς των ελάχιστων προσδοκιών που θα πρέπει να ικανοποιούν τα κράτη μέλη επί ποινή κυρώσεων.

1.17. Η ΕΟΚΕ συνιστά να οφείλουν τα κράτη μέλη να διαμορφώσουν αποτελεσματικά συστήματα χρηματοδότησης για την ενίσχυση των δυνατοτήτων των εταιρών. Τα συστήματα αυτά δεν πρέπει να εξαντλούνται στα απλά προγράμματα επιμόρφωσης ή μετάδοσης πληροφοριών, αλλά πρέπει να συνίστανται επίσης στην ανάπτυξη δικτύων εταιρικής σχέσης, καθώς και στην εφαρμογή μέσων ουσιαστικής συμμετοχής.

1.18. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ενισχύσει τη συνεργασία με τα ευρωπαϊκά δίκτυα εταιρικής σχέσης. Πρέπει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να καθιερώσει ένα σύστημα χρηματοδότησης που θα υποστηρίζει τη λειτουργία όσων ευρωπαϊκών δικτύων ΜΚΟ δραστηριοποιούνται σε θέματα περιφερειακής πολιτικής, με βασικό ζητούμενο τον έλεγχο των εγχώριων διαδικασιών και την ενημέρωση.

2. Για μια ισχυρή και ανανεωμένη Ευρώπη

2.1. Κατάσταση των πραγμάτων και αιτιολόγηση

2.1.1. Η ΕΕ είναι μεν ισχυρή, αλλά εξακολουθεί να βρίσκεται αντιμέτωπη με μια πολύπλευρη και ανανεούμενη κρίση, όπως καθίσταται σαφές με το Brexit. Η οικονομική κρίση του 2008 διέλυσε την ευφορία που γέννησε η διεύρυνση των αρχών της χιλιετίας του 2000 και διέκοψε τη διαδικασία σύγκλισης αρκετών χωρών.

2.1.2. Η οικονομική κρίση, και ιδίως η συνακόλουθη μείωση των επενδύσεων, προκάλεσαν ρωγμές στη —βασισμένη στην ανάπτυξη— ενότητα των κρατών μελών και οδήγησαν σε αυξανόμενες πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές εντάσεις. Παρά τον πρωταρχικό στόχο της ΕΕ, οι αναπτυξιακές αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών αυξάνονται ολοένα και περισσότερο.

2.1.3. Η συνέχιση των αυστηρών πολιτικών λιτότητας σε χώρες με υψηλό δημόσιο και εξωτερικό χρέος και δημοσιονομικό έλλειμμα προκαλεί τη διεύρυνση του χάσματος μεταξύ των εν λόγω χωρών και των πλέον ανεπτυγμένων. Επομένως, απαιτούνται νέες πολιτικές για τον συνδυασμό της οικονομικής ανάπτυξης και του ελέγχου του δημοσιονομικού ελλείμματος με αποτελεσματικές πολιτικές υπέρ της κοινωνικής ενσωμάτωσης.

2.1.4. Η φτώχεια, η εργασιακή επισφάλεια και η ανεργία έχουν φτάσει σε απαράδεκτα υψηλά επίπεδα. Η απουσία προοπτικών για τους νέους συνιστά σημαντικό εμπόδιο για το μέλλον και την ανανέωση της Ευρώπης.

2.1.5. Η ΕΕ δεν αποτελεί πλέον τον πόλο έλξης που ήταν κάποτε για τους επενδυτές και χαρακτηρίζεται πλέον από δυσκινησία. Από την άποψη των παραγωγικών επενδύσεων χάνει σταδιακά έδαφος σε σχέση με τις ΗΠΑ και με ορισμένα μεμονωμένα κράτη μέλη, όπως η Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι χώρες που υστερούν αποτελούν τροχοπέδη για τις πιο δυναμικές. Η ανάγκη μιας αμοιβαίας αλληλεξάρτησης μειώνεται. Σε ορισμένες χώρες, παρά το σημαντικό δημοσιονομικό πλεόνασμα, το χάσμα διευρύνεται λόγω της μείωσης των παραγωγικών επενδύσεων, γεγονός που —συν τοις άλλοις— οξύνει την απομόνωση των φτωχότερων περιφερειών. Η αντίδραση είναι αργή και γραφειοκρατική.

2.1.6. Σε ένα πλαίσιο όπου κυριαρχούν η μεταναστευτική κρίση και η τρομοκρατία, τα θεμελιώδη κεκτημένα της ΕΕ, όπως η ευρωζώνη ή ο χώρος Σένγκεν, εμφανίζονται σήμερα περισσότερο ως παράγοντες διχασμού και λιγότερο ως στοιχεία συνοχής. Σε πολλές χώρες η ΕΕ χρησιμοποιείται για σκοπούς εσωτερικής πολιτικής διαμαγγίας.

2.1.7. Τα επίπεδα ανάπτυξης των περιφερειών δεν συγκλίνουν. Σε όρους ΑΕγχΠ, ο λόγος της απόκλισης μεταξύ των πιο προηγμένων περιφερειών και αυτών με τον μικρότερο βαθμό ανάπτυξης είναι 14 προς 1. Ορισμένες από τις χώρες, οι οποίες συγκαταλέγονται στους μεγαλύτερους αποδέκτες βοήθειας, χρησιμοποιούν τα κονδύλια που τους χορηγούνται αντί των κρατικών μέσων και μηχανισμών επενδύσεων, με αποτέλεσμα η εθνική συμβολή τους να έχει μειωθεί στο ελάχιστο και σαφώς κάτω από τους αρχικούς στόχους. Τα νεοσύστατα συμβούλια ανταγωνιστικότητας θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους για να προσφέρουν μέγιστη συμβολή στη σύγκλιση του επιπέδου ανάπτυξης μεταξύ περιφερειών.

2.1.8. Οι πολίτες, όπως και οι οικονομικοί, κοινωνικοί και μη κυβερνητικοί (ΜΚΟ) παράγοντες της ΕΕ δεν έχουν πλέον καμία προοπτική, έχουν απομακρυνθεί από την πολιτική διαδικασία και αναδιπλώνονται ολοένα περισσότερο στον εαυτό τους. Αντιλαμβάνονται την ΕΕ ως έναν θεσμό αυστηρό, άκαμπτο και ανίκανο να ανανεώνεται.

2.1.9. Κυρίως εξαιτίας των χαμηλών επιδόσεων της και του αδύναμου θεσμικού συστήματός της σε ζητήματα ανάπτυξης, η ΕΕ δεν είναι σε θέση να εγγυάται επαρκή μέσα για την επίτευξη των —ούτως ή άλλως κατακερματισμένων— στόχων της.

2.1.10. Δεν υπάρχει ενιαία αντίληψη του μέλλοντος, της πολιτικής βούλησης ή της ικανότητας διακυβέρνησης. Η μέθοδος συντονισμού είναι ανεπαρκής και अपαρχειωμένη, τα νομικά μέσα δεν έχουν κανένα αντίκρυσμα ή είναι δύσχυρηστα, η δε συμμετοχή των οργανώσεων και η κοινωνική υποστήριξη είναι ασθενείς, κυρίως εξαιτίας της προβληματικής επικοινωνίας.

2.1.11. Η μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή στρατηγική της ΕΕ έως το 2020 δεν είναι αρκετά μακρόπνη, δεν είναι πλέον ρεαλιστική, είναι κατακερματισμένη και δεν μπορεί να καθοδηγήσει τις διαδικασίες μέσα στα υφιστάμενα μεθοδολογικά σχήματα. Στο μεταξύ, με τη συνεκτίμηση των 17 εγκεκριμένων πρωταρχικών στόχων της COP 21 ως προς τη βιωσιμότητα της ανάπτυξης, προετοιμάστηκε το έδαφος για την επανεξέταση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή του συστήματος και των μέσων διακυβέρνησης, σύμφωνα με μια περίπλοκη μακροπρόθεσμη στρατηγική.

2.2. Νέες κατευθύνσεις

2.2.1. Στο πλαίσιο αυτό, η νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή προώθησε, με την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ένα νέο μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης. Οι στόχοι που έχουν τεθεί —δηλαδή η δημιουργία θέσεων εργασίας και η προώθηση της ανάπτυξης, η υλοποίηση της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς, η απλούστευση του συστήματος οικονομικής ρύθμισης, η ενίσχυση των κοινοτικών εξελίξεων που έχουν προτεραιότητα, η αγορά ενέργειας, η στήριξη των επενδύσεων στην αγορά και στις ψηφιακές υπηρεσίες, η κατά προτεραιότητα διαχείριση των πνευματικών και υλικών δικτύων για τη διασύνδεση της Ευρώπης και η ενίσχυση του αισθήματος περιβαλλοντικής ευθύνης— μπορούν να δώσουν νέα σημαντική ώθηση στην οικονομία.

2.2.2. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και οι συστάσεις του συγκροτούν ένα σύστημα που υπερβαίνει το πλαίσιο της οικονομικής διακυβέρνησης. Κρίνεται δε σκόπιμο να ενισχυθεί μακροπρόθεσμα η σημασία των κοινωνικών και περιβαλλοντικών στόχων εντός του μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

2.2.3. Το πρόγραμμα προτεραιότητας με το οποίο επιδιώκεται η πλήρης ενοποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος της ευρωζώνης, αφενός, είναι ανεπαρκές και, αφετέρου, ενισχύει τη διόλου ανυπόστατη ανησυχία ότι το χάσμα μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών ίσως βαθαίνει περισσότερο. Ο ορισμός αναπτυξιακών στόχων σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα βοηθούσε ίσως την Ευρώπη των δύο ταχυτήτων να βγει εν μέρει από την αδράνεια στην οποία βρίσκεται.

2.2.4. Σήμερα, δύο μεγάλες και πολύ διαφορετικές δέσμες χρηματοοικονομικών μέσων, η καθμία με τη δική της διαδικασία, καθορίζουν τις διαδικασίες ανάπτυξης. Επομένως, κρίνεται σκόπιμο να καταστούν πιο συμπληρωματικές ήδη από το στάδιο του συντονισμού των στόχων.

2.2.5. Πρόκειται πρωτίστως για τα παραδοσιακά κονδύλια των ΕΔΕΤ, όπως αυτά διαλαμβάνονται στις Συνθήκες και που σκοπό έχουν την προαγωγή της κοινωνικής, οικονομικής και εδαφικής συνοχής. Έχουν δε τη μορφή επενδυτικών και αναπτυξιακών ενισχύσεων, οι οποίες μολονότι εκσυγχρονίζονται συνεχώς, εξακολουθούν κατ' ουσίαν να μην αλλάζουν και να διατίθενται μέσω της ανακατανομής του προϋπολογισμού της ΕΕ, ο οποίος με τη σειρά του τροφοδοτείται από τις εισφορές των κρατών μελών. Σε ορισμένες δε περιπτώσεις, τα εν λόγω κονδύλια δεν εκτιμώνται δεόντως από τους αποδέκτες τους, οι οποίοι θεωρούν ότι δικαιωματικά τους ανήκουν. Κατά την ενδιάμεση αναθεώρηση της τρέχουσας περιόδου (μέχρι δηλαδή και το 2020), επιβάλλεται να θεσπιστεί νέα νομοθεσία υπέρ της προαναφερθείσας συμπληρωματικότητας.

2.2.6. Η δεύτερη δέση μέσων είναι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ), χάρη στο οποίο θα υλοποιηθεί, κανονικά, το νέο «σχέδιο Juncker». Πρόκειται για ένα νέο χρηματοδοτικό μέσο, προσανατολισμένο στην αγορά, το οποίο προσφέρει τη δυνατότητα υποστήριξης των επιχειρηματικών κεφαλαίων, κινητοποιεί δημόσιους, τραπεζικούς και ιδιωτικούς πόρους, και του οποίου το ύψος μπορεί να αυξηθεί περαιτέρω. Πρέπει ο μηχανισμός διακυβέρνησης που θα τεθεί σε λειτουργία να γίνει βασικό στοιχείο της διακυβέρνησης με γνώμονα την ανάπτυξη. Η εναρμόνιση αυτών των δύο χρηματοδοτικών συστημάτων πρέπει να γίνει και στο κάθε κράτος μέλος.

2.2.7. Σε σύγκριση με αυτά τα χρηματοδοτικά συστήματα, τα άλλα χρηματοδοτικά μέσα που λειτουργούν αποτελεσματικά είναι ορισμένα διαφοροποιημένα μέσα, προσαρμοσμένα μεν στις επιμέρους αποστολές τους, αλλά περιορισμένης εμβέλειας και στόχευσης. Τα πλαίσια του σχεδίου για την Ευρώπη μπορούν να συντονιστούν συστηματικά και εκ του σύννεγγυς.

2.2.8. Μέχρι σήμερα δεν έχουν ενεργοποιηθεί τα άμεσα μέσα για την εκπλήρωση των —ολιγάριθμων και ασύνδετων— στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» με σκοπό τον καλύτερο συντονισμό. Χωρίς τέτοια μέσα είναι αμφίβολο αν θα μπορεί να συντονίζεται επαρκώς η αναπτυξιακή διαδικασία της ΕΕ. Συνεπώς, πρέπει ο σχεδιασμός της αλληλεπίδρασης των διαφόρων μέσων να συμπεριλαμβάνεται στην περιγραφή της αποστολής του νέου σχεδίου για την περίοδο μετά το 2020.

2.2.9. Οι 11 θεματικοί στόχοι του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου που διέπει τα ΕΔΕΤ, καθώς και οι 10 κύριοι στόχοι του σχεδίου Juncker —που μόνον ασαφώς αντιστοιχούν στους πρώτους—, καθώς και οι αντίστοιχοι δημοσιονομικοί και ρυθμιστικοί κανόνες, πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Σε αυτά προστίθενται τα 17 κριτήρια αναφοράς των ΣΒΑ σχετικά με τη βιωσιμότητα, τα οποία θα είναι καθοριστικά για το μέλλον. Η αποστολή όσον αφορά τη διαδικασία προγραμματισμού της περιόδου μετά το 2020 πρέπει να βασίζεται σε περιορισμένο πλήθος σαφών και ευσύνοπτων στόχων.

2.2.10. Κατά το παρόν, η πληθώρα μηχανισμών που σχετίζονται με τους στόχους, προθεσμιών και εναρκτηρίων ή καταληκτικών ημερομηνιών έχουν ως συνέπεια την αδιαφάνεια όλων των στόχων, στόχους που δυσκολεύονται να κατανοήσουν και να παρακολουθήσουν οι οικονομικοί κύκλοι και η κοινωνία πολιτών. Συν τοις άλλοις, η έλλειψη συνεργειών και αλληλεπίδρασης μεταξύ των διαφόρων στόχων μειώνει σημαντικά την αποτελεσματικότητα των μέσων και των επενδύσεων. Κρίνεται δε σκόπιμο να ενισχυθούν οι συνέργειες του ΕΤΣΕ με την ανανεωμένη στρατηγική «Ευρώπη 2020» κατά την κατάρτιση της νέας στρατηγικής «Ευρώπη 2030-2050» (σχέδιο για την Ευρώπη).

2.2.11. Ενώ τα διαρθρωτικά ταμεία συνοδεύονται από πολύ γραφειοκρατικούς μηχανισμούς προπαρασκευής, εκτέλεσης, ελέγχου και ανάλυσης —τόσο κεντρικούς όσο και αποκεντρωμένους—, και ενώ σε επίπεδο ΕΕ υφίσταται μεγάλος αριθμός οργανισμών για την ορθή εφαρμογή τους, ο νέος διαχειριστικός μηχανισμός του ΕΤΣΕ ξεφεύγει από το πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και η νέα οργανωτική δομή του στηρίζεται σε ανάγκες που συνδέονται με το χρηματοπιστωτικό και επενδυτικό περιβάλλον. Ο συντονισμός των δύο μεγάλων δεσμών προϋποθέτει τον σχεδιασμό ενός στρατηγικού μέσου και ενός νέου συστήματος διακυβέρνησης⁽²⁾.

2.2.12. Ο σχεδιασμός ενός νέου συστήματος διακυβέρνησης με γνώμονα την ανάπτυξη μπορεί να οδηγήσει στον ενισχυμένο συντονισμό και στην ανοικτή συνεργασία των συναρμοδίων.

2.2.13. Για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της απόδοσης των ΕΔΕΤ, πρέπει να ενισχυθεί η θεσμική διάρθρωση της εταιρικής σχέσης και να διευρυνθεί, βάσει του δικαιώματος συμμετοχής στα κοινά, προς όλους των Ευρωπαίους πολίτες. Αυτοί πρέπει να έχουν εγγυημένα τη δυνατότητα πρόσβασης στις κατάλληλες πληροφορίες και να συμμετέχουν στις αποφάσεις σχεδιασμού και εφαρμογής. Θα πρέπει επίσης να μπορούν να εκφράζουν την άποψή τους όσον αφορά τα σχεδιαζόμενα προγράμματα, προσκλήσεις υποβολής προσφορών και εκθέσεις αξιολόγησης.

3. Η ενίσχυση της εταιρικής σχέσης

3.1. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη εξετάσει το ζήτημα της αρχής της εταιρικής σχέσης και υποβάλει λεπτομερείς συναφείς προτάσεις σε διάφορες γνωμοδοτήσεις της.

3.1.1. Στη γνωμοδότηση που εξέδωσε το 2010⁽³⁾, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι ισχύοντες κανονισμοί αφήνουν περιθώρια για υπερβολικά διασταλτική ερμηνεία της έννοιας της εταιρικής σχέσης σε εθνικό επίπεδο και ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να δρα πιο ενεργά και προορατικά ως θεματοφύλακας της αρχής της εταιρικής σχέσης. Θεωρεί σημαντικό όλα τα επιχειρησιακά προγράμματα να εξασφαλίζουν στους εταίρους τα μέσα τεχνικής βοήθειας που απαιτούνται για την ενίσχυση των ικανοτήτων τους. Επίσης, υποστηρίζει την επιστροφή στα προγράμματα κοινοτικής πρωτοβουλίας για την κοινωνική καινοτομία και την τοπική ανάπτυξη.

3.1.2. Στη γνωμοδότηση που υιοθέτησε το 2012⁽⁴⁾, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού κώδικα δεοντολογίας για την εταιρική σχέση. Εκφράζει τις ανησυχίες της κοινωνίας πολιτών όσον αφορά τη μη τήρηση της αρχής της εταιρικής σχέσης και προτείνει τη θέσπιση ενός συστήματος ελέγχου της εταιρικής σχέσης που θα διαχειρίζονται οι ίδιοι οι εταίροι. Συν τοις άλλοις, προτείνει αφενός μεν να εξαρτάται η σύναψη των συμφωνιών εταιρικής σχέσης με τα κράτη μέλη από την ορθή εφαρμογή του κώδικα δεοντολογίας, αφετέρου δε να συμπληρωθούν προς τούτο οι πόροι των επιχειρησιακών προγραμμάτων με οικονομικά κίνητρα. Επιπροσθέτως, επιβεβαιώνει τις συστάσεις της ως προς την ενίσχυση των ικανοτήτων των εταίρων.

3.2. Στη νομοθεσία για την πολιτική συνοχής προβλέπεται η θέσπιση ενός ευρωπαϊκού κώδικα δεοντολογίας για την εταιρική σχέση (ΕΚΔΕΣ), ο οποίος περιέχει κατευθυντήριες γραμμές και ορθές πρακτικές.

3.3. Από την πείρα της εφαρμογής του ΕΚΔΕΣ προκύπτει ότι ορισμένες χώρες έχουν μόνο τύποις εφαρμόσει τις διατάξεις του στην εθνική διαδικασία προγραμματισμού και στον μετασχηματισμό της θεσμικής δομής αξιοποίησης των κονδυλίων των ΕΔΕΤ.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της επιτροπής με θέμα «Πολιτική εδαφικής συνοχής και προϋπολογισμός της ΕΕ — Απλούστευση των ΕΔΕΤ από τη σκοπιά της τοπικής αυτοδιοίκησης», εισηγητής: ο κ. Petr Osvald (CZ/PSE).

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πώς θα προωθηθούν αποτελεσματικές εταιρικές σχέσεις κατά τη διαχείριση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, βάσει των ορθών πρακτικών της περιόδου 2007-2013» (ΕΕ C 44 της 11.2.2011, σ. 1).

⁽⁴⁾ Βλ. υποσημείωση 1.

3.4. Σε αρκετές χώρες δεν δόθηκε στους εταίρους αρκετός χρόνος για να γνωμοδοτήσουν επί των σχετικών εγγράφων. Ομοίως, δεν συμμετείχαν ουσιαστικά στη λήψη βασικών στρατηγικών αποφάσεων π.χ. για την επιλογή των προτεραιοτήτων ή τις χρηματοδοτικές ενισχύσεις. Δεν έχει τεθεί σε εφαρμογή κανένας μηχανισμός ή ειδικό μέσο επικοινωνίας και συμμετοχής που να προωθεί την ενεργό συμμετοχή.

3.5. Από τις αναλύσεις αρκετών ΜΚΟ ⁽⁵⁾ προκύπτει ότι σε ορισμένες χώρες τυπικά γίνονται σεβαστές οι απαιτήσεις ως προς την επιλογή εταίρων που καλούνται να συμμετάσχουν στις εργασίες των επιτροπών παρακολούθησης, χωρίς όμως να τηρούνται η αντιπροσωπευτικότητα και η κάλυψη των θεματικών πεδίων σε κάθε περίπτωση. Η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των διαχειριστικών αρχών και των μελών των επιτροπών παρακολούθησης είναι προβληματική.

3.6. Έτσι, οι αρμόδιες σε οριζόντια θέματα αρχές, όπως π.χ. τα υπουργεία περιβάλλοντος, δεν εκπροσωπούνται σε αρκετές επιτροπές παρακολούθησης με αντικείμενο που τις αφορά. Οι διαχειριστικές αρχές δεν καταβάλλουν ιδιαίτερη προσπάθεια να συνεργαστούν με τους εκπροσώπους της κοινωνίας πολιτών —και εκφραστές ορισμένων διαθεματικών αρχών— κατά τον σχεδιασμό των προσκλήσεων υποβολής έργων και την αξιολόγηση των προτάσεων.

3.7. Τα μέτρα ενίσχυσης της διοικητικής ικανότητας των εταίρων κρίνονται ανεπαρκή σε ορισμένες χώρες. Πράγματι, περιορίζονται εν πολλοίς στην κατάρτιση και στην καταβολή των εξόδων ταξιδιού, ενώ παραμένουν κενό γράμμα πολλές προτάσεις του ΕΚΔΕΣ, όπως π.χ. η ανάπτυξη δικτύων και ο συντονισμός ή η κάλυψη των εξόδων των εμπειρογνομήνων που χρειάζονται για την ουσιαστική συμμετοχή των εταίρων.

3.8. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη δεν έχουν αποδώσει αρκετή σημασία στη χρήση των μέσων της τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων στην τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΚ) κατά το πρώτο ήμισυ της δημοσιονομικής περιόδου.

3.9. Η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαία μια γενική επισκόπηση των πρακτικών για την εταιρική σχέση. Η εν λόγω επισκόπηση πρέπει επίσης να περιέχει αφενός, την αξιολόγηση της διαμόρφωσης των διαδικασιών σχεδιασμού, καθώς και της θεσμικής δομής της εφαρμογής, αφετέρου δε, την αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο το ισχύον ρυθμιστικό σύστημα μπορεί να οδηγήσει σε μια αποτελεσματική εταιρική σχέση. Οι εταίροι πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία αξιολόγησης.

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

⁽⁵⁾ Αναλύσεις που πραγματοποίησε το δίκτυο CEE Bankwatch και το SFteam for Sustainable Future.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τα δικαιώματα του εσωτερικού προσωπικού παροχής φροντίδας»

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2016/C 487/02)

Εισηγητής: ο κ. **Adam ROGALEWSKI**

Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	21.1.2016
Νομική βάση	Άρθρο 29 παράγραφος 2 του εσωτερικού κανονισμού Γνωμοδότησης πρωτοβουλίας
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	9.9.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	21.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	168/2/6

1. Συστάσεις

1.1. Υπάρχει ανάγκη να ξεκινήσει συζήτηση με απώτερο στόχο να καθιερωθεί στην Ευρώπη κοινός επαγγελματικός ορισμός για την «εσωτερική» εργασία στην παροχή φροντίδας, η οποία αναγνωρίζεται ως μια μορφή κατ' οίκον παροχής φροντίδας. Ο ορισμός της εσωτερικής εργασίας στον τομέα της παροχής φροντίδας θα πρέπει να καλύπτει εργασιακές ρυθμίσεις για τους εργαζομένους (αυτοαπασχολούμενους ή αυτοαπασχολούμενους) που ζουν σε ιδιωτικές κατοικίες, όπου η εργασία τους περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο παροχή υπηρεσιών φροντίδας σε ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρίες. Οι εσωτερικοί φροντιστές, ανεξάρτητα από το καθεστώς απασχολούμενου ή αυτοαπασχολούμενου τους, θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως μέρος του συστήματος παροχής μακροχρόνιας φροντίδας (ΜΧΦ). Η εισαγωγή κοινού εργασιακού ορισμού αποσκοπεί στην αναγνώριση της ύπαρξης εσωτερικών φροντιστών στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας και στη βελτίωση της ποιότητας της ΜΧΦ που παρέχουν.

1.2. Για την ενημέρωση των πολιτικών ιδυνόντων, η Eurostat οφείλει να συλλέγει κατάλληλα δεδομένα για τους εσωτερικούς φροντιστές.

1.3. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διεξαγάγει έρευνα για την κατάσταση αυτών των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού τους, της ιδιαιτερότητάς τους, του μεταναστευτικού τους καθεστώτος, της διασυνοριακής τους κινητικότητας, της πραγματικής ένταξής τους σε καθεστώς εργασιακής και κοινωνικής προστασίας, των εργασιακών και κοινωνικών συνθηκών και δεξιοτήτων, καθώς και της τρέχουσας και δυνητικής συνεισφοράς τους στις ευρωπαϊκές οικονομίες.

1.4. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι εσωτερικοί φροντιστές θα πρέπει να αντιμετωπίζονται παρόμοια με τους υπόλοιπους φροντιστές. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να απολαύουν παρόμοιας προστασίας, όπως όρια στο χρόνο εργασίας τους (συμπεριλαμβανομένης της εφημερίας) και προστασία απέναντι στην ψευδή αυτοαπασχόληση. Οι απασχολούμενοι εσωτερικοί φροντιστές δεν πρέπει να εξαιρούνται από τις εργασιακές ρυθμίσεις της ΕΕ και των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων όσων αφορούν τη δέουσα αμοιβή, την προστασία της υγείας και της ασφάλειας, την κοινωνική ασφάλιση, την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και το δικαίωμα στη συλλογική διαπραγμάτευση, μεταξύ άλλων.

1.5. Οι ελλείψεις προσφοράς μακροχρόνιας φροντίδας στην Ευρώπη θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με θετικό τρόπο, με διασφάλιση αξιοπρεπών αμοιβών και συνθηκών εργασίας, αντιστροφή της έλλειψης επενδύσεων, εξασφάλιση της τήρησης των αρχών της ελεύθερης κυκλοφορίας, άρση των φραγμών που εμποδίζουν τους εργαζόμενους να ασκούν τα εργασιακά τους δικαιώματα και διάνοιξη οδών για την πρόσβαση των μεταναστών στην τυπική απασχόληση.

1.6. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Ένωση να εργαστεί στενά με τα κράτη μέλη, προκειμένου να συντονίσουν την προσφορά και την κινητικότητα των εσωτερικών φροντιστών στο πλαίσιο προσέγγισης για τη βελτίωση της συνολικής ικανότητας του τομέα να παρέχει ποιοτική φροντίδα. Στα επιμέρους μέτρα θα πρέπει να περιλαμβάνονται:

- η βελτίωση των ασφαλιστικών δικλείδων στην οδηγία για την επιβολή κυρώσεων σε εργοδότες (2009/52/ΕΚ) για την προστασία των εργασιακών δικαιωμάτων των παράτυπων μεταναστών με στόχο την αντιμετώπιση της παράτυπης απασχόλησής τους, Η οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων (οδηγία 2012/29/ΕΕ) πρέπει να εφαρμόζεται αυστηρά για την αποτελεσματική στήριξη των εσωτερικών φροντιστών που πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης, ανεξάρτητα από το μεταναστευτικό καθεστώς τους,
- η ευθυγράμμιση όλων των σχετικών οδηγιών της ΕΕ με τη σύμβαση αριθ. 189 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) για τα δικαιώματα των κατ' οίκων εργαζομένων,
- η συμπερίληψη των δικαιωμάτων των εσωτερικών φροντιστών και των αποδεκτών της φροντίδας τους σε μελλοντικές αναθεωρήσεις ή προτάσεις νομοθεσίας σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και κρατών μελών,
- η κατά προτεραιότητα μεταρρύθμιση του πλαισίου για τους εσωτερικούς φροντιστές στην Ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας, είναι μια πρωτοβουλία που επιδοκιμάζεται από την ΕΟΚΕ,
- η ανάδειξη των ζητημάτων των φροντιστών στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και η συμπερίληψή τους στις διαβουλεύσεις με τίτλο «Νέο ξεκίνημα για την εξισορρόπηση επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής»,
- η εγκαίνιαση πανευρωπαϊκής ενημερωτικής εκστρατείας για τα δικαιώματα των εσωτερικών φροντιστών που θα απευθύνεται στους αποδέκτες και τους παρόχους φροντίδας,
- η προώθηση και η υποστήριξη της δημιουργίας οργανώσεων και συνεταιρισμών εσωτερικών φροντιστών,
- η υλοποίηση διαδικασιών αναγνώρισης, εναρμόνισης και δυνατότητας μεταφοράς των προσόντων και της εμπειρίας που αποκτούν οι εσωτερικοί φροντιστές, μέσω μηχανισμών αναγνώρισης προσόντων, συμπεριλαμβανομένων αυτών που θέσπισε πρόσφατα η Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας ⁽¹⁾,
- η ανακατεύθυνση των ευρωπαϊκών πόρων στη χρηματοδότηση προγραμμάτων κατάρτισης για εν ενεργεία και δυνητικούς εσωτερικούς φροντιστές με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας φροντίδας,
- η παρακολούθηση και βελτίωση της απόσπασης εσωτερικών φροντιστών με την εφαρμογή της αρχής ίσης αμοιβής για ίση εργασία.

Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι η πρόταση της Επιτροπής για τον Ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (ΕΠΚΔ) δεν περιέχει καμία αναφορά στην κατάσταση των εσωτερικών φροντιστών. Η συμπερίληψη των κοινωνικών τους δικαιωμάτων πρέπει να εξεταστεί στην περαιτέρω προετοιμασία του ΕΠΚΔ, επί της οποίας η ΕΟΚΕ καταρτίζει γνωμοδότηση.

1.7. Τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίσουν ότι τα δικαιώματα των αποδεκτών φροντίδας και των φροντιστών, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών, προστατεύονται. Στα επιμέρους μέτρα θα πρέπει να περιλαμβάνονται:

- η επικύρωση και η εφαρμογή της σύμβασης αριθ. 189 της ΔΟΕ ⁽²⁾ και η ρύθμιση του καθεστώτος των εσωτερικών φροντιστών χωρίς χαρτιά,
- η δρομολόγηση μέτρων υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένης της διαμεσολάβησης για την υποστήριξη των αποδεκτών φροντίδας στην εξεύρεση εσωτερικών φροντιστών,

⁽¹⁾ COM(2010) 682 final: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0682&from=EL>

⁽²⁾ Η Σύμβαση αριθ. 189 της ΔΟΕ, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 5 Σεπτεμβρίου 2013, έχει μέχρι στιγμής κυρωθεί από το Βέλγιο, τη Γερμανία, τη Φινλανδία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, την Πορτογαλία και την Ελβετία και από 14 ακόμη χώρες εκτός Ευρώπης.

- η θέσπιση ολοκληρωμένου συστήματος υποστήριξης για τους αποδέκτες φροντίδας και τις οικογένειες τους, συμπεριλαμβανομένων φορολογικών κινήτρων ή επιδοτήσεων,
- η παροχή προγραμμάτων κατάρτισης για τους εσωτερικούς φροντιστές, οι οποίοι πρέπει να λαμβάνουν αμειβόμενη άδεια για να τα παρακολουθήσουν,
- η προώθηση της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι και της συλλογικής διαπραγμάτευσης στον κλάδο, μεταξύ άλλων μέσω της υποστήριξης των δικαιωμάτων των εσωτερικών φροντιστών και των εργοδοτών τους να προσχωρήσουν ή να δημιουργήσουν σωματεία,
- η αντιμετώπιση του κοινωνικού ντάμπινγκ και της εκμετάλλευσης,
- η προορατική ρύθμιση του κλάδου της μακροχρόνιας φροντίδας, ιδίως όσον αφορά τη συμμόρφωση με την εργατική νομοθεσία, προκειμένου να εξασφαλιστεί η προστασία των αποδεκτών φροντίδας και των εσωτερικών φροντιστών. Αυτή πρέπει να επιτρέπει στις επιθεωρήσεις εργασίας και σε άλλες σχετικές κρατικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις την πρόσβαση σε χώρους εργασίας εντός ιδιωτικών νοικοκυριών.

1.8. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η οικονομική υποστήριξη των αποδεκτών φροντίδας που χορηγείται από εσωτερικούς φροντιστές πρέπει να καλυφθεί μέσω κατάλληλων μακροπρόθεσμων και βιώσιμων δημοσίων επενδύσεων.

1.9. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις, οι εργοδότες και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών πρέπει να συμμετέχουν στο σχεδιασμό πολιτικής σε επίπεδο κρατών μελών και ΕΕ. Πρέπει να προωθηθεί ο κοινωνικός διάλογος και ο διάλογος των πολιτών με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς και σε όλα τα επίπεδα.

1.10. Η ΕΟΚΕ οφείλει να διαδραματίσει ενεργό ρόλο στην προώθηση της διαμόρφωσης ευρωπαϊκών πολιτικών με στόχο την υποστήριξη των φροντιστών, των αποδεκτών φροντίδας και των οικογενειών τους, διοργανώνοντας, μεταξύ άλλων, διάσκεψη σχετικά με το μέλλον της εσωτερικής εργασίας φροντίδας στην Ευρώπη.

2. Ιστορικό

2.1. Οι ελλείψεις της αγοράς εργασίας στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης αποτελούν «ωρολογιακή βόμβα». Πρόκειται για μια συνεχιζόμενη κρίση ⁽³⁾ και οι ελλείψεις αναμένεται να αυξηθούν, εάν δεν δοθούν οι κατάλληλες πολιτικές απαντήσεις. Η παροχή φροντίδας έχει χαρακτηριστεί στρατηγικός τομέας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή από το 1994. Το 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προειδοποίησε ότι έως το 2020 θα υπάρξει έλλειψη δύο εκατ. εργαζομένων στην προσφορά υγειονομικής περίθαλψης, εφόσον δεν αναληφθούν επείγοντως πρωτοβουλίες για να καλυφθούν οι ελλείψεις προσφοράς, της τάξεως του 1 εκατομμυρίου εργαζομένων στον τομέα της ΜΧΦ ⁽⁴⁾.

2.2. Οι εσωτερικοί φροντιστές αντιπροσωπεύουν ένα αριθμητικά σημαντικό αλλά περιθωριοποιημένο τμήμα του εργατικού δυναμικού ΜΧΦ. Εμφανίζουν υψηλή κινητικότητα και τοποθετούνται στο χαμηλότερο σημείο της εργασιακής ιεραρχίας του τομέα. Οι εσωτερικοί φροντιστές συχνά εξαιρούνται από τον σχεδιασμό του κλάδου της ΜΧΦ σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

2.3. Ο ακριβής αριθμός των εσωτερικών φροντιστών δεν είναι γνωστός λόγω της έλλειψης δεδομένων, αφού συχνά παραβλέπονται από τα συστήματα συλλογής δεδομένων. Στο πλαίσιο ενός ανεπαρκώς αναγνωρισμένου και αμειβόμενου εργατικού δυναμικού παροχής φροντίδας, οι εσωτερικοί φροντιστές έχουν παραμείνει για υπερβολικά μεγάλο χρονικό διάστημα αόρατοι για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής.

2.4. Εσωτερικοί φροντιστές υπάρχουν σε όλα τα κράτη μέλη. Πολλοί είναι μετανάστες από τρίτες χώρες ενώ άλλοι είναι Ευρωπαίοι πολίτες που εργάζονται στην πατρίδα τους ή στο εξωτερικό. Ορισμένοι εξ αυτών εργάζονται παράτυπα ως μετανάστες χωρίς χαρτιά, και κάποιοι άλλοι καταφεύγουν στην κυκλική ή την προσωρινή μετανάστευση. Πολλοί εργάζονται υπό επισφαλείς συνθήκες εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της ψευδούς αυτοαπασχόλησης.

⁽³⁾ UNI Europa UNICARE (2016).

⁽⁴⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2013).

2.5. Καθώς δεν υφίσταται επαγγελματικός ορισμός για τους εσωτερικούς εργαζόμενους, η κατάσταση τους εξισώνεται με εκείνη των κατ' οίκον εργαζόμενων⁽⁵⁾. Σύμφωνα με τη ΔΟΕ, η κατ' οίκον εργασία, συμπεριλαμβανομένης της παροχής φροντίδας, αντιστοιχεί σε ποσοστό από 5 % έως 9 % της συνολικής απασχόλησης στις εκβιομηχανισμένες χώρες⁽⁶⁾.

2.6. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν προβεί στη νομιμοποίηση και την ένταξη των μεταναστών που δεν διαθέτουν τα απαραίτητα έγγραφα και εργάζονται στον τομέα της παροχής φροντίδας, υπογράφοντας τη σύμβαση αριθ. 189 της ΔΟΕ.

2.7. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη συμβάλει στη χάραξη πολιτικής σχετικά με τη μακροχρόνια φροντίδα, καταρτίζοντας γνωμοδοτήσεις σχετικά με τα εργασιακά δικαιώματα των οικιακών εργαζόμενων⁽⁷⁾, την αναγκαιότητα υλοποίησης κοινωνικών επενδύσεων⁽⁸⁾ και τη μακροχρόνια κοινωνική φροντίδα και αποϊδρυματοποίηση⁽⁹⁾. Η παρούσα γνωμοδότηση βσιίζεται στις θέσεις αυτές και επικεντρώνεται στην ιδιαιτερότητα της κατάστασης των εσωτερικών φροντιστών.

3. Ελλείψεις εργατικού δυναμικού, λιτότητα, μετανάστευση και εσωτερικοί φροντιστές

3.1. Η κατ' οίκον φροντίδα επεκτείνεται ραγδαία, επηρεασμένη από την αυξανόμενη προτίμηση στην παροχή φροντίδας κατ' οίκον, το απαγορευτικό, για πολλούς, κόστος των ιδρυμάτων κλειστής φροντίδας και την έλλειψη επαρκών επενδύσεων σε υποδομές στον τομέα της παροχής φροντίδας.

3.2. Τα μέτρα λιτότητας που έχουν θεσπισθεί στα περισσότερα κράτη μέλη έχουν μειώσει τις ήδη περιορισμένες υφιστάμενες υποδομές και την προσφορά εργασίας στον τομέα της ΜΧΦ. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι επενδύσεις στη ΜΧΦ πρέπει να αξιοποιηθούν ως οικονομική ευκαιρία και ως τομέας προτεραιότητας για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, την κοινωνική στήριξη των οικογενειών και την ισότητα των φύλων. Οι επενδύσεις στον τομέα ενισχύουν τα ποσοστά συμμετοχής του εργατικού δυναμικού και παρέχουν δυνητική διέξοδο από την οικονομική κρίση⁽¹⁰⁾.

3.3. Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού είναι εμφανέστερες στα επαγγέλματα φροντίδας σε πολλά κράτη μέλη. Η πρόσληψη τόσο νόμιμων όσο και παράτυπων εσωτερικών φροντιστών αμβλύνει τις ελλείψεις στη ΜΧΦ. Τα συστήματα φροντίδας της νότιας Ευρώπης, ειδικότερα, βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε εσωτερικούς φροντιστές. Στην Ιταλία, οι μετανάστες που παρέχουν εσωτερική φροντίδα αντιπροσωπεύουν περίπου τρία τέταρτα του εργατικού δυναμικού παροχής κατ' οίκον φροντίδας⁽¹¹⁾.

3.4. Οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (ΚΑΕ) πλήττονται επίσης από τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού στον κλάδο της φροντίδας, καθώς και από την αυξανόμενη ζήτηση φροντίδας στη δυτική Ευρώπη. Για παράδειγμα, η Πολωνία παρέχει πολυάριθμους εσωτερικούς φροντιστές σε άλλες χώρες, παρότι το εγχώριο προσωπικό φροντίδας έχει εξαντληθεί. Αυτές οι ελλείψεις καλύπτονται με την άφιξη στην Πολωνία εργαζομένων από την Ουκρανία και από άλλες χώρες εκτός ΕΕ.

3.5. Παρά την αυξανόμενη ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σημασία του τομέα της παροχής φροντίδας για την οικονομική ευημερία, η συμβολή της εργασίας στον τομέα παροχής εσωτερικής φροντίδας στην ευρωπαϊκή οικονομία δεν έχει μετρηθεί, πράγμα που πρέπει να αντιμετωπιστεί μέσω πανευρωπαϊκής έρευνας.

3.6. Πολλές Ευρωπαϊκές παγιδεύονται σε μια κατάσταση στην οποία υφίστανται εκατέρωθεν πιέσεις, καθώς καλούνται να φροντίζουν τόσο τους γονείς τους όσο και τα παιδιά τους. Για να διεκπεραιώσουν αυτήν την αποστολή, βασίζονται ολοένα περισσότερο στη αμειβόμενη φροντίδα. Σε έναν κόσμο παγκοσμιοποιημένου προσωπικού φροντίδας, επακόλουθη είναι η ανάδυση παγκόσμιων αλυσίδων παροχής φροντίδας⁽¹²⁾. Οι μετανάστες φροντιστές που μετακινούνται για λόγους εργασίας συχνά αναγκάζονται να αναζητούν φροντιστές για τα μέλη της δικής τους οικογένειας και να απασχολούν φροντιστές οι οποίοι προέρχονται από άλλα, συχνά φτωχότερα, περιβάλλοντα.

⁽⁵⁾ Η κατ' οίκον εργασία, όπως ορίζεται από την Eurostat περιλαμβάνει τις δραστηριότητες στις οποίες νοικοκυριά είναι εργοδότες οικιακού προσωπικού, όπως οικιακοί βοηθοί, μάγειρες, σερβιτόροι, οικονομοί, πλύντριες, κηπουροί, φροντιστές, παιδοκόμοι, βρεφοκόμοι, δάσκαλοι, γραμματείς κ.λπ.

⁽⁶⁾ Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2012).

⁽⁷⁾ EE C 21 της 21.1.2011, σ. 39, EE C 12 της 15.1.2015, σ. 16, EE C 242 της 23.7.2015, σ. 9.

⁽⁸⁾ EE C 271 της 19.9.2013, σ. 91, EE C 226 της 16.7.2014, σ. 21.

⁽⁹⁾ EE C 332 της 8.10.2015, σ. 1.

⁽¹⁰⁾ EE C 226 της 16.7. 2014, σ. 21.

⁽¹¹⁾ Υπηρεσία Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2016).

⁽¹²⁾ Hochschild, A. R. (2000) «Global Care Chains and Emotional Surplus Value» στο έργο των Hutton, W. και Giddens, A. (συντάκτες) «On The Edge: Living with Global Capitalism», Λονδίνο.

4. Εργασιακές συνθήκες των εσωτερικών φροντιστών

4.1. Το χαμηλό κύρος της εργασίας του εσωτερικού φροντιστή αποτελεί προϊόν προκαταλήψεων λόγω φύλου οι οποίες κατατάσσουν την παροχή φροντίδας σε εργασία χαμηλής ειδίκευσης «για γυναίκες» παράλληλα, το χαμηλό κύρος συντηρείται και από τη διαρθρωτική περιθωριοποίηση των μεταναστριών. Σε πολλές έρευνες σχετικά με την εργασία, οι οικιακοί εργαζόμενοι συχνά ταξινομούνται ως χαμηλών προσόντων ή ανειδίκευτοι. Ωστόσο, μεγάλος αριθμός εσωτερικών φροντιστών διαθέτουν δεξιότητες και τίτλους που πηγάζουν από την πολυετή τους εμπειρία ή από μη αναγνωρισμένα προγράμματα τυπικής κατάρτισης και πιστοποίησης. Οι εσωτερικοί φροντιστές συχνά καλούνται να διαθέτουν εμπειρία στο χώρο της φροντίδας και τίτλους προκειμένου να προσληφθούν, ωστόσο τούτο δεν αντικατοπτρίζεται στις συνθήκες εργασίας τους.

4.2. Πολλοί εσωτερικοί φροντιστές υπόκεινται σε μη ρυθμισμένους όρους εργασίας και πολλοί εργάζονται παράτυπα. Συχνά αποκλείονται από την άσκηση των εργασιακών τους δικαιωμάτων και υπόκεινται σε εκμετάλλευση. Οι συνθήκες εργασίας τους ενίοτε προσιδιάζουν σε σύγχρονη δουλειά: οι εργαζόμενοι μπορεί να είναι απομονωμένοι, να υφίστανται βία ή κακοποίηση, να εξαναγκάζονται να εργάζονται 24 ώρες το 24ωρο και να μην τους παρέχονται βασικές συνθήκες διαβίωσης, όπως ιδιωτικός προσωπικός χώρος. Άλλοι εργάζονται ως ψευδώς αυτοαπασχολούμενοι. Σε πολλές περιπτώσεις, η επιθεώρηση εργασίας και άλλες κρατικές επιθεωρήσεις, καθώς και συνδικαλιστικές οργανώσεις, δεν έχουν πρόσβαση στους φροντιστές στους χώρους εργασίας τους (δηλαδή σε ιδιωτικές οικίες).

4.3. Μέτρα για τη ρύθμιση και τη νομιμοποίηση των εσωτερικών φροντιστών πρέπει να υποστηριχθούν για να εξασφαλισθεί η νόμιμη πρόσβαση στον τομέα της παροχής φροντίδας. Η προσέγγιση αυτή δεν επιλέγεται για πρώτη φορά. Στην Ισπανία και την Ιταλία σχεδόν 500 000 οικιακοί εργαζόμενοι χωρίς έγγραφα έχουν νομιμοποιηθεί από το 2002 ⁽¹³⁾. Απαιτείται να προαχθούν πολιτικές για τη μετανάστευση εργατικού δυναμικού οι οποίες να παρέχουν σε υπηκόους τρίτων χωρών τη δυνατότητα να εργάζονται κανονικά στον κλάδο της φροντίδας, υπό συνθήκες ίσης μεταχείρισης και με δικαίωμα αλλαγής εργοδότη.

4.4. Οι εσωτερικοί φροντιστές αντιπροσωπεύουν ένα από τα πιο κινητικά τμήματα του εργατικού δυναμικού ΜΧΦ. Οι εσωτερικοί εργαζόμενοι από την ΚΑΕ τείνουν να είναι μεσήλικες γυναίκες με δική τους οικογένεια ⁽¹⁴⁾. Συχνά, οι φροντιστές από την ΚΑΕ εργάζονται για μέχρι τρεις μήνες σε χώρες της δυτικής Ευρώπης και μετά επιστρέφουν στις πατρίδες τους.

4.5. Η μετανάστευση ειδικευμένων εσωτερικών φροντιστών σε χώρες υποδοχής συνιστά σημαντική «διαρροή εργατικού δυναμικού» από τις χώρες προέλευσης. Όταν τα επαγγελματικά προσόντα των εργαζομένων δεν αναγνωρίζονται στις χώρες υποδοχής, τότε πρόκειται για κοινωνική και οικονομική ζημία σε μια περίοδο γενικών ελλείψεων εργατικού δυναμικού στον ευρωπαϊκό και στον παγκόσμιο τομέα παροχής φροντίδας.

4.6. Όλα αυτά αντικατοπτρίζουν το γεγονός ότι τα δικαιώματα των εσωτερικών φροντιστών δεν προστατεύονται επαρκώς στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών.

4.7. Οι εσωτερικοί φροντιστές θα πρέπει να ενθαρρύνονται και να υποστηρίζονται από τα κράτη μέλη προκειμένου να αποφεύγουν την παράτυπη εργασία.

5. Ο ρόλος των αποδεκτών φροντίδας και των οικογενειών τους

5.1. Οι αποδέκτες φροντίδας και οι οικογένειές τους συχνά αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εξεύρεση φροντιστών. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η πρόσληψη φροντιστών πραγματοποιείται μέσω ανεπίσημων δικτύων της οικογένειας ή φίλων. Συχνά, η ποιότητα της παρεχόμενης φροντίδας από φροντιστές που προσλαμβάνονται υπό τέτοιες συνθήκες δεν είναι εγγυημένη. Οι οικογένειες έρχονται συχνά αντιμέτωπες με μια κατάσταση κατά την οποία δεν διαθέτουν σαφείς οδηγίες σχετικά με τον τρόπο, με τον οποίο μπορούν να απασχολήσουν νόμιμα φροντιστές.

5.2. Οι αποδέκτες φροντίδας και οι οικογένειές τους θα πρέπει να λαμβάνουν σχετική υποστήριξη από το κράτος. Τούτη θα μπορούσε σε πρώτη φάση να περιλαμβάνει μια ενημερωτική εκστρατεία και συνεχή υποστήριξη σε ζητήματα σχετικά με την απασχόληση και τα δικαιώματα κοινωνικής πρόνοιας των εσωτερικών φροντιστών. Μακροπρόθεσμα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναλάβουν μέτρα για την εξασφάλιση της δέουσας εποπτείας και της παρουσίας διαμεσολαβητών προκειμένου να συνδράμουν τους αποδέκτες φροντίδας στην εξεύρεση εσωτερικών φροντιστών.

⁽¹³⁾ Πλατφόρμα διεθνούς συνεργασίας για τους μετανάστες χωρίς έγγραφα (2013).

⁽¹⁴⁾ Μαρτυρία της εσωτερικής φροντιστριάς κυρίας Alina Badowska (2016) στη δημόσια ακρόαση της επιτροπής SOC/535.

5.3. Πρέπει να παρέχεται στους αποδέκτες φροντίδας και τις οικογένειές τους σειρά υπηρεσιών υποστήριξης, ανάλογα με τις ανάγκες του αποδέκτη φροντίδας και της οικογένειάς του, που μπορεί να περιλαμβάνουν υπηρεσίες οικιακής φροντίδας σε βάση μερικής ή πλήρους απασχόλησης. Όλες οι ρυθμίσεις παροχής φροντίδας πρέπει να εξασφαλίζουν αξιοπρεπείς συνθήκες για τους απασχολούμενους και τους αυτοαπασχολούμενους.

5.4. Οι αποδέκτες φροντίδας και οι οικογένειές τους θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνονται να γνωρίζουν καλύτερα τις ανάγκες των φροντιστών και να τους αντιμετωπίζουν ως εργαζομένους άξιους σεβασμού και δικαιωμάτων. Η παροχή φροντίδας είναι εξαιρετικά απαιτητική, τόσο από σωματική όσο και από συναισθηματική άποψη. Στους εσωτερικούς φροντιστές θα πρέπει να παρέχεται κατάλληλο κατάλυμα και ιδιωτικός χώρος, και, στην περίπτωση των απασχολούμενων φροντιστών, θα πρέπει να τηρούνται τα όρια όσον αφορά το χρόνο εργασίας τους, συμπεριλαμβανομένης της εφημερίας.

5.5. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να υπάρχει σεβασμός των δικαιωμάτων των αποδεκτών φροντίδας για επαρκή φροντίδα. Αυτό αφορά ειδικότερα τις ευπαθείς ομάδες και τα άτομα με ειδικές ανάγκες, όπως τα άτομα με άνοια.

6. Ο ρόλος των εργοδοτών

6.1. Μεγάλος αριθμός μικρών επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων γραφείων ενοικίασης εργατικού δυναμικού, δραστηριοποιείται ολοένα περισσότερο στον τομέα παροχής εσωτερικής φροντίδας, παράλληλα με έναν ανεπίσημο τομέα που δρα χωρίς ρυθμιστικό πλαίσιο.

6.2. Ο τομέας της παροχής φροντίδας μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία αξιοπρεπών θέσεων εργασίας στα ιδιωτικά νοικοκυριά και στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας. Μόνο οι ποιοτικές θέσεις εργασίας μπορούν να εγγυηθούν την ποιότητα της παρεχόμενης υπηρεσίας φροντίδας.

6.3. Η έλλειψη ρύθμισης της διασυνοριακής απασχόλησης εσωτερικών φροντιστών επιτρέπει σε ορισμένες επιχειρήσεις να προσφέρουν χαμηλότερες τιμές για την ίδια εργασία, πράγμα που συμβάλλει στο κοινωνικό ντάμπινγκ. Αυτό συμβάλλει στο κοινωνικό ντάμπινγκ, πράγμα εμφανέστατο στα πολωνικά ή σλοβακικά γραφεία που αποστέλλουν εσωτερικούς φροντιστές στη δυτική Ευρώπη⁽¹⁵⁾. Η συνέχιση αυτής της κατάστασης αθέμιτου ανταγωνισμού είναι επίζηττα για τους εργαζομένους, τους εργοδότες, αλλά και την ευρωπαϊκή οικονομία.

7. Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών

7.1. Οργανώσεις που δρουν σε επίπεδο τοπικών κοινοτήτων, θρησκευτικές ομάδες⁽¹⁶⁾, καθώς και δημόσιοι και ιδιωτικοί εργοδότες, διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην παροχή φροντίδας σε διάφορα επίπεδα. Πολλές οργανώσεις από τοπικές κοινότητες συνέβαλαν στη νομιμοποίηση μεταναστών που εργάζονταν ως εσωτερικοί φροντιστές⁽¹⁷⁾.

7.2. Ωστόσο, σε πολλά κράτη μέλη, η υποστήριξη της παροχής φροντίδας είναι ανεπαρκής. Η πρόσφατη οικονομική κρίση είχε ως αποτέλεσμα την έλλειψη επενδύσεων στις υπηρεσίες παροχής φροντίδας ανά την Ευρώπη, οδηγώντας σε αρνητικές τάσεις, όπως υποβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης φροντίδας και των εργασιακών συνθηκών.

7.3. Οι οργανώσεις παρόχων φροντίδας πρέπει να χρηματοδοτούνται επαρκώς προκειμένου να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αυξανόμενης ζήτησης φροντίδας. Δεδομένης της εμπειρίας τους, πρέπει να συμμετέχουν σε πραγματικό κοινωνικό διάλογο και διάλογο των πολιτών, που θα οδηγήσει σε σειρά ρυθμίσεων του κλάδου για τον τρόπο οργάνωσης και παροχής της φροντίδας.

8. Ο ρόλος των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

8.1. Η Σουηδία αποτελεί καλό παράδειγμα ποιοτικής παροχής φροντίδας με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων φορέων. Το σύστημα βασίζεται σε υψηλό επίπεδο δημόσιας στήριξης, η οποία χρηματοδοτείται από τη φορολογία⁽¹⁸⁾. Συστήματα δελτίου υπηρεσιών, όπως αυτά που εφαρμόζονται στη Γαλλία και το Βέλγιο, συνέβαλαν στην επισημοποίηση της κατ' οίκον εργασίας και, σε ορισμένες περιπτώσεις, στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας του οικιακού προσωπικού. Στην περίπτωση του Βελγίου, η παροχή φροντίδας εξαιρείται από το εν λόγω σύστημα⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁵⁾ Εμπειρίες από το σχέδιο για τη Δίκαιη Κινητικότητα της ομοσπονδίας γερμανικών συνδικάτων DGB: www.faire-mobilitaet.de.

⁽¹⁶⁾ Στη Γερμανία ειδικότερα, οι οργανώσεις Caritas και Diakonie διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη των εσωτερικών φροντιστών και των αποδεκτών φροντίδας.

⁽¹⁷⁾ Για παράδειγμα: www.gfambh.com.

⁽¹⁸⁾ Sweden.se (2016).

⁽¹⁹⁾ Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (2013).

8.2. Η Αυστρία έχει αναπτύξει σύστημα αυτοαπασχολούμενων εσωτερικών φροντιστών προκειμένου να καλυφθεί η ανάγκη για μακροπρόθεσμη φροντίδα και έθεσε νομικές απαιτήσεις όσον αφορά την ποιότητα και τις γενικές προϋποθέσεις παροχής υπηρεσιών. Το 2015, εγκρίθηκαν περαιτέρω βελτιώσεις στα πρότυπα ποιότητας και διαφάνειας. Το σύστημα χρησιμοποιείται ευρέως από τους πολίτες της Αυστρίας, ωστόσο επικρίνεται από τα αυστριακά συνδικάτα καθότι κρίνεται ότι υπονομεύει τα πρότυπα απασχόλησης.

8.3. Δεδομένου ότι τα πρότυπα βέλτιστης πρακτικής για την παροχή ποιοτικής φροντίδας δεν μπορούν να μεταφερθούν πάντα πλήρως σε όλα τα κράτη μέλη, μια ολιστική προσέγγιση σε όλα τα επίπεδα, η οποία θα περιλαμβάνει όλους τους ενδιαφερόμενους, πρέπει να συντονιστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

8.4. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να παρακολουθεί την προσφορά και την κινητικότητα των εσωτερικών φροντιστών στην Ευρώπη και να προωθεί προσεγγίσεις για τη βελτίωση της συνολικής ικανότητας του τομέα να παρέχει ποιοτική φροντίδα και να δημιουργεί αξιοπρεπείς θέσεις εργασίας.

8.5. Τα κενά στην προσφορά εργατικού δυναμικού στον τομέα της παροχής φροντίδας στην Ευρώπη πρέπει να βρεθούν στην κορυφή της ημερήσιας διάταξης της ΕΕ. Πρέπει να δοθεί προσοχή στους εσωτερικούς φροντιστές οι οποίοι παραβλέπονται σε μεγάλο βαθμό στο πλαίσιο των ασκούμενων πολιτικών.

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πολιτική βιοποικιλότητας της ΕΕ»**(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)**

(2016/C 487/03)

Εισηγητής: ο κ. Lutz RIBBE

Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	21.1.2016
Νομική βάση	Άρθρο 29 παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	5.9.2016
Υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια	21.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	156/31/22

1. Περίληψη των συμπερασμάτων και των συστάσεων της ΕΟΚΕ

1.1 Η πολιτική βιοποικιλότητας της ΕΕ αποτελεί κλασικό παράδειγμα αθέτησης των υποσχέσεων σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, και τούτο παρά το γεγονός ότι η πολιτική έχει εντοπίσει σωστά τα προβλήματα και έχει διατυπώσει τα κατάλληλα μέσα.

1.2 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη θέση της Επιτροπής ότι η προστασία της βιοποικιλότητας έχει σημασία ανάλογη με την προστασία του κλίματος. Δεν πρόκειται μόνο για τη διατήρηση της χλωρίδας και της πανίδας, αλλά για κάτι τόσο σημαντικό όσο οι βιοτικοί πόροι της ανθρωπότητας.

1.3 Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για τη συνεπή και ταχεία εφαρμογή της οδηγίας για τη διατήρηση των άγριων πτηνών και της οδηγίας για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας. Επίσης, η συνεπής και έγκαιρη εφαρμογή της οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα θα συμβάλει σημαντικά, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, στην καλύτερη προστασία της βιοποικιλότητας.

1.4 Τα κράτη μέλη οφείλουν, επιτέλους, να ανταποκριθούν στις ειδικές οικονομικές ανάγκες που προκύπτουν από την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ, και η Επιτροπή να διαθέσει την απαραίτητη χρηματοδότηση. Δεδομένου ότι η χρηματοδότηση του Natura 2000 με πόρους της ΕΕ —κυρίως δε με κονδύλια του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)— μπορεί να θεωρηθεί ότι απέτυχε από πολλές απόψεις, η ΕΟΚΕ ζητεί τη θέσπιση ξεχωριστού κονδυλίου του προϋπολογισμού για τη χρηματοδότηση του δικτύου Natura 2000.

1.5 Η ΕΟΚΕ ζητεί να εξασφαλιστεί η συνοχή μεταξύ όλων των τομέων πολιτικής που έχουν αντίκτυπο στην προστασία της βιοποικιλότητας. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι ήδη η ενδιάμεση αξιολόγηση για τις «περιοχές οικολογικής εστίασης» και μια ενδεχόμενη ενδιάμεση αξιολόγηση της ΚΓΠ θα χρησιμεύσουν ώστε η ΚΓΠ να συμβάλει, στο μέλλον, με στοχοθετημένο τρόπο στην επίτευξη των στόχων για τη βιοποικιλότητα. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, επί του παρόντος, απαιτούνται αλλαγές ως προς το απαιτούμενο εύρος και την ποιότητα των περιοχών οικολογικής εστίασης.

1.6 Επικροτείται ρητά η ενίσχυση των πράσινων υποδομών. Η ΕΟΚΕ καλεί, συνεπώς, την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν μια συνεκτική στρατηγική για τις πράσινες υποδομές. Ακόμη, η ΕΕ οφείλει να αναδείξει σε επενδυτική προτεραιότητα τα διευρωπαϊκά δίκτυα για τις πράσινες υποδομές (ΔΕΔ-Π/TEN-G). Και στον συγκεκριμένο τομέα είναι επείγουσα η ανάγκη ξεχωριστής χρηματοδότησης για τον σκοπό αυτό.

1.7 Τόσο η Επιτροπή όσο και το Συμβούλιο Περιβάλλοντος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η ΕτΠ και η ΕΟΚΕ έχουν συχνά επισημάνει ανακολουθίες στις πολιτικές της ΕΕ τα τελευταία χρόνια, χωρίς όμως να υπάρξει κάποια ουσιαστική μεταβολή. Ωστόσο, εάν οι ίδιες οι προτάσεις της ΕΕ για τα προβλήματα βιοποικιλότητας δεν λαμβάνονται σοβαρά υπόψη και δεν τίθενται σε εφαρμογή, είναι μάλλον αναμενόμενο ότι α) δεν επιτυγχάνονται τα επιθυμητά αποτελέσματα, και β) καταλαμβάνει απογοήτευση τους ενδιαφερόμενους φορείς και την κοινωνία γενικότερα.

1.8 Οι διάφορες στρατηγικές και προγράμματα της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα που διατυπώθηκαν κατά τα έτη 1998, 2001, 2006 και 2010, τα οποία περιέγραφαν επακριβώς τα προβλήματα και παρουσίαζαν τα κατάλληλα μέσα, πρέπει, κατά συνέπεια, να θεωρηθούν άχρηστα σε μεγάλο βαθμό, διότι δεν ήταν σε θέση να υλοποιήσουν την πολιτική δέσμευση και να ανακόψουν την απώλεια της βιοποικιλότητας που προκαλείται από τον ανθρώπινο παράγοντα.

1.9 Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ, όπως και σε πολυάριθμες παλαιότερες γνωμοδοτήσεις της για την πολιτική βιοποικιλότητας της ΕΕ, διαπιστώνει τα εξής: δεν απουσιάζουν οι νομικές βάσεις, αλλά η πολιτική βούληση. Η τροποποίηση της ισχύουσας νομικής βάσης δεν είναι αναγκαία.

2. Ιστορικό: Χρονοδιάγραμμα της πολιτικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα και αντιδράσεις της ΕΟΚΕ

2.1 Δεδομένου ότι στη στρατηγική για τη βιοποικιλότητα⁽¹⁾ που εγκρίθηκε το 1998 διαπιστώθηκε ότι «[η] πλούσια βιοποικιλότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεταβαλλόταν βραδέως ανά τους αιώνες λόγω των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων [και η] κλίμακα των επιπτώσεων αυτών έχει αυξηθεί δραματικά κατά τις τελευταίες δεκαετίες», το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε το 2001 τη στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη (τη λεγόμενη «στρατηγική του Γκέτεμποργκ») με σαφείς στόχους όσον αφορά τη βιοποικιλότητα, συγκεκριμένα την ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας στην ΕΕ έως το 2010 και τη διασφάλιση της αποκατάστασης των οικοτόπων και των φυσικών οικοσυστημάτων.

2.2 Για την επίτευξη του στόχου αυτού, δημοσιεύθηκε το 2001 ένα πρώτο σχέδιο δράσης για τη βιοποικιλότητα⁽²⁾ και τον Μάιο του 2006 ακολούθησε δεύτερο σχέδιο δράσης για τη βιοποικιλότητα⁽³⁾, με πολύ διαφορετικό περιεχόμενο όμως από το πρώτο.

2.3 Τον Μάρτιο του 2010 οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ αναγκάστηκαν να παραδεχθούν ότι δεν θα τηρήσουν τις δεσμεύσεις που είχαν αναλάβει το 2001· και τούτο παρά τα διάφορα σχέδια δράσης τα οποία η ΕΟΚΕ είχε κρίνει ορθά και σκόπιμα.

2.4 Ως εκ τούτου, με βάση την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις «Επιλογές όσον αφορά το όραμα και τον στόχο της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα μετά το 2010»⁽⁴⁾, διατυπώθηκε νέα «Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020»⁽⁵⁾, η οποία, με τη σειρά της, ουσιαστικά επαναλάμβανε τις παλαιές απαιτήσεις και τα μέσα που προβλέπονταν στα προηγούμενα σχέδια δράσης, και μετέθετε όσα αρχικά προβλέπονταν για το έτος 2010 στο έτος 2020.

2.5 Στο σχετικό έγγραφο διατυπώνεται η εξής αισιόδοξη πρόβλεψη: «Η στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020 [...] [θέτει] την ΕΕ σε σωστή πορεία για την υλοποίηση των δικών της στόχων για τη βιοποικιλότητα και την εκπλήρωση των διεθνών υποχρεώσεων της».

2.6 Η ΕΟΚΕ είχε εκφραστεί για τη στρατηγική⁽⁶⁾ και είχε διατυπώσει επικριτικές παρατηρήσεις. Επίσης, είχε εκφράσει τη βαθιά ανησυχία της ότι «[ο]ι πολιτικοί δεν επεδείξαν μέχρι στιγμής τη δύναμη ή τη βούληση να εφαρμόσουν τα μέτρα που εδώ και χρόνια έχουν αναγνωριστεί ως απαραίτητα, αν και η ανακοίνωση επισημαίνει για ακόμη μία φορά ότι μια συνεπής πολιτική για τη βιοποικιλότητα θα ωφελήσει τόσο την κοινωνία όσο και την οικονομία. Επισημαίνεται δε ότι δεν έχουν μεταφερθεί πλήρως στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών ούτε οι βασικές οδηγίες της ΕΕ για την προστασία της φύσης —και αυτό 32 ή 19 έτη αντιστοίχως από την έναρξη ισχύος τους».

2.7 Για την ΕΟΚΕ παρέμενε «ασαφές σε ποιο βαθμό μπορεί να ξεπεραστεί η υφιστάμενη, μέχρι στιγμής, έλλειψη πολιτικής βούλησης. Με αυτό το δεδομένο, η παρούσα στρατηγική για τη βιοποικιλότητα δεν συνιστά καμία πραγματική πρόοδο. Οι προηγούμενες συζητήσεις επί της παρούσας ανακοίνωσης στο Συμβούλιο Υπουργών καταδεικνύουν πόσο μακριά βρισκόμαστε ακόμη από την ενσωμάτωση της πολιτικής για τη βιοποικιλότητα σε άλλες τομεακές πολιτικές».

2.8 Ακόμη και τότε, η ΕΟΚΕ πίστευε ότι «είναι υψίστης σημασίας κατά τη διάρκεια των προσεχών πολιτικών μεταρρυθμίσεων (π. χ. στην πολιτική αλιείας, γεωργίας, μεταφορών, ενέργειας και συνοχής) να συνδεθούν όλες οι πολιτικές άμεσα με τη στρατηγική για τη βιοποικιλότητα». Προέβλεπε ακόμη σοβαρές ελλείψεις και, ως εκ τούτου, είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι «[η] Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να αντιμετωπίσει με περισσότερη σοβαρότητα τη στρατηγική που χάραξε η ίδια για τη βιοποικιλότητα!».

⁽¹⁾ COM(1998) 42 τελικό.

⁽²⁾ COM(2001) 162 τελικό.

⁽³⁾ COM(2006) 216 τελικό.

⁽⁴⁾ COM(2010) 4 τελικό.

⁽⁵⁾ COM(2011) 244 τελικό.

⁽⁶⁾ ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σ. 111.

2.9 Μόλις τέσσερα χρόνια μετά, δεν φαίνεται να έχει απομείνει τίποτε από τον ισχυρισμό που διατυπώθηκε στη νέα στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα, ότι δηλαδή έχει εντοπιστεί η κατάλληλη πορεία και ότι μπορεί να ανακοπεί η απώλεια της βιοποικιλότητας. Τούτο γίνεται εξαιρετικά σαφές στην ενδιάμεση επανεξέταση της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα ⁽⁷⁾.

3. Η ενδιάμεση επανεξέταση της τρέχουσας στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα

3.1 Η στρατηγική περιλαμβάνει συνολικά 6 σαφώς καθορισμένους ειδικούς στόχους με συνολικά 20 δράσεις. Από την ενδιάμεση επανεξέταση προκύπτουν τα εξής:

3.1.1 Όσον αφορά τον ειδικό στόχο 1 («Ανάσχεση της υποβάθμισης της κατάστασης όλων των ειδών και οικοτόπων που εμπιπτουν στη νομοθεσία της ΕΕ για την προστασία της φύσης και επίτευξη σημαντικής και μετρήσιμης βελτίωσης της κατάστασής τους»), μολονότι έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος, τούτη είναι πολύ αργή για να μπορέσει να επιτευχθεί ο στόχος. Ειδικότερα, δεν σημειώθηκε σημαντική πρόοδος ως προς την ολοκλήρωση του θαλάσσιου δικτύου Natura 2000, την εξασφάλιση της αποτελεσματικής διαχείρισης των περιοχών του δικτύου Natura 2000 και την απαιτούμενη χρηματοδότηση για τη στήριξη του δικτύου Natura 2000. Και, μολονότι έχουν ολοκληρωθεί «σε μεγάλο βαθμό» οι χειρσαίοι οικοτόποι του δικτύου Natura 2000, το 2012 μόνο για το 58 % των περιοχών του δικτύου Natura 2000 υπήρχαν σχέδια διαχείρισης ή ανάλογα υπό ανάπτυξη σχέδια.

3.1.2 Όσον αφορά τον ειδικό στόχο 2 («Μέχρι το 2020, διατήρηση και βελτίωση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών που παρέχουν, με τη δημιουργία πράσινης υποδομής και την αποκατάσταση τουλάχιστον του 15 % των υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων»), το σύνολο των μέτρων που έχουν ληφθεί μέχρι σήμερα δεν κατέστη δυνατό να «αναχαιτίσει την τάση υποβάθμισης των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους».

3.1.3 Όσον αφορά τον ειδικό στόχο 3 («Αύξηση της συμβολής της γεωργίας στη διατήρηση και ενίσχυση της βιοποικιλότητας»), δεν έχει σημειωθεί «καμία πραγματική πρόοδο[ς]» και «η διαρκής επιδείνωση της κατάστασης των ειδών και των οικοτόπων ενωσιακής σημασίας που συνδέονται με τη γεωργία δείχνει ότι πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για τη διατήρηση και την ενίσχυση της βιοποικιλότητας σε αυτές τις περιοχές. Η κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ) θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία αυτή, σε συνδυασμό με τις σχετικές περιβαλλοντικές πολιτικές». Αν και υπάρχουν πολυάριθμα σχετικά μέσα, τα κράτη μέλη χρειάζεται να τα αξιοποιήσουν «επαρκώς». Εάν αυτά εφαρμοστούν «ευρύτερα», η ΕΕ θα μπορέσει να επιτύχει τον στόχο της έως το 2020. Γενικά, απαιτούνται «ουσιαστικά εντατικότερες προσπάθειες».

3.1.4 Όσον αφορά τον ειδικό στόχο 4 («Εξασφάλιση αειφόρου χρήσης των αλιευτικών πόρων»), «έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά τον καθορισμό του πλαισίου πολιτικής [...], ωστόσο, η εφαρμογή των πολιτικών δεν ήταν ομοιόμορφη σε όλη την ΕΕ και εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές προκλήσεις ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι στόχοι θα επιτευχθούν μέσα στις προθεσμίες. Το 2013 λίγο πάνω από το 50 % των αποθεμάτων που αξιολογήθηκαν σύμφωνα με τη ΜΒΑ αλιεύθηκαν κατά βιώσιμο τρόπο». Σε όλες (!) τις ευρωπαϊκές θάλασσες σημειώνονται αρνητικές τάσεις.

3.1.5 Όσον αφορά τον ειδικό στόχο 5 («Καταπολέμηση των χωροκατακτητικών ξένων ειδών»), είναι ο μόνος ως προς τον οποίο η ΕΕ ακολουθεί «σωστή πορεία» και αναμένει ότι μπορεί να επιτευχθεί το 2020.

3.1.6 Όσον αφορά τον στόχο 6 («Συμβολή στην αποτροπή της απώλειας βιοποικιλότητας παγκοσμίως»), η «πρόοδος είναι ανεπαρκής όσον αφορά τη μείωση των επιπτώσεων των καταναλωτικών προτύπων της ΕΕ στην παγκόσμια βιοποικιλότητα» και, «αν συνεχιστεί η σημερινή πορεία, οι τρέχουσες προσπάθειες δεν επαρκούν για την επίτευξη των στόχων του Aichi για τη βιοποικιλότητα εντός των προθεσμιών».

3.2 Αυτή η απογοητευτική ενδιάμεση επανεξέταση δημοσιεύθηκε ακριβώς τη στιγμή που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχεδίαζε να αναθεωρήσει ριζικά τις σημαντικότερες οδηγίες της ΕΕ για την προστασία της φύσης, δηλαδή την οδηγία για τη διατήρηση των άγριων πτηνών του 1979 και την οδηγία για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας του 1992.

3.3 Οι εκθέσεις εμπειρογνομώνων ⁽⁸⁾ σχετικά με τον έλεγχο καταλληλότητας των οδηγιών για τα πτηνά και τους φυσικούς οικοτόπους επιβεβαιώνουν αυτό που η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει σταθερά εδώ και χρόνια: το νομικό πλαίσιο είναι επαρκές και δεν μπορεί να προβάλλεται ως πρόφαση για την αποτυχία επίτευξης των στόχων προστασίας της βιοποικιλότητας. Οι κυριότερες αδυναμίες είναι η έλλειψη μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο, η έλλειψη χρηματοδότησης της προστασίας της φύσης και η έλλειψη συνοχής της σχετικής πολιτικής της ΕΕ.

⁽⁷⁾ COM(2015) 478 final.

⁽⁸⁾ Milieu, IEEP και ICF, *Evaluation Study to support the Fitness Check of the Birds and Habitats Directives*, Μάρτιος 2016.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την άποψη της ότι «για να διατηρηθεί η βιοποικιλότητα δεν λείπουν από την ΕΕ οι νομοθετικές πράξεις, οι οδηγίες, τα (πilotικά) προγράμματα, οι πολιτικές εξαγγελίες ή οι οδηγοί, αλλά μόνο η υλοποίηση και η συντονισμένη δράση σε όλα τα επίπεδα πολιτικής δράσης». Αυτή η άποψη δεν διατυπώνεται μόνο στην έκθεση αξιολόγησης αλλά και στα συμπεράσματα του Συμβουλίου Περιβάλλοντος της 16ης Δεκεμβρίου 2015 ⁽⁹⁾, τα οποία δεν διαφέρουν σημαντικά από εκείνα του Συμβουλίου Περιβάλλοντος του 2011. Όσο οι οδηγίες δεν εφαρμόζονται πλήρως, όσο δεν διατίθεται επαρκής χρηματοδότηση ή δεν αξιοποιείται και όσο οι υπόλοιπες πολιτικές της ΕΕ δεν λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες της βιοποικιλότητας, δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

4.2 Η κατάρτιση νέων εγγράφων στρατηγικής ή δράσης και/ή η αναθεώρηση του νομικού πλαισίου δεν μεταβάλλουν την κατάσταση, αλλά υπαινίσσονται πολιτική δραστηριότητα η οποία δεν θα οδηγήσει πουθενά εάν δεν επιλυθούν τα πραγματικά προβλήματα που συνδέονται με τη μη συμμόρφωση προς το υπάρχον πλαίσιο.

4.3 Για να επιτύχει η διατήρηση της βιοποικιλότητας απαιτούνται διάφορες προσεγγίσεις.

4.4 Συγκρότηση του δικτύου Natura 2000

4.4.1 Το δίκτυο Natura 2000 είναι ζωτικής σημασίας για την «κλασική» προστασία της φύσης, όπως η διατήρηση της σπάνιας χλωρίδας και πανίδας και των μοναδικών βιοτόπων (όπως π.χ. έλη, χερσαίοι οικοτόποι, εναπομεινάντες ημιφυσικοί δασικοί σχηματισμοί κ.λπ.). Το δίκτυο βασίζεται, κατά κύριο λόγο, στην οδηγία για τους φυσικούς οικοτόπους του 1992 και στην οδηγία για τα πτηνά του 1979, που καθόρισε ζώνες ειδικής προστασίας για τα πτηνά.

4.4.2 Με την έκδοση της οδηγίας για τους φυσικούς οικοτόπους, τόσο τα κράτη μέλη όσο και η Επιτροπή ανέλαβαν δύο δεσμεύσεις:

— να ολοκληρώσουν το δίκτυο Natura 2000 εντός 3 ετών ⁽¹⁰⁾, και

— να παράσχουν σχετική χρηματοδότηση, ώστε να μην επιβαρυνθούν οι ιδιοκτήτες ή οι χρήστες γης.

4.4.3 Το δίκτυο έπρεπε να έχει ολοκληρωθεί το 1995, δηλαδή πριν από 20 χρόνια. Ο χαρακτηρισμός των περισσότερων περιοχών έχει ήδη υλοποιηθεί, με το 18 % της χερσαίας έκτασης της ΕΕ να έχει χαρακτηριστεί περιοχή Natura 2000· ωστόσο, η ονομασία δεν αρκεί από μόνη της. Πολλές περιοχές δεν καλύπτονται από μόνιμη νομική προστασία, ενώ για μόλις περισσότερες από τις μισές υπάρχουν σχέδια αξιοποίησης ή διαχείρισης. Ωστόσο, για τους πολίτες και τις διοικήσεις, και ιδίως για τους ιδιοκτήτες και τους χρήστες γης, δεν είναι ακόμη σαφές τι ακριβώς επιτρέπεται και τι απαγορεύεται και, μέχρι να γίνει αυτό, δεν μπορεί να υπάρξει επιτυχημένη προστασία της φύσης και δεν μπορούν να εξασφαλιστούν αποζημιώσεις για τυχόν περιορισμούς στη χρήση γης.

4.4.4 Είναι εύλογο το γεγονός ότι το Συμβούλιο Περιβάλλοντος της 19ης Δεκεμβρίου 2011 παροτρύνει τα κράτη μέλη, και συνεπώς και το ίδιο το Συμβούλιο, «να ολοκληρώσουν εγκαίρως τη σύσταση του δικτύου Natura 2000, να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν διαχειριστικά σχέδια ή άλλα ισοδύναμα μέσα [...] ώστε να διαμορφωθεί στέρεη βάση για το στρατηγικό σχεδιασμό με σκοπό την επακόλουθη υλοποίηση του ΠΔΠ 2014-2020». Το 2011 ζητήθηκε εκ νέου η «εγκαίρως» υλοποίηση αυτών που έπρεπε να έχουν ολοκληρωθεί πριν από εικοσαετία και που μέχρι σήμερα δεν έχουν υλοποιηθεί!

4.4.5 Για τον σκοπό αυτό, το Συμβούλιο Περιβάλλοντος της 16ης Δεκεμβρίου 2015 «παροτρύνει» εκ νέου τα κράτη μέλη, και συνεπώς και το ίδιο το Συμβούλιο, «να ολοκληρώσουν τη συγκρότηση του δικτύου Natura 2000».

⁽⁹⁾ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έγγραφο αριθ. 15389/15.

⁽¹⁰⁾ Η περίοδος των 3 ετών (δηλαδή 1992-1995) αφορούσε την κοινοποίηση των περιοχών Natura από τα κράτη μέλη. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η διαδικασία αυτή δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί.

4.5 Δράσεις εκτός των προστατευόμενων περιοχών

4.5.1 Η Επιτροπή, το Συμβούλιο Περιβάλλοντος και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ⁽¹¹⁾ ορθώς τονίζουν ότι η πολιτική για την βιοποικιλότητα δεν αφορά απλώς και μόνο την προστασία της χλωρίδας, της άγριας πανίδας και των φυσικών οικοτόπων, αλλά καλύπτει και την παραγωγική βάση και τους βιοτικούς πόρους των ανθρώπων. Ένα μόνο από τα πολλά παραδείγματα είναι η επικονίαση που πραγματοποιούν έντομα όπως οι πεταλούδες και οι μέλισσες, της οποίας η οικονομική αξία —όχι μόνο για τη γεωργία— είναι ανυπολόγιστη. Ωστόσο, η Επιτροπή αναγκάστηκε να διαπιστώσει ότι «η κατάσταση των οικοσυστημικών υπηρεσιών στην Ευρώπη κρίνεται είτε μεικτή είτε υποβαθμισμένη —δηλαδή τα οικοσυστήματα δεν είναι πλέον ικανά να προσφέρουν τη βέλτιστη ποιότητα και ποσότητα των βασικών υπηρεσιών, όπως επικονίαση των καλλιεργειών, καθαρό αέρα και νερό» ⁽¹²⁾.

4.5.2 Οι επικονιαστές ή οι αποικοδομητές, αλλά και, π.χ., πολλά άλλα είδη (και το έργο τους), δεν μπορούν να διαφυλαχθούν αποκλειστικά και μόνο με την οριοθέτηση προστατευόμενων ζωνών. Κατά συνέπεια, στο πλαίσιο της πολιτικής βιοποικιλότητας της ΕΕ, θα πρέπει, επιπλέον, να διατυπωθούν γενικές απαιτήσεις και για τις περιοχές εκτός των προστατευόμενων ζωνών· στον συγκεκριμένο τομέα, βασικό ρόλο διαδραματίζει η συνοχή με την πολιτική για τη χρήση της γης.

4.5.3 Είναι ακριβές ότι τόσο η Επιτροπή όσο και το Συμβούλιο έχουν τονίσει επανειλημμένα τη σημασία, π.χ., του γεωργικού τομέα, πιο πρόσφατα στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αναθεώρησης: το Συμβούλιο «σημειώνει με ανησυχία ότι η γεωργία αποτελεί έναν από τους πλέον σημαντικούς παράγοντες πίεσης στα χερσαία οικοσυστήματα και ότι δεν έχει διαπιστωθεί μετρήσιμη βελτίωση της κατάστασης των σχετικών με τη γεωργία οικοτόπων και των ειδών που καλύπτονται από την οδηγία για τους οικοτόπους μέχρι το 2012 και εκφράζει λύπη για τη σημαντική μείωση των πτηνών που ζουν σε γεωργικές εκτάσεις, των πεταλούδων στις χορτολιβαδικές εκτάσεις και των επικονιάσεων, πράγμα που καταδεικνύει τις συνεχείς πιέσεις που ασκούν ορισμένες γεωργικές μέθοδοι, όπως κάποιες πρακτικές εγκατάλειψης και εντατικοποίησης της γεωργικής γης» ⁽¹³⁾.

4.6 Ασουνέπιες της πολιτικής της ΕΕ

4.6.1 Αν και στη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020 τονίζεται ότι τούτη «θα πρέπει να συνιστά αναπόσπαστο μέρος της στρατηγικής Ευρώπη 2020» ⁽¹⁴⁾, οι όροι «βιοποικιλότητα», «ενδιατήματα», «προστασία της φύσης», «προστασία των ειδών» ή «προστασία της πολυμορφίας των γενετικών πόρων» ή «οικοσύστημα» δεν αναφέρονται ούτε μία φορά στη στρατηγική «Ευρώπη 2020»! Μόνο στον όρο «βιοποικιλότητα» γίνεται δύο φορές σύντομη αναφορά, και τούτο παρεμπιπτόντως, σε φράσεις που αναφέρονται στην «αποδοτική χρησιμοποίηση των πόρων». Για την ΕΟΚΕ, είναι εντελώς ακατανόητο πώς η Επιτροπή μπορεί να προβαίνει σε μια τέτοια εξαγγελία, ενώ η πολιτική της στην πράξη είναι ακριβώς αντίθετη.

4.6.2 Καθώς η στρατηγική του 2001 για την αειφόρο ανάπτυξη δεν διαδραματίζει πλέον κανένα πολιτικό ρόλο, η στρατηγική «Ευρώπη 2020» θα μπορούσε να αποτελέσει, ακριβώς, το κατάλληλο πλαίσιο για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Η ΕΟΚΕ, αρκετά συχνά, έχει ζητήσει από τους υπουργούς Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων να εξετάσουν την οικονομική σημασία της απώλειας βιοποικιλότητας ⁽¹⁵⁾. Κάτι τέτοιο δεν έχει γίνει ακόμη.

4.6.3 Δεδομένου ότι οι στόχοι των οδηγιών της ΕΕ για την προστασία του περιβάλλοντος και της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα περιλαμβάνουν τους διεθνώς συμφωνημένους στόχους [π.χ. στόχοι Aichi στο πλαίσιο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τη βιοποικιλότητα ή στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ)], είναι ζωτικής σημασίας να ενσωματωθεί πλήρως η πολιτική βιοποικιλότητας είτε στη στρατηγική εφαρμογής των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) είτε σε μια νέα στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης στην ΕΕ.

4.6.4 Μέχρι στιγμής, η πολιτική για τη βιοποικιλότητα εξακολουθεί να αντιμετωπίζεται από πολλές υπηρεσίες της Επιτροπής και από ορισμένα Συμβούλια υπουργών της ΕΕ ως ανταγωνιστικός τομέας πολιτικής ο οποίος εμποδίζει ή παρακωλύει ως έναν βαθμό την οικονομική ανάπτυξη και δεσμεύει οικονομικούς πόρους.

4.6.5 Στο πλαίσιο αυτό, είναι αδιαμφισβήτητο ότι υπάρχουν συγκρούσεις μεταξύ των διαφόρων τρόπων χρήσης των πόρων, και ενίοτε απαγορεύονται επεμβάσεις στο φυσικό περιβάλλον, π.χ. με βάση τις οδηγίες για την προστασία της φύσης. Όμως, αυτό ακριβώς είναι το έργο της προστασίας της φύσης, δηλαδή το κράτος οφείλει να εξασφαλίζει ότι υπάρχει ισορροπία μεταξύ της οικονομικής εκμετάλλευσης και της διατήρησης των φυσικών πόρων. Η προστασία της φύσης δεν διαφέρει, συνεπώς, από άλλους τομείς πολιτικής, όπου «η ελεύθερη αλληλεπίδραση των δυνάμεων της αγοράς» ρυθμίζεται με κανονιστικά μέτρα.

⁽¹¹⁾ Βλ. μεταξύ άλλων το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 2ας Φεβρουαρίου 2016 σχετικά με την ενδιάμεση αναθεώρηση της Στρατηγικής της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα [2015/2137(INI)].

⁽¹²⁾ COM(2010) 548 final της 8.10.2010, σ. 3.

⁽¹³⁾ Έγγραφο 15389/2015 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημείο 36.

⁽¹⁴⁾ COM(2011) 244 τελικό, σ. 2.

⁽¹⁵⁾ ΕΕ C 48 της 15.2.2011, σ. 150, βλ. ιδίως το σημείο 2.3.

4.6.6 Η έλλειψη πραγματικής συνοχής μεταξύ της κλασικής οικονομικής πολιτικής και των περιβαλλοντικών πολιτικών δεν είναι νέο φαινόμενο. Ήδη από το 2006 η ΕΟΚΕ εξέφραζε τη λύπη της διότι «το χάσμα ανάμεσα στις φιλοδοξίες και στην πραγματικότητα είναι τεράστιο» και ότι ο δημόσιος τομέας «συχνά με τις αποφάσεις σχεδιασμού του και τα προγράμματα προώθησης [συνέβαλε] στην επιδείνωση της κατάστασης»⁽¹⁶⁾.

4.6.7 Σημαντική αιτία αυτής της σύγκρουσης στόχων είναι η αντίθεση μεταξύ κατεστημένων συμφερόντων, ιδίως οικονομικών, και δημόσιου συμφέροντος. Οι μέχρι σήμερα θέσεις της ΕΕ μπορούν να ερμηνευθούν ως στάση υπέρ της προστασίας της βιοποικιλότητας για σκοπούς κοινής ωφελείας. Στην περίπτωση αυτή, θα ήταν συνεπές να καθορίζονται και να εφαρμόζονται σαφή πλαίσια για τον περιορισμό των οικονομικών συμφερόντων που αντικεινται στην προστασία της βιοποικιλότητας.

4.7 Γεωργική πολιτική/Γεωργία

4.7.1 Η ΕΟΚΕ έχει εξετάσει επανειλημμένα τη σχέση μεταξύ γεωργίας, Κοινής Γεωργικής Πολιτικής και βιοποικιλότητας, και έχει διαπιστώσει τη σταδιακή, αλλά σημαντική και συνεχή μείωση της βιοποικιλότητας, παρά το γεγονός ότι οι περισσότεροι αγρότες συμμορφώνονται με την ισχύουσα νομοθεσία. Τούτο συμβαίνει εντός των ορίων που επιβάλλει ο νόμος, ενώ τηρούνται οι ορθές γεωργικές πρακτικές. Η κατάσταση αυτή δεν μπορεί να μεταβληθεί με τη μεταρρύθμιση της νομοθεσίας για την προστασία της φύσης, αλλά μόνο μέσω αλλαγών στις πρακτικές εκμετάλλευσης, σε συνδυασμό με μια τροποποιημένη πολιτική αγροτικών ενισχύσεων. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει στο πλαίσιο αυτό τη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της με τίτλο «Η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ του 2013»⁽¹⁷⁾, στην οποία περιγράφονται πλήρως οι αλλαγές που η ΕΟΚΕ κρίνει αναγκαίες.

4.7.2 Η Επιτροπή γνωρίζει πολύ καλά τη σημασία της γεωργίας και παρατηρεί ότι «η Κοινή Γεωργική Πολιτική (ΚΓΠ) είναι η πολιτική με τις σημαντικότερες επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα των αγροτικών περιοχών. [...] Ένα από τα μειονεκτήματα όσον αφορά τη βιοποικιλότητα ήταν η κατάργηση της υποχρεωτικής αγρανάπαυσης»⁽¹⁸⁾. Έτσι η γεωργική πολιτική εξακολουθεί να έρχεται συχνά σε σύγκρουση με την πολιτική για τη βιοποικιλότητα, ακόμη και αν τμήματα της ΚΓΠ, ιδίως τα γεωργοπεριβαλλοντικά προγράμματα στο πλαίσιο του δεύτερου πυλώνα, δείχνουν με ποιον τρόπο μπορούν να αντιμετωπιστούν αυτές οι αντιφάσεις.

4.7.3 Η αγρανάπαυση εφαρμόστηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1980, όχι για να βελτιωθεί η οικολογική σταθερότητα των καλλιεργήσιμων περιοχών, αλλά για να μειωθούν τα πλεονάσματα. Ωστόσο, με τη μεταρρύθμιση της ΚΓΠ του 2013, επαναδιατυπώθηκε η ιδέα μιας λιγότερο εντατικής εκμετάλλευσης μέρους των αρόσιμων γαιών. Στο πλαίσιο μιας «πιο οικολογικής προσέγγισης» θεσπίστηκαν υποχρεωτικά «περιοχές οικολογικής εστίασης». Εξάλλου, υπήρξε έντονη συζήτηση σχετικά με α) το εύρος και β) την ακριβή έννοια της «οικολογικής εστίασης».

4.7.4 Έτσι σήμερα, για παράδειγμα, η καλλιέργεια ψυχανθών ή οι εμβόλιμες καλλιέργειες εμπίπτουν στην έννοια της «οικολογικής εστίασης». Ακόμα και αν η αύξηση των εκτάσεων με καλλιέργειες ψυχανθών ή με εμβόλιμες καλλιέργειες είναι, καταρχήν, θετική για διάφορους λόγους, τα μέτρα αυτά δεν θα συμβάλουν ουσιαστικά στη βελτίωση της βιοποικιλότητας. Επίσης, το γεγονός ότι επιτρέπεται, έως έναν βαθμό, η χρήση φυτοφαρμάκων στις περιοχές οικολογικής εστίασης έρχεται σε απόλυτη αντίθεση με την επιδίωξη μιας πιο οικολογικής γεωργικής πολιτικής: τα φυτοφάρμακα δεν συμβάλλουν στην αύξηση της βιοποικιλότητας, αλλά, αντίθετα, στη μείωσή της.

4.7.5 Η Επιτροπή θα πρέπει, το συντομότερο δυνατόν, να προβεί σε αρχική αξιολόγηση του αντίκτυπου των λιφθέντων μέτρων, δεδομένου ότι ο οικολογικός προσανατολισμός αποτελεί μία από τις κύριες δικαιολογίες για τη διατήρηση των γεωργικών πληρωμών από τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

4.7.6 Επιπλέον, με βάση αυτές τις παραδοχές, πρέπει στις οριζόντιες πολιτικές της ΕΕ —ιδίως δε σε αυτές που αφορούν την έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία— να συνεκτιμάται και να τυγχάνει ιδιαίτερης προσοχής η συμβολή που η εφαρμογή στη γεωργία της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας μπορεί να έχει στη βελτίωση της βιοποικιλότητας στην ΕΕ.

⁽¹⁶⁾ EE C 195 της 18.8.2006, σ. 96.

⁽¹⁷⁾ EE C 354 της 28.12.2010, σ. 35.

⁽¹⁸⁾ COM(2010) 548 τελικό, σ. 5.

4.8 Πράσινες υποδομές

4.8.1 Η οδηγία για τους φυσικούς οικοτόπους ενέχει μια κρίσιμη τεχνική αδυναμία: αν και το άρθρο 10 αναφέρεται σαφώς στη σημασία της διασύνδεσης των συστατικών στοιχείων του τοπίου, δεν υφίσταται κανένας δεσμευτικός μηχανισμός που θα μπορούσε να οδηγήσει σε ένα συνεκτικό σύστημα διασύνδεσης βιοτόπων στην Ευρώπη. Η Επιτροπή, στην ανακοίνωσή της για τις «Πράσινες υποδομές», σκιαγραφεί τρόπους αντιστάθμισης της έλλειψης αυτής, μέσω επενδύσεων στη διατήρηση και την αποκατάσταση των πράσινων υποδομών, τόσο σε μικρή όσο και σε μεγάλη κλίμακα. Στο πλαίσιο αυτό, έχει μεγάλη σημασία να εγκριθεί και να εφαρμοστεί μια συνεκτική στρατηγική πράσινων υποδομών. Σε κάθε περίπτωση, βασικό στοιχείο της πρέπει να είναι ένα μεθοδολογικό πλαίσιο και ένα χρηματοδοτικό μέσο για τα διευρωπαϊκά δίκτυα βιοποικιλότητας (ΔΕΔ-Π/TEN-G). Τούτο αφορά έργα τόσο μεγάλης όσο και μικρής κλίμακας, π.χ. στα αγροτικά τοπία.

4.9 Παρατηρήσεις για τις πολιτικές που ασκούνται στα κράτη μέλη και στις δυνάμει υποψήφιες χώρες

4.9.1 Σε πολλά κράτη μέλη και σε υποψήφιες χώρες εξακολουθούν να πραγματοποιούνται σοβαρές καταστροφές της φύσης. Αναφέρουμε δύο μόνο παραδείγματα.

4.9.2 Στη Ρουμανία, τα παρθένα δάση κατά τη στιγμή της προσχώρησης στην ΕΕ καταλάμβαναν έκταση μεγαλύτερη από 2 000 τ. χλμ. Σχεδόν όλη αυτή η έκταση έχει χαρακτηριστεί περιοχή του δικτύου Natura 2000. Έκτοτε έχουν επιβεβαιωθεί πολυάριθμες επιχειρήσεις αποψιλωτικής υλοτομίας στα παρθένα δάση της Ρουμανίας, με αποτέλεσμα την ανεπανόρθωτη απώλεια ευρωπαϊκής φυσικής κληρονομιάς.

4.9.3 Τα ποτάμια οικοσυστήματα των Βαλκανίων, και ιδίως αυτά των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων, είναι μακράν τα πιο αξιόλογα στην Ευρώπη. Περίπου το ένα τρίτο των ποταμών στις χώρες της πρώην Γιουγκοσλαβίας και στην Αλβανία παρουσιάζουν φυσική δυναμική και μπορούν ακόμη και να θεωρηθούν παρθένα ποτάμια. Το τεκμηριωμένο σχέδιο για την κατασκευή άνω των 2 700 (!) υδροηλεκτρικών σταθμών, εκ των οποίων τουλάχιστον το ένα τρίτο σε προστατευόμενες περιοχές, θα απειλήσει σοβαρά τη βιοποικιλότητα και τη φυσική δυναμική όλων των ποταμών στα Βαλκάνια. Η χρηματοδότηση του εν λόγω σχεδίου θα είναι δημόσια. Σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη της ΕΕ έχει πληγεί σοβαρά η βιοποικιλότητα σχεδόν όλων των ποταμών, με αποτέλεσμα σήμερα —μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της εφαρμογής της οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα— να χρειάζεται να δαπανηθούν σημαντικά ποσά για την αποκατάστασή τους.

4.9.4 Πολλά είδη πτηνών που απαριθμούνται στο παράρτημα I της οδηγίας για τα άγρια πτηνά και προστατεύονται εντός της ΕΕ υπόκεινται σε απειρόσπετες κυνηγετικές πρακτικές στις υποψήφιες χώρες στα Βαλκάνια· η θήρα των πτηνών αποτελεί, επίσης, από πολλές απόψεις ανεπίλυτο ζήτημα σε ορισμένα κράτη μέλη. Η θήρα πτηνών όπως οι χουλιανομύτες της Αφρικής, οι γερανοί, οι λαγγόνες και οι βαλτοπάπιες, για να αναφέρουμε μόνο ορισμένα είδη, οδηγεί σε αποδυνάμωση του αναπαραγωγικού πληθυσμού των ειδών αυτών στην ΕΕ.

4.10 Χρηματοδότηση

4.10.1 Ένα ακόμα πρόβλημα που εξετάζεται τόσο στην ενδιάμεση επανεξέταση όσο και στα συμπεράσματα του Συμβουλίου είναι η χρηματοδότηση, μεταξύ άλλων, και του δικτύου Natura 2000. Η Επιτροπή, σε ανακοίνωσή της του 2004⁽¹⁹⁾, εξέταζε το ζήτημα χρηματοδότησης του δικτύου, και συγκεκριμένα α) το επίπεδο των απαιτούμενων πόρων και β) την επιλογή του κονδυλίου του προϋπολογισμού που θα χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση. Τότε, είχε αναφερθεί το ποσό των 6,1 δισεκατ. ευρώ ετησίως· αποφασίστηκε να μη θεωρηθεί χωριστό κονδύλι, ούτε να επεκταθεί ανάλογα το πρόγραμμα LIFE, αλλά να αξιοποιηθούν, κατά κύριο λόγο, ο δεύτερος πυλώνας της ΚΓΠ και άλλα ταμεία της ΕΕ.

4.10.2 Η ΕΟΚΕ είχε αμφιβολίες σχετικά με τα ποσά που είχαν δηλωθεί τότε και θεωρούσε «επειγόντως απαραίτητο να υπολογιστεί το κόστος το συντομότερο δυνατό με μεγαλύτερη ακρίβεια». Επίσης, αμφέβαλε για το εάν «επάρκει το ποσό των 0,3 δισεκατ. ευρώ που διατίθεται για τα νέα κράτη μέλη (για την ΕΕ των 15: 5,8 δισεκατ. ευρώ)»⁽²⁰⁾.

4.10.3 Έως σήμερα δεν έχει ληφθεί κανένα μέτρο, και το ίδιο ποσό είναι ακόμη υπό συζήτηση. Μέχρι στιγμής τα αρμόδια κράτη μέλη και η Επιτροπή δεν έχουν καταφέρει να διασαφηνίσουν το ζήτημα.

⁽¹⁹⁾ COM(2004) 431 τελικό.

⁽²⁰⁾ ΕΕ C 221 της 8.9.2005, σ. 108, σημείο 3.10.1.

4.10.4 Η ΕΟΚΕ είχε τότε επισημάνει τον κίνδυνο ότι η χρηματοδότηση μέτρων Natura 2000 από τον δεύτερο πυλώνα θα μπορούσε να οδηγήσει σε ανταγωνισμό με άλλα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης⁽²¹⁾. Αυτό επιβεβαιώθηκε σε δύο περιπτώσεις: πρώτον, οι πληρωμές από τον δεύτερο πυλώνα κατά την περίοδο χρηματοδότησης 2007-2013 μειώθηκαν κατά 30 % σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο και, δεύτερον, όπως ορθά επεσήμαναν το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο και το Συμβούλιο Υπουργών Περιβάλλοντος, «το ΕΤΠΑ δεν αναγνωριζόταν πάντα από τα κράτη μέλη ως πιθανό μέσο για την προώθηση της βιοποικιλότητας, ενώ οι δυνατότητές του για τη χρηματοδότηση του προγράμματος Natura 2000 δεν έχουν αξιοποιηθεί επαρκώς»⁽²²⁾.

4.10.5 Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁽²³⁾ όφειλε να αποδείξει ότι το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο για την Αγροτική Ανάπτυξη εξακολουθεί να αποτελεί τη σημαντικότερη πηγή κοινοτικής χρηματοδότησης για το δίκτυο Natura 2000 και τη βιοποικιλότητα στην ΕΕ, αλλά «καλύπτεται μόνο το 20 % της συνολικής απαιτούμενης χρηματοδότησης για τη διαχείριση προστατευόμενων περιοχών, συμπεριλαμβανομένου του δικτύου Natura 2000».

4.10.6 Συνεπώς, είναι επείγουσα ανάγκη να εκτιμηθούν οι ακριβείς ανάγκες χρηματοδότησης για την εφαρμογή των οδηγιών για την προστασία της φύσης και να διατεθούν οι κατάλληλοι πόροι μέσω χωριστής γραμμής του προϋπολογισμού (π.χ. στο πλαίσιο ενός διευρυμένου προϋπολογισμού του προγράμματος LIFE).

4.11 Συνεργατικές και συμμετοχικές διαδικασίες

4.11.1 Οι ελλείψεις που διαπιστώνονται όσον αφορά την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα, ιδίως στην περίπτωση του δικτύου Natura 2000, μπορεί, εν μέρει, να οφείλονται στην έλλειψη συμμετοχής και στην απουσία ανάληψης δράσης εκ μέρους της κοινωνίας των πολιτών στις διάφορες προστατευόμενες ζώνες. Ο χαρακτηρισμός των ζωνών ειδικής προστασίας πρέπει, κατ' αρχάς, να θεωρηθεί διοικητική πράξη, η οποία θα εκτελείται σε πλήρη συμμόρφωση με τις αρχές του κράτους δικαίου. Ωστόσο, τα διαχειριστικά σχέδια θα πρέπει να εκπονούνται και να υλοποιούνται με τη στενή συνεργασία των ιδιοκτητών και των χρηστών της γης, καθώς και των οργανώσεων προστασίας της φύσης και των τοπικών αρχών. Σε πολλές περιπτώσεις αυτό δεν εφαρμόστηκε, με αποτέλεσμα να οδηγήσει συχνά σε δυσπιστία και σε εχθρικά αισθήματα απέναντι στην πολιτική βιοποικιλότητας της ΕΕ.

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

⁽²¹⁾ ΕΕ C 221 της 8.9.2005, σ. 108, σημεία 3.14.1 και 3.14.2.

⁽²²⁾ Συμβούλιο Υπουργών Περιβάλλοντος της 16.12.15.

⁽²³⁾ COM(2010) 548 τελικό, σ. 13.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Οι ακόλουθες τροπολογίες, οι οποίες έλαβαν τουλάχιστον το ένα τέταρτο των εκφρασμένων ψήφων, απορρίφθηκαν κατά τη διάρκεια των συζητήσεων:

Σημείο 4.7.4 — Να τροποποιηθεί ως εξής:

~~Έτσι σήμερα, για παράδειγμα, η καλλιέργεια ψυχανθών ή οι εμβόλιμες καλλιέργειες εμπίπτουν στην έννοια της «οικολογικής εστίασης». Ακόμα και αν η Η αύξηση των εκτάσεων με καλλιέργειες ψυχανθών ή με εμβόλιμες καλλιέργειες είναι, καταρχήν, θετική, για διάφορους λόγους, τα μέτρα αυτά δεν θα συμβάλουν ουσιαστικά στη Η συμβολή στη βελτίωση της βιοποικιλότητας έγκειται, μεταξύ άλλων, στην ενίσχυση της χλωρίδας και της πανίδας του εδάφους μέσω της συμβίωσης των ψυχανθών και των ριζόβιων. Επίσης, το γεγονός ότι επιτρέπεται, έως έναν βαθμό, η Η χρήση φυτοφαρμάκων φυτοπροστατευτικών προϊόντων στις περιοχές οικολογικής εστίασης επιτρέπεται εν μέρει στο πλαίσιο αυστηρών ευρωπαϊκών προδιαγραφών έγκρισης και εφαρμογής, και επιτρέπει την προώθηση της καλλιέργειας πρωτεϊνούχων φυτών στην Ευρώπη έρχεται σε απόλυτη αντίθεση με την επιδίωξη μιας πιο οικολογικής γεωργικής πολιτικής: τα φυτοφάρμακα δεν συμβάλλουν στην αύξηση της βιοποικιλότητας, αλλά, αντίθετα, στη μείωσή της.~~

Αιτιολογία

Το μέτρο βρίσκεται στο δεύτερο έτος εφαρμογής του. Όσον αφορά τη βιοποικιλότητα, δεν υπάρχουν ακόμη ουσιαστικές αναλύσεις. Η στοχευμένη χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων ενδέχεται, σε ορισμένες περιπτώσεις, να είναι χρήσιμη, π.χ. για την προστασία των καλλιεργειών σε πρώιμο στάδιο από την εισβολή ζιζανίων. Σύμφωνα με το άρθρο 46 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1307/2013, η Επιτροπή οφείλει να υποβάλει έως τον Μάρτιο του 2017 έκθεση αξιολόγησης σχετικά με την υλοποίηση των περιοχών οικολογικής εστίασης.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ 69

Κατά 96

Αποχές 26

Σημείο 4.7.4 — Να τροποποιηθεί ως εξής:

~~Έτσι σήμερα, για παράδειγμα, η καλλιέργεια ψυχανθών ή οι εμβόλιμες καλλιέργειες εμπίπτουν στην έννοια της «οικολογικής εστίασης». Ακόμα και αν η αύξηση των εκτάσεων με καλλιέργειες ψυχανθών ή με εμβόλιμες καλλιέργειες είναι, καταρχήν, θετική για διάφορους λόγους, τα μέτρα αυτά δεν θα συμβάλουν ουσιαστικά στη βελτίωση της βιοποικιλότητας. Επίσης, το γεγονός ότι επιτρέπεται, έως έναν βαθμό, η χρήση φυτοφαρμάκων στις περιοχές οικολογικής εστίασης έρχεται σε απόλυτη αντίθεση με την επιδίωξη μιας πιο οικολογικής γεωργικής πολιτικής: τα φυτοφάρμακα δεν συμβάλλουν στην αύξηση της βιοποικιλότητας, αλλά, αντίθετα, στη μείωσή της. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει υψηλό έλλειμμα πρωτεϊνούχων καλλιεργειών ευρωπαϊκής παραγωγής, και μια γενική απαγόρευση χρήσης φυτοφαρμάκων σε καλλιέργειες ψυχανθών θα αύξανε ακόμη πιο περισσότερο αυτό το έλλειμμα.~~

Αιτιολογία

Θα εκτεθεί προφορικά.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ 80

Κατά 105

Αποχές 11

Σημείο 1.5 — Να διαγραφεί κείμενο:

Η ΕΟΚΕ ζητεί να εξασφαλιστεί η συνοχή μεταξύ όλων των τομέων πολιτικής που έχουν αντίκτυπο στην προστασία της βιοποικιλότητας. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι ήδη η ενδιάμεση αξιολόγηση για τις «περιοχές οικολογικής εστίασης» και μια ενδεχόμενη ενδιάμεση αξιολόγηση της ΚΓΠ θα χρησιμεύσουν ώστε η ΚΓΠ να συμβάλλει, στο μέλλον, με στοχευμένο τρόπο στην επίτευξη των στόχων για τη βιοποικιλότητα. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, επί του παρόντος, απαιτούνται αλλαγές ως προς το απαιτούμενο εύρος και την ποιότητα των περιοχών οικολογικής εστίασης.

Αιτιολογία

Με την εισαγωγή μιας «πιο οικολογικής προσέγγισης» το 2015, βρισκόμαστε μόλις στο δεύτερο έτος εφαρμογής. Ως εκ τούτου, δεν υφίστανται ακόμη επαρκώς αξιόπιστες σχετικές αναλύσεις προκειμένου να εξαχθούν σοβαρά συμπεράσματα. Σύμφωνα με το άρθρο 46 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1307/2013, η Επιτροπή οφείλει να υποβάλει, έως τον Μάρτιο του 2017, έκθεση αξιολόγησης σχετικά με την υλοποίηση των περιοχών οικολογικής εστίασης. Στη συνέχεια, και με βάση τα αποτελέσματα της εν λόγω αξιολόγησης, θα ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ 57

Κατά 120

Αποχές 11

Σημείο 1.5 — Να τροποποιηθεί ως εξής:

Η ΕΟΚΕ ζητεί να εξασφαλιστεί η συνοχή μεταξύ όλων των τομέων πολιτικής που έχουν αντίκτυπο στην προστασία της βιοποικιλότητας. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι ήδη η ενδιάμεση αξιολόγηση για τις «περιοχές οικολογικής εστίασης» και μια ενδεχόμενη ενδιάμεση αξιολόγηση της ΚΓΠ θα χρησιμεύσουν ώστε η ΚΓΠ να συμβάλλει, στο μέλλον, με στοχοθετημένο τρόπο στην επίτευξη των στόχων για τη βιοποικιλότητα. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, επί του παρόντος, απαιτούνται αλλαγές ως προς το απαιτούμενο εύρος και την ποιότητα των περιοχών οικολογικής εστίασης, με ταυτόχρονη εξασφάλιση της καλύτερης ενσωμάτωσής τους στις σύγχρονες αγροτικές πρακτικές.

Αιτιολογία

Θα εκτεθεί προφορικά.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ 75

Κατά 118

Αποχές 9

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η πορεία μετά το Παρίσι»**(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)**

(2016/C 487/04)

Εισηγήτρια: η κ. Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA

Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	26.4.2016
Νομική βάση	Άρθρο 29 παράγραφος 2 του εσωτερικού κανονισμού Γνωμοδότησης πρωτοβουλίας
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	5.9.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	21.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	129/0/0

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η συμφωνία του Παρισιού αποτελεί θεμιτή παγκόσμια δέσμευση για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής. Αυτό που πρέπει να γίνει πλέον είναι να εξασφαλιστούν η κύρωση, η υλοποίηση και η περαιτέρω ανάπτυξη της συμφωνίας. Στην παρούσα γνωμοδότηση, η ΕΟΚΕ σχολιάζει τις κύριες προσεγγίσεις όσον αφορά τη μακροπρόθεσμη πορεία προς έναν κόσμο ουδέτερο από πλευράς ανθρακούχων εκπομπών, όπως ζητείται στη συμφωνία.

1.2. Οι τεράστιες παγκόσμιες προκλήσεις απαιτούν μείζονα αλλαγή στην προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντί να επικεντρώνεται αποκλειστικά στις δικές της εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, η ΕΕ πρέπει να μελετήσει πώς μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη των μεγαλύτερων δυνατών οφελών για το κλίμα από παγκόσμια σκοπιά. Η ΕΟΚΕ καλεί συνεπώς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εκπονήσει μακροπρόθεσμη στρατηγική για την ανάπτυξη και τη μεγιστοποίηση του παγκόσμιου «θετικού ανθρακικού αποτυπώματος» (carbon handprint) ⁽¹⁾ της ΕΕ.

1.3. Η ΕΕ πρέπει να είναι επίσης φιλόδοξη και να αναζητεί πολλαπλά εσπευσμένες λύσεις όσον αφορά τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να διαμορφώσει την κλιματική στρατηγική κατά τρόπο που να συμβάλλει στην ενίσχυση της οικονομίας της ΕΕ και της ευημερίας των πολιτών της, με ταυτόχρονο μετριασμό της κλιματικής αλλαγής.

1.4. Η παγκόσμια δέσμευση είναι απαραίτητη για την επίτευξη ουσιαστικού κλιματικού αντίκτυπου και για την αποφυγή της διαρροής άνθρακα, επενδύσεων και θέσεων εργασίας. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεχίσει να ασκεί ενεργή κλιματική διπλωματία, προκειμένου να ενισχυθεί η ευρεία εφαρμογή της συμφωνίας και να ενθαρρυνθούν οι κυριότερες οικονομίες ώστε να ενισχύσουν τις δεσμεύσεις τους σε βαθμό αντίστοιχο με την ΕΕ. Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης την Επιτροπή να εντάξει την κλιματική διάσταση σε όλους τους τομείς εξωτερικής πολιτικής, ιδίως στο εμπόριο, τις επενδύσεις και την αναπτυξιακή συνεργασία.

1.5. Όσον αφορά τα πρακτικά μέτρα, η ΕΕ μπορεί να συμβάλει αποτελεσματικότερα στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής μέσω της εξαγωγής τεχνολογιών και λύσεων μείωσης εκπομπών και της ενίσχυσης των συλλεκτών διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και μέσω της παραγωγής για την παγκόσμια αγορά προϊόντων με χαμηλότερες εκπομπές από τους ανταγωνιστές της. Για αυτό τον λόγο, η ΕΟΚΕ ζητεί να δοθεί ισχυρή ώθηση στην καινοτομία —από την έρευνα μέχρι την είσοδο στην αγορά— προκειμένου η ΕΕ να βρεθεί στην παγκόσμια πρωτοπορία όσον αφορά τις κλιματικές λύσεις. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στο δυναμικό των ΜΜΕ.

⁽¹⁾ Το θετικό αποτύπωμα (handprint) αποτελεί μέτρο του θετικού αντίκτυπου στο περιβάλλον ή την κοινωνία, ενώ το αποτύπωμα εν γένει (footprint) μετρά τον αρνητικό αντίκτυπο, π.χ. στις εκπομπές (Norris 2015). Αντίστοιχα, το θετικό ανθρακικό αποτύπωμα μετρά τον θετικό κλιματικό αντίκτυπο της μείωσης των εκπομπών ή της αύξησης των συλλεκτών. Το θετικό ανθρακικό αποτύπωμα της ΕΕ είναι το σύνολο των θετικών αντικτύπων της ΕΕ σε όλον τον κόσμο.

1.6. Όσον αφορά την εσωτερική διάσταση της κλιματικής πολιτικής, η ΕΕ πρέπει να επιδιώξει την οικοδόμηση μιας «κλιματικής ένωσης» που να είναι προσανατολισμένη στη δράση και, παράλληλα, να είναι αποτελεσματική και συνεκτική όσον αφορά την εσωτερική πολιτική της. Κάθε προσπάθεια πρέπει πλέον να εστιαστεί στην υλοποίηση των αποφάσεων που έχουν ληφθεί μέχρι τώρα, όπου τόσο η Επιτροπή όσο και τα κράτη μέλη έχουν τον δικό τους ρόλο.

1.7. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να βασίσει τη μακροπρόθεσμη στρατηγική σε ολοκληρωμένη προσέγγιση. Η μελλοντική πορεία πρέπει να χαραχθεί ως τμήμα συναφών «ενώσεων» ενιαίας αγοράς, ιδίως στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών, της ψηφιοποίησης, της βιομηχανίας, της γεωργίας, του κεφαλαίου και της καινοτομίας. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει επίσης να δοθεί στις προκλήσεις των βιώσιμων συστημάτων τροφίμων και στον ρόλο των συλλεκτών διοξειδίου του άνθρακα.

1.8. Κατά την εφαρμογή των στόχων της συμφωνίας του Παρισιού, πρέπει να αξιοποιηθούν στον μέγιστο βαθμό οι μηχανισμοί της αγοράς. Ένα παγκόσμιο σύστημα τιμολόγησης για τις ανθρακούχες εκπομπές θα αποτελούσε έναν ουδέτερο και αποτελεσματικό τρόπο εξασφάλισης της συμμετοχής όλων των φορέων της αγοράς. Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ερευνήσει ενεργά διάφορους τρόπους και βήματα και να συνεργαστεί με άλλες χώρες στην πρόοδο προς ένα παγκόσμιο σύστημα τιμολόγησης των ανθρακικών εκπομπών.

1.9. Η πορεία μετά το Παρίσι προς μια ουδέτερη, από πλευράς ανθρακικών εκπομπών, οικονομία είναι ιδιαίτερα δύσκολη. Για τη δίκαιη και ελεγχόμενη διαχείριση της μετάβασης και για τη στήριξη των επιχειρήσεων και των πολιτών κατά την προσαρμογή τους στις αλλαγές και στην ανάπτυξη νέων λύσεων και δεξιοτήτων, πρέπει να θεσπιστούν τα κατάλληλα μέτρα προσαρμογής στο πλαίσιο της κλιματικής στρατηγικής.

1.10. Οι εταίροι της κοινωνίας των πολιτών είναι αυτοί που θα υλοποιήσουν τη μετάβαση σε μια ουδέτερη, από άποψη ανθρακικών εκπομπών, οικονομία μέσω της επιτόπιας δράσης τους, ενώ ο ρόλος των πολιτικών ιδυνόντων είναι να τους παρέχουν ευνοϊκό περιβάλλον και χρηματοδότηση, συμπεριλαμβανομένης της ευαισθητοποίησης σχετικά με όλες τις διαθέσιμες ευκαιρίες χρηματοδότησης. Πρέπει να αναπτυχθεί μια προσέγγιση πολυεπίπεδης διακυβέρνησης για τη διευκόλυνση της κλιματικής δράσης της κοινωνίας των πολιτών και την εξάλειψη των φραγμών σε αυτή. Η ΕΟΚΕ προσδοκά την πλήρη συμμετοχή της στην ανάπτυξη αυτής της πολυμερούς υποδομής, καθώς και στην προετοιμασία της μακροπρόθεσμης κλιματικής στρατηγικής της ΕΕ.

2. Η ΕΕ ως ισχυρός κλιματικός παράγοντας σε παγκόσμιο επίπεδο

2.1. Το αποτέλεσμα της διάσκεψης του Παρισιού για το κλίμα (COP 21) ήταν μια παγκόσμια συμφωνία που χάραξε την πορεία για τον περιορισμό της υπερθέρμανσης του πλανήτη σαφώς κάτω από τους 2 °C και επιδίωκε να περιοριστεί η αύξηση της θερμοκρασίας κατά 1,5 °C σε σχέση με τα επίπεδα της προβιομηχανικής εποχής. Προς τούτο απαιτείται τεράστια μείωση των παγκόσμιων εκπομπών και χρειάζονται ριζικές αλλαγές στις κοινωνίες.

2.2. Οι παγκόσμιες προκλήσεις στην πορεία αυτή απαιτούν ριζική αλλαγή στην προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής. Είναι πρωταρχικής σημασίας η ΕΕ να καταβάλει ουσιαστικές προσπάθειες ώστε να έχει αποτελεσματικό παγκόσμιο αντίκτυπο. Η ΕΕ πρέπει συνεπώς να επιδιώξει να ενισχύσει το θετικό ανθρακικό αποτύπωμα αντί να μειώσει απλώς το αρνητικό της αποτύπωμα.

2.3. Η παγκόσμια δέσμευση είναι απαραίτητη για την επίλυση του κλιματικού ζητήματος και την αποφυγή της διαρροής άνθρακα, επενδύσεων και θέσεων εργασίας. Η ΕΕ επέδειξε ηγετική στάση ενόψει και κατά τη διάρκεια της διάσκεψης του Παρισιού, και πρέπει να συνεχίσει να λειτουργεί σε αυτό το πνεύμα ενόψει της επόμενης διάσκεψης των μερών. Στην **κλιματική της διπλωματία**, η ΕΕ οφείλει να επικεντρωθεί στις χώρες που έχουν τις μεγαλύτερες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, αλλά και στους ισχυρότερους ανταγωνιστές ή τους περισσότερο υποσχόμενους εταίρους της από οικονομική σκοπιά. Η κλιματική και η οικονομική διπλωματία πρέπει συνεπώς να συμβαδίζουν.

2.4. Οι χώρες με τις μεγαλύτερες εκπομπές είναι η Κίνα, που ευθύνεται για πάνω από το 25 % των παγκοσμίων εκπομπών, οι ΗΠΑ, που ευθύνονται για περίπου 15 %, και η ΕΕ, που ευθύνεται για περίπου 10 %. Το μερίδιο εκπομπών της ΕΕ προβλέπεται να μειωθεί στο 5 % περίπου έως το 2030. Κατά συνέπεια, προκειμένου να μεγιστοποιήσει την επιρροή της για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, η ΕΕ πρέπει να καταβάλει κάθε προσπάθεια να ενθαρρύνει τα άλλα μέρη να θέσουν πιο φιλόδοξους στόχους.

2.5. Όσον αφορά τα πρακτικά μέτρα, η ΕΕ μπορεί να συμβάλει αποτελεσματικότερα στον μετριασμό της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής μέσω της εξαγωγής **λύσεων χαμηλών ανθρακικών εκπομπών** και της παραγωγής για την παγκόσμια αγορά προϊόντων με χαμηλότερες εκπομπές από τους ανταγωνιστές της.

2.6. Εκτός των ΗΠΑ, η Κίνα και άλλες ταχέως αναπτυσσόμενες χώρες έχουν καταστεί σημαντικοί πάροχοι τεχνολογιών χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Ο ρόλος της ΕΕ έχει συρρικνωθεί, σε ορισμένους τομείς, κατά τα τελευταία πέντε έτη, τόσο στις εγχώριες αγορές όσο και στις αγορές εξαγωγών, και έχει απολέσει το τεχνολογικό προβάδισμα που είχε διεθνώς. Η Επιτροπή Juncker έχει διατυπώσει την πρόθεση να καταστεί η ΕΕ «το νούμερο ένα παγκοσμίως στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας», ωστόσο η υλοποίηση του στόχου αυτού φαίνεται σήμερα να απομακρύνεται.

2.7. Κατά συνέπεια, απαιτείται να δοθεί επειγόντως νέα και συμπληρωματική ώθηση προκειμένου η ΕΕ να βρεθεί εκ νέου στην εμπροσθοφυλακή των κλιματικών λύσεων. Οι παγκόσμιες ευκαιρίες καλύπτουν ευρύ φάσμα τεχνολογιών, προϊόντων, υπηρεσιών και εμπειρογνώσις, καθώς και συνολικά πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης. Η εξαγωγή τεχνολογίας συλλεκτών διοξειδίου του άνθρακα, όπως η βιώσιμη δασική διαχείριση και αναδάσωση, πρέπει επίσης να θεωρείται ευκαιρία για παγκόσμιο αντίκτυπο.

2.8. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσχώρησε στην «Αποστολή Καινοτομία», μια πρωτοβουλία των μεγαλύτερων οικονομιών του πλανήτη, που δεσμεύθηκαν να διπλασιάσουν τη χρηματοδότησή τους στην έρευνα και την καινοτομία στον τομέα της καθαρής ενέργειας μέσα στα επόμενα πέντε χρόνια.

2.9. Η αποτελεσματική **εμπορική και επενδυτική πολιτική** αποτελεί ζωτικής σημασίας εργαλείο για την επίτευξη λύσεων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και την προώθηση της προόδου προς μια ουδέτερη, από πλευράς ανθρακούχων εκπομπών, παγκόσμια οικονομία. Για την εξασφάλιση θετικού αποτελέσματος, τα κλιματικά ζητήματα πρέπει να αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι των διαπραγματεύσεων για εμπορικές και επενδυτικές συμφωνίες. Στόχος πρέπει να είναι η εξάλειψη των εμπορικών φραγμών όσον αφορά φιλικά προς το κλίμα προϊόντα, τεχνολογίες και λύσεις. Η συμφωνία για τα περιβαλλοντικά αγαθά θα επιτελέσει καθοριστικό ρόλο προς τούτο. Κοινές λύσεις απαιτούνται επίσης για την αποφυγή εμπορικών στρεβλώσεων που προκαλούνται από διαφορές στις ανά τόπους κλιματικές πολιτικές και προδιαγραφές.

2.10. Όσον αφορά την **αναπτυξιακή πολιτική**, ο τρέχων στόχος των 100 δισεκατ. δολαρίων ετησίως από τις ανεπτυγμένες χώρες για τη χρηματοδότηση κλιματικών μέτρων παρατάθηκε από την COP 21 έως το 2025, ενώ ζητήθηκε πρακτικός οδικός χάρτης για την επίτευξή του. Επιμέρους χώρες επίσης ανέλαβαν χρηματοπιστωτικές δεσμεύσεις. Είναι σημαντικό να τηρηθούν οι υποσχέσεις και να αξιοποιηθούν οι πόροι με τρόπο οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά υπεύθυνο. Απαιτούνται εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την ενημέρωση σχετικά με την πρόσβαση στη χρηματοδότηση για τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, όπως προτείνεται από την ΕΟΚΕ στο πλαίσιο της στρατηγικής ΕΕ-Αφρικής.

2.11. Η τεχνολογική συνεργασία έχει επίσης ρόλο στην αναπτυξιακή συνεργασία. Σε αυτό το πλαίσιο, τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ) πρέπει να προστατεύονται δέοντως, καθώς είναι καθοριστικής σημασίας για την καινοτομία. Είναι επίσης σημαντικό να διασφαλιστεί ότι οι παρεχόμενες λύσεις αντικατοπτρίζουν τις συνθήκες στις αναπτυσσόμενες χώρες και —στο πνεύμα της εταιρικής σχέσης— τις βοηθούν να στραφούν στη μεγέθυνση χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών χωρίς να υπονομεύεται η ανάπτυξή τους. Επιπλέον, η οικοδόμηση δεξιοτήτων είναι απαραίτητη για τη στήριξη των αναπτυσσόμενων χωρών όσον αφορά τον μετριασμό και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

2.12. Γενικότερα, η κλιματική διάσταση πρέπει να ενσωματωθεί σε όλες τις εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ, προκειμένου να ενισχυθεί η υλοποίηση της συμφωνίας του Παρισιού σε παγκόσμιο επίπεδο.

3. Προς μια αποδοτικότερη κλιματική ένωση

3.1. Αν επιθυμεί να θέσει γερά θεμέλια προκειμένου να καταστεί ισχυρός παγκόσμιος παράγοντας, η ΕΕ πρέπει να επιδιώξει να καταστεί μια «κλιματική ένωση» πλήρως αποτελεσματική, συνεκτική και πειστική στις εσωτερικές δράσεις της. Η κλιματική ένωση πρέπει να είναι πρωτίστως ένωση δράσης. Κάθε προσπάθεια πρέπει πλέον να εστιαστεί στην υλοποίηση των αποφάσεων που έχουν ληφθεί μέχρι τώρα, όπου τόσο η Επιτροπή όσο και τα κράτη μέλη έχουν τον δικό τους ρόλο.

3.2. Καθότι ο μετριασμός της κλιματικής αλλαγής αφορά όλους τους τομείς της οικονομίας, η κλιματική ένωση πρέπει να βασίζεται σε ολοκληρωμένη προσέγγιση. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω κλιματικά μέτρα στο πλαίσιο συναφών «νώσεων», όπως η ενεργειακή ένωση, ο ενιαίος ευρωπαϊκός χώρος μεταφορών, η ενιαία αγορά αγαθών και υπηρεσιών, η ψηφιακή ενιαία αγορά, η ευρωπαϊκή βιομηχανική πολιτική, η κοινή γεωργική πολιτική, η ένωση κεφαλαιαγορών και η ένωση καινοτομίας. Πρέπει επίσης να αναζητηθεί η βέλτιστη προσέγγιση για τη σύνδεση της κλιματικής πολιτικής της ΕΕ και της εφαρμογής της σε εθνικό επίπεδο.

3.3. Η ΕΕ πρέπει να εκπληρώσει τις κλιματικές της δεσμεύσεις κατά τρόπο που να ενισχύει την οικονομία της και την ευημερία των πολιτών. Η κλιματική αλλαγή δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως απλή εξισορρόπηση της οικονομικής, της κοινωνικής και της περιβαλλοντικής διάστασης, αλλά πρέπει να επιδιώκονται λύσεις πολλαπλού οφέλους. Προς τούτο, απαιτούνται προσπάθειες για την τόνωση της χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών ανάπτυξης, μέσω της πλήρους αξιοποίησης των ευκαιριών που παρέχουν, π.χ., η ψηφιοποίηση, οι καθαρές τεχνολογίες, η βιοοικονομία και η κυκλική οικονομία.

3.4. Πέρα από το παγκόσμιο επίπεδο, απαιτούνται και στην ΕΕ ουσιαστικές **επενδύσεις** σε λύσεις χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Οι κλιματικές πτυχές πρέπει να τροφοδοτούν τα κριτήρια χρηματοδότησης των προγραμμάτων δημόσιων επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ενωσιακών πόρων. Πρωταρχική σημασία έχει η συνεργασία δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, καθώς και ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη θέσπιση της Ευρωπαϊκής Πύλης Επενδυτικών Έργων και του Ευρωπαϊκού Κόμβου Επενδυτικών Συμβουλών, αλλά επισημαίνει ότι τα όρια που τίθενται στα έργα δεν πρέπει να αποκλείουν έργα μικρότερης κλίμακας.

3.5. Όσον αφορά τον ιδιωτικό τομέα, οι επενδύσεις χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών υπόκεινται στις ίδιες προϋποθέσεις με κάθε άλλη επένδυση. Για την πλήρη αξιοποίηση των ευκαιριών και του επιχειρηματικού δυναμικού που παρέχει ο μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, είναι ουσιαστικής σημασίας ένα ενθαρρυντικό, ανταγωνιστικό και σταθερό επιχειρηματικό περιβάλλον.

3.6. Για να βρεθεί στην παγκόσμια πρωτοπορία των κλιματικών τεχνολογιών και λύσεων, η ΕΕ πρέπει να επενδύσει σε περιβάλλον που να ευνοεί την **καινοτομία**, το οποίο θα καλύπτει την έρευνα, την ανάπτυξη, τη δοκιμή, την επίδειξη και, τέλος, την είσοδο στην αγορά και τη διεθνή επέκταση. Ειδική έμφαση πρέπει να δοθεί στο δυναμικό καινοτομίας και στην είσοδο των ΜΜΕ στη διεθνή αγορά. Προς τούτο, πρέπει να εξασφαλιστεί ότι η πρόσβαση στη χρηματοδότηση δε θα αποτελεί εμπόδιο για τις ΜΜΕ.

3.7. Καθότι οι περισσότερες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου προέρχονται από την παραγωγή ενέργειας, η **ενέργεια** βρίσκεται στην καρδιά της μετάβασης. Μέτρα πρωταρχικής σημασίας είναι, μεταξύ άλλων, η αντικατάσταση των ορυκτών καυσίμων από πηγές ενέργειας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών καθώς και η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς και τις δραστηριότητες. Η αυξανόμενη στροφή της κοινωνίας στην ηλεκτρική ενέργεια, όταν αντικαθίστανται τα ορυκτά καύσιμα, δύναται να συμβάλει αισθητά στη μείωση των εκπομπών. Μία από τις μείζονες προκλήσεις και ευκαιρίες έγκειται στην ανάπτυξη λύσεων αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας.

3.8. Όσον αφορά την απαλλαγή των **μεταφορών**, ιδίως των οδικών μεταφορών, από τις ανθρακούχες εκπομπές, ποικίλα μέτρα πρέπει να εφαρμοστούν. Η ηλεκτρική ενέργεια και οι εναλλακτικές πηγές ενέργειας, τα προηγμένα βιοκαύσιμα, η βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση των οχημάτων και της εφοδιαστικής, η αυξημένη χρήση μέσων συγκοινωνίας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, η συντροφικότητα και οι δημόσιες συγκοινωνίες, καθώς και ο χωροταξικός σχεδιασμός, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για τη μετάβαση αυτή. Όσον αφορά τη ναυτιλία και τις αερομεταφορές, η ΕΟΚΕ ζητεί φιλόδοξα παγκόσμια αποτελέσματα στο πλαίσιο του ΔΝΟ και της ΔΟΠΑ.

3.9. Η επιτυχής απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές απαιτεί επίσης την ανάπτυξη **προϊόντων και μεθόδων παραγωγής**. Οι μεγαλύτερες ευκαιρίες έγκεινται στη δημιουργία καινοτόμων επιχειρηματικών προτύπων και στην ανάπτυξη νέων προϊόντων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών με κύρια έμφαση στην υπηρεσία και τη λειτουργία που παρέχουν. Πρέπει να αξιοποιηθεί το δυναμικό όλων των τομέων και παραγόντων, και οι πολιτικοί ιδύνοντες δεν πρέπει να «επιλέγουν νικητές», π.χ. υποστηρίζοντας συγκεκριμένους τομείς, τεχνικές ή προϊόντα.

3.10. Η **γεωργία και η δασοκομία** συνδέονται ποικιλοτρόπως με την κλιματική αλλαγή. Εκτός της μείωσης των εκπομπών, η παγίδευση διοξειδίου του άνθρακα διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής. Αυτό αναδεικνύει τη σημασία της βιώσιμης χρήσης των δασικών πόρων και της ορθής διαχείρισης του εδάφους. Από την άλλη πλευρά, η γεωργία και η δασοκομία αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Απαιτείται συνεπώς εντατική έρευνα και ανάπτυξη όσον αφορά την ανθεκτικότητα και την προσαρμογή, καθώς και τον ρόλο του εδάφους ως συλλέκτη διοξειδίου του άνθρακα.

3.11. Η σύνδεση μεταξύ της κλιματικής αλλαγής και της επισιτιστικής ασφάλειας είναι ζωτικής σημασίας σε μια συγκυρία ταχείας αύξησης του πληθυσμού. Για την ανταπόκριση στις τεράστιες προκλήσεις της επισιτιστικής ασφάλειας και του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής, απαιτούνται πιο βιώσιμα συστήματα τροφίμων, και παράλληλη αποτροπή της διαρροής άνθρακα και θέσεων εργασίας.

3.12. Η **ψηφιοποίηση** αποτελεί εγκάρσιο στοιχείο της απαλλαγής της κοινωνίας από τις ανθρακούχες εκπομπές. Ο αυτοματισμός, η ρομποτική και το διαδίκτυο των αντικειμένων ενισχύουν την απόδοση των βιομηχανικών διεργασιών και της εφοδιαστικής. Τα έξυπνα ενεργειακά δίκτυα, οι έξυπνες μετακινήσεις, τα έξυπνα κτίρια και οι έξυπνες κοινότητες ενεργοποιούν τους πολίτες στη διαδικασία απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές και επιτρέπουν στους καταναλωτές να μετατραπούν σε παραγωγούς-καταναλωτές, ενώ παράλληλα οι ψηφιακές πλατφόρμες παρέχουν βήμα ανταλλαγής προϊόντων και υπηρεσιών.

3.13. Γενικότερα, οι πολίτες επιτελούν ζωτικό ρόλο στη μετάβαση σε μια ουδέτερη, από πλευράς ανθρακούχων εκπομπών, οικονομία. Πιο βιώσιμες **καταναλωτικές** συνήθειες και αλλαγές στον τρόπο ζωής, π.χ. όσον αφορά τη διατροφή, τις αγορές, τις μετακινήσεις και τα ενδιαφέροντα, μπορούν να φέρουν αξιοσημείωτα αποτελέσματα. Η ευαισθητοποίηση, η ενημέρωση για τα προϊόντα και η εκπαίδευση αποτελούν εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να συνδράμουν τους πολίτες σε ενημερωμένες επιλογές.

3.14. Όσον αφορά συγκεκριμένα μέτρα για τη μετάβαση προς ένα ουδέτερο, από πλευράς ανθρακούχων εκπομπών, μέλλον στους ανωτέρω κίριους τομείς, η ΕΟΚΕ έχει εκπονήσει πολυάριθμες σχετικές γνωμοδοτήσεις τα τελευταία χρόνια ⁽²⁾.

3.15. Η μετάβαση σε μια ουδέτερη, από πλευράς ανθρακούχων εκπομπών, οικονομία σημαίνει αναπόφευκτα ότι θα υπάρξουν νικητές και ηττημένοι. Είναι συνεπώς επιτακτική η ανάγκη να διαχειριστούμε τη μετάβαση κατά τρόπο δίκαιο και ελεγχόμενο. Απαιτούνται κατάλληλα μέτρα, που θα συνδράμουν τις επιχειρήσεις και τους πολίτες στην **προσαρμογή** στη νέα πραγματικότητα. Η αύξηση του κόστους και η έλλειψη δεξιοτήτων αποτελούν τις κύριες απειλές που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Προς τούτο, σημαντική είναι η στοχευμένη χρηματοπιστωτική στήριξη, βασισμένη στον εντοπισμό των ευπαθέστερων κλάδων και ομάδων ατόμων. Ωστόσο, οι προσπάθειες πρέπει να επικεντρώνονται πρωτίστως στην αναζήτηση νέων λύσεων και την ανάπτυξη δεξιοτήτων.

4. Πλήρης αξιοποίηση των μηχανισμών τιμολόγησης

4.1. Οι μηχανισμοί της αγοράς πρέπει να χρησιμοποιηθούν στο μέτρο του δυνατού κατά την εφαρμογή μέτρων για την επίτευξη των γενικών και επιμέρους στόχων των πολιτικών ιθυνόντων στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού. Για την τόνωση της κλιματικής δράσης κατά τρόπο ουδέτερο και αποτελεσματικό, είναι σημαντικό να επιδιωχθεί παγκόσμια τιμολόγηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ομοίως, προκειμένου το σύστημα τιμολόγησης να λειτουργεί ορθά, πρέπει να εξαλειφθούν οι αντιφατικές ή αλληλεπικαλυπτόμενες ενεργειακές επιδοτήσεις.

4.2. Διαφορετικά είδη συστημάτων τιμολόγησης των ανθρακούχων εκπομπών, κυρίως συστήματα φορολόγησης, ανώτατων ορίων και εμπορίας δικαιωμάτων ανθρακούχων εκπομπών χρησιμοποιούνται ήδη σε διάφορες χώρες και περιοχές. Εξετάζονται επίσης μέτρα σύνδεσης των διαφόρων συστημάτων.

4.3. Όσον αφορά το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ, η τιμή των δικαιωμάτων εκπομπών έχει παραμείνει απρόσμενα χαμηλή, επειδή η προσφορά δικαιωμάτων υπερβαίνει σαφώς τη ζήτηση, ενώ αλληλεπικαλύψεις επιδοτήσεων έχουν επηρεάσει την αγορά. Τα ανώτατα όρια εκπομπών εξασφαλίζουν την επίτευξη του στόχου μείωσής τους, ωστόσο το σύστημα δεν παρέχει κίνητρο επένδυσης σε ενέργεια χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Προς τούτο θα χρειαζόταν αύξηση της τιμής του άνθρακα, με παράλληλη λήψη μέτρων για την αποφυγή διαρροής άνθρακα.

4.4. Ένα λειτουργικό και δίκαιο παγκόσμιο σύστημα τιμολόγησης των ανθρακούχων εκπομπών θα δημιουργήσει ίσους όρους ανταγωνισμού για τις εξαγωγικές επιχειρήσεις στις παγκόσμιες αγορές και άρα θα μειώσει τον κίνδυνο διαρροής επενδύσεων και θέσεων εργασίας. Επιπλέον, θα εξαλείψει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα εισαγόμενων αγαθών με χαμηλότερη τιμή λόγω χαμηλότερων κλιματικών απαιτήσεων. Τέλος, θα δημιουργήσει χρηματοπιστωτικές ροές προς τις αναπτυσσόμενες χώρες. Συνεπώς, πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για τη θέσπιση ικανού παγκόσμιου καθεστώτος. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει σχετικά ότι, από την πλευρά της, έχει ήδη ταχθεί υπέρ ενός μηχανισμού «διασυννοριακής προσαρμογής του άνθρακα», ουσιαστικά ως μεταβατικής λύσης, μέχρι να τεθεί σε ισχύ αυτό το παγκόσμιο καθεστώς ⁽³⁾. Ωστόσο, εφιστά την προσοχή στις προκλήσεις και τους κινδύνους που ενέχουν τέτοιοι μηχανισμοί.

⁽²⁾ Βλέπε, για παράδειγμα, τις γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ για τα ακόλουθα θέματα: Ο αντίκτυπος των συμπερασμάτων της COP 21 στην ευρωπαϊκή πολιτική μεταφορών (EE C 303 της 19.8.2016, σ. 10), Κατάσταση της ενεργειακής ένωσης το 2015 (EE C 264 της 20.7.2016, σ. 117), Κυκλική οικονομία (EE C 264 της 20.7.2016, σ. 98), Το ολοκληρωμένο σχέδιο ΣΕΤ (EE C 133 της 14.4.2016, σ. 25), Ένας νέος σχεδιασμός της αγοράς ενέργειας (EE C 82 της 3.3.2016, σ. 13), Επισήμανση της ενεργειακής απόδοσης (EE C 82 της 3.3.2016, σ. 6), Νέα συμφωνία για τους καταναλωτές ενέργειας (EE C 82 της 3.3.2016, σ. 22), Αναθεώρηση του συστήματος εμπορίας εκπομπών (EE C 71 της 24.2.2016, σ. 57), Το πρωτόκολλο του Παρισιού (EE C 383 της 17.11.2015, σ. 74), Η επίδραση της κλιματικής και ενεργειακής πολιτικής στον γεωργικό και τον δασοκομικό τομέα (EE C 291 της 4.9.2015, σ. 1), Πλαίσιο πολιτικής για το κλίμα και την ενέργεια από το 2020 έως το 2030 (EE C 424 της 26.11.2014, σ. 39) και Αγορακεντρικά μέσα (EE C 226 της 16.7.2014, σ. 1).

⁽³⁾ Βλέπε γνωμοδότηση για τα αγορακεντρικά μέσα, σημεία 3.5.1 και 3.5.2 (EE C 226 της 16.7.2014, σ. 1).

4.5. Για τη διερεύνηση των προαπαιτούμενων και των συνεπειών ενός κατάλληλου συστήματος τιμολόγησης, πρέπει να αξιολογηθούν προσεκτικά οι διάφορες επιλογές. Τα ακόλουθα βήματα και μέτρα, τουλάχιστον, πρέπει να εξεταστούν:

- σύνδεση των υφιστάμενων περιφερειακών συστημάτων τιμολόγησης και εμπορίας με συστήματα άλλων περιοχών,
- θέσπιση τομεακών διεθνών συστημάτων εμπορίας εκπομπών για τους κυριότερους τομείς.

Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξετάσει ενεργά διάφορους τρόπους και βήματα, να μοιραστεί τις εμπειρίες της και να συνεργαστεί με άλλες χώρες στη μετάβαση σε ένα παγκόσμιο σύστημα τιμολόγησης των ανθρακούχων εκπομπών.

5. Οι πολλαπλοί ρόλοι της κοινωνίας των πολιτών

5.1. Η κοινωνία των πολιτών επιτελεί μείζονα ρόλο σε παγκόσμιο, ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο στη μετάβαση προς έναν ουδέτερο, από πλευράς ανθρακούχων εκπομπών, κόσμο. Δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις, οι εργαζόμενοι, οι καταναλωτές και οι πολίτες είναι τελικά αυτοί που υλοποιούν την αλλαγή μέσω της δικής τους πρακτικής δράσης, οι πολιτικοί ιθύνοντες πρέπει να τους παρέχουν ευνοϊκό και ενθαρρυντικό περιβάλλον για τη δραστηριότητά τους.

5.2. Μεγάλη πρόοδος έχει επιτευχθεί στις αγορές: Αυξανόμενος αριθμός ιδιωτικών και θεσμικών επενδυτών συνεκτιμούν τον «κίνδυνο ανθρακούχων εκπομπών» των επενδυτικών τους στόχων, και έχουν θεσπιστεί ιδιωτικά επιχειρηματικά κεφάλαια σχετικά με το κλίμα. Πολλές επιχειρήσεις ανανεώνουν και αναπτύσσουν τις δραστηριότητες και τα χαρτοφυλάκια προϊόντων τους προκειμένου να ανταποκριθούν στις σχετικές με το κλίμα απαιτήσεις των πελατών και των μετόχων τους. Νέα επιχειρηματικά οικοσυστήματα διαμορφώνονται τόσο μεταξύ διαφόρων κλάδων όσο και μεγάλων επιχειρήσεων και ΜΜΕ.

5.3. Στην COP 21, μια αξιολογη σειρά δραστηριοτήτων ανέδειξε το ρόλο των υποεθνικών αρχών, του ιδιωτικού τομέα και άλλων φορέων της κοινωνίας των πολιτών στην επίτευξη κλιματικών στόχων και την προώθηση νέων συμπράξεων. Το παγκόσμιο πρόγραμμα δράσης για το κλίμα πρέπει να διατηρήσει τη δυναμική του και να τονώσει περαιτέρω αυτές τις δραστηριότητες.

5.4. Όπως προτείνεται από την ΕΟΚΕ ⁽⁴⁾, πρέπει να θεσπιστεί συνασπισμός πολιτικών φορέων, δημόσιων αρχών και κοινωνίας των πολιτών, με στόχο την τόνωση και την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη μη κρατική κλιματική δράση στα διάφορα επίπεδα, την παροχή βήματος διαρθρωμένου διαλόγου και την εξάλειψη των φραγμών που εμποδίζουν την ανάληψη δράσης. Η ΕΟΚΕ προσδοκά την πλήρη συμμετοχή της στην ανάπτυξη αυτής της συνεπούς πολυμερούς υποδομής.

5.5. Όσον αφορά τη συνεργασία της κοινωνίας των πολιτών με άλλες περιοχές, ιδίως την Ομάδα κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) ⁽⁵⁾ και τη Μεσόγειο, το κλιματικό ζήτημα —σε συνδυασμό με την πρόκληση της επισιτιστικής ασφάλειας— βρίσκεται ψηλά στην ημερήσια διάταξη της ΕΟΚΕ.

5.6. Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί επίσης να συνεργαστεί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην προετοιμασία της μακροπρόθεσμης κλιματικής στρατηγικής της ΕΕ για τη μετάβαση σε έναν ουδέτερο, από πλευράς ανθρακούχων εκπομπών, κόσμο.

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση πάνω στον συνασπισμό για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων της συμφωνίας του Παρισιού, που εγκρίθηκε στις 14 Ιουλίου 2016 (ΕΕ C 389 της 21.10.2016, σ. 20).

⁽⁵⁾ Βλέπε ψήφισμα του δικτύου οικονομικών και κοινωνικών φορέων ΕΕ-Αφρικής, Ιούλιος 2016, Ναϊρόμπι.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η θέση της ΕΟΚΕ σχετικά με συγκεκριμένα βασικά θέματα που έχουν τεθεί στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για τη διατλαντική εταιρική σχέση συναλλαγών και επενδύσεων (ΤΤΙΡ)»

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2016/C 487/05)

Εισηγητής: ο κ. **Philippe DE BUCK**

Συνεισηγήτρια: η κ. **Tanja BUZEK**

Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	21.1.2016
Νομική βάση	Άρθρο 29 παράγραφος 2 του εσωτερικού κανονισμού Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Εξωτερικές σχέσεις (REX)
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	19.7.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	21.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	213/23/17

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Οι διαπραγματεύσεις για τη διατλαντική εταιρική σχέση συναλλαγών και επενδύσεων (ΤΤΙΡ) εισέρχονται σε κρίσιμη περίοδο το 2016. Οι επικεφαλής διαπραγματευτές της ΕΕ και των ΗΠΑ εξέφρασαν τη δέσμευσή τους για την επίτευξη των συνομιλιών με σκοπό την επίτευξη μιας φιλόδοξης και συνολικής πολιτικής συμφωνίας ώστε να προσδιοριστούν τα πιθανά σημεία σύγκλισης σε όλους τους τομείς πριν από το τέλος της θητείας της εν ενεργεία κυβέρνησης των ΗΠΑ. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) αποφάσισε συνεπώς να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας σχετικά με συγκεκριμένα βασικά θέματα της ΤΤΙΡ.

1.2. Η παρούσα γνωμοδότηση δεν αφορά τη δυνητική τελική συμφωνία που θα προκύψει από τις διαπραγματεύσεις μεταξύ της ΕΕ και των ΗΠΑ. Είναι, ωστόσο, σημαντικό να αξιολογηθεί κατά πόσον οι θέσεις της ευρωπαϊκής οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, όπως μάλιστα έχουν εκφραστεί σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ, ελήφθησαν υπόψη στις προτάσεις της ΕΕ που είναι επί του παρόντος διαθέσιμες στο κοινό. Με τον τρόπο αυτό θα τεθούν τα θεμέλια για τη δημιουργία μιας ενισχυμένης εταιρικής σχέσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών σε σχέση με την ανάπτυξη της εμπορικής πολιτικής της ΕΕ.

1.3. Η ΕΟΚΕ, τονίζοντας τον θεσμικό της ρόλο, προβαίνει στις ακόλουθες συστάσεις:

1.4. Κανονιστική συνεργασία

1.4.1. Οι διαπραγματεύσεις για την ΤΤΙΡ δίνουν νέα ώθηση στην ενισχυμένη κανονιστική συνεργασία με υψηλότερες προσδοκίες. Για αυτό τον λόγο η ΕΟΚΕ επισημαίνει με ικανοποίηση ότι το προτεινόμενο κεφάλαιο περιλαμβάνει την επιδίωξη στόχων δημόσιας πολιτικής και υψηλό επίπεδο προστασίας σε σειρά τομέων. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει επίσης τη ρητή διευκρίνιση ότι η λειτουργία και ο σκοπός της διεθνούς δομής κανονιστικής συνεργασίας είναι η παροχή στήριξης και συμβουλών στους δημοκρατικά υπόλογους πολιτικούς ιθύνοντες και ότι δεν θα έχει την εξουσία να εγκρίνει νομικές πράξεις, ούτε να αντικαθιστά εγχώριες κανονιστικές διαδικασίες.

1.4.2. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ ζητεί σαφέστερο ορισμό των «επαχθών» κανονισμών και τονίζει ότι οι κανονισμοί που προστατεύουν τα καταναλωτικά, εργατικά και περιβαλλοντικά δικαιώματα δεν πρέπει να θεωρούνται «επαχθείς» καθαυτοί.

1.4.3. Η ΕΟΚΕ ζητεί επίσης το κεφάλαιο για τις ορθές κανονιστικές πρακτικές να μην περιορίζει το δικαίωμα των μερών να ρυθμίζουν ή να εισάγουν διαδικασίες ισοδύναμες με τη διαδικασία «notice-and-comment» (ειδοποίηση και παρατηρήσεις) των ΗΠΑ.

1.4.4. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διευκρινίσει τις λεπτομέρειες της συμμετοχής των αντιπροσωπευτικών φορέων, ιδίως δε των κοινωνικών εταίρων και των εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών.

1.5. Τεχνικά εμπόδια στις συναλλαγές (ΤΕΣ) και υγειονομική και φυτοϋγειονομική προστασία (ΥΦΠ)

1.5.1. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι προτάσεις για την τυποποίηση, τους τεχνικούς κανονισμούς, τη σήμανση και την επισήμανση πρέπει να θεωρούνται στρατηγικά επιθετικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επισημαίνει τις σημαντικές διατάξεις σχετικά με τη διαφάνεια. Ωστόσο, ζητεί:

— να ληφθούν υπόψη οι προβληματισμοί των οργανισμών τυποποίησης της ΕΕ CEN/Cenelec σχετικά με τον κίνδυνο αμοιβαίας αναγνώρισης εθελοντικών προτύπων,

— λεπτομερέστερο έργο στον τομέα των απαιτήσεων σήμανσης και επισήμανσης.

1.5.2. Όσον αφορά το κεφάλαιο ΥΦΠ, η ΕΟΚΕ λαμβάνει υπό σημείωση ότι βασίζεται στη συμφωνία ΥΦΠ του ΠΟΕ, η οποία περιλαμβάνει την αρχή της προφύλαξης. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ ζητεί περαιτέρω εξασφαλίσεις ότι η νομοθεσία τροφίμων της ΕΕ δεν θα μεταβληθεί και ότι η ΕΕ θα διατηρήσει τους περιορισμούς της όσον αφορά τις ορμόνες, τους αυξητικούς παράγοντες και τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς.

1.6. Διευκόλυνση των τελωνειακών διαδικασιών και των συναλλαγών

1.6.1. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία της διευκόλυνσης των συναλλαγών, ιδίως για τις μικρές επιχειρήσεις, και επιδοκιμάζει το κεφάλαιο που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ζητεί, ωστόσο, την περαιτέρω απλοποίηση των τελωνειακών διαδικασιών και την αποσαφήνιση των κανόνων που αφορούν τις κυρώσεις και την ευθύνη παραβίασης της τελωνειακής νομοθεσίας.

1.7. Υπηρεσίες

1.7.1. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τις ουσιαστικές δεσμεύσεις της ΕΕ στο κεφάλαιο για τις υπηρεσίες και επαναλαμβάνει την έκκλησή της για ενισχυμένη πρόσβαση στην αγορά σε ομοσπονδιακό και πολιτειακό επίπεδο, ενίσχυση της κανονιστικής συνεργασίας — αναγνωρίζοντας ότι η πρόσβαση στην αγορά εξαρτάται και από αυτήν— και διατήρηση των δημόσιων υπηρεσιών σύμφωνα με τη ΣΛΕΕ. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει επίσης ότι οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες δεν αποτελούν μέρος της εντολής των διαπραγματευτών και, ως εκ τούτου, δεν πρέπει να συμπεριληφθούν σε καμία δέσμευση. Υποστηρίζει επίσης την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για αναβολή των διαπραγματεύσεων σχετικά με την πρόσβαση στην αγορά χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών μέχρι οι διαπραγματευτές των ΗΠΑ να συμφωνήσουν ρητά να ξεκινήσουν συζητήσεις για την κανονιστική συνεργασία, με στόχο την ενίσχυση του επιπέδου προστασίας και χρηματοπιστωτικής σταθερότητας στον κλάδο. Η ΕΟΚΕ ζητεί επίσης πιο ξεκάθαρη και λεπτομερή διατύπωση όσον αφορά μια ευρέως νοούμενη εξαίρεση για τις δημόσιες υπηρεσίες που θα εξασφαλίζει ότι όλες οι δημόσιες υπηρεσίες που αποτελούν αντικείμενο εξωτερικής ανάθεσης ή χρηματοδοτούνται από κρατικές, ιδιωτικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές οργανώσεις θα εξαιρούνται από τη συμφωνία.

1.8. Εμπόριο και αειφόρος ανάπτυξη

1.8.1. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το σφαιρικό και λεπτομερές εύρος της πρότασης της Επιτροπής για το εμπόριο και την αειφόρο ανάπτυξη. Υπενθυμίζει ωστόσο ότι η πραγματική αξία αυτών των διατάξεων εξαρτάται πρωτίστως από τη δυνατότητα αποτελεσματικής επιβολής τους. Η ΕΟΚΕ ζητεί μηχανισμό αποτελεσματικής επιβολής και ισχυρό μηχανισμό ελέγχου μέσω της κοινωνίας των πολιτών. Η ΕΟΚΕ δεν είναι σε θέση να διατυπώσει παρατηρήσεις σχετικά με τα μέτρα επιβολής όσον αφορά το κεφάλαιο της ΤΠΡ για τη βιώσιμη ανάπτυξη, δεδομένου ότι έχει καθυστερήσει η υποβολή του κειμένου των σχετικών προτάσεων. Είναι σημαντικό η Επιτροπή να συνεργαστεί με την κοινωνία των πολιτών και με τους κοινωνικούς εταίρους επί των εν λόγω προτάσεων, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι σχεδιάζονται με τρόπο ώστε να είναι αποτελεσματικές στην πράξη. Η ΕΟΚΕ επιφυλάσσει του δικαιώματος να καταθέσει τις παρατηρήσεις της για τα συγκεκριμένα στοιχεία μόλις αυτά δημοσιοποιηθούν.

1.9. Προστασία των επενδύσεων

1.9.1. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση για τη μεταρρύθμιση του συστήματος προστασίας των επενδύσεων και το στόχο θέσπισης μόνιμου πολυμερούς επενδυτικού δικαστηρίου που θα αντικαθιστά τα ιδιωτικά διαιτητικά δικαστήρια. Ωστόσο, εντοπίζει ορισμένα κρίσιμα ανησυχητικά σημεία που παρατίθενται στο σημείο 8.8 και πρέπει να αντιμετωπιστούν. Καλεί επίσης την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εκπονήσει εκτίμηση αντικτύπου τόσο για το κόστος όσο και για τη λειτουργία του νέου συστήματος επενδυτικών δικαστηρίων.

2. Ιστορικό

2.1. Από τη στιγμή που ξεκίνησαν οι διαπραγματεύσεις για την ΤΤΙΡ τον Ιούνιο του 2013, η ΕΟΚΕ έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην επεξεργασία των θέσεων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών της ΕΕ καταρτίζοντας γνωμοδοτήσεις για συγκεκριμένες πτυχές των διαπραγματεύσεων της ΤΤΙΡ ⁽¹⁾, για την προστασία των επενδυτών και τη διευθέτηση διαφορών μεταξύ επενδυτή και κράτους ⁽²⁾ και για τον αντίκτυπο της ΤΤΙΡ στις ΜΜΕ ⁽³⁾. Εν τω μεταξύ, η Επιτροπή δημοσίευσε τη σημαντική της ανακοίνωση «Εμπόριο για όλους» ⁽⁴⁾, που θέτει τους όρους για τις επερχόμενες συνθήκες εμπορίου και επενδύσεων. Η ΕΟΚΕ υποστήριξε την προσέγγιση της ανακοίνωσης στη γνωμοδότησή της ⁽⁵⁾. Η ΕΟΚΕ καταβάλλει επίσης προσπάθειες, σε συνεργασία με τα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ ώστε να συμβάλει στη διεξαγωγή μιας τεκμηριωμένης συζήτησης για την ΤΤΙΡ στους κόλπους της κοινωνίας των πολιτών, αναπτύσσοντας μια σειρά από δραστηριότητες που συνδέονται με την ΤΤΙΡ. Στις δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνονται η οργάνωση ακροάσεων αλλά και επισκέψεις μελών της ΕΟΚΕ στις Ηνωμένες Πολιτείες.

2.2. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι οι διαπραγματεύσεις για την ΤΤΙΡ πραγματοποιούνται με περισσότερο διαφανή τρόπο από τις προηγούμενες εμπορικές και επενδυτικές διαπραγματεύσεις: πρόκειται για τις πρώτες διαπραγματεύσεις στις οποίες δημοσιοποιήθηκαν τόσο η εντολή του Συμβουλίου όσο και οι θέσεις και ορισμένες γραπτές προτάσεις της ΕΕ. Συστάθηκε μάλιστα συμβουλευτική ομάδα που αποτελείται από εμπειρογνώμονες οι οποίοι αντιπροσωπεύουν ευρύ φάσμα συμφερόντων — καταναλωτές, συνδικαλιστικές οργανώσεις, επιχειρήσεις, περιβάλλον και δημόσια υγεία— και παρέχουν στους εμπορικούς διαπραγματευτές της ΕΕ συμβουλές υψηλής ποιότητας στους τομείς της διαπραγμάτευσης. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το ότι, παρά τον θεσμικό της ρόλο, δεν έχει συμπεριληφθεί επισήμως στην ειδική συμβουλευτική ομάδα για την ΤΤΙΡ ⁽⁶⁾. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημιούργησε ειδική ιστοσελίδα για την ΤΤΙΡ που περιλαμβάνει ενημερωτικά δελτία και οδηγούς ανάγνωσης, έγγραφα θέσης της ΕΕ (στα οποία καθορίζεται και περιγράφεται η γενική προσέγγιση της Ένωσης για ένα επιμέρους ζήτημα), γραπτές προτάσεις της ΕΕ (οι οποίες αποτελούν τις αρχικές προτάσεις της ΕΕ για νομικά κείμενα που αφορούν θέματα της ΤΤΙΡ), καθώς και την πρόταση της ΕΕ για πρόσβαση στην αγορά υπηρεσιών. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να δημιουργηθεί ένα Φόρουμ της Κοινωνίας των Πολιτών, που θα απαρτίζεται από εκπροσώπους ανεξάρτητων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών —μεταξύ των οποίων θα περιλαμβάνονται και συμμετέχοντες στις εγχώριες συμβουλευτικές ομάδες—, με σκοπό τη διεξαγωγή διάλογου σχετικά με την υλοποίηση και την εφαρμογή της συμφωνίας.

2.3. Η παρούσα γνωμοδότηση βασίζεται στα συμπεράσματα προηγούμενων γνωμοδοτήσεων στις οποίες ζητείται η ισομερής κατανομή των οφελών της ΤΤΙΡ μεταξύ της επιχειρηματικής κοινότητας (περιλαμβανομένων των ΜΜΕ), των εργαζομένων, των καταναλωτών και των πολιτών, και υποστηρίζεται ότι η κατοχύρωση των υψηλών προτύπων που ισχύουν στην ΕΕ θα πρέπει να αποτελεί προϋπόθεση για την αποδοχή της συμφωνίας. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να σχολιάσει θέσεις και γραπτές προτάσεις της ΕΕ που έχουν ήδη δημοσιευθεί για επιλεγμένο αριθμό κεφαλαίων προκειμένου να εξετάσει κατά πόσον οι εν λόγω θέσεις και προτάσεις πληρούν αυτές τις προϋποθέσεις, καθώς επίσης και για να προσδιορίσει τα βασικά σημεία ενδιαφέροντος και ανησυχίας της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών. Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ επέλεξε να επικεντρώσει την ανάλυσή της στις προτάσεις κανονιστικής συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ορθών κανονιστικών πρακτικών (δημοσιεύθηκαν στις 21 Μαρτίου 2016), των ΤΕΣ και της ΥΦΠ (αμφότερα δημοσιεύθηκαν τον Ιανουάριο του 2015), της διευκόλυνσης των τελωνειακών διαδικασιών και των συναλλαγών (δημοσιεύθηκαν τον Ιανουάριο του 2015 και τροποποιήθηκαν τον Μάρτιο του 2016), των υπηρεσιών (δημοσιεύθηκαν τον Ιούλιο του 2015), της αειφόρου ανάπτυξης (δημοσιεύθηκαν τον Νοέμβριο του 2015) και των επενδύσεων (δημοσιεύθηκαν τον Νοέμβριο του 2015). Η γνωμοδότηση εξετάζει έγγραφα που είχαν δημοσιευθεί μέχρι τις 14 Ιουλίου 2016.

⁽¹⁾ Βλέπε γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα «Οι διατλαντικές εμπορικές σχέσεις και οι απόψεις της ΕΟΚΕ σχετικά με την ενίσχυση της συνεργασίας και την ενδεχόμενη σύναψη συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών ΕΕ-ΗΠΑ» (ΕΕ C 424 της 26.11.2014, σ. 9).

⁽²⁾ Βλέπε γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα «Η προστασία των επενδυτών και η διευθέτηση διαφορών μεταξύ επενδυτή και κράτους στις εμπορικές και επενδυτικές συμφωνίες της ΕΕ με τρίτες χώρες» (ΕΕ C 332 της 8.10.2015, σελ. 45).

⁽³⁾ Βλέπε γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα «Η ΤΤΙΡ και ο αντίκτυπός της στις ΜΜΕ» (ΕΕ C 383 της 17.11.2015, σ. 34).

⁽⁴⁾ Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής — «Εμπόριο για όλους: προς μια πιο υπεύθυνη πολιτική για το εμπόριο και τις επενδύσεις» [COM(2015) 497 final].

⁽⁵⁾ Βλέπε γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα «Εμπόριο για όλους: προς μια πιο υπεύθυνη πολιτική για το εμπόριο και τις επενδύσεις» (ΕΕ C 264 της 20.7.2016, σ. 123).

⁽⁶⁾ Βλέπε υποσημείωση 5.

2.4. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε στις 14 Ιουλίου 2016 πρόταση σχετικά με τη θεσμική δομή της συμφωνίας ⁽⁷⁾, η οποία προβλέπει τη δημιουργία εγχώριων συμβουλευτικών ομάδων, οι οποίες θα απαρτίζονται από εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών και μπορούν να παρέχουν συμβουλές στα συμβαλλόμενα μέρη αναφορικά με την εφαρμογή της συμφωνίας. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η εντολή των εγχώριων συμβουλευτικών ομάδων διευρύνεται ώστε να καλυφθεί κάθε ζήτημα που παρουσιάζει ενδιαφέρον στο πλαίσιο της συμφωνίας, εκφράζει, ωστόσο, τη λύπη της για το γεγονός ότι η κοινή συνεδρίαση των δύο εγχώριων συμβουλευτικών ομάδων, η οποία συγκαλείται με δική τους πρωτοβουλία, δεν αναφέρεται ρητά στην πρόταση της ΕΕ, καθώς και για το γεγονός ότι το Φόρουμ της Κοινωνίας των Πολιτών μπορεί να συγκληθεί μόνο από τη μεικτή επιτροπή. Οι συνεδριάσεις του Φόρουμ της Κοινωνίας των Πολιτών επιτρέπουν στα μέλη των δύο εγχώριων συμβουλευτικών ομάδων να καταρτίσουν κοινές συστάσεις προς τα συμβαλλόμενα μέρη.

2.5. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με λύπη ότι, μόλις οι διαπραγματεύσεις φθάσουν στο σημείο στο οποίο θα υπάρχουν ενοποιημένα κείμενα, το υψηλό επίπεδο διαφάνειας που έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα θα υπονομευθεί σοβαρά, εκτός αν οι ΗΠΑ εγκρίνουν τη δημοσιοποίηση αυτών των κειμένων ή τουλάχιστον τη διάθεσή τους στη συμβουλευτική ομάδα της ΕΕ. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να συνεχίσει να καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια να θέσει το ζήτημα ενώπιον του συνομιλητή της.

3. Κανονιστική συνεργασία

3.1. Η ρυθμιστική συνεργασία αποτελεί έναν από τους τρεις πυλώνες της ΤΤΙΡ —οι άλλοι δύο είναι η πρόσβαση στην αγορά και οι κανόνες της αγοράς— και αποτελείται από τέσσερα στοιχεία: οριζόντιες πτυχές (περιλαμβάνει, αφενός, μια ενότητα για τη «ρυθμιστική συνοχή» ή τις «ορθές ρυθμιστικές πρακτικές» και, αφετέρου, μια ενότητα για τη «ρυθμιστική συνεργασία» μεταξύ ρυθμιστικών αρχών), τεχνικά εμπόδια στις συναλλαγές, ασφάλεια τροφίμων και υγεία των ζώων και των φυτών, καθώς και τομεακά παραρτήματα. Ο στόχος αυτής της ενότητας είναι να σχολιαστούν τα πρώτα από αυτά τα στοιχεία —οριζόντιες πτυχές— ενώ η επόμενη ενότητα θα καλύψει τόσο τα ΤΕΣ όσο και την ΥΦΠ.

3.2. Η ρυθμιστική συνεργασία έχει αναδειχθεί σε έναν από τους βασικούς στόχους της ΤΤΙΡ, καθώς θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο διευκολύνοντας το εμπόριο και τις επενδύσεις και βελτιώνοντας παράλληλα την ανταγωνιστικότητα των μικρών —κυρίως— επιχειρήσεων. Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, ειδικότερα, προσδοκούν νέες ευκαιρίες δεδομένου ότι οι ΜΜΕ, σε αντίθεση με τις μεγάλες εταιρείες, δεν κατέχουν τους πόρους για να μετακινούνται μεταξύ διαφορετικών ρυθμιστικών περιβαλλόντων εκατέρωθεν του Ατλαντικού. Ταυτόχρονα, ωστόσο, η μεγαλύτερη συμβατότητα των κανονιστικών καθεστώτων θα δημιουργούσε ευκαιρίες για τις μεγάλες επιχειρήσεις να εκμεταλλευτούν τις οικονομίες κλίμακας μεταξύ της Ευρώπης και των ΗΠΑ.

3.3. Οι προσπάθειες για την αύξηση της ρυθμιστικής συνεργασίας δεν ξεκίνησαν πρόσφατα ⁽⁸⁾. Οι διαπραγματεύσεις για την ΤΤΙΡ δίνουν νέα ώθηση στην ενισχυμένη κανονιστική συνεργασία με υψηλότερες προσδοκίες. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η αξιολόγηση των οφελών που θα προκύψουν από την αυξημένη ρυθμιστική συνεργασία δεν είναι εύκολη, κυρίως επειδή τα οφέλη διαφέρουν ανάλογα με τον βαθμό της συνεργασίας που θα καθοριστεί κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων. Το σχέδιο ενδιάμεσης τεχνικής έκθεσης που προετοίμασε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την εκτίμηση του αντικτύπου στην αειφορία εκτιμά ότι ποσοστό 76 % του αντικτύπου της ΤΤΙΡ θα προκύψει από την κανονιστική συνεργασία, έναντι 24 % από τη μείωση των δασμών ⁽⁹⁾.

3.4. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντική τη θέσπιση προστατευτικών δικλίδων που θα εξασφαλίζουν ότι η διαδικασία κανονιστικής συνεργασίας δεν θα χρησιμοποιείται για την υπονόμηση των κοινωνικών, εργασιακών και περιβαλλοντικών προτύπων και των προτύπων προστασίας των καταναλωτών, αλλά για τη βελτίωσή τους. Εάν συμβεί αυτό, τα οφέλη δε θα είναι μόνο οικονομικά αλλά ενδέχεται να διευκολύνουν επίσης το έργο των ρυθμιστικών αρχών για την επίτευξη των στόχων δημόσιας πολιτικής.

3.5. Η διατήρηση των υψηλών επιπέδων προστασίας της ΕΕ αποτελεί θεμελιώδες σημείο για την ΕΟΚΕ. Η τρέχουσα πρόταση του άρθρου x1b του κεφαλαίου για τη ρυθμιστική συνεργασία καλύπτει την επιδίωξη στόχων δημόσιων πολιτικών και ενός υψηλού επιπέδου προστασίας, κυρίως, στους ακόλουθους τομείς: τη δημόσια υγεία, τη ζωή και την υγεία των ανθρώπων, των ζώων και των φυτών· την υγεία και την ασφάλεια· τις συνθήκες εργασίας· την καλή διαβίωση των ζώων· το περιβάλλον· τους καταναλωτές· την κοινωνική προστασία και κοινωνική ασφάλιση· τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο· την πολιτιστική πολυμορφία· και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

⁽⁷⁾ Βλέπε http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/july/tradoc_154802.pdf

⁽⁸⁾ Π.χ. το Διατλαντικό Οικονομικό Συμβούλιο (ΔΟΣ), που συστάθηκε το 2007, το Υψηλού Επιπέδου Φόρουμ Συνεργασίας, το Υψηλού Επιπέδου Φόρουμ Κανονιστικής Συνεργασίας.

⁽⁹⁾ Ecofys, «Trade SIA on the Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) between the EU and the USA — Draft Interim Technical Report» [Εκτίμηση αντικτύπου στην αειφορία του εμπορίου της Διατλαντικής Εταιρικής Σχέσης Εμπορίου και Επενδύσεων (TTIP) μεταξύ της ΕΕ και των ΗΠΑ — Σχέδιο ενδιάμεσης τεχνικής έκθεσης], σ. 18 (<http://www.trade-sia.com/ttip/wp-content/uploads/sites/6/2014/02/TSIA-TTIP-draft-Interim-Technical-Report.pdf>).

3.6. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ φοβάται πως αυτό ενδεχομένως υπονομεύεται από το άρθρο x1d, που αναφέρεται σε στόχο «μείωση των περιττά επαχθών [...] κανονιστικών απαιτήσεων»⁽¹⁰⁾. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί ότι αυτή η διατύπωση ενδεχομένως ερμηνευθεί κατά τρόπο που θα θεωρεί τους κανονισμούς προστασίας των καταναλωτικών, εργασιακών και περιβαλλοντικών δικαιωμάτων καθαυτούς «επαχθείς».

3.7. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επαναλάβει σθεναρά ότι η προστασία των υφιστάμενων υψηλών προτύπων αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση και ότι, εκτός της ενίσχυσης των εμπορικών ευκαιριών, η κανονιστική συνεργασία πρέπει να αποσκοπεί επίσης στη βελτίωση της ασφάλειας, της υγείας και της οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας των πολιτών σε αμφότερες τις ακτές του Ατλαντικού. Κατά συνέπεια, αυτή η δέσμευση πρέπει να επαναληφθεί με απόλυτα σαφή και λεπτομερή διατύπωση στην τελική συμφωνία. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί σχετικά με την πρόταση της ΕΕ για τις ορθές κανονιστικές πρακτικές. Ρυθμιστική συνεργασία θα έπρεπε να σημαίνει βελτιωμένο διάλογο μεταξύ των ρυθμιστικών αρχών, όχι άσκηση επιρροής στις διαδικασίες θέσπισης κανόνων του άλλου μέρους. Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παράσχει διευκρινίσεις όσον αφορά την ενότητα της πρότασής της που αναφέρεται στις ορθές κανονιστικές πρακτικές.

3.8. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η τρέχουσα πρόταση για το κεφάλαιο για τις ορθές κανονιστικές πρακτικές, που επισημαίνει ότι τα μέρη θα υποχρεώνονται να εξετάζουν «μη κανονιστικές εναλλακτικές (συμπεριλαμβανομένης της επιλογής μη ρύθμισης) [...] που θα επιτυγχάνουν τον στόχο της κανονιστικής πράξης» δεν πρέπει να θεωρείται περιοριστική ως προς το δικαίωμα ρύθμισης των μερών. Για λόγους μεγαλύτερης σαφήνειας, το κείμενο της συμφωνίας πρέπει να διευκρινίζει ότι η εν λόγω διάταξη δεν θα περιορίζει το δικαίωμα ρύθμισης των μερών. Επισημαίνει επίσης ότι το άρθρο 6 της πρότασης για τις διαβουλεύσεις με ενδιαφερόμενους φορείς δεν πρέπει να θεωρείται ισοδύναμο της διαδικασίας «notice-and-comment» των ΗΠΑ.

3.9. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η ανάπτυξη των εμπορικών συναλλαγών πρέπει να εξακολουθεί να αποτελεί κεντρικό στόχο. Είναι σημαντικό οι διαπραγματεύσεις για την ΤΤΙΡ να στηρίζουν την εξάλειψη περιττών φραγμών στο εμπόριο⁽¹¹⁾.

3.10. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η τρέχουσα πρόταση της Επιτροπής διευκρινίζει ότι ο ρόλος και ο σκοπός της θεσμικής δομής είναι η παροχή συνδρομής και συμβουλών στους πολιτικούς ιδύνοντες υπό τον δημοκρατικό έλεγχο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της ΕΕ⁽¹²⁾. Η συνήθης νομοθετική διαδικασία δεν πρέπει να υπονομευθεί και δεν πρέπει να υπάρξουν καθυστερήσεις ή ρυθμιστικές αναβολές. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το προτεινόμενο άρθρο 1, στο οποίο δηλώνεται εμφaticά το δικαίωμα ρύθμισης και καθορισμού των επιπέδων προστασίας. Έχει, ωστόσο, καίρια σημασία να προσδιορίζονται, στην πρόταση, η σύνθεση και οι κανόνες που διέπουν τη λειτουργία των διαφόρων επιτροπών και ομάδων. Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξασφαλίσει την ύπαρξη συνοχής και συνέπειας μεταξύ των κεφαλαίων που αφορούν την οριζόντια κανονιστική συνεργασία, των κεφαλαίων ΤΕΣ και ΥΦΠ και των τομεακών παραρτημάτων.

3.11. Ο διάλογος που διεξάγεται στην αρχή της ρυθμιστικής διαδικασίας αυξάνει τις πιθανότητες για την εξεύρεση πολιτικών λύσεων με διασυννοιακές διαστάσεις και πρέπει να είναι υποχρεωτικός. Η συμμετοχή των ενδιαφερομένων μέσω μιας διαφανούς διαδικασίας, η οποία αποτελεί καίρια αρχή μιας χρηστής νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει να αναλύεται με σαφήνεια στην πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Προκειμένου η κανονιστική συνεργασία να φέρει περιεκτικά αποτελέσματα και προτάσεις για τις ρυθμιστικές αρχές, θα υπάρξει διαρθρωμένη και ισορροπημένη συμμετοχή των φορέων, και ιδίως των επιχειρήσεων, των καταναλωτών, των περιβαλλοντικών ομάδων συμφερόντων και των εργαζομένων.

3.12. Για να υπάρξει απτή πρόοδος, πρέπει να προβλεφθεί η πραγματοποίηση προκαταρκτικών διαβουλεύσεων για τη ρυθμιστική δραστηριότητα μεταξύ των ρυθμιστικών αρχών της ΕΕ και των ΗΠΑ. Επειδή ακριβώς οι συζητήσεις ξεκίνησαν από τα πρώτα στάδια της διαδικασίας χάραξης πολιτικής, θεωρείται πολύ πιθανό ότι θα θεσπιστούν διαλειτουργικοί κανόνες στο μέλλον και ότι θα διαμορφωθούν οι κατάλληλες συνθήκες ώστε οι φορείς της αγοράς να συμμορφώνονται ταυτόχρονα και με τα δύο καθεστώτα. Οι ρυθμιστικές αρχές, ωστόσο, θα πρέπει να προβαίνουν σε διάλογο με ομολόγους τους ή ενδιαφερόμενους και να απαντούν σε σχόλιά τους σε ειθελοντική βάση, προκειμένου να αποφεύγεται το ενδεχόμενο να «παγώσει» η κανονιστική διαδικασία.

3.13. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διευκρινίσει τις λεπτομέρειες του προαναφερθέντος διαλόγου και της συμμετοχής των αντιπροσωπευτικών φορέων, ιδίως δε των κοινωνικών εταίρων και των εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών. Πρέπει να διασφαλιστεί ρητά ότι οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν σε έναν διαφανή διάλογο μέσω μιας σαφώς καθορισμένης διαδικασίας που θα υπαγορεύει την ίση μεταχείριση και θα αποτρέπει καθυστερήσεις στη ρυθμιστική διαδικασία. Από την πλευρά της ΕΕ, το μητρώο διαφάνειας πρέπει να εξεταστεί κατά τον καθορισμό της σημασίας και της αντιπροσωπευτικότητας των φορέων.

⁽¹⁰⁾ Αναθεωρημένη γραπτή πρόταση της ΕΕ για την κανονιστική συνεργασία, δημοσιεύθηκε στις 21 Μαρτίου 2016 (<http://trade.ec.europa.eu/doclib/html/154377.htm>)

⁽¹¹⁾ Sociaal-Economische Raad (SER), Συμβουλευτική έκθεση 16/04Ε για την ΤΤΙΡ (<https://www.ser.nl/~media/files/internet/talen/engels/2016/ttip.ashx>).

⁽¹²⁾ Βλέπε γνωμοδότηση του γαλλικού Οικονομικού, Κοινωνικού και Περιβαλλοντικού Συμβουλίου με θέμα «Les enjeux de la négociation du projet de Partenariat transatlantique pour le commerce et l'investissement (PTCI)» (http://www.lecese.fr/sites/default/files/pdf/Avis/2016/2016_01_projet_partenariat_transatlantique.pdf).

4. Ζητήματα που αφορούν τα ΤΕΣ και την ΥΦΠ

4.1. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την ενσωμάτωση της συμφωνίας του ΠΟΕ για τα ΤΕΣ στην πρόταση ως έχει. Επιπλέον, το προτεινόμενο κεφάλαιο ΤΕΣ εξετάζει τις τεχνικές απαιτήσεις (τεχνικοί κανονισμοί και πρότυπα) και τις απαιτήσεις για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι προτάσεις για την τυποποίηση, τους τεχνικούς κανονισμούς, τη σήμανση και την επισήμανση πρέπει να θεωρούνται στρατηγικά επιθετικά συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι σημαντικό οι εν λόγω προτάσεις να μη χρησιμοποιηθούν για την υπονόμευση κανονισμών αναγκαίων για την υγεία και την ασφάλεια, καθώς και την κοινωνική προστασία.

4.2. Η ΕΟΚΕ λαμβάνει υπό σημείωση τις σημαντικές διατάξεις για τη διαφάνεια: επαναλαμβάνεται η υποχρέωση της κοινοποίησης μέτρων στον ΠΟΕ, στο πλαίσιο της οποίας θα πρέπει να ενημερώνεται το άλλο συμβαλλόμενο μέρος, να παρέχεται η δυνατότητα διατύπωσης γραπτών παρατηρήσεων και να δίνονται απαντήσεις σε αυτές τις παρατηρήσεις. Το κεφάλαιο προβλέπει επίσης τη δημοσίευση όλων των εφαρμοστέων τεχνικών κανονισμών, είτε πρόκειται για νέους κανονισμούς είτε για υφιστάμενους μέσω της κατάρτισης μητρώου, καθώς και των προτύπων που αναφέρονται στους τεχνικούς κανονισμούς (επειδή στη συντριπτική τους πλειονότητα τα πρότυπα χρησιμοποιούνται από τη βιομηχανία χωρίς όμως να αναφέρονται—χρησιμοποιούνται— από τις ρυθμιστικές αρχές στους τεχνικούς κανονισμούς).

4.3. Όσον αφορά την τυποποίηση, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη συνεργασία μεταξύ των οργανισμών τυποποίησης καθώς και τις περιορισμένες αρχές αμοιβαίας αποδοχής. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ επισημαίνει τον προβληματισμό που εκφράζουν οι CEN/Cenelec σχετικά με τον κίνδυνο αμοιβαίας αναγνώρισης εθελοντικών προτύπων στην ΤΤΙΡ. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει τις προτάσεις των οργανισμών τυποποίησης της ΕΕ και να εγγυηθεί την προστασία των συμφερόντων της ΕΕ. Ακόμα και η εγγύηση ότι όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα μπορούν να συνεισφέρουν στην ανάπτυξη νέων προτύπων είναι σημαντική.

4.4. Τα συστήματα τυποποίησης της ΕΕ και των ΗΠΑ εμφανίζουν μεγάλες διαφορές. Πιο συγκεκριμένα, η αρχή «ένα προϊόν, ένα πρότυπο με καθολική αποδοχή», η οποία αποτελεί πυλώνα της ενιαίας αγοράς της ΕΕ, δεν υπάρχει στις Ηνωμένες Πολιτείες. Στην Ευρώπη, όταν εγκρίνεται νέο πρότυπο, τα συγκρουόμενα εθνικά πρότυπα αποσύρονται· στις ΗΠΑ, συνυπάρχουν διαφορετικά πρότυπα στην αγορά τα οποία δυσκολεύουν τις ΜΜΕ να κατανοήσουν ποιο πρότυπο ταιριάζει καλύτερα στις γραμμές παραγωγής τους. Για την αύξηση της διαφάνειας και τη διευκόλυνση των μικρών επιχειρήσεων, θα πρέπει οπωσδήποτε να συσταθεί γραφείο υποστήριξης στις ΗΠΑ, το οποίο θα παρέχει υποστηρικτικές υπηρεσίες στις επιχειρήσεις της ΕΕ που επιθυμούν να αναπτύξουν εξαγωγικές δραστηριότητες στην αγορά των ΗΠΑ. Οι επιχειρήσεις αυτές είναι συχνά μικρές επιχειρήσεις με περιορισμένους πόρους αλλά με υψηλό επίπεδο ειδικευσης που καλύπτει τις ανάγκες ενός εξειδικευμένου τμήματος της αγοράς και αποτελεί τη βάση της ανταγωνιστικότητάς τους.

4.5. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι βασικοί τομείς όπως η ηλεκτρική ασφάλεια, η ηλεκτρομαγνητική συμβατότητα, ο μηχανολογικός εξοπλισμός και οι τηλεπικοινωνίες, στους οποίους η ΕΕ έχει σαφές στρατηγικό συμφέρον, προσδιορίζονται ως τομείς προτεραιότητας για να εξεταστούν στο μέλλον: οι εν λόγω τομείς πρέπει να αναφερθούν στα επιμέρους αποτελέσματα των αξιολογήσεων συμμόρφωσης που θα προκύψουν από τις διαπραγματεύσεις.

4.6. Η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης τη λύπη της για το γεγονός ότι στην ενότητα της σήμανσης και της επισήμανσης δεν έχουν προσδιοριστεί τομείς προτεραιότητας για να εξεταστούν στο μέλλον, καθώς και για το γεγονός ότι δεν έχουν προβλεφθεί ειδικές παράγραφοι στο κείμενο ούτε για το χρονοδιάγραμμα της μελλοντικής αναθεώρησης των απαιτήσεων σήμανσης και επισήμανσης ούτε για τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από τις διαπραγματεύσεις σε συγκεκριμένους τομείς.

4.7. Το προτεινόμενο κεφάλαιο για την ΥΦΠ βασίζεται στη συμφωνία του ΠΟΕ για την ΥΦΠ και περιλαμβάνει παρατηρήσεις επί της γραπτής πρότασης της ΕΕ, η οποία κατατέθηκε για να συζητηθεί με τις ΗΠΑ στον γύρο διαπραγματεύσεων της 29ης Σεπτεμβρίου — 3ης Οκτωβρίου 2014 και δημοσιοποιήθηκε στις 7 Ιανουαρίου 2015.

4.8. Η συμφωνία του ΠΟΕ για την ΥΦΠ, που καλύπτει την εφαρμογή των κανονισμών για την ασφάλεια των τροφίμων, τη ζωική και τη φυτική υγεία, περιλαμβάνει την αρχή της προφύλαξης (άρθρο 5 παράγραφος 7), που πλέον περιλαμβάνεται στη Συνθήκη της Λισαβόνας. Αυτή δεν πρέπει να αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης και άρα δεν μπορεί να αποτελεί μέρος της συμφωνίας. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει συνεπώς σθεναρά τις εγγυήσεις της ΕΕ ότι η ΤΤΙΡ δεν θα αλλάξει την ισχύουσα νομοθεσία για τα τρόφιμα, ότι η ΕΕ θα διατηρήσει τους περιορισμούς της όσον αφορά τις ορμόνες και τους αυξητικούς παράγοντες στο κρέας και ότι η ΤΤΙΡ δεν θα αλλάξει τη νομοθεσία της ΕΕ για τους γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς.

5. Διευκόλυνση των τελωνειακών διαδικασιών και των συναλλαγών

5.1. Επειδή οι εμπορευματικές συναλλαγές καλύπτουν μεγάλο τμήμα του διατλαντικού εμπορίου, κάθε προσπάθεια βελτίωσης των τελωνειακών διαδικασιών θα έχει ισχυρό αντίκτυπο στο διμερές εμπόριο όσον αφορά κυρίως τις μικρές επιχειρήσεις.

5.2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις συμπληρωματικές προτάσεις που αποσκοπούν στη διευκόλυνση των τελωνειακών διαδικασιών, και πιο συγκεκριμένα: τη σύσταση υπηρεσίας μίας στάσης και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού, την εντατικοποίηση του συντονισμού για τα διεθνή πρότυπα και την ανάπτυξη προγράμματος συνεργασίας για τη διευκόλυνση των εμπορικών συναλλαγών· την εναρμόνιση και ευθυγράμμιση δεδομένων, τη διενέργεια ενδεδειγμένης αξιολόγησης σχετικά με τα δεδομένα που πρέπει να ευθυγραμμιστούν· την επέκταση των αρμοδιοτήτων της μεικτής επιτροπής τελωνειακής συνεργασίας, η οποία θα ενεργεί ως «εξειδικευμένη τελωνειακή επιτροπή» σε διάφορους τομείς που δεν έχουν καθοριστεί ακόμη και σε διάφορες προκαταρκτικές αποφάσεις.

5.3. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αποσαφηνίσει τα στοιχεία που είναι ιδιαίτερα σημαντικά για τις εταιρείες της ΕΕ και δεν είναι ακόμα σαφή στο διαθέσιμο κείμενο, όπως π.χ. η ελάχιστη επιτρεπόμενη αξία, η άρση όλων των πρόσθετων τελών και το ζήτημα των κυρώσεων και της ευθύνης όταν παραβιάζεται η τελωνειακή νομοθεσία.

6. Υπηρεσίες

6.1. Στην πρόταση της για τις υπηρεσίες, η ΕΕ προσφέρει ουσιαστικές δεσμεύσεις σε τομείς καθοριστικής σημασίας για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης της Ευρώπης (ψηφιακές και τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες), την επιτάχυνση της ολοκλήρωσης των παγκόσμιων αξιακών αλυσίδων (μεταφορές, υπηρεσίες ταχυμεταφοράς, επιχειρηματικές και επαγγελματικές υπηρεσίες) ή θίγουν βασικούς οικονομικούς τομείς (κατασκευές, λιανικό εμπόριο, ενέργεια).

6.2. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης με ικανοποίηση ότι η πρόταση της ΕΕ καταθέτει πλαίσιο για τη διευκόλυνση δικαίου, διαφανούς και συνεπούς καθεστώτος αμοιβαίας αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων από τα μέρη και θέτει τις γενικές προϋποθέσεις για τη διαπραγμάτευση συμφωνιών αμοιβαίας αναγνώρισης, που έχουν εξέχουσα σημασία για την εξασφάλιση καλύτερης πρόσβασης των παρόχων υπηρεσιών της ΕΕ στην αγορά.

6.3. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τρεις βασικές πτυχές που συνδέονται με τις υπηρεσίες: την ανάγκη να αυξηθεί η πρόσβαση στην αγορά τόσο σε ομοσπονδιακό όσο και σε πολιτειακό επίπεδο· την αποδοχή του γεγονότος ότι η πρόσβαση στην αγορά εξαρτάται και από την αναβάθμιση της ρυθμιστικής συνεργασίας· το αίτημα διαφύλαξης του ιδιαίτερου χαρακτήρα των δημόσιων υπηρεσιών σύμφωνα με τη ΣΛΕΕ.

6.4. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η Επιτροπή πρέπει να εξασφαλίσει ότι, όσον αφορά τις υπηρεσίες, η ΤΤΙΡ υπερβαίνει τις υφιστάμενες συμφωνίες όπως η GATS και η TISA και ότι πρέπει να συναφθούν ειδικές συμφωνίες για την εξάλειψη πολλών διακριτικών φραγμών που υφίστανται στις ΗΠΑ.

6.5. Η ΕΟΚΕ τονίζει ένα συγκεκριμένο ζήτημα που πρέπει να λάβει υπόψη η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και αφορά τη μη ισορροπημένη πρόσβαση στην αγορά: ενώ οι επιχειρήσεις των ΗΠΑ ωφελούνται από την ενιαία αγορά της ΕΕ, οι επιχειρήσεις της ΕΕ αντιμετωπίζουν μια κατακερματισμένη αμερικανική αγορά, καθώς μεγάλος αριθμός των τομέων των υπηρεσιών ρυθμίζονται σε πολιτειακό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι η συνεχιζόμενη εκ μέρους των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής υποχρέωση θεώρησης για τους υπηκόους ορισμένων κρατών μελών της ΕΕ, τη στιγμή που για τους πολίτες των ΗΠΑ δεν προβλέπεται καμία υποχρέωση θεώρησης για να ταξιδέψουν στην ΕΕ, αποτελεί διακριτική μεταχείριση πολιτών της ΕΕ, η οποία είναι επιζήμια για τις διμερείς σχέσεις.

6.6. Η ΕΟΚΕ θα ήθελε να διατυπώσει τις εξής παρατηρήσεις για συγκεκριμένους τομείς:

- οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες δεν αποτελούν μέρος της εντολής των διαπραγματευτών και, ως εκ τούτου, δεν πρέπει να συμπεριληφθούν σε καμία δέσμευση,
- η πρόσβαση στην αγορά των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών πρέπει να αναβληθεί μέχρι να υπάρξει ρητή δέσμευση από τους διαπραγματευτές των ΗΠΑ για την έναρξη συζητήσεων σχετικά με την κανονιστική συνεργασία. Αυτή η κανονιστική συνεργασία πρέπει να αποσκοπεί στην ενίσχυση του επιπέδου προστασίας και χρηματοπιστωτικής σταθερότητας,
- οι δημόσιες υπηρεσίες πρέπει να προστατευθούν πλήρως καθώς διασφαλίζουν τα υφιστάμενα υψηλά πρότυπα κατά την παροχή ουσιωδών και ευαίσθητων υπηρεσιών στους πολίτες. Προς τούτο, πρέπει να θεσπιστούν σαφείς και ευρέως νοούμενες εξαιρέσεις.

6.7. Όσον αφορά τις δημόσιες υπηρεσίες, η γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Εμπόριο για όλους» ανέφερε ότι η προστασία των δημόσιων υπηρεσιών στις εμπορικές συμφωνίες «μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα με τη χρήση θετικού καταλόγου όσον αφορά τόσο την πρόσβαση στην αγορά όσο και την εθνική μεταχείριση». Ωστόσο, η τρέχουσα πρόταση της ΕΕ για τις υπηρεσίες στην ΤΤΙΡ υιοθετεί μια πρωτόγνωρη «υβριδική» προσέγγιση στον κατάλογο υπηρεσιών, πράγμα που θα μπορούσε να δημιουργήσει ουσιαστική αβεβαιότητα.

6.8. Στο παράρτημα III για την πρόσβαση στην αγορά, παρέχεται θετικός κατάλογος με την ίδια διατύπωση όπως στο Χρονοδιάγραμμα GATS της ΕΕ όπου «οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας υπάρχουν σε τομείς όπως οι συναφείς υπηρεσίες παροχής επιστημονικών και τεχνικών συμβουλών, οι υπηρεσίες E & A στον τομέα των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών, οι υπηρεσίες τεχνικών δοκιμών και αναλύσεων, οι περιβαλλοντικές υπηρεσίες, οι υπηρεσίες υγείας, οι υπηρεσίες μεταφορών και οι βοηθητικές υπηρεσίες για όλα τα μέσα μεταφοράς. Τα αποκλειστικά δικαιώματα για τις εν λόγω υπηρεσίες χορηγούνται συχνά σε ιδιωτικούς φορείς, για παράδειγμα σε φορείς που έχουν λάβει παραχωρήσεις από δημόσιες αρχές, με την επιφύλαξη ειδικών υποχρεώσεων για τις υπηρεσίες. Δεδομένου ότι επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας λειτουργούν συνήθως και σε επίπεδα κατώτερα του κεντρικού, δεν εξυπηρετεί η αναλυτική και εξαντλητική απαρίθμησή τους κατά τομέα»⁽¹³⁾. Ωστόσο, η ρήτρα των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, που επιτρέπει τη διατήρηση μονοπωλιακών δομών, έχει πολυάριθμες ελλείψεις, συμπεριλαμβανομένου του γεγονότος ότι το εύρος της δεν καλύπτει περιορισμούς όπως οι οικονομικές ανάγκες, δοκιμασίες ή ποσοτώσεις. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει ότι η εξαίρεση για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας πρέπει να ισχύει για όλες τις μορφές εφοδιασμού.

6.9. Η ΕΟΚΕ ζητεί πιο ξεκάθαρη και λεπτομερή διατύπωση όσον αφορά την εξαίρεση των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας στο παράρτημα III που θα εξασφαλίζει ότι όλες οι δημόσιες υπηρεσίες που αποτελούν αντικείμενο εξωτερικής ανάθεσης ή χρηματοδοτούνται από κρατικές, ιδιωτικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές οργανώσεις θα εξαιρούνται από τη συμφωνία.

6.10. Παρότι οι ρήτρες διατήρησης της ισχύουσας κατάστασης και μη αναστρεψιμότητας δεν εφαρμόζονται στο παράρτημα II, η ΕΟΚΕ ανησυχεί ότι οι διαπραγματεύσεις ενδέχεται να οδηγήσουν στη μετατόπιση των επιφυλάξεων της ΕΕ που σήμερα περιέχονται στο εν λόγω παράρτημα στο παράρτημα I, πράγμα που θα αποτρέψει την αναστροφή της ελευθέρωσης. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ στηρίζει τη δήλωση που περιέχεται στη συμβουλευτική έκθεση του ολλανδικού Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου ότι «Οι κυβερνήσεις πρέπει να παραμείνουν ελεύθερες να ανακηρύσσουν —σύμφωνα με τις δικές τους προτιμήσεις— ορισμένες υπηρεσίες «υπηρεσίες γενικού δημοσίου συμφέροντος»⁽¹⁴⁾.

6.11. Η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης την ανησυχία της ότι η κυβερνητική ρύθμιση σε κάθε υπηρεσία που δεν παρατίθεται δεόντως στο παράρτημα I και το παράρτημα II θα είναι εκτεθειμένη σε δυνητικές προσφυγές από την κυβέρνηση των ΗΠΑ μέσω διακρατικών διαδικασιών επίλυσης διαφορών για παραβίαση της εθνικής μεταχείρισης ή των πιο ευνοούμενων εθνικών δεσμεύσεων ή μέσω του συστήματος των επενδυτικών δικαστηρίων.

6.12. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι, σε σύγκριση με άλλα κεφάλαια, η πρόσβαση στην αγορά των υπηρεσιών έχει παραμεληθεί και καλεί την Επιτροπή να εντείνει τις προσπάθειές της για την άρση των υπόλοιπων φραγμών πρόσβασης στην αγορά των ΗΠΑ. Οι Ηνωμένες Πολιτείες εξακολουθούν να επιβάλλουν πλήρη απαγόρευση στις θαλάσσιες μεταφορές. Υπάρχουν ανώτατα όρια αξίας κεφαλαίων όπως το όριο ύψους 25 % στις αεροπορικές μεταφορές και 20 % στις τηλεπικοινωνίες, καθώς επίσης και σημαντικοί διασυνοριακοί φραγμοί, όπως π.χ. στις τηλεπικοινωνίες και στα δορυφορικά συστήματα. Οι απαιτήσεις ιθαγένειας, μεταξύ άλλων στις τραπεζικές, ασφαλιστικές και λογιστικές υπηρεσίες, είναι πάρα πολλές. Στις νομικές, λογιστικές, μηχανολογικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες ισχύουν απαιτήσεις διαμονής. Απαιτήσεις επιτόκια παρουσίας ισχύουν π.χ. στις νομικές, λογιστικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες, ενώ στις ασφαλιστικές υπηρεσίες υπάρχει και συγκεκριμένη απαίτηση για τη νομική μορφή των επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων απαιτήσεων.

7. Αειφόρος ανάπτυξη

7.1. Η ΤΤΙΡ προσφέρει στα συμβαλλόμενα μέρη την ευκαιρία να ενθαρρύνουν την αειφορία μέσω του εμπορίου και να υπερβούν τα όρια οποιασδήποτε εμπορικής συμφωνίας έχουν συνάψει στο παρελθόν όσον αφορά τους στόχους αειφορίας. Στις γνωμοδοτήσεις της REX/390 και REX/449⁽¹⁵⁾, η ΕΟΚΕ είχε ζητήσει τη συμπερίληψη ενός ισχυρού κεφαλαίου για το εμπόριο και την αειφόρο ανάπτυξη, το οποίο χαρακτηρίζεται ουσιώδες συστατικό της συμφωνίας, και για τον λόγο αυτό χαιρετίζει τη σφαιρικότητα και διεξοδικότητα της πρότασης της Επιτροπής. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η πραγματική αξία αυτών των διατάξεων εξαρτάται πρωτίστως από τη δυνατότητα πραγματικής και αποτελεσματικής επιβολής τους.

7.2. Στη γνωμοδότηση REX/390 αναφέρεται ότι ένας ισχυρός κοινός μηχανισμός παρακολούθησης εκ μέρους της κοινωνίας των πολιτών πρέπει να αποτελεί ουσιώδη συνιστώσα οποιασδήποτε συμφωνίας. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει, κατά συνέπεια, πλήρως τη δήλωση της επιτρόπου Malmström ότι απαιτούνται αποτελεσματικοί μηχανισμοί επιβολής στο κεφάλαιο για την αειφόρο ανάπτυξη⁽¹⁶⁾. Η ΕΟΚΕ στηρίζει επίσης τις συστάσεις της συμβουλευτικής έκθεσης του ολλανδικού Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου και του γαλλικού Οικονομικού, Κοινωνικού και Περιβαλλοντικού Συμβουλίου για τη «δυνατότητα επιβολής αποτελεσματικών κυρώσεων στα μέρη όταν αυτό είναι απαραίτητο»⁽¹⁷⁾.

⁽¹³⁾ Πρόταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις υπηρεσίες και τις επενδύσεις (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/july/tradoc_153670.pdf).

⁽¹⁴⁾ Βλέπε υποσημείωση 11.

⁽¹⁵⁾ Βλέπε υποσημείωση 5.

⁽¹⁶⁾ Δήλωση της επιτρόπου Malmström, 17 Νοεμβρίου 2015 (http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/november/tradoc_153968.pdf).

⁽¹⁷⁾ Βλέπε υποσημειώσεις 12 και 11.

7.3. Η ΕΟΚΕ επαινεί τη μακρόπνοη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για υψηλά εργασιακά και περιβαλλοντικά πρότυπα. Η ΕΟΚΕ χαίρεται το γεγονός ότι το δικαίωμα της ρύθμισης και του καθορισμού των επιπέδων προστασίας δηλώνεται emphaticά στο προοίμιο της συμφωνίας και σε ειδικό άρθρο του κεφαλαίου για την αειφόρο ανάπτυξη.

7.4. Η ΕΟΚΕ είχε ζητήσει να επαναβεβαιωθούν τόσο η προσήλωση των μερών στην αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή της εργασιακής τους νομοθεσίας, όσο και οι υποχρεώσεις που υπέχουν τα μέρη λόγω της συμμετοχής τους στη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ). Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την προσθήκη δεσμευτικών διατάξεων που αφορούν την προστασία κομβικών εργασιακών προτύπων, όπως η ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και το δικαίωμα σε συλλογικές διαπραγματεύσεις μέσω της σύστασης συνδικαλιστικών οργανώσεων και της προσχώρησης σε αυτές, η εξάλειψη της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, η πραγματική κατάργηση της παιδικής εργασίας, καθώς και η ισότητα και η κατάργηση των διακρίσεων στην απασχόληση και στα επαγγέλματα. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της σχετικά με τη συμπεριληψη της δέσμευσης των μερών για διασφάλιση επαρκών συνθηκών εργασίας, υγείας και ασφάλειας στην εργασία. Για να καταστούν δεσμευτικές αυτές οι διατάξεις αειφόρου ανάπτυξης πρέπει να εφαρμοστεί προσέγγιση «τριών βημάτων» με κυβερνητικές διαβουλεύσεις, εγχώριες συμβουλευτικές ομάδες και πάνελ εμπειρογνομόνων με τη συμμετοχή της ΔΟΕ και με τη γενική διάταξη επίλυσης διαφορών της συμφωνίας.

7.5. Όσον αφορά τις περιβαλλοντικές πτυχές, η συμπεριληψη διάταξης για το εμπόριο και την περιβαλλοντικά ορθή διαχείριση χημικών ουσιών και αποβλήτων εναρμονίζεται πλήρως με τις ανησυχίες της κοινωνίας των πολιτών. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ εγκρίνει τη συμπεριληψη διατάξεων που αποσκοπούν στην πρόληψη ή την ελαχιστοποίηση των δυσμενών επιπτώσεων που προκαλούν οι χημικές ουσίες και τα απόβλητα στην ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον. Ομοίως, η ΕΟΚΕ επικροτεί τη δέσμευση των μερών για την αειφόρο διαχείριση των δασών και την αμοιβαία αναγνώριση των σημαντικών αρνητικών επιπτώσεων της παράνομης, αδήλωτης και ανεξέλεγκτης αλιείας.

7.6. Η συνεργασία μεταξύ των μερών στις πτυχές των εργασιακών και περιβαλλοντικών πολιτικών που συνδέονται με το εμπόριο αποτελεί θετική διάταξη της πρότασης. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την αναγνώριση της σημασίας της συνεργασίας των μερών με σκοπό την προώθηση της αξιοπρεπούς εργασίας στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού και την επεξεργασία στρατηγικών και πολιτικών προώθησης της συμβολής του εμπορίου στην αποδοτική χρήση των πόρων, στην πράσινη οικονομία και στην κυκλική οικονομία ⁽¹⁸⁾.

7.7. Ο στόχος της προστασίας των εργασιακών δικαιωμάτων και του περιβάλλοντος με τη βοήθεια ενός κώδικα δεοντολογίας, συστημάτων προτύπων, της επισήμανσης, της πιστοποίησης, της εξακρίβωσης και άλλων σχετικών εταιρικών πολιτικών υποστηρίζεται από την ΕΟΚΕ.

7.8. Η υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, όπως π.χ. η εταιρική κοινωνική ευθύνη, μπορεί να υποστηρίξει περαιτέρω τους στόχους της αειφορίας. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη συμπεριληψη στο κεφάλαιο για την αειφορία ρητών αναφορών στις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, στο παγκόσμιο σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών, στο πρότυπο ISO 26000, στην τριμερή δήλωση αρχών της ΔΟΕ σχετικά με τις πολυεθνικές εταιρείες και την κοινωνική πολιτική, όπως επίσης και στις κατευθυντήριες αρχές των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

7.9. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η γραπτή πρόταση της ΕΕ δεν περιλαμβάνει στοιχεία σχετικά με τη διευθέτηση των διαφορών, τα οποία θα αναπτυχθούν σε μεταγενέστερο στάδιο, ενώ επιφυλάσσεται του δικαιώματος να καταθέσει τις παρατηρήσεις της για τα συγκεκριμένα στοιχεία μόλις αυτά δημοσιοποιηθούν.

7.10. Για τη στήριξη της υλοποίησης της δέσμευσης των μερών να προωθήσουν το διεθνές εμπόριο με τέτοιο τρόπο ώστε να συμβάλλει στον στόχο της επιδίωξης της αειφόρου ανάπτυξης, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ ενός μηχανισμού επιβολής βασισμένου στον κοινωνικό διάλογο. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να συσταθούν εγχώριες συμβουλευτικές ομάδες με ισόρροπη εκπροσώπηση, μεταξύ άλλων, ομάδων της κοινωνίας των πολιτών που θα αντανακλούν, κατά τρόπο ισόρροπο, τα συμφέροντα των επιχειρηματικών φορέων, των εργαζομένων, των καταναλωτών, του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας, και θα μπορούν να εκφράζουν απόψεις ή να υποβάλλουν συστάσεις σχετικά με την εφαρμογή της ΤΤΙΡ ⁽¹⁹⁾. Η εμπειρία από τις συμφωνίες που είναι σε ισχύ καταδεικνύει ότι, για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των μηχανισμών παρακολούθησης αυτού του είδους, είναι σημαντικό οι συστάσεις που απευθύνονται από τα όργανα παρακολούθησης να καταλήγουν σε διεξαγωγή έρευνας από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και να συσχετίζονται με διαδικασία επιβολής.

8. Επενδύσεις

8.1. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέθεσε γραπτή πρόταση για το σύστημα επενδυτικών δικαστηρίων, που εισάγει διαδικαστική μεταρρύθμιση με τη θέσπιση νέου συστήματος το οποίο θα αντικαθιστά το σύστημα επίλυσης διαφορών επενδυτή-κράτους (ISDS). Η πρόταση αποτελείται από δύο μέρη: από τις ουσιαστικές διατάξεις για την προστασία των επενδύσεων και από τη λειτουργία του συστήματος διευθέτησης των διαφορών μεταξύ επενδυτών και κρατών. Επίσης, περιλαμβάνει μια εισαγωγική ενότητα που παρέχει ειδικούς ορισμούς για την προστασία των επενδύσεων.

⁽¹⁸⁾ Βλέπε γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η αξιοπρεπής εργασία στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού» (ΕΕ C 303, 16.7.2014, σ. 17).

⁽¹⁹⁾ Βλέπε υποσημείωση 7.

8.2. Όπως ζητήθηκε στη γνωμοδότηση REX/390, αναλυτικότεροι ορισμοί παρέχονται σχετικά με το «δικαίωμα ρύθμισης», την «έμμεση απαλλοτρίωση» και τη «δίκαιη και ισότιμη μεταχείριση». Αυτές είναι οι προϋποθέσεις που πρέπει να εκπληρωθούν για να ρυθμιστεί μια διαδικασία διευθέτησης διαφορών μεταξύ ενός κράτους και ενός επενδυτή. Οι αποσαφηνίσεις αυτές εξυπηρετούν το δικαίωμα του συμβαλλόμενου μέρους να θεσπίζει μέτρα με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον για την προστασία του επενδυτή.

8.3. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι ορισμοί που περιέχονται στη συμφωνία, ιδίως όσον αφορά το δικαίωμα ρύθμισης, πρέπει να είναι σαφείς και να εγγυώνται το δικαίωμα του κράτους να διατηρεί και να εισάγει υψηλά πρότυπα, ιδίως αναφορικά με την κοινωνική, περιβαλλοντική και καταναλωτική προστασία, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα ικανή και θεμιτή προστασία των επενδυτών από πολιτικές προστατευτισμού και διακριτικής μεταχείρισης. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι στο κύριο μέρος της συμφωνίας έχει συμπεριληφθεί ειδικό άρθρο για το ζήτημα αυτό, πέραν του προοιμίου. Το δικαίωμα της θέσπισης ρυθμίσεων στον τομέα της κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να αναφέρεται ρητά στις συλλογικές συμβάσεις — συμπεριλαμβανομένων των τριμερών συμβάσεων και/ή των γενικών συμβάσεων (δηλαδή των συμβάσεων που παράγουν αποτελέσματα για όλους)—, προκειμένου να αποκλειστεί το ενδεχόμενο ότι με τις εν λόγω συμβάσεις αθετούνται οι θεμιτές προσδοκίες των επενδυτών. Οι εργασιακές και μισθολογικές συνθήκες που ορίζονται από συλλογικές συμβάσεις δεν πρέπει να θεωρούνται μη δασμολογικοί φραγμοί στο εμπόριο.

8.4. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει, ωστόσο, ότι οι ουσιαστικότερες αλλαγές αφορούν τις διαδικαστικές πτυχές της επίλυσης διαφορών. Το σύστημα της διαιτησίας μετατρέπεται πλέον σε δικαστικό σύστημα που αποτελείται από Δικαστήριο, στο οποίο οι έκτακτοι διαιτητές που ορίζονταν από τους διαδίκους αντικαθίστανται από μόνιμη ομάδα δικαστών οι οποίοι θα ορίζονται από τα συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας. Αυτές οι αλλαγές προσδίδουν θεσμικότερη διάσταση στο σύστημα. Η ΕΟΚΕ ζητεί από τα συμβαλλόμενα μέρη να διασφαλίσουν ότι, μόλις επικυρωθεί η Συνθήκη, το σύστημα επενδυτικών δικαστηρίων θα λειτουργεί πλήρως και ότι οι δικαστές θα διαθέτουν δημοκρατική νομιμοποίηση και θα ορίζονται κατά τρόπο που θα εξαλείφει τον κίνδυνο πολιτικοποίησης του δικαστικού συστήματος, καθώς και τον κίνδυνο σύγκρουσης συμφερόντων.

8.5. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει με ικανοποίηση ότι θεσπίζεται αυστηρός κώδικας δεοντολογίας για να διασφαλίζεται η αμεροληψία και να προλαμβάνονται συγκρούσεις συμφερόντων. Ως απάντηση στη δικαιολογημένη κριτική που είχε ασκηθεί στο ISDS, συστήνεται επίσης «Εφετείο», το οποίο θα κρίνει διαιτητικές αποφάσεις του Δικαστηρίου. Επιπλέον, κατοχυρώνεται η διαφάνεια καθώς στις διαφορές εφαρμόζονται οι κανόνες της επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για το διεθνές εμπορικό δίκαιο (UNCITRAL).

8.6. Παρότι η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τις βελτιώσεις που έγιναν με σκοπό τη μεταρρύθμιση του συστήματος, εξακολουθεί να εντοπίζει κρίσιμα προβληματικά σημεία που πρέπει να αντιμετωπιστούν.

8.7. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει επίσης ότι οι ανησυχίες σχετικά με την υλοποίηση του νέου συστήματος παραμένουν και διαφέρουν από φορέα σε φορέα. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει διεξοδικότερα αυτές τις ανησυχίες στο πλαίσιο των συνεχών της προσπάθειών για τη βελτίωση του συστήματος επίλυσης επενδυτικών διαφορών.

8.8. Ορισμένα από τα σημεία ανησυχίας συνοψίζονται ως εξής:

- ανάγκη επίτευξης ορθής ισορροπίας μεταξύ των θεμιτών δημόσιων πολιτικών και των προτύπων επενδυτικής προστασίας όσον αφορά τη «δίκαιη και ισότιμη μεταχείριση» και την «προστασία από την έμμεση απαλλοτρίωση», που θα βασίζονται σε σαφείς ορισμούς οι οποίοι θα περιορίζουν τον κίνδυνο παρερμηνείας,
- ιδιαίτερα περιορισμένος κατάλογος θεμιτών στόχων πολιτικής, όπως η προστασία της δημόσιας υγείας, της ασφάλειας, του περιβάλλοντος ή της δημόσιας ηθικής, η κοινωνική ή καταναλωτική προστασία ή η πρόωθηση και προστασία της πολιτιστικής πολυμορφίας που σχετίζονται με το δικαίωμα ρύθμισης,
- απουσία ρητής εξαίρεσης της οργάνωσης ή παροχής δημόσιων υπηρεσιών από το πεδίο ρυθμίσεων,
- παντελής απουσία συνυπολογισμού της ζημίας ή του κέρδους κατά τον υπολογισμό της αποζημίωσης για υλοποιηθείσες επενδύσεις,
- εφαρμογή της αρχής «ο ηττημένος πληρώνει», η οποία ενδέχεται να αποτρέψει μια επιχείρηση, και ιδίως μια ΜΜΕ, από το να χρησιμοποιεί το σύστημα,
- ανάγκη αναφορών στις υποχρεώσεις των επενδυτών δυνάμει της διακήρυξης της ΔΟΕ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, των κατευθυντήριων αρχών του ΟΗΕ για τις επιχειρήσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα και των κατευθυντήριων γραμμών του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις,

- έλλειψη σαφήνειας σχετικά με το πώς θα αναγνωρίζονται και θα εκτελούνται οι διαιτητικές αποφάσεις από τα εγχώρια δικαστήρια και ποια είναι η σχέση με τη σύμβαση της Νέας Υόρκης για την αναγνώριση και την εκτέλεση αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων ή με τους συναφείς κανόνες του Διεθνούς Κέντρου Διακανονισμού Διαφορών από Επενδύσεις (ICSID). Το ζήτημα αυτό πρέπει να αποσαφηνιστεί, καθώς οι επενδυτές βρίσκονται ήδη αντιμέτωποι με προβλήματα επιβολής στο ισχύον σύστημα,
- ανάγκη προσεκτικής αξιολόγησης της συμβατότητας του συστήματος επενδυτικών δικαστηρίων (ICS) με το νομικό πλαίσιο της ΕΕ,
- έλλειψη πραγματικής ανεξαρτησίας των δικαστών καθώς, βάσει της νέας πρότασης, δύνανται ακόμη να εργάζονται, σε ορισμένες περιπτώσεις, ως νομικοί επιχειρήσεων,
- ανάγκη εξέτασης της σύστασης που περιέχεται στο σχέδιο ενδιάμεσης τεχνικής έκθεσης της εκτίμησης αντικτύπου στην αειφορία (SIA) της TTIP σχετικά με την εξαίρεση της δυνατότητας προσφυγής κατά δημόσιων υπηρεσιών στο πλαίσιο του ICS⁽²⁰⁾.

Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να ζητήσει τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και της ευρωπαϊκής νομικής κοινότητας για την αντιμετώπιση αυτών των σημείων.

8.9. Επιπλέον, ορισμένοι φορείς αμφισβητούν την ανάγκη για ξεχωριστό σύστημα επενδυτικής διαιτησίας σε ευρύθμωο λειτουργούντα και ιδιαίτερα ανεπτυγμένα εγχώρια νομικά συστήματα⁽²¹⁾.

8.10. Εν κατακλείδι, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το ICS αποτελεί βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, αλλά πρέπει να βελτιωθεί περαιτέρω σε σειρά τομέων προκειμένου να λειτουργεί ως ανεξάρτητο διεθνές δικαστικό σώμα. Η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης τη λύπη της για το γεγονός ότι το σύστημα προτάθηκε χωρίς να έχει προηγηθεί πλήρης και δέουσα διαδικασία διαβούλευσης και πριν να διεξαχθεί εκτίμηση αντικτύπου που θα αξιολογεί τόσο το κόστος όσο και τη λειτουργία του συστήματος, και καλεί την Επιτροπή να καταρτίσει αυτή την εκτίμηση αντικτύπου.

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

⁽²⁰⁾ Ecorys, «Trade SIA on the Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) between the EU and the USA — Draft Interim Technical Report» [Εκτίμηση αντικτύπου στην αειφορία του εμπορίου της Διατλαντικής Εταιρικής Σχέσης Εμπορίου και Επενδύσεων (TTIP) μεταξύ της ΕΕ και των ΗΠΑ — Σχέδιο ενδιάμεσης τεχνικής έκθεσης], σ. 144 (<http://www.trade-sia.com/ttip/wp-content/uploads/sites/6/2014/02/TSIA-TTIP-draft-Interim-Technical-Report.pdf>).

⁽²¹⁾ Π.χ., θέση της ΕΣΣΟ σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής για σύστημα επενδυτικών δικαστηρίων στην TTIP και στη CETA (<https://www.etic.org/documents/etic-position-commissions-proposal-investment-court-system-ttip-and-ceta#.V2xn19KNhHg>).

**Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Βιώσιμη ανάπτυξη:
Χαρτογράφηση των εσωτερικών και εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ»**

(διερευνητική γνωμοδότηση)

(2016/C 487/06)

Εισηγητής: **ο κ. Ιωάννης ΒΑΡΔΑΚΑΣΤΑΝΗΣ**

Συνεισηγήτρια: **η κ. Jarmila DUBRAVSKÁ**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 8.6.2016
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	5.9.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	21.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	171/0/2

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η έγκριση της Ατζέντας 2030 του ΟΗΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί ιστορική στροφή προς ένα νέο υπόδειγμα, όπου οι οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές διαφορές αντιμετωπίζονται κατά τρόπο οικουμενικό και ολοκληρωμένο. Όλες οι χώρες, ανεξαρτήτως του εισοδηματικού τους επιπέδου, πρέπει να εισαγάγουν και να υλοποιήσουν την Ατζέντα. Αυτή η μοναδική ατζέντα αντανακλά πλήρως τις ευρωπαϊκές αξίες της κοινωνικής δικαιοσύνης, της δημοκρατικής διακυβέρνησης και της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς, καθώς και της προστασίας του περιβάλλοντος. Αποτελεί συνεπώς μοναδική ευκαιρία για την ΕΕ να προαγάγει αυτές τις αξίες και να προσεγγίσει την υλοποίηση της Ατζέντας κατά γενικευμένο τρόπο. Η ΕΟΚΕ καλεί την ΕΕ να δώσει πρώτη αυτή το παράδειγμα για αυτήν την ιδιαίτερα δύσκολη διεργασία σε παγκόσμιο επίπεδο.

1.2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την προσήλωση της ΕΕ στην υλοποίηση των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ). Ωστόσο, εκφράζει την ανησυχία της για το ότι έχει περάσει ένας χρόνος από την έγκριση της Ατζέντας 2030 του ΟΗΕ χωρίς η ΕΕ να έχει λάβει έμπρακτα και μακρόπνοα μέτρα για την ενσωμάτωση των ΣΒΑ στις πολιτικές και τα προγράμματά της, και χωρίς να έχει δρομολογήσει ευρύτερη διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών.

1.3. Η ΕΕ βρίσκεται αντιμέτωπη με καθοριστικότερες πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές και δομικές προκλήσεις σε όλους τους τομείς της οικονομίας και της κοινωνίας. Οι ανισότητες, η ανεργία —ιδίως των νέων—, ο κοινωνικός αποκλεισμός και η φτώχεια, η ανισότητα των φύλων, οι διακρίσεις και η περιθωριοποίηση εύάλωτων ομάδων στις ευρωπαϊκές κοινωνίες διαβρώνουν τα θεμέλια της ίδιας της ΕΕ. Σε πολλά κράτη μέλη η χρηματοπιστωτική κρίση έχει οξύνει το πρόβλημα, μετατρέπεται δε σε κρίση ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων.

1.4. Η Ατζέντα 2030 του ΟΗΕ πρέπει να μετατραπεί σε προορατικό, μετασχηματιστικό και θετικό αφήγημα για την Ευρώπη. Αυτή η διαδικασία πρέπει να βασίζεται στην ισχυρή πολιτική βούληση και την αποφασιστικότητα για τη διαμόρφωση μιας βιώσιμης ΕΕ, μέσω της μεταστροφής των οικονομιών μας προς την ανθεκτική, ανταγωνιστική, αποδοτική από πλευράς πόρων, χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Αυτό το μελλοντικό αφήγημα θα συμβάλει επίσης στην αντιμετώπιση της πρωτοφανούς έλλειψης εμπιστοσύνης των πολιτών της ΕΕ, και ιδίως των νέων, στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Η ΕΕ πρέπει να χρησιμοποιήσει την Ατζέντα 2030 του ΟΗΕ κατά τρόπο ώστε να παρουσιάσει στους πολίτες της ΕΕ μια νέα θεώρηση της Ευρώπης: το κοινωνικό συμβόλαιο του 21ου αιώνα.

1.5. Η ΕΟΚΕ ζητεί μια γενική και ολοκληρωμένη στρατηγική για μια βιώσιμη Ευρώπη με ορίζοντα το 2030 και πέραν αυτού, που θα παρέχει τον αναγκαίο μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα, τον συντονισμό των πολιτικών και την ορθολογική υλοποίηση της Ατζέντας 2030 των Ηνωμένων Εθνών. Αυτή η στρατηγική πρέπει να βασίζεται σε μια διοργανική συμφωνία μεταξύ της Επιτροπής,

του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έτσι ώστε να τεθούν στέρεα θεμέλια για περαιτέρω πολιτική δράση. Οι υφιστάμενες ενωσιακές στρατηγικές, όπως η στρατηγική «Ευρώπη 2020» —η οποία υποσκέλιζε την προηγούμενη γενική στρατηγική, τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη του 2001— και οι δέκα προτεραιότητες του Προέδρου Juncker δεν παρέχουν —κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ— τρόπους πλήρους αντιμετώπισης της πρόκλησης που συνιστά η υλοποίηση των ΣΒΑ στην ΕΕ.

1.6. Η προαναφερθείσα γενική στρατηγική πρέπει να περιλαμβάνει επιμέρους στόχους για την υλοποίηση των ΣΒΑ, μηχανισμούς αξιολόγησης και παρακολούθησης, καθώς και σχέδια δράσης με τα αναγκαία νομοθετικά και πολιτικά μέσα, ενημερωτικές εκστρατείες —π.χ. έρευνα του Ευρωβαρομέτρου για τους ΣΒΑ— και ένα σχέδιο για την αξιοποίηση των δημοσιονομικών πόρων. Η διαδικασία που θα οδηγήσει στη στρατηγική πρέπει να εγκαινιαστεί από την Επιτροπή στην επικείμενη ανακοίνωσή της, και το στάδιο σχεδιασμού της στρατηγικής πρέπει να προβλέπει την ευρεία διαβούλευση με τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, των κυβερνήσεων, των κοινοβουλίων και των τοπικών αρχών. Η ΕΟΚΕ προτίθεται να στηρίξει τη διαδικασία ως διαμεσολαβητής.

1.7. Η χαρτογράφηση από την Επιτροπή των εσωτερικών και εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ σύμφωνα με τους 17 ΣΒΑ αποτελεί αναγκαίο βήμα. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να συμπληρώσει αυτή τη διαδικασία με λεπτομερή ανάλυση των ελλείψεων όσον αφορά τους 17 ΣΒΑ με σκοπό να εντοπιστούν τομείς όπου η ΕΕ πρέπει να αναλάβει προκαταρκτική και άμεση δράση.

1.8. Η ΕΟΚΕ έχει εντοπίσει τους ακόλουθους βασικούς τομείς πολιτικής για μετασχηματιστική αλλαγή προς τη βιώσιμη ανάπτυξη, και συνιστά στην Επιτροπή να αναλάβει ικανές εμβληματικές πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένων διαφανών σχεδίων δράσης και οροσήμων, λαμβανομένων υπόψη των συστάσεων στο σημείο 4.3 της γνωμοδότησης, δηλαδή:

- δίκαιη μετάβαση σε μια χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, κυκλική και συνεργατική οικονομία,
- μετάβαση σε μια κοινωνία και οικονομία χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς, με αξιοπρεπή εργασία και κατοχυρωμένα ανθρώπινα δικαιώματα,
- μετάβαση στη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση τροφίμων,
- επένδυση στην καινοτομία, το μακροπρόθεσμο εκσυγχρονισμό των υποδομών και ενθάρρυνση των βιώσιμων επιχειρήσεων,
- μέριμνα ώστε το εμπόριο να λειτουργεί προς όφελος της παγκόσμιας βιώσιμης ανάπτυξης.

1.9. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να ενσωματώσει τους ΣΒΑ σε όλες τις σχετικές πολιτικές. Οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις που θα διεξαχθούν την περίοδο 2014-2020 πρέπει να αξιοποιηθούν προς τούτο. Οι μελλοντικές περιόδοι ΠΔΠ θα αποτελέσουν εξαιρετική ευκαιρία για την πλήρη ενσωμάτωση των ΣΒΑ στα προγράμματα δαπανών της ΕΕ.

1.10. Είναι ιδιαίτερα σημαντική η ενσωμάτωση της Ατζέντας 2030 του ΟΗΕ στην εξωτερική δράση της ΕΕ. Η Επιτροπή πρέπει να προσαρμόσει πλήρως τομείς εξέχουσας σημασίας —όπως οι εμπορικές και αναπτυξιακές πολιτικές, οι παγκόσμιες περιβαλλοντικές πολιτικές και η δράση για το κλίμα, η ανθρωπιστική βοήθεια, η μείωση του κινδύνου καταστροφών, η μεταβίβαση τεχνολογίας και η προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων— για να προαχθεί προορατικά η υλοποίηση της Ατζέντας 2030 του ΟΗΕ. Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης την Επιτροπή να εντάξει και να εφαρμόσει πλήρως την Ατζέντα 2030 του ΟΗΕ στην «Ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη», ενώ εκφράζει τη λύπη της για το ότι η Ατζέντα δεν ενσωματώθηκε επαρκώς στη «Συνολική στρατηγική της ΕΕ για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας».

1.11. Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης την Επιτροπή να αξιολογήσει και να βελτιώσει τον οριζόντιο και κάθετο συντονισμό πολιτικής για την αποτελεσματική υλοποίηση της Ατζέντας 2030 του ΟΗΕ. Η βελτίωση της διακυβέρνησης συμβάλλει καθοριστικά στη βιώσιμη ανάπτυξη. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο θα πρέπει να μετατραπεί σε ικανό πλαίσιο διακυβέρνησης για τον κάθετο συντονισμό της υλοποίησης των ΣΒΑ με τα κράτη μέλη. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η συμμετοχή, η διαφάνεια, ο έλεγχος και η αξιολόγηση, η λογοδοσία και η αποδοχή των πολιτών πρέπει να συγκαταλέγονται στα κύρια χαρακτηριστικά της βελτίωσης της διακυβέρνησης.

1.12. Η Eurostat πρέπει να καταρτίσει και να εφαρμόσει σειρά δεικτών και σημείων αναφοράς, όπως αναπτύχθηκαν από τον ΟΗΕ, για τη διευκόλυνση της αξιολόγησης, της παρακολούθησης, της λογοδοσίας και της διαφάνειας της διαδικασίας υλοποίησης των ΣΒΑ και την παροχή στα όργανα της ΕΕ, τα κράτη μέλη και όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων, για κάθε μεμονωμένο ΣΒΑ και επιμέρους στόχο.

1.13. Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ικανοποίηση ότι τέσσερα κράτη μέλη της ΕΕ συγκαταλέγονται στις πρώτες 22 χώρες που παρουσιάζουν οικειοθελείς αξιολογήσεις της υλοποίησης των ΣΒΑ στο Υψηλού επιπέδου πολιτικό φόρουμ (ΥΕΠΦ) του ΟΗΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη το 2016. Η ΕΟΚΕ καλεί την ΕΕ να δώσει το παράδειγμα και να αποτελέσει την πρώτη περιοχή που θα παρουσιάσει οικειοθελή αξιολόγηση στο ΥΕΠΦ το 2017. Η ΕΟΚΕ προτίθεται να οργανώσει τη συνεισφορά της κοινωνίας των πολιτών.

1.14. Η ΕΕ πρέπει να στραφεί σε μια πολυμερή προσέγγιση όσον αφορά την υλοποίηση των ΣΒΑ, με τη συμμετοχή όλων των συναρμοδίων και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών με βάση τις αρχές της συμμετοχής, της λογοδοσίας και της σύμπραξης. Η ίδια η ΕΟΚΕ έχει ήδη παρουσιάσει συγκεκριμένη πρωτοβουλία για το πολυμερές ευρωπαϊκό φόρουμ της κοινωνίας των πολιτών για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η Επιτροπή πρέπει να διερευνήσει και να αναπτύξει με προορατικότητα μια πρωτοβουλία για τον χάρτη των ΣΒΑ, που θα ενισχύει τη δημιουργία ισχυρών συμπράξεων σε εθνικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο.

2. Εισαγωγή

2.1. Το Σεπτέμβριο του 2015 οι παγκόσμιοι ηγέτες υιοθέτησαν το έγγραφο «Να αλλάξουμε τον κόσμο μας: η Ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη», που θεσπίζει μια σειρά στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) για τον τερματισμό της φτώχειας, την προστασία του πλανήτη, την εξασφάλιση της προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την εγγύηση ευημερίας για όλους. Κάθε στόχος έχει επιμέρους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν μέσα στα επόμενα 15 χρόνια.

2.2. Η ΕΕ θα διαδραματίσει βασικό ρόλο όσον αφορά την εφαρμογή των εν λόγω στόχων στην Ευρώπη. Στο πρόγραμμα εργασίας της για το 2016, η Επιτροπή ανακοίνωσε μια νέα πρωτοβουλία με τίτλο «Τα επόμενα βήματα για ένα βιώσιμο ευρωπαϊκό μέλλον» με στόχο την υλοποίηση των ΣΒΑ στις εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ⁽¹⁾.

2.3. Ως πρώτο βήμα, η Επιτροπή προβαίνει σε μια εσωτερική χαρτογράφηση, για να διαπιστωθεί σε ποιες υφιστάμενες πολιτικές της ΕΕ αντιμετωπίζονται ήδη οι προκλήσεις που απορρέουν από τους ΣΒΑ. Η Επιτροπή ζήτησε από την ΕΟΚΕ να συμβάλει στη διαδικασία αυτή με την παρούσα διερευνητική γνωμοδότηση. Στην προσπάθεια να συνυπολογίσει τον γενικότερο διάλογο στην ευρωπαϊκή κοινωνία των πολιτών, η ΕΟΚΕ έλαβε υπόψη τα αποτελέσματα δύο σημαντικών συνεδρίων για την υλοποίηση των ΣΒΑ που διεξήχθησαν στις εγκαταστάσεις της το 2016, καθώς και άλλων συνεδρίων⁽²⁾.

3. Μετατροπή των ΣΒΑ σε μια ευρωπαϊκή ατζέντα 2030: προς μια ένωση βιώσιμης ανάπτυξης

3.1. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρωτοβουλία του **προγράμματος εργασίας της Επιτροπής για το 2016** με τίτλο «**Τα επόμενα βήματα για ένα βιώσιμο ευρωπαϊκό μέλλον**», δεδομένης της νέας, πιο επείγουσας προσέγγισης της στο ζήτημα της εξασφάλισης της οικονομικής ανάπτυξης και της κοινωνικής και περιβαλλοντικής αειφορίας της Ευρώπης μετά το 2020, και της υλοποίησης των ΣΒΑ στις εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ κατά τρόπο ολοκληρωμένο⁽³⁾. Ωστόσο, εκφράζονται ανησυχίες για το ενδεχόμενο έλλειψης πολιτικής βούλησης και δέσμευσης, δεδομένου ότι μέχρι στιγμής δεν έχουν γίνει πολλά για την εφαρμογή της Ατζέντας.

3.2. Σε μια συγκυρία όπου το οικοδόμημα της ΕΕ υφίσταται πιέσεις και μέρος των πολιτών της χάνει την εμπιστοσύνη του σε αυτό, η ΕΕ πρέπει να αξιοποιήσει τους ΣΒΑ για να αναπτύξει ένα θετικό, μετασχηματιστικό αφήγημα για μια βιώσιμη Ευρώπη, που θα συνδέει τη μακροπρόθεσμη προοπτική με συγκεκριμένα πολιτικά μέτρα σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο επίπεδο. Η βιωσιμότητα αποτελεί «ευρωπαϊκό σήμα»⁽⁴⁾: η Ατζέντα 2030 του ΟΗΕ ανακλά τις ευρωπαϊκές αξίες και το ευρωπαϊκό μοντέλο κοινωνικής δικαιοσύνης και δημοκρατικής διακυβέρνησης. Κατά συνέπεια, προσφέρει εξαιρετική ευκαιρία για ένα νέο θετικό και πειστικό αφήγημα για την ΕΕ, που μπορεί να μεταφραστεί σε ένα νέο όραμα.

⁽¹⁾ COM(2015) 610 final.

⁽²⁾ Συνέδριο με θέμα «How to make the SDGs Europe's business» («Πώς να καταστούν οι ΣΒΑ ευρωπαϊκή υπόθεση — Μια πολυτομεακή προσέγγιση», 30-31 Μαΐου 2016, το οποίο συνδιοργανώθηκε από την ολλανδική προεδρία, την ΕΟΚΕ, το δίκτυο λύσεων βιώσιμης ανάπτυξης (SDSN) και τον ολλανδικό χάρτη για τους ΣΒΑ· συνέδριο της ΕΟΚΕ με θέμα «Next steps for a sustainable European future» («Τα επόμενα βήματα για ένα βιώσιμο ευρωπαϊκό μέλλον»), 7 Ιουλίου 2016· συνέδριο IDDRI με θέμα «Sustainable development: it's time!» («Βιώσιμη ανάπτυξη: Ήρθε η ώρα!»), Παρίσι, 10-11 Μαΐου 2016· συνέδριο IIAS με θέμα «Jump-starting the SDGs in Germany» («Νέα ώθηση των ΣΒΑ στη Γερμανία»), 1-3 Μαΐου 2016.

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ευρωπαϊκό φόρουμ της κοινωνίας των πολιτών για τη βιώσιμη ανάπτυξη» (EE C 303 της 19.8.2016, σ. 73).

⁽⁴⁾ «Sustainability now!» («Βιωσιμότητα τώρα!»), EPSC Strategic Notes, αριθ. 18, 20 Ιουλίου 2016.

3.3. Η Ατζέντα 2030 του ΟΗΕ εγκρίθηκε από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και από την ΕΕ στο σύνολό της. Έφτασε η ώρα για μια σαφή πολιτική δέσμευση στο υψηλότερο πολιτικό επίπεδο, που θα επιβεβαιώνει ότι η ΕΕ υιοθέτησε τη νέα αυτή ατζέντα ως θεώρηση και γενικό πλαίσιο για τη μετάβαση προς μια Ένωση Βιώσιμης Ανάπτυξης ⁽⁵⁾.

3.4. Η υλοποίηση των ΣΒΑ δεν αφορά μόνο την ανάπτυξη ή το περιβάλλον. Οι ΣΒΑ αφορούν καιρία ζητήματα που συνδέονται με τον μετασχηματισμό των οικονομιών και των κοινωνιών μας, μεταξύ άλλων ανεπτυγμένων κρατών. Η επίτευξή τους στην ΕΕ προϋποθέτει ένα νέο αναπτυξιακό μοντέλο, περισσότερο βιώσιμο από οικονομική σκοπιά, με λιγότερους αποκλεισμούς από κοινωνική σκοπιά και, μακροπρόθεσμα, περισσότερο αειφόρο από περιβαλλοντική σκοπιά, όπου οι πόροι του πλανήτη θα διαμοιράζονται δίκαια στον αυξανόμενο παγκόσμιο πληθυσμό. Είναι ανάγκη να μετασχηματίσουμε τις οικονομίες μας ⁽⁶⁾. Η νέα αυτή έννοια της ανάπτυξης πρέπει να συνεπάγεται έναν νέο ορισμό της ευημερίας για την ΕΕ, καθώς και νέα σειρά δεικτών. Οι ΣΒΑ πρέπει να χρησιμοποιηθούν ως μοχλοί για να επιτρέψουν και να επιταχύνουν τη μακροπρόθεσμη μετάβαση σε μια ανθεκτική, ανταγωνιστική, αποδοτική από πλευράς πόρων και χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς οικονομία της ΕΕ.

3.5. Η δρομολόγηση από την Επιτροπή οδικού χάρτη για την ανανέωση της ευρωπαϊκής κοινής αντίληψης για την ανάπτυξη δίνει την εντύπωση ότι η Επιτροπή επιδιώκει πρωτίστως να επικεντρωθεί στην υλοποίηση της νέας ατζέντας όσον αφορά τις αναπτυξιακές πολιτικές. Αυτή η ιεράρχηση δεν συνάδει με την ολοκληρωμένη προσέγγιση των ΣΒΑ, η οποία απαιτεί γενικές και ολοκληρωμένες στρατηγικές υλοποίησης που θα καλύπτουν εξωτερικές και εσωτερικές πολιτικές.

3.6. Για τη θέσπιση πλαισίου διαχείρισης της υλοποίησης των ΣΒΑ, η ΕΕ πρέπει να επεκτείνει τον ορίζοντα προγραμματισμού της πολύ πέρα από το 2020. Μια γενική και μακροπρόθεσμη στρατηγική για μια βιώσιμη Ευρώπη με χρονικό ορίζοντα το 2030 και μετά ⁽⁷⁾ θα μπορούσε να μετατρέψει τους ΣΒΑ σε εσωτερικές και εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ, που αφορούν ειδικά ευρωπαϊκές προκλήσεις, και να συνδυαστεί με διαφανείς χάρτες πορείας και σχέδια δράσης για τις νομοθετικές και πολιτικές πρωτοβουλίες και λεπτομερές χρονοδιάγραμμα έως το 2030. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε παρόμοια προσέγγιση ⁽⁸⁾.

4. Χαρτογράφηση των εσωτερικών και εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ

4.1. Η διαδικασία χαρτογράφησης πρέπει να συνδυάζεται με ανάλυση των κενών πολιτικής

4.1.1. Ο καθορισμός πολιτικής στρατηγικής της ΕΕ και οδικού χάρτη για την επίτευξη των ΣΒΑ απαιτεί περισσότερα από τη χαρτογράφηση των υφιστάμενων πολιτικών της ΕΕ. Η χαρτογράφηση των υφιστάμενων πολιτικών της ΕΕ σε σύνδεση με επιμέρους ΣΒΑ δεν επιτρέπει την αξιολόγηση του κατά πόσον μπορούν να επιτευχθούν οι ΣΒΑ στην ΕΕ χωρίς να απαιτούνται περαιτέρω δράσεις. Οι υφιστάμενες πολιτικές ενδέχεται να μην είναι αποτελεσματικές ή να υπονομεύονται από άλλες πολιτικές ή να υφίστανται άλλα προσκόμματα. Η χαρτογράφηση των πολιτικών πρέπει να συνοδεύεται από ανάλυση των ελλείψεων, όπου θα εντοπίζονται τα πραγματικά κενά της πολιτικής ΕΕ όσον αφορά τους 17 γενικούς στόχους της Ατζέντας 2030 και τους σχετικούς επιμέρους στόχους.

4.1.2. Ως προς το θέμα αυτό, η ΕΟΚΕ επικροτεί το στρατηγικό σημείωμα που συντάχθηκε υπό την επίβλεψη του πρώην γενικού διευθυντή της ΓΔ Περιβάλλοντος, κ. Karl FALKENBERG, με τίτλο «Βιωσιμότητα τώρα!», στο οποίο περιγράφεται με κατηγορηματικό τρόπο η ανάγκη μεταρρύθμισης στην ΕΕ, όπως αυτή προκύπτει από την Ατζέντα του 2030 των Ηνωμένων Εθνών, με τη χρήση παραδειγμάτων από έναν περιορισμένο αριθμό πεδίων πολιτικής.

4.1.3. Δεν υφίσταται ακόμα ολοκληρωμένη ανάλυση των ελλείψεων της ΕΕ όσον αφορά τους ΣΒΑ. Ωστόσο, ο πρόσφατα δημοσιευθείς δείκτης και πίνακας επιδόσεων ΣΒΑ, καθώς και άλλες αξιολογήσεις που διενεργήθηκαν στα κράτη μέλη της ΕΕ, δείχνουν ότι οι ΣΒΑ αποτελούν φιλόδοξη ατζέντα και για τις χώρες υψηλού εισοδήματος ⁽⁹⁾, πρωτίστως λόγω του τρόπου κατά τον οποίο αυτές οι χώρες παράγουν, διαθέτουν και καταναλώνουν προϊόντα και υπηρεσίες και του συνεπακόλουθου αρνητικού αντίκτυπου στο περιβάλλον. Τα κύρια ζητήματα για τις χώρες της ΕΕ είναι ο ΣΒΑ 12 για την υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή,

⁽⁵⁾ ό.π.

⁽⁶⁾ Ομιλία του αντιπροέδρου της Επιτροπής κ. Frans Timmermans στη σύνοδο κορυφής του ΟΗΕ στις 27 Σεπτεμβρίου 2015.

⁽⁷⁾ Σημείο 4.3.3 της γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ με θέμα «Απολογισμός της στρατηγικής "Ευρώπη 2020" για μια έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη» (ΕΕ C 12 της 15.1.2015, σ. 105)· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ευρωπαϊκό φόρουμ της κοινωνίας πολιτών για τη βιώσιμη ανάπτυξη» (ΕΕ C 303 της 19.8.2016, σ. 73).

⁽⁸⁾ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2016/2696(RSP).

⁽⁹⁾ SDSN, Bertelsmann Stiftung, SDG Index & Dashboard (Δείκτης και πίνακας επιδόσεων ΣΒΑ), Ιούλιος 2016, Niestroy, «Πώς προετοιμάζομαστε;», έγγραφο συζήτησης DIE, 9/2016.

ο ΣΒΑ 13 για τη δράση για το κλίμα, οι ΣΒΑ 14 και 15 για τη συντήρηση των οικοσυστημάτων, οι επιμέρους στόχοι του ΣΒΑ 2 για τη βιώσιμη γεωργία και διατροφή και ο ΣΒΑ 9 για τη βιομηχανία, την καινοτομία και τις υποδομές, όπου εντοπίστηκε έλλειψη επενδύσεων.

4.1.4. Τα υπόλοιπα ζητήματα αφορούν τους «ανθρωποκεντρικούς» ΣΒΑ, και συγκεκριμένα τον ΣΒΑ 10 για τη μείωση των ανισοτήτων, τον ΣΒΑ 8 για την αξιοπρεπή εργασία και την απασχόληση και τον ΣΒΑ 1 για τη φτώχεια, καθώς και τον ΣΒΑ 5 για την ισότητα των φύλων και τον ΣΒΑ 4 για την εκπαίδευση.

4.1.5. Πολλές χώρες του ΟΟΣΑ αδυνατούν να επιτύχουν τον επιμέρους στόχο του ΣΒΑ 17 για τη χρηματοπιστωτική συνεισφορά στην αναπτυξιακή συνεργασία.

4.1.6. Ως οικουμενική ατζέντα, οι ΣΒΑ αποσκοπούν επίσης στη μείωση του αρνητικού κοινωνικού και περιβαλλοντικού αντίκτυπου που έχουν οι οικονομίες των χωρών υψηλού εισοδήματος στις τρίτες χώρες. Αυτή η πτυχή δεν έχει μετρηθεί επαρκώς μέχρι σήμερα, ωστόσο αποτελεί σημαντική πρόκληση για τις χώρες της ΕΕ.

4.2. Συμβολή των τρεχουσών ευρωπαϊκών στρατηγικών στην υλοποίηση των ΣΒΑ

4.2.1. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η χαρτογράφηση των πολιτικών της ΕΕ πρέπει να εξετάσει πρωτίστως τα εργαλεία πολιτικής που έχουν στρατηγική σημασία για τη χάραξη και την υλοποίηση πολιτικών της ΕΕ. Οι αρχικές αξιολογήσεις δείχνουν ότι αυτά τα εργαλεία δεν ανταποκρίνονται στην πρόκληση της υλοποίησης των ΣΒΑ στην ΕΕ⁽¹⁰⁾. Καμία από αυτές τις στρατηγικές δεν έχει τον χρονικό ορίζοντα της Ατζέντας 2030 των Ηνωμένων Εθνών.

4.2.2. Η **στρατηγική «Ευρώπη 2020»** ανακηρύχθηκε συνολική στρατηγική της ΕΕ από την Επιτροπή Barroso, αντικαθιστώντας, με τον τρόπο αυτό, τη στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη. Μολονότι καλύπτει, θεωρητικά, τις τρεις διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης, πρόκειται κατ' ουσία για μια βραχυπρόθεσμη στρατηγική με σαφή ευρωπαϊκή εστίαση. Ούτε καλύπτει μέχρι στιγμής ούτε περιγράφει την επίδραση των εσωτερικών πολιτικών της ΕΕ σε άλλες περιοχές του κόσμου ή τις εξωτερικές της πολιτικές, συμπεριλαμβανομένης της αναπτυξιακής συνεργασίας. Συνεπώς, δεν ήταν σε θέση να καλύπτει τις προϋποθέσεις για να αποτελέσει υποκατάστατο της προηγούμενης στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη. Δύο ΣΒΑ δεν καλύπτονται: ο ΣΒΑ 2 για τα τρόφιμα και τη γεωργία και ο ΣΒΑ 16 για τη διακυβέρνηση· άλλοι ΣΒΑ καλύπτονται μόνο εν μέρει, π. χ. ο ΣΒΑ 6 για το νερό και ο ΣΒΑ 11 για τις πόλεις.

4.2.3. Μεταξύ των **δέκα προτεραιοτήτων του προέδρου κ. Juncker**, δύο ΣΒΑ δεν εμφανίζονται καθόλου, και συγκεκριμένα ο ΣΒΑ 14 για τους ωκεανούς και ο ΣΒΑ 15 για τη βιοποικιλότητα, ενώ άλλοι καλύπτονται εν μέρει, όπως ο ΣΒΑ 4 για την εκπαίδευση, ο ΣΒΑ 6 για το νερό, ο ΣΒΑ 11 για τις πόλεις και ο ΣΒΑ 12 για τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή.

4.2.4. Πιο ολιγάριθμη σειρά προτεραιοτήτων επιλέχθηκε για την **«έκθεση των πέντε προέδρων»**, η οποία εστιάζει σε οικονομικά, χρηματοπιστωτικά, νομισματικά και φορολογικά ζητήματα, και περιλαμβάνει τη διακυβέρνηση ως πέμπτη προτεραιότητα. Η έκθεση περιέχει ορισμένες αναφορές σε τομείς ΣΒΑ, όπως η ενέργεια, η απασχόληση, η άρση των κοινωνικών αποκλεισμών και τα συστήματα υγείας.

4.2.5. Το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων** (ΕΤΣΕ) προσέλκυσε έργα που μοιάζει να ευθυγραμμίζονται με ορισμένες προκλήσεις στην υλοποίηση των ΣΒΑ: ενέργεια (40 %), περιβάλλον και αποδοτική χρήση των πόρων (12 %), κοινωνικές υποδομές (3 %) ⁽¹¹⁾.

4.2.6. Ορισμένοι ΣΒΑ —και ειδικότερα ο ΣΒΑ 3 για την υγεία, ο ΣΒΑ 5 για το φύλο, ο ΣΒΑ 10 για τις ανισότητες και ο ΣΒΑ 11 για τις πόλεις— δεν καλύπτονται επαρκώς στις θεματικές επενδυτικές προτεραιότητες των **Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων** (ΕΔΕΤ).

⁽¹⁰⁾ Ως βάση για την αξιολόγηση που αναφέρεται στα σημεία 4.2.2 — 4.2.7, βλ. Niestroy (2016), σ. 38-45, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ Έρευνας και Καινοτομίας (2015). Ο ρόλος των πολιτικών επιστήμης, τεχνολογίας και καινοτομίας στην ενίσχυση της υλοποίησης των ΣΒΑ.

⁽¹¹⁾ COM(2016) 359 final.

4.2.7. Με τη νέα **συνολική στρατηγική της ΕΕ για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας**, η ΕΕ διαθέτει ευρύτερο πλαίσιο για να υλοποιήσει την Ατζέντα 2030 του ΟΗΕ σε τομείς όπως το εμπόριο, η ανάπτυξη, η δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η μείωση του κινδύνου καταστροφών, η διάδοση της τεχνολογίας και η δράση για το κλίμα. Η στρατηγική καλύπτει, ως έναν βαθμό, τους ΣΒΑ που σχετίζονται με την ανάγκη εξασφάλισης ότι η ευημερία μοιράζεται παγκοσμίως. Επίσης, η στρατηγική αναφέρει ότι οι ΣΒΑ θα τροφοδοτήσουν τη μελλοντική συμφωνία που θα διαδεχθεί αυτή του Κοτονού, και ότι αποτελούν κινητήρια δύναμη για την επανεξέταση της ευρωπαϊκής κοινής αντίληψης για την ανάπτυξη.

4.3. Βασικοί τομείς πολιτικής προς μετασχηματισμό

4.3.1. Βάσει ανάλυσης των πραγματικών ελλείψεων και τάσεων στις επιδόσεις της ΕΕ όσον αφορά την επίτευξη των γενικών και επιμέρους στόχων, η Επιτροπή πρέπει να εντοπίσει τομείς πολιτικής που είναι καίριας σημασίας για τους απαιτούμενους μετασχηματισμούς. Η δράση πολιτικής πρέπει να επικεντρωθεί σε αυτούς τους βασικούς τομείς, με κατάλληλες εμβληματικές πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένων αδιάτρητων σχεδίων δράσης και οροσήμων. Η ΕΟΚΕ, λαμβάνοντας επίσης υπόψη το υφιστάμενο έργο της επί του θέματος, θεωρεί ουσιαστικής σημασίας τους ακόλουθους τομείς πολιτικής.

4.3.2. Δίκαιη μετάβαση σε μια χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, κυκλική και συνεργατική οικονομία (ΣΒΑ 7, 8, 9, 11, 12 και 13)

4.3.2.1. Ένας από τους κύριους στόχους των ΣΒΑ συνίσταται στη διατήρηση των τροχιών ανάπτυξης εντός των ορίων του πλανήτη, είτε πρόκειται για το κλίμα, για την κατανάλωση πόρων, για την ποιότητα του αέρα και του νερού είτε για την προστασία της χερσαίας και θαλάσσιας βιοποικιλότητας. Προς τούτο πρέπει οι ανεπτυγμένες περιοχές όπως η Ευρώπη να μειώσουν ουσιαστικά το περιβαλλοντικό αποτύπωμα της οικονομίας τους μέσω της στροφής της παραγωγής, της κατανάλωσης και της κοινωνίας σε μια κυκλική οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών. Η μετάβαση αυτή αποτελεί ευκαιρία για την ΕΕ να εκσυγχρονίσει την οικονομία της —ενισχύοντας έτσι την ανταγωνιστικότητα και την ανθεκτικότητά της— και να βελτιώσει την ποιότητα ζωής και την ευημερία των πολιτών της.

4.3.2.2. Οδικοί χάρτες σχεδιάστηκαν στο πλαίσιο του 7ου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον, του πλαισίου 2030 για το κλίμα και την ενέργεια και του σχεδίου δράσης για την κυκλική οικονομία. Ωστόσο, η πρόοδος πρέπει ξεκάθαρα να επιταχυνθεί στην πράξη ⁽¹²⁾. Η συνέπεια με άλλους τομείς πολιτικής πρέπει να βελτιωθεί και τα κενά υλοποίησης σε πολλά κράτη μέλη να αντιμετωπιστούν μέσω της πλήρους ενσωμάτωσης της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο ⁽¹³⁾. Το 7ο ΠΔΠ και το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία απαιτούν ισχυρούς μηχανισμούς εφαρμογής και ενεργό συντονισμό με άλλους τομείς πολιτικής υπό την Επιτροπή προκειμένου να διασφαλιστεί πραγματικό αποτέλεσμα ⁽¹⁴⁾. Η βελτίωση του διαλόγου και οι συμμαχίες με την κοινωνία των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων και των συνδικάτων, αποτελούν αναγκαία βήματα για την πρόοδο. Ενεργές πολιτικές απασχόλησης πρέπει να μεριμνούν για τη δίκαιη μετάβαση ⁽¹⁵⁾. Η πολιτική για το κλίμα πρέπει να βασίζεται στην αρχή της «κλιματικής δικαιοσύνης» και να εξασφαλίζει ότι τα βάρη και τα οφέλη της κλιματικής αλλαγής —όσον αφορά τον αντίκτυπό της στα ανθρώπινα δικαιώματα, τη φτώχεια και την ισότητα— επιμερίζονται δίκαια και δεν πλήττονται οι πιο ευπαθείς ομάδες.

4.3.2.3. Πρέπει να εξασφαλιστεί ότι οι αγορές θα στηρίζουν την οικονομική μετάβαση και ότι οι τιμές θα αντανακλούν το πραγματικό εξωτερικό κόστος των κλιματικών εκπομπών και της χρήσης φυσικών πόρων ⁽¹⁶⁾. Οι υφιστάμενες δεσμεύσεις για την εξάλειψη των περιβαλλοντικά επιβλαβών επιδοτήσεων πρέπει να υλοποιηθούν και η περιβαλλοντική φορολογική μεταρρύθμιση να προωθηθεί σθεναρότερα. Τα νέα σχέδια για αποκεντρωμένες αγορές καθαρής ενέργειας όπου οι καταναλωτές είναι ταυτόχρονα και παραγωγοί πρέπει να κλιμακωθούν. Ομοίως, μια αποκεντρωμένη οικονομία του διαμοιρασμού επιτρέπει στους καταναλωτές να στραφούν προς το μοντέλο της κυκλικής οικονομίας. Η αναδυόμενη συνεργατική οικονομία συνεπάγεται μια εννοιολογική στροφή

⁽¹²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Το πρωτόκολλο του Παρισιού — Ένα σχέδιο στρατηγικής για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής μετά το 2020», (ΕΕ C 383 της 17.11.2015, σ. 74)· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για τα αγορακεντρικά μέσα (ΕΕ C 226 της 16.7.2014, σ. 1).

⁽¹³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για τα αγορακεντρικά μέσα (ΕΕ C 226 της 16.7.2014, σ. 1).

⁽¹⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την κυκλική οικονομία (ΕΕ C 264 της 20.7.2016, σ. 98).

⁽¹⁵⁾ Γνωμοδότηση για τον συνασπισμό για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων της συμφωνίας του Παρισιού· εγκρίθηκε στις 14 Ιουλίου 2016 (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στην ΕΕ).

⁽¹⁶⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για τα αγορακεντρικά μέσα (ΕΕ C 226 της 16.7.2014, σ. 1)· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για τον ανασχεδιασμό της αγοράς ενέργειας (ΕΕ C 82 της 3.3.2016, σ. 13)· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για μια νέα συμφωνία για τους καταναλωτές ενέργειας (ΕΕ C 82 της 3.3.2016, σ. 22).

όσον αφορά την εργασία και θα αποτελέσει σημαντική πηγή απασχόλησης. Πρέπει να κατοχυρωθούν τα δικαιώματα των καταναλωτών και των εργαζομένων, καθώς και ο δίκαιος ανταγωνισμός στον νέο αυτό τομέα ⁽¹⁷⁾.

4.3.3. Μετάβαση σε μια κοινωνία και οικονομία χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς, με αξιοπρεπή εργασία και κατοχυρωμένα ανθρώπινα δικαιώματα

(ΣΒΑ 1, 3, 4, 5, 8 και 10)

4.3.3.1. Τα κύρια μέληματα των ΣΒΑ είναι η εξάλειψη της φτώχειας και η εξασφάλιση ότι όλοι θα μπορούν να αξιοποιούν πλήρως τις δυνατότητές τους με αξιοπρέπεια και επί ίσοις όροις. Υπό αυτό το πρίσμα, οι ΣΒΑ ανακλούν τις αξίες και το κοινωνικό μοντέλο της Ευρώπης. Ωστόσο, το χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών στην Ευρώπη, το οποίο δεν έχει πάψει να διευρύνεται τις τελευταίες δεκαετίες, καθώς και τα τελευταία οκτώ χρόνια ύφεσης και χρηματοπιστωτικής κρίσης, που έχουν αυξήσει ακόμη περισσότερο το ποσοστό ανεργίας και φτώχειας, εντείνουν επιπλέον τις ανισότητες και έχουν δημιουργήσει μεγαλύτερες πιέσεις στην κοινωνική προστασία, πλήττοντας ιδιαίτερα τις πιο ευπαθείς ομάδες.

4.3.3.2. Η επίτευξη των ΣΒΑ προϋποθέτει μεταστροφή του οικονομικού υποδείγματος της ΕΕ προς ένα πρότυπο ανάπτυξης με λιγότερους αποκλεισμούς στο οποίο θα διανέμεται δικαιοτέρα ο υφιστάμενος πλούτος και θα αυξάνεται η οικονομική και χρηματοπιστωτική ανθεκτικότητα ⁽¹⁸⁾. Για να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας και να προωθηθεί η οικονομική ανάπτυξη, η ΕΕ οφείλει να δημιουργήσει ένα ευνοϊκό επενδυτικό περιβάλλον, το οποίο να συνδυαστεί με μια εύρυθμη εσωτερική αγορά, με διεθνή ανταγωνιστικότητα και με αύξηση της εγχώριας ζήτησης.

4.3.3.3. Οι ΣΒΑ πρέπει να αποτελέσουν αφορμή για την ανανέωση της προσήλωσης στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για τη μείωση της φτώχειας, την απασχόληση και την εκπαίδευση, και για την αναζήτηση αποδοτικότερων τρόπων επίτευξής τους. Βασικοί κοινωνικοί στόχοι —όπως η αξιοπρεπή απασχόληση, η εξάλειψη της φτώχειας, η μείωση των ανισοτήτων και οι κοινωνικές επενδύσεις— πρέπει να θεωρούνται εξίσου σημαντικοί με τα μακροοικονομικά ζητήματα στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο ⁽¹⁹⁾. Η πρώτη πρόταση της Επιτροπής σχετικά με τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων δεν περιείχε καμία μεία των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ). Η ενσωμάτωση των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) θα πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την περαιτέρω επεξεργασία του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η ΕΟΚΕ καταρτίζει επί του παρόντος γνωμοδότηση σχετικά με τον πυλώνα, στην οποία θα διατυπωθεί ρητώς η άποψή της.

4.3.3.4. Η ΕΕ πρέπει να επενδύσει σε μια συνεπέστερη και συστηματικότερη προσέγγιση στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, της περιθωριοποίησης και της φτώχειας, μια προσέγγιση που θα εστιάζει στις ευπαθείς ομάδες, θα βασίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα και θα αντιμετωπίζει επίσης τις διακρίσεις βάσει φύλου. Η οδηγία για την ίση μεταχείριση πρέπει να εγκριθεί ⁽²⁰⁾.

4.3.3.5. Τα συστήματα πρόνοιας πρέπει όχι μόνο να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της ανεργίας και της γήρανσης του πληθυσμού, αλλά και να προσαρμοστούν στα νέα ζητούμενα, ιδίως όσα απορρέουν από τις νέες μορφές απασχόλησης, οι οποίες, όμως, ενδέχεται να οδηγήσουν σε επισφαλή απασχόληση και εργατική φτώχεια. Το δυναμικό απασχόλησης βασικών οικονομικών μεταβάσεων —όπως η ψηφιακή, η χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και η κυκλική οικονομία— πρέπει να αξιοποιηθεί ⁽²¹⁾. Τα πρότυπα απασχόλησης και ένα ελάχιστο ευρωπαϊκό εισόδημα θα συμβάλουν στη διασφάλιση της εδαφικής και κοινωνικής συνοχής και της αναδιανομής του πλούτου και του εισοδήματος κατά δίκαιο τρόπο ⁽²²⁾, λαμβανομένων υπόψη των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών και της ΕΕ όσον αφορά τα ζητήματα αυτά. Το τεράστιο δυναμικό απασχόλησης των κοινωνικών επενδύσεων πρέπει να κινητοποιηθεί μέσω δημόσιων και ιδιωτικών φορέων ⁽²³⁾. Για να «μη μείνει κανείς πίσω», πρέπει να επενδύσουμε στην ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και σε υψηλής ποιότητας, οικονομικά προσιτές και ολοκληρωμένες υπηρεσίες για τη στήριξη των ατόμων που χρειάζονται βοήθεια.

4.3.3.6. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις υποστηρίζουν την ένταξη στην αγορά εργασίας, παρέχοντας ταυτόχρονα προσιτά προϊόντα και υπηρεσίες για κοινωνικούς σκοπούς, π.χ. υπηρεσίες μιας αποκεντρωμένης, χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών κυκλικής οικονομίας. Πρέπει να υποστηρίζονται με κίνητρα προς τις νεοφυείς επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας και μέσω ευνοϊκού κανονιστικού περιβάλλοντος ⁽²⁴⁾.

⁽¹⁷⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Συνεργατική ή συμμετοχική κατανάλωση: ένα βιώσιμο πρότυπο για τον 21ο αιώνα» (ΕΕ C 177 της 11.6.2014, σ. 1)· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Οικονομία του διαμοιρασμού και αυτορρύθμιση» (ΕΕ C 303 της 19.8.2016, σ. 36).

⁽¹⁸⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ο αντίκτυπος των κοινωνικών επενδύσεων στην απασχόληση και στους δημόσιους προϋπολογισμούς» (ΕΕ C 226 της 16.7.2014, σ. 21)· γνωμοδότηση με θέμα «Αρχές για αποτελεσματικά και αξιόπιστα συστήματα παροχής κοινωνικής πρόνοιας» (ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 40).

⁽¹⁹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ο αντίκτυπος των κοινωνικών επενδύσεων στην απασχόληση και στους δημόσιους προϋπολογισμούς» (ΕΕ C 226 της 16.7.2014, σ. 21)· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η καταπολέμηση της φτώχειας» (ΕΕ C 133 της 14.4.2016, σ. 9).

⁽²⁰⁾ COM(2008) 426 τελικό.

⁽²¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πράσινο σχέδιο δράσης για τις ΜΜΕ — Να δοθεί η δυνατότητα στις ΜΜΕ να μετατρέψουν τις περιβαλλοντικές προκλήσεις σε επιχειρηματικές δυνατότητες» (ΕΕ C 230 της 14.7.2015, σ. 99)· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ψηφιακή κοινωνία: πρόσβαση, εκπαίδευση, κατάρτιση, απασχόληση, μέσα επίτευξης της ισότητας» (ΕΕ C 451 της 16.12.2014, σ. 25)· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Προς μια ακμάζουσα οικονομία βασισμένη στα δεδομένα» (ΕΕ C 242 της 23.7.2015, σ. 61).

⁽²²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ελάχιστο ευρωπαϊκό εισόδημα και δείκτες φτώχειας» (ΕΕ C 170 της 5.6.2014, σ. 23).

⁽²³⁾ Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της ΕΟΚΕ με θέμα «Ο αντίκτυπος των κοινωνικών επενδύσεων στην απασχόληση και στους δημόσιους προϋπολογισμούς» (ΕΕ C 226 της 16.7.2014, σ. 21).

⁽²⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Οικοδόμηση ενός χρηματοπιστωτικού οικοσυστήματος για τις κοινωνικές επιχειρήσεις» (ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 152).

4.3.4. Μετάβαση σε βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση τροφίμων (ΣΒΑ 2, 12 και 15)

4.3.4.1. Τα τρόφιμα —και ο τρόπος που καλλιεργούνται, παράγονται, καταναλώνονται, διακινούνται στο εμπόριο, μεταφέρονται, αποθηκεύονται και προωθούνται εμπορικά— αποτελούν τον θεμελιώδη σύνδεσμο μεταξύ των ανθρώπων και του πλανήτη, και τον δρόμο προς μια διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη ⁽²⁵⁾. Οι ΣΒΑ, και ιδίως οι στόχοι 2 και 12, παρέχουν κρίσιμης σημασίας πλαίσιο για την από κοινού δράση με στόχο τον επισιτισμό του πλανήτη κατά τρόπο βιώσιμο μέχρι το 2030. Είναι επειγόντως αναγκαία μια μετάβαση σε πιο βιώσιμα συστήματα τροφίμων, που θα καλύπτουν κάθε στάδιο από την παραγωγή έως την κατανάλωση. Οι παραγωγοί πρέπει να καλλιεργούν περισσότερα τρόφιμα με μικρότερο περιβαλλοντικό αντίκτυπο, ενώ οι καταναλωτές πρέπει να παροτρύνονται να στρέφονται σε θρεπτική και υγιεινή διατροφή με μικρότερο αποτύπωμα άνθρακα.

4.3.4.2. Με τη μεταρρύθμιση της ΚΓΠ εισήχθη ένας συνδυασμός μέτρων, ο οποίος μπορεί να θεωρηθεί ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση ⁽²⁶⁾. Η μετάβαση σε βιώσιμα συστήματα τροφίμων απαιτεί μια συνολική πολιτική για τα τρόφιμα, σε συνδυασμό με μια ευρεία στρατηγική για τη βιοοικονομία, και όχι μόνο μια γεωργική πολιτική. Με βάση την αναγνώριση της αλληλεξάρτησης της παραγωγής και της κατανάλωσης τροφίμων, πρέπει να αναπτυχθεί κατάλληλη ενωσιακή πολιτική προσέγγιση με σκοπό τη χαρτογράφηση της πορείας προς την αειφορία, την υγεία και την ανθεκτικότητα ⁽²⁷⁾.

4.3.4.3. Υπό αυτό το πρίσμα, πρέπει, συν τοις άλλοις, να δοθεί απάντηση στο ερώτημα που τίθεται στην «έκθεση Falkenberg», δηλαδή εάν οι εξαγωγικές επιδόσεις του τομέα της ευρωπαϊκής γεωργίας είναι συμβατές με τον στόχο της ενίσχυσης της παραγωγής τροφίμων στις αναπτυσσόμενες χώρες.

4.3.4.4. Η ΕΕ θα επιτελέσει καθοριστική λειτουργία στην επίτευξη του στόχου 12.3 της μείωσης κατά το ήμισυ της παγκόσμιας κατά κεφαλήν σπατάλης τροφίμων. Τη στιγμή που 800 εκατ. άνθρωποι σε όλον τον κόσμο πεινούν, τα στοιχεία δείχνουν ότι το ένα τρίτο των τροφίμων που παράγονται για ανθρώπινη κατανάλωση χάνεται ή σπαταλάται παγκοσμίως — 100 εκατ. τόνοι μόνο στην ΕΕ ⁽²⁸⁾. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το σχέδιο της Επιτροπής να δημιουργήσει έναν δίαυλο ενδιαφερομένων με στόχο τη συμβολή στη διατύπωση των απαραίτητων μέτρων και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για την πρόληψη και τη μείωση της σπατάλης τροφίμων ⁽²⁹⁾.

4.3.5. Επένδυση στην καινοτομία και στο μακροπρόθεσμο εκσυγχρονισμό των υποδομών και ενθάρρυνση βιώσιμων επιχειρήσεων (ΣΒΑ 7, 8, 9 και 13)

4.3.5.1. Ο μετασχηματισμός της οικονομίας με βάση ένα περισσότερο βιώσιμο πρότυπο προϋποθέτει μείζονα στροφή των επενδύσεων. Εκτιμάται ότι η επίτευξη των ΣΒΑ σε παγκόσμιο επίπεδο απαιτεί επενδύσεις ύψους περίπου 3 τρις. Δολαρίων Ηνωμένων Πολιτειών ⁽³⁰⁾. Απαιτείται ολιστικό σχέδιο για την ενεργοποίηση δημοσιονομικών πόρων σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών. Τα διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα και πρωτοβουλίες της ΕΕ πρέπει να συγκεντρωθούν.

4.3.5.2. Η ΕΕ πρέπει να κατευθύνει αποδοτικότερα τις δημόσιες επενδύσεις στις αναπτυσσόμενες χώρες προς την κατεύθυνση της επίτευξης ολοκληρωμένης βιώσιμης ανάπτυξης και να ενσωματώνει τους δείκτες ΣΒΑ στη δημόσια χρηματοδότηση αναπτυξιακών έργων. Πρωτίστως, δε, η ΕΕ πρέπει να ενθαρρύνει και να κλιμακώσει τις επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα σε αυτούς τους κλάδους.

4.3.5.3. Ωστόσο, και εντός της ΕΕ, οι ΣΒΑ απαιτούν σημαντικές επενδύσεις στον εκσυγχρονισμό των υποδομών και σε βιώσιμες επιχειρήσεις. Οι πρώτες αξιολογήσεις της υλοποίησης των ΣΒΑ στην ΕΕ δείχνουν σημαντικές ελλείψεις επενδύσεων στη βιομηχανία, την καινοτομία και τις υποδομές ⁽³¹⁾.

⁽²⁵⁾ Ο FAO και οι 17 στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης: <http://www.fao.org/3/a-i4997e.pdf>

⁽²⁶⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πιο βιώσιμα συστήματα τροφίμων» (ΕΕ C 303 της 19.8.2014, σ. 64).

⁽²⁷⁾ ό.π.

⁽²⁸⁾ FUSIONS (2016). Εκτιμήσεις του επιπέδου σπατάλης τροφίμων στην Ευρώπη <http://eufusions.org/phocadownload/Publications/Estimates%20of%20European%20food%20waste%20levels.pdf>

⁽²⁹⁾ Βλ. υποσημείωση 26.

⁽³⁰⁾ IDDRI, Συνοπτικό σημείωμα στο τεύχος 2015: <http://www.iddri.org/Publications/Three-commitments-governments-should-take-on-to-make-Sustainable-Development-Goals-the-drivers-of-a-major-transformation>.

⁽³¹⁾ Niestroy (2016), σ. 28.

4.3.5.4. Η αειφορία έχει σαφή επιχειρηματικά οφέλη. Για να αξιοποιηθεί πλήρως αυτή η ευκαιρία, πρέπει η ΕΕ να δημιουργήσει ευνοϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον που θα ενθαρρύνει την καινοτομία, την επιχειρηματικότητα και τις βιώσιμες επενδύσεις. Ορισμένες επιχειρήσεις έχουν ήδη ξεκινήσει, ωστόσο η κλιμάκωση και η αναπαραγωγή επιτυχημένων βιώσιμων επιχειρηματικών εμπειριών είναι καθοριστικής σημασίας. Οικειοθελείς προσεγγίσεις όπως η εταιρική κοινωνική ευθύνη μπορούν να συμβάλουν θετικά σε αυτή τη μετάβαση. Πρέπει να συμπληρώνονται από πρόδητα μέτρα, όπως μέτρα για την ενίσχυση της διαφάνειας, την ανάπτυξη ικανοτήτων, τη διευκόλυνση της ανάπτυξης εταιρικών σχέσεων και την παροχή καθοδήγησης ως προς την υποβολή εκθέσεων εκ μέρους των επιχειρήσεων. Η Επιτροπή πρέπει να αξιολογήσει κατά πόσον οι πολυμερείς συμμαχίες με τον ιδιωτικό τομέα θα αποτελούσαν χρήσιμο εργαλείο σε επίπεδο ΕΕ.

4.3.5.5. Τα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ πρέπει να ευθυγραμμίζονται με τους ΣΒΑ. Πρωτοβουλίες όπως το σχέδιο Juncker, καθώς και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι δημόσιες τράπεζες επενδύσεων, θα λειτουργήσουν καθοριστικά. Η πρόκληση εδώ συνίσταται στην ανακατανομή του κεφαλαίου. Η ένωση κεφαλαιαγορών προσφέρει την ευκαιρία προώθησης των βιώσιμων επενδύσεων⁽³²⁾. Η ενδιάμεση αναδιάρθρωση του ΠΔΠ θα αποτελέσει ευκαιρία ενσωμάτωσης των ΣΒΑ στα κύρια ταμεία της ΕΕ. Πρέπει να ενθαρρυνθούν οι μακροπρόθεσμες επενδύσεις και να εξαλειφθούν οι φραγμοί⁽³³⁾.

4.3.6. Μέρηνα ώστε το εμπόριο να λειτουργεί προς όφελος της παγκόσμιας βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ 12 και 17)

4.3.6.1. Σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία, το εμπόριο έχει καθοριστική επίδραση στη βιώσιμη ανάπτυξη τόσο στην ΕΕ όσο και παγκοσμίως. Στο πλαίσιο πολλών ΣΒΑ, συνεπώς, το εμπόριο θεωρείται σημαντικό μέσο υλοποίησης της Ατζέντας 2030 του ΟΗΕ. Με την ανακοίνωση με τίτλο «Εμπόριο για όλους», η Επιτροπή εγκαινίασε ένα φιλόδοξο σχέδιο δράσης για πιο θεμιτό εμπόριο και επενδύσεις με στόχο την προστασία των κοινωνικών και περιβαλλοντικών προτύπων στο εμπόριο και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης⁽³⁴⁾. Η υλοποίηση των ΣΒΑ πρέπει να συνδέεται συστηματικά και αποτελεσματικά με αυτό το σχέδιο δράσης, τα δε αποτελέσματα πρέπει να παρακολουθούνται.

4.3.6.2. Φιλόδοξα κεφάλαια για το εμπόριο και τη βιώσιμη ανάπτυξη πρέπει να συμπεριλαμβάνονται σε όλες τις εμπορικές και επενδυτικές συμφωνίες της ΕΕ και να εφαρμόζονται και να επιβάλλονται αποτελεσματικά. Η διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης στο πλαίσιο του ΟΗΕ πρέπει να ενισχυθεί⁽³⁵⁾. Ο καλύτερος τρόπος διασφάλισης των κοινωνικών, εργατικών και περιβαλλοντικών προτύπων στις συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών είναι η εξασφάλιση ουσιαστικά μεγαλύτερης συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών καθ' όλη τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων και τη διαδικασία υλοποίησης και παρακολούθησης⁽³⁶⁾.

4.3.6.3. Η Επιτροπή πρέπει να εκπονήσει μια στρατηγική για την προώθηση της αξιοπρεπούς εργασίας στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού⁽³⁷⁾. Πρέπει να παρέχεται στήριξη σε πολυμερείς πρωτοβουλίες για την προώθηση της δέουσας επιμέλειας στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού.

4.4. Βελτίωση της διακυβέρνησης για βιώσιμη ανάπτυξη

4.4.1. Για τη στήριξη των δραστηριοτήτων σε βασικούς τομείς πολιτικής, η ΕΕ πρέπει να αξιολογήσει και να βελτιώσει τον οριζόντιο και κάθετο συντονισμό πολιτικής για την αποτελεσματική υλοποίηση της Ατζέντας 2030 των Ηνωμένων Εθνών. Η βελτίωση της διακυβέρνησης αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη βιώσιμη ανάπτυξη⁽³⁸⁾, ενώ η βελτίωση του συντονισμού αποτελεί καθοριστικής σημασίας προσέγγιση για την επίτευξη συνεκτικών πολιτικών.

4.4.2. Η ΕΕ πρέπει να βελτιώσει τη συνοχή των πολιτικών της και να τις κατευθύνει συστηματικά στην ισορροπημένη βιώσιμη ανάπτυξη. Πρέπει να επανεξεταστεί και να ενισχυθεί ο υφιστάμενος μηχανισμός «πολιτικής συνοχής για την ανάπτυξη» που αποσκοπεί στην ενσωμάτωση των πτυχών της αναπτυξιακής πολιτικής σε άλλους τομείς, και να μετατραπεί σε μέσο που θα παρέχει «πολιτική συνοχή για τη βιώσιμη ανάπτυξη» και θα συνδέεται με άλλες προσπάθειες οριζόντιου συντονισμού.

⁽³²⁾ Έρευνα του UNEP, «Building a sustainable Financial System in the European Union» («Οικοδόμηση βιώσιμου χρηματοπιστωτικού συστήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση»), σ. 5: <http://web.unep.org/inquiry>

⁽³³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση της ευρωπαϊκής οικονομίας» (ΕΕ C 327 της 12.11.2013, σ. 11).

⁽³⁴⁾ COM(2015) 497 final.

⁽³⁵⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Εμπόριο, μεγέθυνση και ανάπτυξη» (ΕΕ C 351 της 15.11.2012, σ. 77)· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Χρηματοδότηση της ανάπτυξης — η θέση των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών» (ΕΕ C 383 της 17.11.2015, σ. 49).

⁽³⁶⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Εμπόριο για όλους» (ΕΕ C 264 της 20.7.2016, σ. 123).

⁽³⁷⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η αξιοπρεπής εργασία στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού» (ΕΕ C 303 της 19.8.2014, σ. 17).

⁽³⁸⁾ «En τέλει, τα πάντα εξαρτώνται από τη διακυβέρνηση»: ομιλία του ευρωπαίου επιτρόπου κ. Timmermans στη σύνοδο κορυφής του ΟΗΕ, 27 Σεπτεμβρίου 2015.

4.4.3. Η Επιτροπή πρέπει επίσης να διερευνήσει πώς τα εργαλεία της βελτίωσης της διακυβέρνησης μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη των ΣΒΑ. Οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις εκτιμήσεις αντικτύπου πρέπει να αναθεωρηθούν αναλόγως, π.χ. μέσω της εισαγωγής κριτηρίου βιωσιμότητας στις εκτιμήσεις αντικτύπου για κάθε νέα νομοθεσία.

4.4.4. Για την ενσωμάτωση των ΣΒΑ σε όλους τους σχετικούς τομείς πολιτικής, η Επιτροπή πρέπει να χρησιμοποιήσει τις κατευθυντήριες αρχές της Ατζέντας 2030 των Ηνωμένων Εθνών ως πλαίσιο για την αξιολόγηση της νομοθεσίας και των πολιτικών της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά μια προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα και την αρχή «κανείς δεν μένει πίσω».

4.4.5. Με βάσει τους παγκόσμιους δείκτες ΣΒΑ και συμπληρωματικούς ικανούς ευρωπαϊκούς δείκτες, η ΕΕ πρέπει να θεσπίσει σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης των ΣΒΑ, το οποίο θα συντονίζεται με την εποπτεία στα κράτη μέλη της ΕΕ και θα συνδέεται με την παγκόσμια παρακολούθηση σε επίπεδο ΥΕΠΦ.

4.4.6. Δείκτες ΣΒΑ πρέπει επίσης να εισαχθούν στις υφιστάμενες διαδικασίες παρακολούθησης και αξιολόγησης των πολιτικών. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, τον κεντρικό μηχανισμό διακυβέρνησης της ΕΕ, που πρέπει να προσαρμοστεί στην υλοποίηση των ΣΒΑ.

4.4.7. Η ενίσχυση του ρόλου των δεικτών βιωσιμότητας στη νομοθετική διαδικασία κατανομής του προϋπολογισμού θα αποτελούσε σημαντικό μοχλό για την υλοποίηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Τα κριτήρια αρεσιμότητας των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων πρέπει να προσαρμοστούν στην υλοποίηση των ΣΒΑ.

4.4.8. Πρέπει να δοθεί στήριξη στην πρωτοβουλία του ευρωπαϊκού δικτύου βιώσιμης ανάπτυξης (ESDN) για τη θέσπιση πλατφόρμας μάθησης από ομοτίμους μεταξύ των κρατών μελών.

4.4.9. Η ίδια η ΕΕ πρέπει να αναλάβει πρωτοβουλία και να παρουσιάσει οικειοθελή αξιολόγηση στη συνεδρία του ΥΕΠΦ το 2017, αποτελώντας τον πρώτο περιφερειακό οργανισμό που θα το πράξει. Επιπλέον, η ΕΕ πρέπει να εκδίδει ετήσιες εκθέσεις στις οποίες θα αναλύεται πώς η εσωτερική και εξωτερική δράση της ΕΕ συμβάλλει στην υλοποίηση των ΣΒΑ στον ετήσιο τομέα θεματικής έμφασης του ΥΕΠΦ⁽³⁹⁾. Η κοινωνία των πολιτών πρέπει να συμμετέχει πλήρως στην προετοιμασία και την παρουσίαση της οικειοθελούς αξιολόγησης και των θεματικών εκθέσεων μέσω του ευρωπαϊκού φόρουμ βιώσιμης ανάπτυξης.

5. Η κοινωνία των πολιτών ως κινητήρια δύναμη

5.1. Η Ατζέντα 2030 του ΟΗΕ απαιτεί στροφή σε ένα **πολυμερές πρότυπο διακυβέρνησης**, με μεγαλύτερο ρόλο για την κοινωνία των πολιτών. Οι ΣΒΑ δεν θα υλοποιηθούν παρά μόνον εάν η κοινωνία των πολιτών και άλλοι φορείς αναλάβουν ενεργό ρόλο και αποκτήσουν οικείωση του εγχειρήματος. Η κοινωνία των πολιτών πρέπει να συμμετέχει σε κάθε στάδιο μέχρι και την υλοποίηση από το τοπικό, το περιφερειακό και το εθνικό επίπεδο στο επίπεδο της ΕΕ και του ΥΕΠΦ.

5.2. Για την ΕΕ και τα κράτη μέλη της, η ΕΟΚΕ συνιστά τη συγκρότηση **ευρωπαϊκού φόρουμ βιώσιμης ανάπτυξης** προκειμένου να εξασφαλιστούν η συμμετοχή ευρέος φάσματος οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και άλλων φορέων στην υλοποίηση των ΣΒΑ στην ΕΕ, καθώς και η συνεχής εποπτεία και αξιολόγησή της⁽⁴⁰⁾. Πρώτη αποστολή αυτού του φόρουμ πρέπει να είναι η διευκόλυνση του διαλόγου της κοινωνίας των πολιτών στη διαδικασία που θα οδηγήσει σε μια γενική στρατηγική της ΕΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

5.3. Η Επιτροπή πρέπει να θέσει σε εφαρμογή ειδικό πρόγραμμα και γραμμή χρηματοδότησης για την υποστήριξη της οικοδόμησης δεξιοτήτων των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών προκειμένου να είναι σε θέση να συμμετάσχουν πλήρως στη διαδικασία. Τα υφιστάμενα προγράμματα οικοδόμησης δεξιοτήτων πρέπει να είναι κατά τρόπο σαφέστερο ανοιχτά σε οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται σε εγχώρια ζητήματα και οι οποίες «παντρεύουν» τα εσωτερικά με τα εξωτερικά στοιχεία της ενσωμάτωσης των ΣΒΑ και των ζητημάτων διακυβέρνησης.

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

⁽³⁹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Το θεματολόγιο του 2030 — Η Ευρωπαϊκή Ένωση προσηλωμένη στους στόχους μιας βιώσιμης ανάπτυξης σε παγκόσμιο επίπεδο» (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στην ΕΕ).

⁽⁴⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ευρωπαϊκό φόρουμ της κοινωνίας πολιτών για τη βιώσιμη ανάπτυξη» (ΕΕ C 303 της 19.8.2016, σ. 73).

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Μια νομοθεσία ανθεκτική στον χρόνο»**(διερευνητική γνωμοδότηση)**

(2016/C 487/07)

Εισηγητής: **ο κ. Christian MOOS**Συνεισηγητής: **ο κ. Denis MEYNENT**

Αίτηση διαβούλευσης	Σλοβακική προεδρία, 14.3.2016
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο όργανο	Υποεπιτροπή «Μια νομοθεσία ανθεκτική στον χρόνο»
Υιοθετήθηκε από την υποεπιτροπή	7.9.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	21.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	213/2/5

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η σλοβακική προεδρία ζήτησε τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΕΟΚΕ) σχετικά με μια «νομοθεσία ανθεκτική στον χρόνο». Η νέα αυτή έννοια αποτελεί συνέχεια άλλων ειδικών αιτημάτων προς την Επιτροπή και τους συννομοθέτες με στόχο τη βελτίωση της νομοθεσίας, προκειμένου ιδίως να προσαρμοστεί καλύτερα στην ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και στον συνυπολογισμό των ιδιαιτεροτήτων των μικρομεσαίων (ΜΜΕ) και των πολύ μικρών επιχειρήσεων, πτυχές με τις οποίες η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένως ασχοληθεί.

1.2. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι καταβάλλονται προσπάθειες για τη βελτίωση της ποιότητας της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και ότι οι προσπάθειες αυτές πρέπει να ενταθούν.

1.3. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι μια νομοθεσία υψηλής ποιότητας, απλή, κατανοητή και συνεπής «αποτελεί ουσιώδη παράγοντα ολοκλήρωσης και δεν πρόκειται για επιβάρυνση ή κόστος που μπορεί να ελαττωθεί». Είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης και την ενθάρρυνση της καινοτομίας, της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ, καθώς και για τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας.

1.4. Η «αρχή της καινοτομίας», έτσι όπως ορίζεται στο κεφάλαιο 2 παρακάτω, εντάσσεται επίσης στο σκεπτικό του προγράμματος βελτίωσης της καταλληλότητας και της αποδοτικότητας του κανονιστικού πλαισίου (πρόγραμμα REFIT). Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τις αρχές του προγράμματος για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου, οι οποίες έχουν ήδη καθοριστεί και εφαρμόζονται, και τονίζει ότι η νέα αυτή αρχή δεν πρέπει να τις υπερσκελίζει, πρέπει δε να εφαρμόζεται με οξυδέρκεια και σύνεση, ιδίως στους τομείς της κοινωνικής και περιβαλλοντικής προστασίας, της υγείας και της προστασίας των καταναλωτών.

1.5. Η ΕΟΚΕ προτείνει να συνεχιστεί η διερεύνηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η «αρχή της καινοτομίας», χάρη σε μια ανταλλαγή ορθών πρακτικών.

1.6. Η καινοτομία είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Ευρώπης. Χρειάζεται, λοιπόν, ένα κανονιστικό πλαίσιο που να ευνοεί την καινοτομία, παρότι η καινοτομία και το κανονιστικό πλαίσιο δεν συνδέονται με σχέση ισοδυναμίας. Παράλληλα με τα νομοθετικά μέτρα, θα πρέπει να ληφθούν και πρόσθετα μέτρα για τη στήριξη και την ανάπτυξη της καινοτομίας (διοικητικά μέτρα, φορολογικές ελαφρύνσεις, δράσεις χρηματοδότησης κ.λπ.).

1.7. Στόχος της ευρωπαϊκής νομοθεσίας πρέπει πάντοτε να είναι η δημιουργία ενός νομικού πλαισίου που θα επιτρέπει στις επιχειρήσεις και στους πολίτες να ωφελούνται από τα πλεονεκτήματα της εσωτερικής αγοράς και να αποφεύγουν περιττά διοικητικά βάρη. Για να είναι ανθεκτική στον χρόνο, η ευρωπαϊκή νομοθεσία πρέπει να είναι βολонταριστική και προνοητική· η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ μιας νομοθεσίας ικανής να προσαρμόζεται. Εκτιμά ότι μια νομοθεσία ανθεκτική στον χρόνο πρέπει να στηρίζεται στην κοινοτική μέθοδο.

1.8. Το περιττό κόστος των ρυθμίσεων πρέπει να αποφεύγεται. Το κόστος των ρυθμίσεων πρέπει να είναι ανάλογο με τα οφέλη που αποφέρουν.

1.9. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι κάθε νομοθεσία πρέπει να απορρέει από δημόσιες πολιτικές διαβουλεύσεις. Υπό αυτό το πρίσμα, ο ρόλος της κοινωνίας πολιτών και των κοινωνικών εταίρων είναι πολύ σημαντικός, άρα είναι αναγκαίο να εξασφαλιστεί το κατάλληλο πλαίσιο για έναν ποιοτικό κοινωνικό και δημόσιο διάλογο, όπου θα λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι απόψεις που εκφράζονται.

1.10. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι όχι μόνο το περιεχόμενο της νομοθεσίας αλλά και η ίδια η νομοθετική διαδικασία πρέπει να είναι ανθεκτική στον χρόνο, ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των επιχειρήσεων και των πολιτών.

1.11. Μια νομοθεσία ανθεκτική στον χρόνο οφείλει να είναι αυστηρή ως προς τους στόχους της —που πρέπει πάντοτε να συνάδουν με τους στόχους που προβλέπονται στη Συνθήκη— και ευέλικτη ως προς τη μεταφορά της στο εθνικό δίκαιο του κάθε κράτους μέλους. Δεν υπεισέρχεται σε λεπτομέρειες· περιορίζεται στον ορισμό ενός πλαισίου, το οποίο πρέπει να μεταφερθεί σε εθνικό επίπεδο την κατάλληλη στιγμή και με πρόσφορο τρόπο, συμπεριλαμβανομένων της διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους και τις οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών και της συνεκτίμησης των απόψεών τους. Η χρήση των ρητρών λήξης ισχύος αξίζει να μελετηθεί περαιτέρω.

1.12. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της διασαφήνισης των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, οι οποίες προβάλλονται ενίοτε ως πρόσχημα από εκείνους που αντιτίθενται σε νομοθετικές πρωτοβουλίες, χωρίς το σκεπτικό τους να τεκμηριώνεται επαρκώς.

1.13. Η κοινωνία πολιτών πρέπει να λειτουργεί ως χώρος διάδοσης και προβολής μιας νομοθεσίας ανθεκτικής στον χρόνο. Η ΕΟΚΕ είναι απολύτως κατάλληλη για να αναλάβει ρόλο διαμεσολαβητή μεταξύ του νομοθέτη, αφενός, και των οργανώσεων της κοινωνίας πολιτών και των κοινωνικών εταίρων, αφετέρου.

1.14. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία των εκτιμήσεων αντίκτυπου σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένου του «τεστ ΜΜΕ», και τούτο για όλες τις πρωτοβουλίες, νομοθετικές και μη, ούτως ώστε οι πολιτικές αποφάσεις να είναι τεκμηριωμένες και να λαμβάνονται βάσει συγκεκριμένων στοιχείων. Οι εκτιμήσεις αντίκτυπου συνιστούν βοήθημα στην υπηρεσία της πολιτικής απόφασης· δεν είναι δυνατόν να την υποκαθιστούν.

1.15. Η ΕΟΚΕ ζητά να ζητείται η γνώμη της όταν η Επιτροπή, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο συμφωνούν για την απόσυρση νομοθετικών προτάσεων, καθώς είναι σημαντικό να αξιολογούνται οι υλικές και μη υλικές συνέπειες των αποσύρσεων αυτών.

1.16. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το Συμβούλιο πρέπει να καταστεί διαφανέστερο και ότι, σε ενδεχόμενη μελλοντική αναθεώρηση των Συνθηκών, θα πρέπει να επιχειρηθεί η βελτίωση της συνέπειας μεταξύ αποφάσεων του Συμβουλίου. Πρέπει, επίσης, να ενισχυθούν τα δικαιώματα του Κοινοβουλίου.

1.17. Η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαίο να διερευνηθεί περαιτέρω η ενισχυμένη συνεργασία, χωρίς όμως να προκληθεί αποδυνάμωση των θεσμών.

1.18. Η ΕΟΚΕ επιμένει στη συμμετοχή της στις διαδικασίες διαβούλευσης που θα πρέπει να συνοδεύσουν την εμβάθυνση της οικονομικής και νομισματικής ένωσης (ΟΝΕ). Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αλλά και τα συμβουλευτικά όργανα, θα πρέπει να ενταχθούν καλύτερα στον κύκλο διεργασιών του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

1.19. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, στα πλαίσια του τριμερούς διαλόγου, η ταχεία νομοθετική διαδικασία θα πρέπει να εφαρμόζεται αποκλειστικά σε επείγουσες περιπτώσεις.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ολοβατική προεδρία κάλεσε την ΕΟΚΕ να εκφράσει τη γνώμη της σχετικά με μια νομοθεσία ανθεκτική στον χρόνο και να διερευνήσει πώς μπορεί η ΕΕ να βελτιώσει τη νομοθεσία της, ώστε να προσαρμόζεται στις ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας στην ταχέως μεταβαλλόμενη εποχή μας. Η προεδρία ερωτά πώς μπορούν να διατηρηθούν σε αποδεκτά επίπεδα οι ρυθμιστικές δαπάνες των επιχειρήσεων, χωρίς να παραμελούνται οι στόχοι των Συνθηκών.

2.2. Για να είναι ανθεκτική στον χρόνο, η ευρωπαϊκή νομοθεσία πρέπει να είναι βολонταριστική και προνοητική και να παρέχει όσο το δυνατόν μεγαλύτερη σαφήνεια και ασφάλεια δικαίου. Επομένως, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ μιας νομοθεσίας ικανής να προσαρμόζεται, αλλά και να προνοεί.

2.3. Επίσης, εάν υπάρχει πραγματική βούληση για την επίτευξη των πολιτικών στόχων των Συνθηκών, απαιτούνται ορισμένες ρυθμίσεις. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια κοινωνική οικονομία της αγοράς και, κατά συνέπεια, ορισμένοι κανόνες έχουν κάποιο κόστος για τις επιχειρήσεις, για παράδειγμα στον τομέα της υγιεινής και της ασφάλειας στους χώρους εργασίας. Η ισορροπία μεταξύ οικονομικών και κοινωνικών στόχων είναι αυτή που εξασφαλίζει την εργασιακή ειρήνη στην Ευρώπη. Μια νομοθεσία ανθεκτική στον χρόνο οφείλει να σέβεται την ισορροπία αυτή και να προωθεί την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή, καθώς και την αλληλεγγύη μεταξύ κρατών μελών.

2.4. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει και τονίζει ότι είναι αναγκαίο να αυξηθεί η ηθική νομιμοποίηση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας χάρη στη βελτίωση του νομοθετικού έργου, θεωρεί όμως σημαντικό η κατανόηση της ανθεκτικότητας στον χρόνο να μην οδηγήσει σε αποπολιτικοποίηση της νομοθετικής διαδικασίας. Είναι πεπεισμένη ότι κάθε νομοθεσία πρέπει να απορρέει από πολιτικές διαβουλεύσεις. Επί του προκειμένου, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο μείζων ρόλος της κοινωνίας πολιτών και των κοινωνικών εταίρων στον κοινωνικό διάλογο.

2.5. Η ευρωπαϊκή νομοθεσία θα είναι ανθεκτική στον χρόνο εάν οι πολίτες τη θεωρούν νομιμοποιημένη. Πρέπει να εδράζεται στην αντιπροσωπευτικότητα, τη συναίνεση και τη συμμετοχή και να είναι ικανή να αποφέρει αποτελέσματα ή να προσφέρει λύσεις σε ένα συλλογικό πρόβλημα.

2.6. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα ήταν σκόπιμο να αναθεωρηθεί η ευρωπαϊκή νομοθετική διαδικασία εντός των πλαισίων της Συνθήκης της Λισαβόνας και, εν ανάγκη, στα πλαίσια μιας νέας Συνθήκης, ώστε οι ευρωπαϊκές πολιτικές να αποφέρουν καλύτερα αποτελέσματα. Αυτή ακριβώς είναι η πτυχή της ανθεκτικής στον χρόνο νομοθεσίας που επιθυμεί η ΕΟΚΕ να τονίσει: η ποιότητα και η νομιμοποίησή της, η διαφάνεια και η απουσία διακρίσεων.

2.7. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι όχι μόνο το περιεχόμενο της νομοθεσίας αλλά και η ίδια η νομοθετική διαδικασία πρέπει να είναι ανθεκτική στον χρόνο, ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των επιχειρήσεων και των πολιτών. Με άλλα λόγια, το ζήτημα που τίθεται είναι το ζήτημα της δημοκρατίας στο ευρωπαϊκό επίπεδο.

2.8. Η πολιτική βούληση των αιρετών αντιπροσώπων και οι επιλογές τους έχουν καθοριστική σημασία. Η κάθε νομοθεσία μπορεί να αναλυθεί με γνώμονα την ικανότητά της να κάνει πράξη την εν λόγω πολιτική βούληση και να κριθεί με γνώμονα τη δημοκρατική της νομιμότητα. Η ΕΟΚΕ, λοιπόν, προτείνει να εξετάζεται όχι μόνο το περιεχόμενο της νομοθεσίας, αλλά και η διαδικασία διαμόρφωσής της.

2.9. Η νέα αυτή έννοια της ανθεκτικής στον χρόνο νομοθεσίας συνδέεται και με άλλες πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της νομοθεσίας. Η ΕΟΚΕ, στις γνωμοδοτήσεις της ⁽¹⁾, έχει τοποθετηθεί επανειλημμένως σχετικά με το πρόγραμμα «καλή νομοθέτηση» και με το πρόγραμμα REFIT ⁽²⁾. Επιθυμεί να υπενθυμίσει όλως ιδιαίτερος τη γνωμοδότησή της σχετικά με την προορατική νομοθεσία ⁽³⁾.

2.10. Η εφαρμογή του προγράμματος για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου και του προγράμματος REFIT —το οποίο δρομολόγησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2012 με στόχο την αποτίμηση του διοικητικού φόρτου των ισχυουσών νομοθετικών διατάξεων και, ενδεχομένως, την κατάργησή του— αποτελούν καίριες προτεραιότητες της τριάδας των Προεδριών από τον Ιανουάριο του 2016 έως τον Ιούνιο του 2017 (Κάτω Χώρες, Σλοβακία και Μάλτα). Είναι προφανές ότι η ιδέα μιας νομοθεσίας ανθεκτικής στον χρόνο εντάσσεται στη λογική των προγραμμάτων αυτών.

2.11. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι καταβάλλονται προσπάθειες για τη βελτίωση της ποιότητας της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και τονίζει ότι οι προσπάθειες αυτές πρέπει να ενταθούν. Η ΕΟΚΕ έλαβε γνώση της ανακοίνωσης της Επιτροπής της 19ης Μαΐου 2015 ⁽⁴⁾, καθώς και της Διοργανικής συμφωνίας για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου, της 13ης Απριλίου 2016 ⁽⁵⁾, διαπιστώνει δε ότι δεν εκλήθη να συμμετάσχει στη Διοργανική συμφωνία.

2.12. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι μια νομοθεσία ποιοτική, απλή, κατανοητή και συνεπής, την οποία θα εγγυώνται η Επιτροπή, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, συνιστά αναγκαία προϋπόθεση για τη δημιουργία βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης και την προώθηση της καινοτομίας, της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων —συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ και των πολύ μικρών επιχειρήσεων— και της δημιουργίας ποιοτικών θέσεων εργασίας. Επιπλέον, είναι σημαντικό να εφαρμοστεί πλήρως η πρωτοβουλία «Small Business Act» σε όλα τα επίπεδα.

2.13. Το ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο «αποτελεί ουσιώδη παράγοντα ολοκλήρωσης και δεν πρόκειται για επιβάρυνση ή κόστος που μπορεί να ελαττωθεί. Απεναντίας, όταν είναι ισορροπημένο, συνιστά σημαντικό τεκμήριο διαφύλαξης, προστασίας και ασφάλειας δικαίου για όλους τους σχετικούς παράγοντες και τους ευρωπαίους πολίτες» ⁽⁶⁾.

2.14. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τη σημασία που έχουν για την εξασφάλιση κατάλληλης νομοθεσίας οι ήδη θεσπισμένες αρχές. Πρόκειται, μεταξύ άλλων, για τις αρχές της έγκαιρης και ορθής εφαρμογής, της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, της προφύλαξης, της προβλεψιμότητας, την αρχή «προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις», την εξωτερική διάσταση της ανταγωνιστικότητας και τη δοκιμή για την εσωτερική αγορά.

2.15. Σήμερα, μια νέα πτυχή της νομοθεσίας φαίνεται να αποκτά προτεραιότητα για το Συμβούλιο: η αρχή της καινοτομίας. Η αρχή αυτή, που συνεπάγεται τη συνεκτίμηση του αντίκτυπου στην έρευνα και την καινοτομία κατά τη διαδικασία διαμόρφωσης και επανεξέτασης νομοθετικών διατάξεων, είναι ένα από τα πολλά κριτήρια αξιολόγησης των νομοθετικών προτάσεων της Επιτροπής σε τομείς τεχνικού, τεχνολογικού και επιστημονικού χαρακτήρα. Ωστόσο, πρέπει να εφαρμόζεται με οξυδέρκεια και σύνεση, ιδίως μάλιστα στους τομείς της κοινωνικής και περιβαλλοντικής προστασίας, της υγείας και της προστασίας των καταναλωτών.

⁽¹⁾ Κατάλογος σχετικών γνωμοδοτήσεων και ενημερωτικών εκδόσεων της ΕΟΚΕ.

⁽²⁾ EE C 230 της 14.7.2015, σ. 66 και EE C 303 της 19.8.2016, σ. 45.

⁽³⁾ EE C 175 της 28.7.2009, σ. 26.

⁽⁴⁾ «Βελτίωση της νομοθεσίας για καλύτερα αποτελέσματα — ένα θεματολόγιο της ΕΕ», COM(2015) 215 final.

⁽⁵⁾ Διοργανική συμφωνία για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου (EE L 123 της 12.5.2016, σ. 1).

⁽⁶⁾ EE C 303 της 19.8.2016, σ. 45.

2.16. Από τα συμπεράσματα του Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας της ΕΕ ⁽⁷⁾ προκύπτει ότι «θα πρέπει να εφαρμόζεται η “Αρχή της Καινοτομίας”, που συνεπάγεται τη συνεκτίμηση του αντίκτυπου στην έρευνα και την καινοτομία κατά τη διαδικασία διαμόρφωσης και επανεξέτασης νομοθετικών διατάξεων σε όλους τους τομείς πολιτικής». Εξάλλου, η ίδια άποψη αντικατοπτρίζεται και στο αίτημα της σλοβακικής προεδρίας, καθώς και σε πρόσφατη μελέτη του CEPS ⁽⁸⁾, σύμφωνα με την οποία η θέσπιση υπερβολικά αυστηρών κανόνων θα κινδύνευε να παρεμποδίσει τις επενδύσεις και να επιβραδύνει την καινοτομία. Η άποψη αυτή συνάδει επίσης και με το σκεπτικό του προγράμματος REFIT.

2.17. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει να προσδιοριστεί εκ των προτέρων η προσφυγή στη νέα αυτή αρχή και να διασαφηνιστεί με ιδιαίτερη προσοχή η εφαρμογή της.

2.18. Κατά την ΕΟΚΕ, η αρχή της καινοτομίας πρέπει να έχει την ίδια βαρύτητα με τα άλλα κριτήρια που χρησιμοποιεί η Επιτροπή για την ανάλυση του αντίκτυπου μιας νομοθετικής πρότασης, τα οποία αναφέρονται στο σημείο 2.14. Ως εκ τούτου, πρέπει να βρεθεί μια ισορροπία ανάμεσα στην αρχή της καινοτομίας και τα λοιπά κριτήρια και να υπάρξει μέριμνα ώστε η αρχή αυτή να μην τα υπερσκελίζει.

2.19. Η ΕΟΚΕ προτείνει στη σλοβακική προεδρία να προβεί σε ανταλλαγή ορθών πρακτικών, προκειμένου να διερευνήσει περαιτέρω τις δυνατότητες που προσφέρει η αρχή της καινοτομίας. Επί της βάσης αυτής, η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να εκπονήσει απολογισμό των δυνατοτήτων και του αντίκτυπου της νέας αυτής αρχής.

2.20. Στόχος της ευρωπαϊκής νομοθεσίας πρέπει πάντοτε να είναι η διαμόρφωση ενός νομικού πλαισίου που θα επιτρέπει στις επιχειρήσεις και στους πολίτες να αξιοποιούν τα πλεονεκτήματα και τις ελευθερίες της εσωτερικής αγοράς, δηλαδή να προωθούν τις δυνάμεις καινοτομίας στην Ευρώπη. Αυτό προϋποθέτει την αποτροπή των περιττών διοικητικών βαρών, καθώς και την αναθεώρηση ή κατάργηση των κανόνων που είναι άστοχοι, παρωχημένοι και/ή επαχθείς.

2.21. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι το κόστος των ρυθμίσεων πρέπει να είναι ανάλογο με τα οφέλη που αποφέρουν. Το περιττό κόστος και τα περιττά διοικητικά βάρη πρέπει να αποφεύγονται, προς όφελος των επιχειρήσεων, των πολιτών και των δημόσιων υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή της νομοθεσίας. Το καθαρό όφελος και η προστιθέμενη αξία μιας ρύθμισης είναι σημαντικό να υπερσχύουν του κόστους της για τις επιχειρήσεις ή για την κοινωνία στο σύνολό της.

3. Διερευνητικές προτάσεις για μια νομοθεσία ανθεκτική στον χρόνο

3.1. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι πρέπει να οριστεί καλύτερα η έννοια της «ανθεκτικής στον χρόνο νομοθεσίας». Η ανθεκτική στον χρόνο νομοθεσία πρέπει να σέβεται τις αξίες και τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως διακηρύσσονται στα άρθρα 1 και 2 της Συνθήκης της Λισαβόνας. Ως εκ τούτου, η αρχή της καινοτομίας, που είναι μία από τις προτεραιότητες της σλοβακικής προεδρίας ⁽⁹⁾ και, συνεπώς, συνδέεται άρρηκτα με τη νέα έννοια της ανθεκτικής στον χρόνο νομοθεσίας, οφείλει να διέπεται από υπευθυνότητα.

3.2. Η καινοτομία είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Ευρώπης. Οποιαδήποτε νομοθετική πράξη, είτε ευρωπαϊκή είτε εθνική, πρέπει να αποφεύγει την επιβολή περιττών βαρών στις επιχειρήσεις, ιδίως δε στις ΜΜΕ, καθώς δεν διαθέτουν πολλά μέσα. Η καινοτομία και η ανταγωνιστικότητα είναι η βάση της επιτυχίας της ευρωπαϊκής κοινωνικής οικονομίας της αγοράς. Η καινοτομία χρειάζεται ένα ρυθμιστικό πλαίσιο υψηλής ποιότητας. Η αλληλεπίδραση μεταξύ νομοθεσίας και καινοτομίας είναι πολυσύνθετη και δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται αποκλειστικά από ποσοτική άποψη, υπό την έννοια της ύπαρξης περισσότερων ή λιγότερων νομοθετικών διατάξεων ⁽¹⁰⁾.

3.3. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι αξίζει να μελετηθεί περαιτέρω η χρήση των ρητρών λήξης ισχύος στην ευρωπαϊκή νομοθεσία, για την αποτροπή μελλοντικών γραφειοκρατικών εμποδίων.

3.4. Μια νομοθεσία ανθεκτική στον χρόνο οφείλει να είναι αυστηρή ως προς τους στόχους της —που πρέπει πάντοτε να συνάδουν με τους στόχους των Συνθηκών— και ευέλικτη ως προς τη μεταφορά της στο εθνικό δίκαιο του κάθε κράτους μέλους, με τήρηση των αρχών που αναφέρονται παραπάνω. Δεν υπεισέρχεται σε λεπτομέρειες, αλλά περιορίζεται στον ορισμό ενός πλαισίου, το οποίο μπορεί να συμπληρωθεί, κατά περίπτωση, είτε με μη νομοθετικά μέσα είτε από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές, τους κοινωνικούς εταίρους ή τα συστήματα αυτορρύθμισης — συστήματα τα οποία λειτουργούν πάντοτε υπό τον έλεγχο του νομοθέτη στο κατάλληλο επίπεδο.

3.5. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της διασαφήνισης των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Η τήρηση της επικουρικότητας, ή μάλλον της κατανομής αρμοδιοτήτων, έχει καθοριστικό ρόλο στην εύρυθμη λειτουργία της ΕΕ ως κοινού χώρου δικαίου. Ωστόσο, οι δύο αυτές αρχές προβάλλονται ενίοτε ως πρόσχημα από εκείνους που αντιτίθενται σε νομοθετικές πρωτοβουλίες, χωρίς το σκεπτικό τους να τεκμηριώνεται επαρκώς. Πρέπει να διασαφηνιστούν τα κριτήρια από τα οποία εξαρτάται η τήρηση των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Ο νομικός χώρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να είναι ενιαίος και αδιαίρετος.

⁽⁷⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας της 26.5.2016 (σημείο 2), http://www.consilium.europa.eu/register/el/content/out/?&typ=ENTRY&i=ADV&DOC_ID=ST-9580-2016-INIT

⁽⁸⁾ Το CEPS (Centre for European Policy Studies — Κέντρο Μελετών Ευρωπαϊκής Πολιτικής) είναι κέντρο μελετών με έδρα στις Βρυξέλλες. <http://www.eu2016.sk/data/documents/presidency-programme-eng-final5.pdf>

⁽⁹⁾ <http://www.eu2016.sk/data/documents/presidency-programme-eng-final5.pdf>

⁽¹⁰⁾ «Better regulations for innovation-driven investment at EU level» (Βελτίωση της νομοθεσίας για επενδύσεις με γνώμονα την καινοτομία σε επίπεδο ΕΕ), έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής: http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/innovrefit_staff_working_document.pdf

3.6. Προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα της νομοθεσίας, η ΕΟΚΕ κρίνει αναγκαίο να εξεταστεί κατά πρώτο λόγο η διαδικασία διαμόρφωσης της νομοθεσίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Πολλές πρωτοβουλίες αποβλέπουν στη βελτίωση του νομοθετικού έργου, αλλά οι συμμετέχοντες στο έργο αυτό δεν συμφωνούν ως προς τα μέσα. Η ΕΟΚΕ παραπέμπει στις κατευθύνσεις της Επιτροπής σύμφωνα με το πρόγραμμα για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου (19 Μαΐου 2015) και τη διοργανική συμφωνία (Δεκέμβριος 2015/16 Απριλίου 2016), την έκδοση Brok-Bresso (Φεβρουάριος 2016), την έκδοση Hübner (Μάρτιος 2016), την έκδοση Giegold (τέλη Μαΐου 2016) και ιδίως την πρωτοβουλία «Small Business Act» (Φεβρουάριος 2011). Εφιστά, επίσης, την προσοχή στις προτάσεις των κυβερνήσεων και των κοινοβουλίων των κρατών μελών, σε πρωτοβουλίες όπως αυτές του Διεθνούς Ευρωπαϊκού Κινήματος (EMI) και της Ένωσης Ευρωπαίων Φεντεραλιστών (UEF), καθώς και στη συμβολή των ινστιτούτων ερευνών και των κέντρων μελετών.

3.7. Η οργανωμένη κοινωνία πολιτών έχει αποφασιστική σημασία για την ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής κοινής γνώμης. Η Ευρώπη έχει ανάγκη από μια κοινή γνώμη λιγότερο κατακερματισμένη, που να λειτουργεί ως χώρος διάδοσης και προβολής μιας ευρωπαϊκής νομοθεσίας ανθεκτικής στον χρόνο. Ως όργανο που εκπροσωπεί την οργανωμένη κοινωνία πολιτών στην Ευρώπη, η ΕΟΚΕ είναι ο κατάλληλος φορέας για να διευκολύνει τη συναίνεση ανάμεσα στους διάφορους παράγοντες της κοινωνίας πολιτών σε όλα τα επίπεδα, καθώς και στα κράτη μέλη. Πιο συγκεκριμένα, συνιστά σημαντικό διαμεσολαβητή μεταξύ του νομοθέτη, αφενός, και των οργανώσεων της κοινωνίας πολιτών και των κοινωνικών εταίρων, αφετέρου.

3.8. Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση της σημασίας των αξιολογήσεων αντίκτυπου, ιδίως για τις ΜΜΕ. Οι αξιολογήσεις αυτές πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη νομοθετική διαδικασία, δεν μπορούν όμως να υποκαθιστούν τις πολιτικές διεργασίες.

3.9. Η απλούστευση νομοθετικών πράξεων δυσνόητων —ή ακόμη και δυσεφάρμοστων— ή η κατάργηση ρυθμίσεων που έχουν καταστεί περιττές μπορεί να αποβεί επωφελής για τους πολίτες και για τις δυνάμεις της οικονομίας, συντελώντας έτσι στη διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος που θα ευνοεί την οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία περισσότερων ποιοτικών θέσεων εργασίας. Η ΕΟΚΕ ζητά να ζητείται η γνώμη της όταν η Επιτροπή, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο συμφωνούν για την απόσυρση νομοθετικών προτάσεων. Σε τέτοιες περιπτώσεις, είναι σημαντικό να αξιολογούνται οι υλικές και μη υλικές συνέπειες της εν λόγω απόσυρσης και να ενημερώνεται σχετικά η ΕΟΚΕ.

3.10. Η Συνθήκη της Λισαβόνας επιδιώκει την ενίσχυση του ρόλου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς και της κοινοτικής μεθόδου. Ως συνέπεια της κρίσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναδείχθηκε σε ακρογωνιαίο λίθο του ευρωπαϊκού θεσμικού συστήματος. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρόκειται για παρεκτροπή, η οποία πρέπει να διορθωθεί. Μια ευρωπαϊκή νομοθεσία ανθεκτική στον χρόνο πρέπει να στηρίζεται στην κοινοτική μέθοδο.

3.11. Η συνεδριάσεις των διαφόρων συνθέσεων του Συμβουλίου, όπου οι αποφάσεις λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία, θα έπρεπε να είναι δημόσιες, ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη διαφάνεια και περισσότερη δημοκρατία. Η ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία θα έπρεπε να αποτελεί τον κανόνα για τις αποφάσεις του Συμβουλίου. Η ΕΟΚΕ πιστεύει, επίσης, ότι σε τυχόν μελλοντική αναθεώρηση των Συνθηκών, θα πρέπει να επιχειρηθεί να βελτιωθεί η συνέπεια μεταξύ αποφάσεων του Συμβουλίου, οι διάφορες συνθέσεις του οποίου ακολουθούν σήμερα εν μέρει αντιφατικές πολιτικές, με προφανείς επιπτώσεις επί της ποιότητας της νομοθεσίας.

3.12. Η διεύρυνση των δικαιωμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η οποία προβλέπεται από τις Συνθήκες αλλά δεν έχει επιτευχθεί στην πραγματικότητα, πρέπει να γίνει πράξη το συντομότερο δυνατόν. Λόγου χάρι, το περιορισμένο δικαίωμα πρωτοβουλίας, που εισήχθη με τη Συνθήκη της Λισαβόνας (άρθρο 225 της ΣΛΕΕ), θα έπρεπε να ασκείται πιο συχνά, σύμφωνα με τις διατάξεις της εν λόγω Συνθήκης. Η απόρριψη εκ μέρους της Επιτροπής δεν θα έπρεπε να είναι δυνατή παρά μόνο για τυπικούς λόγους, ιδίως όταν η βάση των αρμοδιοτήτων δεν είναι επαρκής.

3.13. Οι διαφορές ως προς τον ρυθμό ολοκλήρωσης αποτελούν πραγματικότητα στην ΕΕ εδώ και πολύ χρόνο, είναι δε αναπόφευκτες στο μέλλον, λαμβανομένου υπόψη του αριθμού των κρατών μελών. Υπό τις συνθήκες αυτές, η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητο να διερευνηθούν περαιτέρω οι δυνατότητες της ενισχυμένης συνεργασίας. Παράλληλα, πρέπει να αποτραπεί το ενδεχόμενο αποδυνάμωσης των θεσμών της ΕΕ λόγω έργων ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης που θα ακολουθούν λογική δύο μέτρων και δύο σταθμών. Η ενισχυμένη συνεργασία θα πρέπει να λειτουργεί με όρους ειδικής πλειοψηφίας.

3.14. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει το αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να μετατραπεί η οικονομική και νομισματική ένωση (ΟΝΕ) σε μια αποτελεσματική και δημοκρατική οικονομική διακυβέρνηση και τονίζει για άλλη μία φορά ότι πρέπει η ίδια να συμμετέχει στις διαδικασίες διαβούλευσης, οι οποίες θα πρέπει να συνοδεύουν μια τέτοια εμβάθυνση της ΟΝΕ, εάν υπάρχει επιθυμία συμμετοχής της κοινωνίας πολιτών.

3.15. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι η ταχεία νομοθετική διαδικασία στα πλαίσια του τριμερούς διαλόγου θα πρέπει να εφαρμόζεται αποκλειστικά σε επείγουσες περιπτώσεις, όπως προκύπτει εξάλλου από τις διατάξεις της Συνθήκης. Σε αντίθεση με τις επιτροπές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οι συνεδριάσεις του τριμελούς διαλόγου δεν είναι ούτε διαφανείς ούτε προσβάσιμες. Ο περιορισμός της νομοθετικής διαδικασίας σε μία μόνο ανάγνωση οδηγεί σε περιορισμό της συμμετοχής της κοινωνίας πολιτών.

3.16. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι μηχανισμοί και οι διαδικασίες που καθιερώθηκαν ως συνέπεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης και της κρίσης του ευρώ πρέπει να προσαρμοστούν καλύτερα στο ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αλλά και τα όργανα όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (ΕΤΠ) και η ΕΟΚΕ, θα πρέπει να ενταχθούν καλύτερα στον κύκλο διεργασιών του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας πρέπει να συνδεθεί με το νομικό πλαίσιο της ΕΕ.

3.17. Όσον αφορά τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να εισάγει μεγαλύτερη διαφάνεια στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων της (βλέπε άρθρο 290 της ΣΛΕΕ), όπως έχει επανειλημμένως τονίσει η ΕΟΚΕ.

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

519Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΟΚΕ ΤΗΣ 21ΗΣ ΚΑΙ 22ΗΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2016

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το ενωσιακό νομικό πλαίσιο για τις τελωνειακές παραβάσεις και τις σχετικές κυρώσεις»

[COM(2013) 884 final — 2013/0432 (COD)]

(2016/C 487/08)

Γενικός εισηγητής: ο κ. **Antonello PEZZINI**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 22.6.2016
Νομική βάση	Άρθρο 114 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	21.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	173/0/3

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) έχει ανέκαθεν υποστηρίξει ότι μια αποτελεσματική τελωνειακή ένωση αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης για τη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων με ασφάλεια και διαφάνεια —σύμφωνα με τους κανόνες ανταγωνισμού και με τη μέγιστη δυνατή προστασία των καταναλωτών και του περιβάλλοντος· για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των παραβάσεων, της απάτης και της παραχάραξης· και για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης του θεμιτού εμπορίου.

1.2. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ένθερμα τους σκοπούς της πρότασης της Επιτροπής, στο μέτρο που τα προτεινόμενα μέτρα αποβλέπουν:

- στην ολοκλήρωση ενός πρώτου σταδίου προς ένα αποτελεσματικό ενιαίο ευρωπαϊκό τελωνείο, υπό ενιαία διαχείριση και με κοινές τελωνειακές διοικητικές αρχές και δικαιοδοσίες, όπως: ευρωπαϊκό τελωνειακό δικαστήριο· κοινές διατάξεις εφαρμογής του τελωνειακού κώδικα· ενιαίο σύστημα πληροφορικής, με ενιαίες διαδικασίες αξιολόγησης της συμμόρφωσης· κοινή ερμηνεία των κανόνων, που καθιστά δυνατή την ανάπτυξη του εμπορίου εντός και εκτός της Ένωσης·
- στην παροχή ρυθμιστικής ασφάλειας και ασφάλειας εφαρμογής με ενιαίο τρόπο σε ολόκληρη την έκταση της Ένωσης, μέσω ενός εναρμονισμένου συστήματος εντοπισμού και καταλογισμού των παραβάσεων και των αστικών και μη ποινικών κυρώσεων κατά τρόπο ανάλογο προς τους διαφυγόντες δασμούς και τη σοβαρότητα του αδικήματος, εντός ενός πλαισίου κοινών κατώτατων και ανώτατων ορίων, και με τη δυνατότητα, μεταξύ άλλων, επιβολής μη χρηματικών κυρώσεων·

- στη συγκρότηση, ως αναπόσπαστου μέρους της νομοθεσίας, ενισχυμένων κοινών συστημάτων πρόληψης και αποτροπής των παραβάσεων, με την εφαρμογή προτύπων συμμόρφωσης ΤΠΕ και αυτόματων συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης·
- στη θέσπιση κοινών μηχανισμών για τη συμβιβαστική επίλυση και για τη διευθέτηση των διαφορών —σε περίπτωση που πρέπει να επιβληθούν κυρώσεις—, με σκοπό την απλούστευση και την επιτάχυνση της ανάπτυξης του ευρωπαϊκού εμπορίου και την αποφυγή δαπανηρών και χρονοβόρων νομικών διαδικασιών·
- στην τήρηση όλων ανεξαιρέτως των υποχρεώσεων που απορρέουν από τα διεθνή πλαίσια αναφοράς του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) και της Παγκόσμιας Οργάνωσης Τελωνείων (ΠΟΤ).

1.3. Η ΕΟΚΕ ζητεί στους στόχους της οδηγίας να προστεθεί ότι το μέσο εκείνο που επιτρέπει τη σταδιακή επίτευξη της απαραίτητης σύγκλισης προς ένα ενιαίο σύστημα ρύθμισης, εφαρμογής και ερμηνείας, θα εξασφαλίζει επιπλέον τον έλεγχο και την εποπτεία της αγοράς, με τη βοήθεια αυτόματων ανιχνευτικών μηχανισμών που δεν θα παρεμποδίζουν την ανάπτυξη του νόμιμου ευρωπαϊκού εμπορίου.

1.4. Η ΕΟΚΕ συνιστά η διετής έκθεση που θα πρέπει να υποβάλλεται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ), στο Συμβούλιο και στην ΕΟΚΕ, εκτός από την αξιολόγηση του βαθμού σύγκλισης της εφαρμογής της νέας νομοθεσίας στο εδαφικό επίπεδο, να περιλαμβάνει επίσης δείκτες για τα επόμενα στάδια της διαδικασίας προς:

- μια πραγματική **ευρωπαϊκή τελωνειακή υπηρεσία**,
- ένα **ευρωπαϊκό τελωνειακό δικαστήριο**,
- τη σύσταση ενός **κοινού τελωνειακού σώματος**, το οποίο θα είναι αποτελεσματικό και αποδοτικό, για την ευθυγράμμιση των τελωνειακών συστημάτων παραβάσεων και κυρώσεων, σύμφωνα με κοινές ρυθμίσεις και διατάξεις εφαρμογής και με ενιαία ερμηνεία.

2. Εισαγωγή

2.1. Η τελωνειακή ένωση (ΤΕ) αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η τελωνειακή νομοθεσία της Ένωσης έχει πλήρως εναρμονιστεί, από την άποψη των ουσιαστικών και διαδικαστικών κανόνων, ήδη από το 1992. Ήδη το 2013 εγκρίθηκε ο νέος τελωνειακός κώδικας (ο ενωσιακός τελωνειακός κώδικας [ΕΤΚ]), με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 952/2013, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ το 2016.

2.2. Οι ρυθμιστικές πτυχές των τελωνειακών ζητημάτων εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης με βάση το άρθρο 3 της ΣΛΕΕ, ενώ στην αρμοδιότητα των κρατών μελών εμπίπτουν δραστηριότητες που έχουν σχέση με την οργάνωση των ελέγχων, το σύστημα των κυρώσεων και τις δραστηριότητες εφαρμογής της νομοθεσίας που εντάσσονται στο πλαίσιο της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις (τίτλος V της ΣΛΕΕ).

2.3. Οι τελωνειακές επιχειρήσεις της ΕΕ αντιπροσωπεύουν περίπου το 16 % του παγκόσμιου εμπορίου και συνδέονται με τη διακίνηση εισαγωγών και εξαγωγών αξίας άνω των 3 500 δισεκατ. ευρώ ετησίως. Οι δασμοί που εισπράχθηκαν το 2013 ανήλθαν συνολικά σε 15,3 δισεκατ. ευρώ, δηλαδή σχεδόν στο 11 % του προϋπολογισμού της ΕΕ.

2.4. Το γεγονός ότι τα εθνικά συστήματα διαχείρισης των τελωνειακών παραβάσεων και κυρώσεων δεν είναι εναρμονισμένα μπορεί να οδηγήσει το παράνομο εμπόριο να κατευθύνει τις εμπορικές του δραστηριότητες προς τα κράτη μέλη εκείνα όπου ο κίνδυνος να αποκαλυφθούν οι δραστηριότητές του είναι πιο περιορισμένος και οι κυρώσεις είναι χαμηλότερες, ενώ, από την άλλη, οι νόμιμες επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν υψηλότερο κόστος όταν δραστηριοποιούνται σε περισσότερες της μιας δικαιοδοσίες και σε ένα πλαίσιο όπου τα διαφορετικά συστήματα κυρώσεων μπορεί να στρεβλώσουν τις εμπορικές ροές και τα πρότυπα οικονομικής δραστηριότητας της ενιαίας αγοράς και να ωφελήσουν τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε χώρες με λιγότερο αυστηρούς τελωνειακούς ελέγχους.

2.5. Από το πρόγραμμα «Τελωνεία 2013» και εξής άρχισαν να αναλύονται τα εθνικά καθεστώτα των κρατών μελών για τις τελωνειακές παραβάσεις και τις συναφείς κυρώσεις, επισημάνθηκε δε σημαντικός αριθμός διαφορών μεταξύ τους, όπως επιβεβαίωσαν πρόσφατες διεξοδικές έρευνες ⁽¹⁾.

2.6. Πράγματι, οι προσπάθειες καταπολέμησης των παραβάσεων της τελωνειακής νομοθεσίας ακολουθούν 28 ⁽²⁾ διαφορετικές δικαιοδοσίες και διοικητικές ή δικαστικές παραδόσεις, με σημαντικές διαφορές στους ορισμούς και στην αυστηρότητα των εν λόγω κυρώσεων: η έλλειψη ομοιομορφίας στην εφαρμογή της τελωνειακής νομοθεσίας έχει αντίκτυπο στους όρους ανταγωνισμού, οι οποίοι στην εσωτερική αγορά πρέπει να είναι ομοιογενείς.

2.7. Οι διαφορές αυτές στην εφαρμογή της νομοθεσίας εντοπίζονται, συγκεκριμένα, στους εξής τομείς: στη φύση των διοικητικών και/ή ποινικών κυρώσεων, στην τυπολογία των κυρώσεων, στα όρια και στην έκταση των παραβάσεων, στα συστήματα συμβιβαστικής επίλυσης/διευθέτησης των διαφορών, στα διάφορα επίπεδα και είδη ευθύνης, στους επιβαρυντικούς και ελαφρυντικούς παράγοντες, στους χρονικούς περιορισμούς και στις προθεσμίες παραγραφής, καθώς και στις ευθύνες των νομικών προσώπων.

⁽¹⁾ Βλέπε Ανάλυση και αποτελέσματα των διαφορών συστημάτων επιβολής κυρώσεων. PE 569.990 — Ιανουάριος 2016.

⁽²⁾ Επί του παρόντος.

2.8. Καθίσταται αναγκαίο να δοθεί λύση στην έλλειψη ομοιομορφίας ως προς την εφαρμογή, πρέπει δε να τεθούν σε λειτουργία εναρμονισμένα ευρωπαϊκά τελωνειακά συστήματα, σύμφωνα με την αρχή του ενιαίου τελωνείου, εντός των οποίων τα κράτη μέλη θα διαθέτουν μηχανισμούς συμβιβαστικής επίλυσης των διαφορών για τις εκκαθαρίσεις —σε περίπτωση τελωνειακών παραβάσεων— ανάλογα με τη φύση και την έκταση της παραβάσεως, με σκοπό την αποφυγή δαπανηρών και χρονοβόρων νομικών διαδικασιών και για τα δύο μέρη.

2.9. Εξάλλου, είναι σκόπιμο να υπενθυμιστεί ότι η τελωνειακή ένωση αποτελεί το επιχειρησιακό όργανο που έχει την ευθύνη της εφαρμογής μεγάλου μέρους των μέτρων της εμπορικής πολιτικής της ΕΕ και της τήρησης πολλών διεθνών συμβάσεων που έχουν σχέση με τις εμπορικές ροές, θέτοντας σε κίνηση —μέσω των διοικήσεων των κρατών μελών— σημαντικές οριζόντιες διαδικασίες διαχείρισης δεδομένων και διαχείρισης των εμπορικών φορέων, καθώς και κάνοντας χρήση εφαρμογών: οι διαφορές που απαντώνται από πλευράς εφαρμογής εντός του ευρωπαϊκού συστήματος έχουν ήδη αποτελέσει αντικείμενο καταγγελιών ενώπιον του ΠΟΕ.

2.10. Όσον αφορά τα σοβαρά προβλήματα λειτουργίας που καλείται να αντιμετωπίσει η ΤΕ —που οφείλονται στις διαφορές ως προς την εφαρμογή της νομοθεσίας οι οποίες υπάρχει κίνδυνος να έχουν αρνητικό αντίκτυπο στη συνολική αποτελεσματικότητα—, η ΕΟΚΕ είχε ήδη την ευκαιρία να τονίσει την ανάγκη «να επιδιωχθεί η εφαρμογή μιας ενιαίας τελωνειακής πολιτικής, η οποία να βασίζεται σε εναρμονισμένες, διαφανείς, απλοποιημένες και προσαρμοσμένες στα τελευταία δεδομένα διαδικασίες, που να είναι σε θέση να συμβάλει στην ενίσχυση, σε παγκόσμια κλίμακα, της οικονομικής ανταγωνιστικότητας της ΕΕ»⁽³⁾.

2.11. Όπως έχει ήδη επισημάνει η ΕΟΚΕ⁽⁴⁾, για την υλοποίηση μιας πραγματικά ενιαίας αγοράς πρέπει να διασφαλίζεται ότι οι διατάξεις εφαρμογής θα εφαρμόζονται σύμφωνα με σαφές χρονοδιάγραμμα, οι ερμηνείες των διατάξεων της τελωνειακής νομοθεσίας της Ένωσης θα είναι ομοιόμορφες, η δε Ένωση θα δρα ως ενιαία διοίκηση, προκειμένου να εξασφαλίζονται τα εξής: η ενιαία αντιμετώπιση των φορέων, σε οποιοδήποτε μέρος του τελωνειακού εδάφους της ΕΕ κι αν βρίσκονται· η διευκόλυνση της πρόσβασης στο καθεστώς του εγκεκριμένου οικονομικού φορέα· η διεξοδική ενημέρωση όλων των ενδιαφερόμενων φορέων· η χρήση ηλεκτρονικών διαδικασιών· και η παροχή ποιοτικής κατάρτισης στο ανθρώπινο δυναμικό. Εν ολίγοις, θα πρέπει να είμαστε σε θέση να υλοποιήσουμε ένα ενιαίο ευρωπαϊκό τελωνείο.

2.12. Μόνο με ουσιαστικά βήματα προς ένα ενιαίο ευρωπαϊκό τελωνείο και κατάλληλες δομές διακυβέρνησης θα μπορέσει να εξομαλυνθεί η περίπλοκη και μη ομοιογενής επιχειρησιακή λειτουργία της τελωνειακής ένωσης.

3. Η πρόταση της Επιτροπής

3.1. Κύριος στόχος της προτεινόμενης οδηγίας της Επιτροπής είναι να διαμορφωθεί, μέσω μιας οδηγίας εναρμόνισης, ένα κοινό νομικό πλαίσιο με το οποίο θα επιδιώκεται:

- η ίση μεταχείριση των οικονομικών φορέων,
- η αποτελεσματική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ,
- η ουσιαστική εφαρμογή της νομοθεσίας στον τομέα των τελωνειακών παραβάσεων και των σχετικών κυρώσεων,
- η ασφάλεια του δικαίου (*lex certa*) και η αιτιότητα και η αναλογικότητα της ποινής (*nulla poena sine culpa*, δηλαδή καμία ποινή χωρίς υπαιτιότητα),

με παράλληλη εξασφάλιση της συμμόρφωσης —με ενιαίο τρόπο σε ολόκληρη την ΕΕ— με τους τελωνειακούς κανόνες και της εναρμονισμένης εφαρμογής των κανόνων που ισχύουν για τις τελωνειακές παραβάσεις και τις σχετικές κυρώσεις, κατά τρόπο που να αποφεύγονται οι μεγάλες διαφορές που υφίστανται μεταξύ των εθνικών συστημάτων επιβολής κυρώσεων των παραβάσεων και διώξεων, οι οποίες θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε τροποποίηση των κανόνων ανταγωνισμού και να επηρεάσουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

3.2. Ειδικότερα, το εκτελεστικό όργανο της ΕΕ, δεδομένης της νομικής βάσης (άρθρο 33 της ΣΛΕΕ) που επελέγη, πρότεινε:

- την κατάρτιση ενός μακροσκελούς καταλόγου των παραβάσεων, που θα χωρίζεται σε τρεις υποκατηγορίες: κυρώσεις σε περίπτωση *strict liability* (έννοια ανάλογη της αντικειμενικής ευθύνης), σε περίπτωση παράλειψης ή αμελείας και σε περίπτωση προθέσεως·

⁽³⁾ Βλέπε ΕΕ C 229 της 31.7.2012, σ. 68.

⁽⁴⁾ Βλέπε τις γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ: ΕΕ C 229 της 31.7.2012, σ. 68 και ΕΕ C 251 της 31.7.2015, σ. 25.

- μια κλίμακα με «αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές» κυρώσεις για καθεμία από τις κατηγορίες αυτές, σύμφωνα με τα κριτήρια της νομολογίας του Δικαστηρίου ⁽⁵⁾.
- μια σειρά κυρώσεων με τη μορφή προστίμων που θα μπορούσαν να ανέλθουν έως το 30 % της αξίας των εμπορευμάτων ή με τη μορφή κατ' αποκοπήν ποσού, όταν η παράβαση αφορά συγκεκριμένα καθεστώτα ή άδειες.
- την εισαγωγή προθεσμίας τεσσάρων ετών από την ημερομηνία κατά την οποία διαπράχθηκε η παράβαση ή, στην περίπτωση συνεχών ή επανειλημμένων παραβάσεων, από την ημερομηνία κατά την οποία παύει να υφίσταται, ώστε να αντιμετωπιστούν οι αποκλίσεις των προθεσμιών που έχουν θέσει οι αρχές που επιβάλλουν την κύρωση.
- την καθιέρωση μηχανισμών για την αναστολή της διοικητικής διαδικασίας, στην περίπτωση που για τα ίδια πραγματικά περιστατικά τίθεται σε κίνηση ποινική διαδικασία.
- την ενθάρρυνση της συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών.

3.3. Η πρόταση, που υποβλήθηκε πριν από τρία χρόνια από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μελετήθηκε προσεκτικά από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σε συνδυασμό με τις ενστάσεις που διατύπωσαν διάφορα κράτη μέλη. Το Κοινοβούλιο της Λιθουανίας ισχυρίστηκε ότι «η επιλογή της νομικής βάσης (άρθρο 33 ΣΛΕΕ) για την πρόταση δεν εξουσιοδοτεί την Ένωση να λάβει μέτρα για τη θέσπιση πλαισίου για τις παραβάσεις της τελωνειακής νομοθεσίας της Ένωσης και τις σχετικές κυρώσεις» ⁽⁶⁾, διότι δεν είναι συμβατή με την αρχή της επικουρικότητας, ιδίως δε στα σημεία όπου δεν πληροί τις απαιτήσεις της αρχής της δοτής αρμοδιότητας, σύμφωνα με την οποία η Ένωση παρεμβαίνει μόνον εάν οι συνθήκες προβλέπουν νομική βάση για την παρέμβασή της.

3.4. Το ΕΚ εξετάζει τώρα εκ νέου την πρόταση, αναθέτοντας την εκπόνηση της γνωμοδότησής του στην κ. Kaja KALLAS, εισηγήτρια της επιτροπής εσωτερικής αγοράς και προστασίας των καταναλωτών (IMCO), η οποία ζήτησε την επέκταση της νομικής βάσης ώστε να περιλαμβάνει πλέον και το άρθρο 114 της ΣΛΕΕ ⁽⁷⁾, το οποίο προβλέπει την υποχρεωτική διαβούλευση με την ΕΟΚΕ, όπως αναφέρεται στην αίτηση διαβούλευσης της ΕΟΚΕ που απέστειλε στο όργανο ο πρόεδρος της επιτροπής IMCO του ΕΚ.

3.5. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί πλήρως με αυτήν την επιλογή και υπογραμμίζει τη σημασία ενός **ομοιογενούς** τελωνειακού συστήματος, που να είναι σε θέση να παρέχει αξία και ενότητα όχι μόνο στην εσωτερική αγορά, αλλά και σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή κοινωνία, η οποία αναζητά τώρα περισσότερο από ποτέ άλλοτε συστήματα ενοποίησης.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έχει ανέκαθεν υποστηρίξει ότι μια αποτελεσματική τελωνειακή ένωση αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης για τη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, με τήρηση των κανόνων του θεμιτού ανταγωνισμού και με υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών και του περιβάλλοντος.

4.2. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι έχει ζωτική σημασία να υιοθετηθεί μια κοινή προσέγγιση για την πρόληψη, την αποτροπή και την αδιαμφισβήτητη ταυτοποίηση των παραβάσεων, καθώς και την ενιαία διαχείριση των συστημάτων κυρώσεων —συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων συμβιβαστικής επίλυσης των διαφορών— για να εξασφαλισθεί η ενιαία και χωρίς διακρίσεις εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ σε όλο το έδαφος της ΕΕ, όπως προβλέπεται στο άρθρο 3 της ΣΛΕΕ.

4.3. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει με αποφασιστικότητα ότι πρέπει να επιταχυνθεί η εξελικτική διαδικασία προς ένα ενιαίο ευρωπαϊκό τελωνείο με ενιαία διαχείριση και να θεσπιστούν κοινές διοικητικές και δικαστικές αρχές ⁽⁸⁾ —συμπεριλαμβανομένου ενός ευρωπαϊκού τελωνειακού δικαστηρίου ⁽⁹⁾, που θα βασίζεται στο παράδειγμα του βορειοαμερικανικού συστήματος— για την εφαρμογή ενός ενιαίου συστήματος διαχείρισης παραβάσεων και ενός ενιαίου ύστατου συστήματος επιβολής κυρώσεων, το οποίο θα συνδυάζεται με συστήματα πρόληψης και συστήματα συμβιβαστικής επίλυσης/διευθέτησης των διαφορών, με σκοπό τον περιορισμό, ή και την αποφυγή, δαπανηρών διαφορών που έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο εμπόριο της ΕΕ, κυρίως δε για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

⁽⁵⁾ Βλέπε τις αποφάσεις του Δικαστηρίου στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-382/92 και C- 91/02.

⁽⁶⁾ Βλέπε Κοινοβούλιο της Δημοκρατίας της Λιθουανίας — Συμπεράσματα της επιτροπής ευρωπαϊκών υποθέσεων, έγγραφο αριθ. ES-14-51, της 9ης Ιουλίου 2014, αριθ. 100-P-71.

⁽⁷⁾ Το άρθρο 33 της ΣΛΕΕ αποτελεί, συνεπώς, την ορθή νομική βάση για το πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ των τελωνειακών αρχών. Το άρθρο 114 της ΣΛΕΕ αποτελεί τη νομική βάση για την υιοθέτηση των μέτρων εναρμόνισης για την εσωτερική αγορά. Προϋπόθεση για την υιοθέτηση των μέτρων εναρμόνισης για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν άρθρο είναι να υφίστανται διαφορές μεταξύ των διατάξεων των κρατών μελών ικανές να διαταράξουν τις εμπορικές συναλλαγές εντός της εσωτερικής αγοράς.

⁽⁸⁾ Αυτό είναι νομικά εφικτό με βάση το άρθρ. 257 της ΣΛΕΕ, που ισχύει ήδη για το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης (δηλαδή το δικαστήριο εργατικών διαφορών των υπαλλήλων της ΕΕ) και θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί, επίσης, και για τη σύσταση Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των σημείων και των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

⁽⁹⁾ Ως πρότυπο αναφοράς θα μπορούσε να επιλεγεί το Δικαστήριο Διεθνούς Εμπορίου των ΗΠΑ. «Η πράξη του τελωνειακού δικαστηρίου του 1980 δημιουργεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα δικαστικού ελέγχου των αστικών αγωγών που απορρέουν από συναλλαγές εισαγωγής και ομοσπονδιακές συναλλαγές που επηρεάζουν το διεθνές εμπόριο».

4.4. Κατά την ΕΟΚΕ, η ομοιόμορφη εφαρμογή του τελωνειακού δικαίου της ΕΕ πρέπει να καλύπτει και το στάδιο της δικαστικής διαδικασίας για τους οικονομικούς φορείς —τόσο από την άποψη της εσωτερικής αγοράς όσο και της διεθνούς—, το ίδιο και η προσέγγιση της πρόληψης, η οποία θα πρέπει να βασίζεται σε ενισχυμένες ενιαίες τηλεματικές λύσεις ΤΠΕ, ώστε να αποφεύγεται η γραφειοκρατική επιβάρυνση όσον αφορά τις διατυπώσεις εγγραφής.

4.4.1. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι αποδίδει «ιδιαίτερη αξία σε μια τελωνειακή πολιτική που υλοποιείται με βάση ενιαίες, διαφανείς, αποτελεσματικές, αποδοτικές [...] διαδικασίες, ώστε να μπορέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση να αντιμετωπίσει τους ανταγωνιστές της στον παγκόσμιο χώρο και να κατοχυρωθούν η προστασία των δικαιωμάτων και η ασφάλεια της βιομηχανίας και των Ευρωπαίων καταναλωτών, καθώς και η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας»⁽¹⁰⁾.

4.5. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι ένα ευρωπαϊκό σύστημα διαχείρισης των παραβάσεων και συμβιβαστικής επίλυσης και διευθέτησης των διαφορών πρέπει να συνοδεύεται από μέτρα που θα λαμβάνουν υπόψη όλα τα άλλα στοιχεία που αποτελούν μέρος του γενικού συστήματος εφαρμογής των κανόνων, όπως η εποπτεία, ο έλεγχος και η παρακολούθηση.

4.6. Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη την κατοχύρωση της ασφάλειας του δικαίου και της εφαρμογής του με ενιαίο, σε όλη την έκταση της ΕΕ, τρόπο, μέσω ενός εναρμονισμένου καθεστώτος ταυτοποίησης και καταλογισμού των παραβάσεων, σύμφωνα με σαφείς και προσδιορισμένες με ακρίβεια κατηγορίες, καθώς και μέσω ενός συστήματος αστικών και μη ποινικών κυρώσεων, ανάλογον με τη σοβαρότητα των παραβάσεων και εντός ενός πλαισίου κοινών κατώτατων και ανώτατων ορίων, καθεστώτων που θα απαιτούν τη σύγκλιση των κατευθυντήριων γραμμών προβλέποντας, συν τοις άλλοις, και άλλες κυρώσεις πλην των χρηματικών.

4.7. Κατά την ΕΟΚΕ, αυτό το πρώτο βήμα σύγκλισης των συστημάτων παραβάσεων και κυρώσεων της κοινής τελωνειακής νομοθεσίας θα πρέπει:

- να ευθυγραμμίσει τις προθεσμίες παραγραφής με τις προθεσμίες παραγραφής εντός των οποίων κοινοποιείται η τελωνειακή οφειλή που ανέρχεται στα 3 έτη, όπως ορίζεται από τον τελωνειακό κώδικα·
- να διασφαλίσει ότι για τις παραβάσεις επιβάλλονται κυρώσεις με βάση τον βαθμό ενοχής·
- να εναρμονίσει τα χρηματικά πρόστιμα κατά τρόπο αναλογικό και σύμφωνα με τους διαφυγόντες δασμούς και όχι σύμφωνα με την αξία του εκάστοτε εμπορεύματος.

4.8. Η ΕΟΚΕ επιμένει ότι πρέπει να εξασφαλιστεί η πλήρης διαλειτουργικότητα μεταξύ των διαφόρων βάσεων δεδομένων του ευρωπαϊκού συστήματος επιτήρησης της αγοράς, για να αυξηθεί η ικανότητα αποτροπής παραβάσεων, σύμφωνα με μια κοινή στρατηγική και με ουσιαστική υποστήριξη των προγραμμάτων της ΕΕ, κατά τρόπο που να διασφαλίζεται η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των διαφόρων αρχών και των διαφόρων επιπέδων σε πραγματικό χρόνο, ιδίως δε σε περιπτώσεις σοβαρών παραβάσεων και κυρώσεων, μεταξύ άλλων για την ενίσχυση των προσπάθειών καταπολέμησης του παράνομου εμπορίου και για την επιτάχυνση των διαδικασιών του νόμιμου εμπορίου.

4.9. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της προσθήκης του άρθρου 114 στη νομική βάση της πρότασης, μαζί με το άρθρο 33, δεδομένου ότι τα μέτρα για τα οποία γίνεται λόγος στο άρθρο 114 της ΣΛΕΕ αποσκοπούν στη βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς και συμβάλλουν στην εξάλειψη των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, στο ίδιο πνεύμα με την υπό εξέταση νομοθετική πρόταση.

4.10. Η ΕΟΚΕ ζητεί, εν αναμονή μιας αποτελεσματικής τελωνειακής ένωσης, να ενισχυθούν οι δράσεις της ΕΕ για την κατάρτιση και ανάπτυξη ειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού και για την ενίσχυση των ικανοτήτων διαχείρισης του κανονιστικού πλαισίου της ΕΕ, μεταξύ άλλων με παρεμβάσεις των διοικητικών αρχών και με τη δημιουργία ενός κοινού σώματος τελωνειακών δυνάμεων, που θα εγγυάται την ομοιόμορφη χρήση των συστημάτων επιβολής κυρώσεων, συμβιβαστικής επίλυσης και διευθέτησης των διαφορών.

4.11. Η ΕΟΚΕ συνιστά, στην έκθεση που η Επιτροπή οφείλει να υποβάλλει ανά διετία στο ΕΚ, στο Συμβούλιο και στην ΕΟΚΕ, να μην περιλαμβάνεται μόνο μια αξιολόγηση του επιπέδου σύγκλισης της εφαρμογής εκ μέρους των κρατών μελών, αλλά και —κυρίως μάλιστα— μια συνοπτική θεώρηση των βασικών δεικτών της αποδοτικότητας των τελωνειακών κυρώσεων, της διάδοσης των βέλτιστων πρακτικών, της αποτελεσματικότητας των αρμόδιων υπηρεσιών και της καταλληλότητας του κανονιστικού πλαισίου που έχει υιοθετήσει η ΕΕ, προκειμένου να μπορεί να εκτιμηθεί ποια θα πρέπει να είναι τα επόμενα στάδια στην πορεία **προς τη δημιουργία μιας πραγματικής ευρωπαϊκής τελωνειακής υπηρεσίας και ενός ευρωπαϊκού τελωνειακού δικαστηρίου και προς την κατάρτιση ενός κοινού αποτελεσματικού και αποδοτικού τελωνειακού σώματος.**

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

⁽¹⁰⁾ Βλέπε τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ (ΕΕ C 271 της 19.9.2013, σ. 66).

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2013/34/ΕΕ όσον αφορά τη δημοσιοποίηση πληροφοριών για τη φορολογία εισοδήματος από ορισμένες επιχειρήσεις και υποκαταστήματα»

[COM(2016) 198 final — 2016/0107 (COD)]

(2016/C 487/09)

Εισηγητής: **ο κ. Victor ALISTAR**

Συνεισηγητής: **ο κ. Petru Sorin DANDEA**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 28.4.2016 Συμβούλιο, 28.4.2016
Νομική βάση	Άρθρο 50 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	8.9.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	21.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	204/7/16

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής, η οποία αποσκοπεί στην αύξηση της διαφάνειας των φορολογικών συστημάτων με την υποβολή δήλωσης στοιχείων ανά χώρα και θεωρεί ότι το μέτρο αυτό θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη των πολιτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.2. Η φορολογική διαφάνεια αποτελεί ένα χρήσιμο μέσο προκειμένου να εξασφαλιστεί η αναγνώριση της προσφοράς των πολυεθνικών επιχειρήσεων στην αύξηση των δημοσίων εσόδων στις χώρες όπου αναπτύσσουν τη δραστηριότητά τους.

1.3. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η δημοσίευση των ειδικών στοιχείων σχετικά με τη συμμόρφωση με τις φορολογικές υποχρεώσεις (που ήδη προβλέπονται βάσει άλλων ρυθμίσεων σε επίπεδο ΕΕ, κρατών μελών και κεφαλαιαγορών), στο πλαίσιο ενός συστήματος υποβολής στοιχείων ανά χώρα, αποτελεί αίτημα τόσο της κοινής γνώμης όσο και των επιχειρηματικών κύκλων.

1.4. Το κλίμα του θεμιτού οικονομικού ανταγωνισμού εξασφαλίζεται από τη στιγμή που τα φορολογικά βάρη για τα κέρδη που πραγματοποιούνται εντός της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς κατανομούνται ισότιμα μεταξύ όλων των φορέων που δραστηριοποιούνται στην ενιαία αγορά, ανεξάρτητα από τη μορφή οργάνωσής τους σε επίπεδο παγκόσμιας αγοράς.

1.5. Ενώ τα πρότυπα που προτείνει η Επιτροπή είναι ελάχιστα και λιγότερο αυστηρά από τα πρότυπα που θεσπίζει ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) όσον αφορά τα στοιχεία που πρέπει να δηλώνονται, ωστόσο η υπό εξέταση πρόταση οδηγίας απαιτεί τη δημοσίευσή τους προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνοχή με τις δηλώσεις δεοντολογίας και τη δημόσια λογοδοσία των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων έναντι του συνόλου των καταναλωτών, των εταιρών και των φορολογούμενων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι το σύνολο των στοιχείων που πρέπει να δημοσιοποιούνται θα πρέπει να είναι εκείνο που ορίζεται στα πρότυπα BEPS («Base Erosion and Profit Shifting» — Σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της διάβρωσης της φορολογικής βάσης και της μετατόπισης κερδών), τα οποία έχουν ήδη υιοθετήσει η ΕΕ και τα περισσότερα κράτη μέλη, δεδομένου ότι η υπό εξέταση κανονιστική ρύθμιση αναφέρεται στη διαφάνεια και δεν προορίζεται να περιορίσει τις διεθνείς δεσμεύσεις που έχουν ήδη αναληφθεί.

1.6. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που συμπεριλαμβάνονται στη δέσμη μέτρων για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι μεγάλες και/ή πολυεθνικές επιχειρήσεις, οι οποίες τηρούν όντως τις φορολογικές τους υποχρεώσεις δεν θα τίθενται σε μειονεκτική θέση λόγω των πρακτικών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού άλλων πολυεθνικών επιχειρήσεων.

1.7. Η ΕΟΚΕ συνιστά η δημοσίευση των στοιχείων να πραγματοποιείται σε μία από τις γλώσσες διεθνούς επικοινωνίας η οποία συγκαταλέγεται μεταξύ των επίσημων γλωσσών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η πραγματική πρόσβαση του κοινού στα στοιχεία που αφορούν το σύνολο της ενιαίας αγοράς.

1.8. Προκειμένου να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος που συνεπάγεται η δημοσίευση και η διαχείριση των στοιχείων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα πρέπει να θεσπιστεί η υποχρέωση των κρατών μελών να τηρούν δημόσιο μητρώο για τις δηλώσεις στοιχείων ανά χώρα, το οποίο θα συνοδεύεται από τυποποιημένο σε ευρωπαϊκό επίπεδο σύστημα.

1.9. Σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο της Σύμπραξης για την Ανοικτή Διακυβέρνηση (ΣΑΔ), η δημοσίευση των στοιχείων στη σχετική πύλη πρέπει να πραγματοποιείται με τη μορφή ανοικτού συστήματος, προκειμένου να διευκολύνονται η κοινωνία των πολιτών και οι επιχειρήσεις ως προς την πρόσβαση και την ευχρηστία των δεδομένων.

1.10. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, προκειμένου να επιλυθούν τα μείζονα προβλήματα, η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει μια πιο φιλόδοξη δέσμη μέτρων που θα εξασφαλίζει τη συνέχιση της τρέχουσας διαδικασίας φορολογικής εναρμόνισης και θα μεριμνά ώστε οι πόροι που απαιτούνται για τα επενδυτικά προγράμματα, την κοινωνική προστασία και την οικονομική ανάπτυξη των κρατών μελών θα συλλέγονται αποτελεσματικά, αναλογικά και αμερόληπτα, με αποφυγή, αφενός, της διάβρωσης της φορολογικής βάσης και, αφετέρου, των κινδύνων κατάχρησης και υπερφορολόγησης σε ορισμένες περιοχές φορολογικής δικαιοδοσίας.

1.11. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το κατώτατο όριο των 750 εκατ. ευρώ είναι υπερβολικά υψηλό και ζητεί να μειωθεί ή να υποβληθεί χρονοδιάγραμμα για τη σταδιακή μείωση αυτού του ορίου.

1.12. Κρίνεται αναγκαίο να θεσπιστούν σαφέστερα κριτήρια για τον ορισμό της χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης και τον εντοπισμό των περιοχών φορολογικής δικαιοδοσίας που δεν συμμορφώνονται

2. Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

2.1. Τον Μάρτιο του 2016 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση⁽¹⁾, η οποία περιλαμβάνει σχέδιο οδηγίας για την τροποποίηση της λογιστικής οδηγίας⁽²⁾. Το εν λόγω σχέδιο οδηγίας εξαγγέλθηκε στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής που παρουσίασε η Επιτροπή τον Μάρτιο του 2016, ως σκέλος του σχεδίου δράσης⁽³⁾ για ένα διαφανέστερο, δικαιότερο και αποδοτικότερο σύστημα φορολόγησης των εταιρειών.

2.2. Η καταπολέμηση της φοροαποφυγής και του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Με την πρόταση αυτή, η Επιτροπή επιθυμεί να εξασφαλίσει την εφαρμογή της αρχής σύμφωνα με την οποία τα κέρδη πρέπει να φορολογούνται στον τόπο όπου πραγματοποιήθηκαν.

2.3. Η υπό εξέταση πρόταση απαιτεί οι πολυεθνικές επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών άνω των 750 εκατ. ευρώ να δημοσιοποιούν, σε ειδική δήλωση ανά χώρα («country-by-country reporting» — CBCR — υποβολή δηλώσεων στοιχείων ανά χώρα), τον φόρο εισοδήματος που καταβάλλουν, μαζί με άλλες συναφείς φορολογικές πληροφορίες.

2.4. Το υπό εξέταση σχέδιο οδηγίας δεν επιβάλλει καμία πρόσθετη υποχρέωση στις μικρές και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις για τους καταβληθέντες φόρους εισοδήματος.

2.5. Η πρόταση οδηγίας για την τροποποίηση της οδηγίας 2013/34/ΕΕ περιλαμβάνει μέτρα που αποσκοπούν στην ομοιόμορφη εφαρμογή, σε επίπεδο κρατών μελών, της δράσης 13⁽⁴⁾ του σχεδίου BEPS («Base Erosion and Profit Shifting» — Σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της διάβρωσης της φορολογικής βάσης και της μετατόπισης κερδών) του ΟΟΣΑ. Αυτά τα μέτρα αφορούν τη βελτίωση του μηχανισμού για την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των φορολογικών υπηρεσιών των κρατών μελών και συμπεριλαμβάνουν στα είδη των στοιχείων που ανταλλάσσονται τις πληροφορίες σχετικά με τα αποτελέσματα χρήσης των πολυεθνικών επιχειρήσεων.

2.6. Η υπό εξέταση πρόταση της Επιτροπής ανταποκρίνεται σε σχετικά αιτήματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την καθιέρωση, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενός συστήματος δήλωσης στοιχείων ανά χώρα όσον αφορά τη φορολογία εισοδήματος των εταιρειών.

⁽¹⁾ COM(2016) 198 final.

⁽²⁾ Οδηγία 2013/34/ΕΕ.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/company_tax/anti_tax_avoidance/timeline_without_logo.png

⁽⁴⁾ <http://www.oecd.org/tax/transfer-pricing-documentation-and-country-by-country-reporting-action-13-2015-final-report-9789264241480-en.htm>

2.7. Κατά την περίοδο Ιουνίου-Δεκεμβρίου 2015, οι υπηρεσίες της Επιτροπής διοργάνωσαν ευρεία διαβούλευση σχετικά με τις προτάσεις που αφορούν την καθιέρωση ενός συστήματος υποβολής δηλώσεων στοιχείων ανά χώρα. Μεταξύ των 400 ερωτηθέντων που ανταποκρίθηκαν περιλαμβάνονταν επιχειρήσεις, κλαδικές επαγγελματικές ενώσεις, μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ), πολίτες και ομάδες προβληματισμού. Τα περισσότερα φυσικά πρόσωπα που απάντησαν στη δημόσια διαβούλευση κάλεσαν την ΕΕ να αναλάβει ηγετικό ρόλο στη σύζηση και, ενδεχομένως, να προχωρήσει πέρα από τις τρέχουσες πρωτοβουλίες σε διεθνές επίπεδο όσον αφορά την υποβολή δηλώσεων στοιχείων ανά χώρα. Οι περισσότερες επιχειρήσεις που συμμετείχαν στη διαβούλευση εξέφρασαν την προτίμησή τους για την καθιέρωση ενός προτύπου δήλωσης στοιχείων ανά χώρα, το οποίο να ευθυγραμμίζεται με το πρότυπο BEPS του ΟΟΣΑ.

2.8. Η πρόταση υποστηρίζεται από εκτίμηση επιπτώσεων, η οποία έτυχε θετικής υποδοχής από την επιτροπή ρυθμιστικού ελέγχου. Σε συνέχεια της γνωμοδότησης της επιτροπής αυτής, η πρόταση βελτιώθηκε.

2.9. Η Επιτροπή εκτιμά ότι περίπου 6 000 επιχειρήσεις θα χρειαστεί να υποβάλουν δηλώσεις στοιχείων ανά χώρα λόγω του ότι δραστηριοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Από αυτές, μόλις 2 000 επιχειρήσεις έχουν την έδρα τους στην ΕΕ, δηλαδή ένα ελάχιστο ποσοστό των συνολικά 7,5 εκατομμυρίων ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

3. Γενικές και ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Το σχέδιο οδηγίας προτείνει την ομοιόμορφη εφαρμογή σε επίπεδο κρατών μελών των κανόνων που περιέχονται στο σχέδιο BEPS («Base Erosion and Profit Shifting») — Σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της διάβρωσης της φορολογικής βάσης και της μετατόπισης κερδών⁽⁵⁾ του ΟΟΣΑ, το οποίο έχει ως στόχο την καταπολέμηση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού σε παγκόσμιο επίπεδο. Όπως έχει εκφραστεί σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις⁽⁶⁾, η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής και υποστηρίζει τις προσπάθειές της για την καταπολέμηση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, μιας πρακτικής ορισμένων πολυεθνικών επιχειρήσεων η οποία επιφέρει τη διάβρωση της φορολογικής βάσης των κρατών μελών κατά ένα ποσό που εκτιμάται σε δεκάδες δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως.

3.2. Η δέσμη μέτρων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής αποσκοπεί να συμβάλει στην ενίσχυση της διαφάνειας των φορολογικών πρακτικών και να ασκήσει θεμιτές πιέσεις προκειμένου να εξασφαλιστεί η θέσπιση ενός δίκαιου πλαισίου ανταγωνισμού και οικονομικών επιδόσεων μεταξύ των επιχειρήσεων που διαθέτουν τη δυνατότητα να επιδίδονται σε φορολογικό σχεδιασμό και εκείνων που δραστηριοποιούνται αποκλειστικά στην εσωτερική αγορά. Η υπό εξέταση οδηγία δεν επιφέρει τροποποιήσεις στις αρχές φορολόγησης, αλλά επιβάλλει μεγαλύτερη διαφάνεια όσον αφορά την εφαρμογή τους, μετά τα αιτήματα που διατύπωσε η ευρωπαϊκή κοινή γνώμη σε συνέχεια των σκανδάλων LuxLeaks και Panama Papers.

3.3. Η πρόταση οδηγίας εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής της το 85 έως 90 % των πολυεθνικών επιχειρήσεων, δεδομένου ότι ορίζει όριο ύψους 750 εκατ. ευρώ, πάνω από το οποίο καθίσταται υποχρεωτική η υποβολή δήλωσης στοιχείων ανά χώρα. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι αυτό το όριο είναι υπερβολικά υψηλό και εισάγει διακρίσεις. Ουσιαστικά, εξαιρώντας από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας την πλειοψηφία των πολυεθνικών επιχειρήσεων, ενδέχεται να μετριάσει τα αναμενόμενα από την εφαρμογή της οδηγίας αποτελέσματα.

3.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να μειωθεί σταδιακά το κατώτατο όριο των 750 εκατ. ευρώ και να προβλεφθεί σχετικό χρονοδιάγραμμα, μετά τη διεξαγωγή ενδιάμεσης μελέτης επιπτώσεων.

3.5. Η Επιτροπή προτείνει η δήλωση στοιχείων να περιέχει μια δέσμη πληροφοριών, οι οποίες αναφέρονται λεπτομερώς στο άρθρο 48γ της πρότασης οδηγίας. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι στις εν λόγω πληροφορίες θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται και η δήλωση της επιχείρησης σχετικά με τις πιθανές πράξεις που αυτή πραγματοποιεί σε ορισμένες περιοχές φορολογικής δικαιοδοσίας, οι οποίες συμπεριλαμβάνονται στον κατάλογο που προβλέπεται στο άρθρο 48ζ. Ομοίως, προκειμένου η εφαρμογή της οδηγίας να οδηγήσει στα προσδοκώμενα αποτελέσματα, ο κατάλογος με τα είδη των πληροφοριών που προβλέπονται στο προαναφερόμενο άρθρο θα πρέπει να περιλαμβάνει επίσης δεδομένα σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία, τις πωλήσεις της επιχείρησης, καθώς και τον κατάλογο όλων των θυγατρικών ή των υποκαταστημάτων, όπως συνιστάται από το πρότυπο BEPS του ΟΟΣΑ.

3.6. Η Επιτροπή προτείνει η δήλωση στοιχείων ανά χώρα να είναι λεπτομερής και να παρουσιάζει χωριστά τις οικονομικές καταστάσεις για κάθε κράτος μέλος στην επικράτεια του οποίου η μητρική επιχείρηση διατηρεί υποκαταστήματα ή θυγατρικές. Για τις περιοχές δικαιοδοσίας εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, το σχέδιο οδηγίας προβλέπει οι πληροφορίες να παρουσιάζονται ενοποιημένες. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η ενοποιημένη παρουσίαση των στοιχείων μπορεί να καλύψει ενδεχόμενες συγκεκριμένες ενέργειες επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, υποβαθμίζοντας κατ' αυτό τον τρόπο την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής της οδηγίας. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να προβλέψει ότι η δήλωση στοιχείων ανά χώρα θα δημοσιεύεται λεπτομερώς ανά περιοχή φορολογικής δικαιοδοσίας, και τούτο για όλες τις περιοχές φορολογικής δικαιοδοσίας όπου η μητρική εταιρεία διατηρεί υποκαταστήματα ή θυγατρικές εταιρείες.

3.7. Το άρθρο 48ζ της πρότασης οδηγίας καλύπτει την κατάρτιση του καταλόγου των περιοχών φορολογικής δικαιοδοσίας που δεν είναι συνεργάσιμες ή που δεν πληρούν τα πρότυπα της χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης. Η ΕΟΚΕ τάχθηκε υπέρ⁽⁷⁾ της κατάρτισης ενός ευρωπαϊκού καταλόγου μη συνεργάσιμων περιοχών δικαιοδοσίας που αρνούνται να εφαρμόσουν τα πρότυπα της χρηστής φορολογικής διακυβέρνησης. Σήμερα, τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν το δικό τους σύστημα καταλόγων καθώς και το

⁽⁵⁾ <http://www.oecd.org/ctp/beps-actions.htm>

⁽⁶⁾ Βλέπε τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Σχέδιο δράσης για την ενίσχυση της καταπολέμησης της φορολογικής απάτης και της φοροδιαφυγής», ΕΕ C 198 της 10.7.2013, σ. 34, και τη γνωμοδότηση με θέμα «Δέσμη για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής», ΕΕ C 264 της 20.7.2016, σ. 93.

⁽⁷⁾ Βλέπε τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Δέσμη μέτρων “Φορολογική διαφάνεια”» (ΕΕ C 332 της 8.10.2015, σ. 64).

δικό τους σύστημα επιβολής κυρώσεων για τις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές στις οποίες εμπλέκονται οι εν λόγω περιοχές δικαιοδοσίας. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι ένας κατάλογος σε επίπεδο ΕΕ, ο οποίος θα θεσπίζει σαφή κριτήρια για τον προσδιορισμό των μη συνεργαζόμενων περιοχών δικαιοδοσίας, καθώς και ορισμένες κυρώσεις που θα επιβάλλονται με ομοιόμορφο τρόπο από όλα τα κράτη μέλη, θα αποτελούσε ένα πολύ πιο αποτελεσματικό μέσο για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής και του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επικροτεί τις δράσεις που προτείνει η Επιτροπή στο πλαίσιο της στρατηγικής της.

3.8. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η επίτευξη του στόχου δημόσιας πολιτικής σε ό,τι αφορά την ενίσχυση της φορολογικής διαφάνειας των επιχειρήσεων, η ΕΟΚΕ συνιστά τη θέσπιση ενός δημόσιου εθνικού μητρώου, το οποίο θα διαχειρίζονται οι φορολογικές αρχές των κρατών μελών, ούτως ώστε η δήλωση στοιχείων ανά χώρα να είναι προσβάσιμη χωρίς περιορισμούς. Στο πλαίσιο αυτό, προκειμένου να διευκολυνθεί η μέθοδος εργασίας και να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος των επιχειρήσεων, η ΕΟΚΕ συνιστά η υπό εξέταση οδηγία να θεσπίζει ένα κοινό τυποποιημένο μορφότυπο σε επίπεδο κρατών μελών, το οποίο να επιτρέπει την επεξεργασία δεδομένων σε ανοικτό καθεστώς, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο της Σύμπραξης για την Ανοικτή Διακυβέρνηση («Open Government Partnership»).

3.9. Η ΕΟΚΕ φρονεί επίσης ότι, για να διασφαλιστεί ένα ενιαίο καθεστώς φορολογικής δεοντολογίας στο επίπεδο της εσωτερικής αγοράς, είναι αναγκαίο οι φορολογικές πολιτικές να στηριχθούν σε μια μεγαλύτερη εναρμόνιση των αρχών φορολόγησης και των στρατηγικών φορολογίας, οι οποίες θα αποδίδουν μεγαλύτερη έμφαση στην αρχή της φορολόγησης των κερδών στον τόπο όπου παράγονται, συμπεριλαμβανομένων των σχέσεων παραγωγής και εμπορίας μεταξύ κρατών μελών.

3.10. Λαμβανομένου υπόψη του πλήθους των αιτημάτων που υποβλήθηκαν από οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών σχετικά με την ενίσχυση της διαφάνειας στον τομέα της φορολόγησης των πολυεθνικών επιχειρήσεων, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρωτοβουλία της Επιτροπής να συμπεριλάβει στις διατάξεις της οδηγίας και την υποχρέωση των κρατών μελών να δημοσιοποιούν τα δεδομένα που συμπεριλαμβάνονται στις δηλώσεις στοιχείων ανά χώρα.

3.11. Το σχέδιο οδηγίας προβλέπει ότι η δήλωση στοιχείων ανά χώρα («country-by-country reporting» — CBCR) θα δημοσιεύεται στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους στην επικράτεια του οποίου δραστηριοποιείται η επιχείρηση. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, προκειμένου να διασφαλιστεί η πρόσβαση του κοινού σε φορολογικές πληροφορίες που συμπεριλαμβάνονται στη δήλωση στοιχείων, αυτές θα πρέπει να δημοσιεύονται και σε μία τουλάχιστον από τις ξένες γλώσσες διεθνούς επικοινωνίας.

3.12. Δεδομένων των αρνητικών επιπτώσεων που επέφερε η κρίση στη διοικητική ικανότητα των φορολογικών υπηρεσιών των κρατών μελών, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη να διαδέσσουν, στο πλαίσιο της εφαρμογής των νέων κανόνων στον φορολογικό τομέα, τους αναγκαίους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η επιτυχία της εφαρμογής αυτής.

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 όσον αφορά τη χρήση του συστήματος εισόδου/εξόδου»

[COM(2016) 196 final — 2016/0105 (COD)]

και

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εισόδου/εξόδου (ΣΕΕ) για την καταχώριση δεδομένων εισόδου και εξόδου και δεδομένων άρνησης εισόδου των υπηκόων τρίτων χωρών που διέρχονται τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και τον καθορισμό των όρων πρόσβασης στο ΣΕΕ για σκοπούς επιβολής του νόμου, και σχετικά με την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008 και (ΕΕ) αριθ. 1077/2011»

[COM(2016) 194 final 2016/0106 (COD)]

(2016/C 487/10)

Εισηγητής: **ο κ. Cristian PÎRVULESCU**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 9.5.2016
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	9.9.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	21.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	155/2/0

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκτιμά ότι το σύστημα εισόδου/εξόδου (EES), υπό τη νέα του μορφή, είναι απαραίτητο, καθότι προσφέρει προστιθέμενη αξία όσον αφορά την ασφάλεια σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Όπως και στους άλλους τομείς της πολιτικής δράσης και νομοθεσίας, η ΕΟΚΕ προωθεί, μέσω των γνωμοδοτήσεών της, μια ισορροπημένη προσέγγιση, η οποία επιτρέπει να συμβιβάζονται οι απαιτήσεις ασφάλειας με την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας, χωρίς ποτέ να παρεκκλίνει από τις θεμελιώδεις αξίες της Ένωσης.

1.2. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η εφαρμογή του νέου συστήματος εισόδου/εξόδου θα πρέπει να συνοδεύεται από καλά οργανωμένες εκστρατείες ευαισθητοποίησης με σκοπό να εξηγήσουν τη λειτουργία του συστήματος όσο το δυνατόν σαφέστερα, με έμφαση στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Συνιστά τη διοργάνωση εκστρατειών ενημέρωσης και εκπαίδευσης τόσο για τις αρχές όσο και για τους υπηκόους τρίτων χωρών.

1.3. Η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητο να προβλεφθεί παράλληλα ενδεδειγμένη ενημέρωση και κατάρτιση του προσωπικού που συμμετέχει στη λειτουργία του συστήματος. Συνιστά να στηριχθεί καταλλήλως η διαδικασία κατάρτισης αυτού του προσωπικού, τόσο από οικονομική όσο και από θεσμική άποψη.

1.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων θα πρέπει να αποτελεί αντικείμενο συνεχούς ελέγχου από μέρους των ειδικευμένων οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο οποίο όμως μπορούν επίσης να συμμετέχουν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε εθνική κλίμακα

1.5. Όσον αφορά τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να καθορίζονται σαφώς και να προστατεύονται τα δικαιώματα πρόσβασης, διόρθωσης και διαγραφής των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

1.6. Η ΕΟΚΕ συνιστά να διεξαχθεί, μετά τη δημιουργία του συστήματος, έρευνα παρόμοια με εκείνη που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του πιλοτικού σχεδίου, προκειμένου να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος του συστήματος στους ταξιδιώτες, υπό πραγματικές συνθήκες λειτουργίας.

2. Εισαγωγή: πλαίσιο και επιχειρήματα που αιτιολογούν την καθιέρωση νέου συστήματος εισόδου/εξόδου της ΕΕ

2.1. Δεδομένου ότι εκτιμάται ότι το 2025 ο αριθμός των νόμιμων διελύσεων των συνόρων θα είναι 887 εκατομμύρια, εκ των οποίων το ένα τρίτο θα αφορά μετακινήσεις υπηκόων τρίτων χωρών που ταξιδεύουν στον χώρο Σένγκεν για επίσκεψη βραχείας διάρκειας, απαιτείται εκσυγχρονισμός των συνόρων ώστε να γίνεται από κοινού και αποτελεσματικά η διαχείριση των ροών ταξιδιωτών.

2.2. Το πεδίο εφαρμογής του νέου συστήματος εισόδου/εξόδου (EES) καλύπτει τη διέλευση των συνόρων από όλους τους υπηκόους τρίτων χωρών που εισέρχονται στον χώρο Σένγκεν για διαμονή βραχείας διάρκειας (μέχρι 90 ημέρες εντός οιασδήποτε περιόδου 180 ημερών), είτε υπόκεινται στην υποχρέωση απόκτησης θεώρησης είτε εξαιρούνται από αυτήν είτε, κατά περίπτωση, διαδέχονται θεώρησης περιόδου (έως και ένα έτος).

2.3. Με την εφαρμογή του EES επιδιώκεται: 1. η αντιμετώπιση των καθυστερήσεων που σημειώνονται κατά τη διαδικασία εξακρίβωσης στα σύνορα και η βελτίωση της ποιότητας της εξακρίβωσης για τους υπηκόους τρίτων χωρών· 2. η εξασφάλιση της συστηματικής και αξιόπιστης ταυτοποίησης των προσώπων που υπερβαίνουν την επιτρεπόμενη διάρκεια διαμονής· 3. η ενίσχυση της εσωτερικής ασφάλειας, καθώς και η πάταξη της τρομοκρατίας και των σοβαρών μορφών εγκληματικότητας.

2.4. Τον Φεβρουάριο του 2013 η Επιτροπή παρουσίασε σειρά νομοθετικών προτάσεων για τα ευφυή σύνορα, με στόχο να εκσυγχρονιστεί η διαχείριση των εξωτερικών συνόρων του χώρου Σένγκεν. Από το 2013 πραγματοποιήθηκαν αρκετές αλλαγές, που διευκόλυναν τον σχεδιασμό και την υλοποίηση του EES:

2.4.1. το σύστημα πληροφοριών για τις θεωρήσεις (VIS) άρχισε να λειτουργεί πλήρως και η εξακρίβωση των βιομετρικών στοιχείων των κατόχων θεωρήσεων στα εξωτερικά σύνορα του χώρου Σένγκεν μέσω του συστήματος VIS έχει καταστεί υποχρεωτική·

2.4.2. ο διάλογος με τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και αυτές στα ανατολικά και τα νοτιοανατολικά σύνορα της ΕΕ σχετικά με την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων ολοκληρώθηκε ή επισπεύσθηκε, με αποτέλεσμα να αυξηθεί το ποσοστό των ταξιδιωτών που εξαιρούνται από την υποχρέωση θεώρησης κατά την είσοδό τους στην ΕΕ·

2.4.3. θεσπίστηκε το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (ISF-B), το οποίο διέθεσε 791 εκατ. ευρώ στην ανάπτυξη των ευφυών συνόρων·

2.4.4. το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης για τη Μετανάστευση όρισε τη διαχείριση των συνόρων ως έναν από τους τέσσερις πυλώνες για καλύτερη διαχείριση της μετανάστευσης·

2.4.5. η απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την οδηγία για τη διατήρηση των δεδομένων διευκρίνισε νομικά τις προϋποθέσεις και εγγυήσεις που πρέπει να τηρούνται στο πλαίσιο της αποθήκευσης και της χρήσης των δεδομένων του EES.

3. Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με την καθιέρωση νέου συστήματος εισόδου/εξόδου της ΕΕ

3.1. Η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητη τη μετάβαση από ένα καθεστώς μη ολοκληρωμένο και επαχθές, που βασίζεται στην τοποθέτηση σφραγίδας στα ταξιδιωτικά έγγραφα από το προσωπικό που απασχολείται στα σύνορα, σε ένα σύστημα σχεδόν αυτοματοποιημένο, που να διευκολύνει την πρόσβαση των υπηκόων τρίτων χωρών. Στην περίπτωση αυτή, η προστιθέμενη αξία των προσπαθειών της ΕΕ είναι προφανής. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ανάγκη από ένα συνοριακό σύστημα τέτοιο που να μπορεί ταυτόχρονα και να αντιμετωπίζει την αυξημένη κινητικότητα και να εγγυάται την ασφάλεια στο έδαφος της Ένωσης, ένα σύστημα που να διευκολύνει την κινητικότητα χωρίς να θίγει τα θεμελιώδη δικαιώματα.

3.2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι το σύστημα αυτό έχει αποτελέσει αντικείμενο πιλοτικού σχεδίου, καθώς και ότι οι επιπτώσεις της χρήσης διάφορων βιομετρικών συστημάτων ταυτοποίησης των υπηκόων από τρίτες χώρες μπόρεσαν να μελετηθούν στην πράξη (βλέπε τη μελέτη που δημοσιεύθηκε στο τέλος του πιλοτικού σχεδίου) ⁽¹⁾. Τα αποτελέσματα της διεξαχθείσας έρευνας δείχνουν ότι οι ερωτηθέντες έχουν σε μεγάλο βαθμό εμπιστοσύνη στην αξιοπιστία των βιομετρικών τεχνολογιών και ανακλούν τη συναίνεση μεταξύ των εμπειρογνομόνων όσον αφορά τα ασφαλέστερα και πιο αξιόπιστα βιομετρικά μέσα ταυτοποίησης για τον προσδιορισμό της ταυτότητας ενός ατόμου.

⁽¹⁾ Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, 2015, Πιλοτικό σχέδιο «Ευφυή σύνορα», Έκθεση για τα τεχνικά συμπεράσματα του πιλοτικού σχεδίου, τόμος 1.

3.3. Είναι ευπρόσδεκτη η συμμετοχή του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, που διεξήγαγε δημοσκόπηση μεταξύ των υπηκόων τρίτων χωρών με εμπειρία από το σύστημα με θέμα τα ποικίλα βιομετρικά συστήματα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν σε διάφορα είδη τοποθεσιών (αεροδρόμια, σιδηροδρομικούς σταθμούς και τρένα, λιμένες και θαλάσσια σύνορα, σημεία οδικής διέλευσης συνόρων) και σε διάφορες συνθήκες, προκειμένου να μελετηθούν, επί των βιομετρικών στοιχείων ταυτοποίησης των υπηκόων τρίτων χωρών, όλα τα συστήματα που χρησιμοποιήθηκαν στο πλαίσιο αυτής της δοκιμαστικής εφαρμογής και ήδη διατίθενται στο εμπόριο ⁽²⁾.

3.4. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι η λήψη των βιομετρικών στοιχείων θεωρείται ταπεινωτική από ορισμένες ομάδες ατόμων, κατά μέσο όρο από το 45 % των ερωτηθέντων (Βόρεια Αμερική — 30 %, Ευρώπη — 43 %, Λατινική Αμερική και Καραϊβική — 46 %, Ασία — 52 % και Αφρική — 58 %) ⁽³⁾. Όσον αφορά το είδος των βιομετρικών στοιχείων, η ιριδοσκόπηση θεωρείται από την πλειονότητα των ερωτηθέντων (32 %) ως πραγματικά ταπεινωτική, ακολουθούμενη από την αναγνώριση προσώπου (26,2 %). Είναι επίσης σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι ένα σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων (44,3 %) θεωρεί ότι η χρήση του συστήματος αυτού θα προκαλέσει λιγότερες διακρίσεις.

3.5. Πολλές φορές η ΕΟΚΕ έχει επιδιώξει να προωθήσει, μέσω των γνωμοδοτήσεών της, μια ισορροπημένη προσέγγιση, που να επιτρέπει να συμβιβάζονται οι απαιτήσεις ασφάλειας με την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας, αφενός, χωρίς ποτέ να παρεκκλίνει από τις αξίες της Ένωσης ούτε από το όραμά της για έναν χώρο ελεύθερο, ανοικτό και ταυτόχρονα ασφαλή, αφετέρου.

3.6. Είναι καθοριστικής σημασίας για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της η διευκόλυνση του συστήματος εισόδου-εξόδου με στόχο την προσέλκυση, αντί της αποθάρρυνσης, περισσότερων επισκεπτών, είτε πρόκειται για τουρίστες είτε για επιχειρηματίες και επαγγελματίες. Η ΕΟΚΕ επέστησε, συνεπώς, την προσοχή στις ανησυχητικές εξελίξεις που παρατηρούνται σε πολλά κράτη μέλη που τείνουν να επιδεικνύουν ολοένα μεγαλύτερη απροθυμία για την υποδοχή υπηκόων τρίτων χωρών. «Η ΕΟΚΕ φοβάται πως δεν θα γίνει πιστευτό ότι τα κράτη μέλη θα διευκολύνουν την πρόσβαση πολιτών τρίτων χωρών στις χώρες της Ένωσης, ενώ υπάρχουν κράτη μέλη που απειλούν τους ίδιους τους πολίτες της Ένωσης με αναγκαστική επιστροφή στις χώρες καταγωγής τους επειδή είναι άνεργοι ή που τους απαγορεύουν απλώς την είσοδο» ⁽⁴⁾.

3.7. Σε προηγούμενη γνωμοδότησή της σχετικά με τα «Ευφυή σύνορα», η ΕΟΚΕ εξέφρασε την επιθυμία «να υπογραμμιστεί ότι η ταυτότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνδέεται ρητά και σιωπηρά με μια ανοιχτή προσέγγιση και με τη διασύνδεση, όχι μόνον εντός, αλλά και εκτός των συνόρων της. Η ΕΕ συνιστά έναν δυναμικό πολιτισμικό, κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό χώρο και η διασυννοριακή κινητικότητα είναι καθοριστική, ούτως ώστε να διατηρηθεί η σημασία της ΕΕ στο παγκόσμιο προσκήνιο. Στο πλαίσιο αυτό, τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνήσουν ώστε με τα νέα συστήματα να μη θίγονται η κινητικότητα στην ΕΕ υπηκόων τρίτων χωρών και η προθυμία τους να ταξιδεύουν σε αυτήν» ⁽⁵⁾.

3.8. Στην ίδια γνωμοδότηση, η ΕΟΚΕ υπογράμμισε τη σημασία που έχουν η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, η καταπολέμηση των διακρίσεων και η διασφάλιση μέσω διαδικασιών και θεσμών της ακεραιότητας και της ορθής χρήσης των δεδομένων που συλλέγονται και αποθηκεύονται στο σύστημα.

3.9. Παραμένει αβέβαιος ο βαθμός στον οποίο τα κράτη μέλη πρέπει να συμβάλουν, από δημοσιονομική και θεσμική άποψη, στην εφαρμογή του εν λόγω συστήματος. Το σημείο αυτό πρέπει να αποσαφηνιστεί και να εξευρεθούν λύσεις για να επιτευχθεί ισχυρή δέσμευση από πλευράς των κρατών μελών ότι θα συνεργαστούν και θα συμβάλουν στην εφαρμογή του συστήματος.

3.10. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στις παρεμφερείς δοκιμές που έγιναν σε χώρες που εφαρμόζουν συστήματα αυτού του τύπου. Οι προσδοκίες των πολιτών και όλων των ενδιαφερόμενων μερών πρέπει να προσαρμόζονται ανάλογα με τις δυνατότητες του συστήματος να επιτύχει όλους τους καθορισμένους στόχους.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Όσον αφορά τα βιομετρικά στοιχεία ταυτοποίησης, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη μείωση του αριθμού των δακτυλικών αποτυπωμάτων από τα 10 στα 4, τον ελάχιστο αναγκαίο αριθμό που, σε συνδυασμό με την ταυτοποίηση του προσώπου, επιτρέπει τη λήψη έγκυρων δεδομένων.

⁽²⁾ Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, 2015, Πιλοτικό σχέδιο «Ευφυή σύνορα» — Παραρτήματα, Νοέμβριος 2015, σ. 307-335.

⁽³⁾ Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, 2015, Πιλοτικό σχέδιο «Ευφυή σύνορα» — Παραρτήματα, Νοέμβριος 2015, σ. 322.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Μια ανοικτή και ασφαλή Ευρώπη: από τη θεωρία στην πράξη» — COM(2014) 154 final, εισηγητής: ο κ. José Isaiás RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO, 9 Ιουλίου 2014 (ΕΕ C 451 της 16.12.2014, σ. 96).

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εισόδου/εξόδου για την καταχώριση δεδομένων εισόδου και εξόδου των υπηκόων τρίτων χωρών που διέρχονται από τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΚΕΕ)» COM(2013) 95 final — 2013/0057 (COD) και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 562/2006 όσον αφορά τη χρήση του συστήματος καταχώρισης εισόδου/εξόδου (ΣΚΕΕ) και του προγράμματος καταχώρισης ταξιδιωτών (ΠΚΤ)» COM(2013) 96 final — 2013/0060 (COD) και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος καταχώρισης ταξιδιωτών» COM(2013) 97 final — 2013/0059 (COD), εισηγητής: ο κ. Cristian PÎRVULESCU, 23 Μαΐου 2013 (ΕΕ C 271 της 19.9.2013, σ. 97).

4.2. Όσον αφορά τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να καθορίζονται σαφώς και να προστατεύονται τα δικαιώματα πρόσβασης, διόρθωσης και διαγραφής των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

4.3. Είναι θεμελιώδους σημασίας, κατά την εφαρμογή του EES, οι αρμόδιες αρχές να μεριμνούν για τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της ακεραιότητας των προσώπων των οποίων ζητούνται τα δεδομένα, καθώς και να επιδιώκουν να αποφεύγεται κάθε διάκριση βασιζόμενη στο φύλο, το χρώμα του δέρματος, την εθνοτική ή κοινωνική καταγωγή, τα γενετικά χαρακτηριστικά, τη γλώσσα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τα πολιτικά φρονήματα, την ιδιότητα μέλους εθνικής μειονότητας, την περιουσία, τη γέννηση, την αναπηρία, την ηλικία ή τον γενετήσιο προσανατολισμό.

4.4. Η εφαρμογή του EES έχει σημαντικό αντίκτυπο στην άσκηση των δικαιωμάτων που προβλέπονται από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: το δικαίωμα στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια (άρθρο 1), την απαγόρευση της δουλείας και της αναγκαστικής εργασίας (άρθρο 5), το δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια (άρθρο 6), το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και της οικογενειακής ζωής (άρθρο 7), το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (άρθρο 8), την απαγόρευση των διακρίσεων (άρθρο 21), τα δικαιώματα του παιδιού (άρθρο 24), τα δικαιώματα των ηλικιωμένων ατόμων (άρθρο 25), τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (άρθρο 26) και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής (άρθρο 47). Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων θα πρέπει να αποτελεί αντικείμενο συνεχούς ελέγχου από μέρους των ειδικευμένων οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο οποίο όμως μπορούν επίσης να συμμετέχουν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε εθνική κλίμακα.

4.5. Παρότι το πιλοτικό σχέδιο που χρησιμοποιήθηκε για να δοκιμαστεί η λειτουργία του συστήματος σε αρκετές τοποθεσίες δεν συνάντησε καμία σημαντική αντίσταση ή άρνηση από μέρους των χρηστών, τα πορίσματα της έρευνας που πραγματοποίησε ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων δημιουργούν την εντύπωση ότι η χρήση του θα παρουσιάσει δυσκολίες για ορισμένες κατηγορίες προσώπων και ότι θα τύχει αρνητικής υποδοχής από τον πληθυσμό. Στις επιφυλάξεις αυτών των κατηγοριών προσώπων, ενδέχεται να προστεθεί η απροθυμία ορισμένων όσον αφορά τη συλλογή βιομετρικών στοιχείων, είτε για πολιτιστικούς είτε για θρησκευτικούς λόγους ή από έλλειψη εμπιστοσύνης προς τις αρχές σχετικά με τη χρήση και την προστασία των δεδομένων αυτών.

4.6. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η εφαρμογή του συστήματος αυτού θα πρέπει να συνοδεύεται από καλά οργανωμένες εκστρατείες ευαισθητοποίησης με σκοπό να εξηγήσουν τη λειτουργία του συστήματος όσο το δυνατόν σαφέστερα, με έμφαση στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Όλα τα προληπτικά μέτρα σχετικά με τη λήψη, την αποθήκευση και τη χρήση των δεδομένων πρέπει να γνωστοποιούνται στο κοινό προκειμένου να υπερβαίνονται οι ενδεχόμενες επιφυλάξεις και να διευκολύνεται η κινητικότητα χωρίς εμπόδια.

4.7. Η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητο να προβλεφθεί παράλληλα ενδεδειγμένη ενημέρωση και κατάρτιση του προσωπικού που συμμετέχει στη λειτουργία του συστήματος. Όπως προκύπτει επίσης από το πιλοτικό σχέδιο, το προσωπικό των συνόρων επισήμανε το ίδιο την ανάγκη να προβλεφθεί κατάρτιση προκειμένου να μπορέσει να εξοικειωθεί με τον νέο εξοπλισμό και τις διαδικασίες⁽⁶⁾. Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα, από την πλευρά τους, για την ορθή λειτουργία του συστήματος. Εν προκειμένω, πρέπει να επιδιωχθούν κανόνες και διαδικασίες που επιτρέπουν να καθοριστεί η ευθύνη των κρατών μελών σε περίπτωση ζημιών που απορρέουν από τη μη τήρηση των διατάξεων του κανονισμού.

4.8. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η κοινοποίηση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που συγκεντρώνονται από τα κράτη μέλη μέσω του EES ή τίθενται στη διάθεση μιας τρίτης χώρας, ενός διεθνούς οργανισμού ή ενός φορέα ιδιωτικού δικαίου εγκατεστημένου εντός ή εκτός της Ένωσης πρέπει να είναι περιορισμένη και πλήρως αιτιολογημένη.

4.9. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι εντεταλμένες αρχές και η Ευρωπόλ πρέπει να έχουν πρόσβαση στο EES μόνον όταν έχουν εύλογες αιτίες να πιστεύουν ότι αυτή η πρόσβαση θα τους προσφέρει πληροφορίες που θα βοηθήσουν ουσιαστικά στην πρόληψη ή την ανίχνευση τρομοκρατικών εγκλημάτων ή άλλων σοβαρών αξιόποινων πράξεων ή ακόμη τις έρευνες στον τομέα αυτόν. Η χρήση του EES θα έχει προστιθέμενη αξία στο έργο της αστυνομίας, αλλά είναι σημαντικό να ρυθμιστεί αυστηρά η πρόσβαση της.

4.10. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι το προβλεπόμενο κόστος του συστήματος έχει αναθεωρηθεί σημαντικά προς τα κάτω (από 1,1 δισεκατ. σε 480 εκατ. ευρώ).

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

⁽⁶⁾ Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, 2015, Πιλοτικό σχέδιο «Ευφυή σύνορα», Έκθεση για τα τεχνικά συμπεράσματα του πιλοτικού σχεδίου, τόμος 1, σ. 14.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τα μέτρα κατοχύρωσης της ασφάλειας εφοδιασμού με φυσικό αέριο και με την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 994/2010»

[COM(2016) 52 final — 2016/0030 (COD)]

(2016/C 487/11)

Εισηγητής: ο κ. **Graham WATSON**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 16.9.2016 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 7.3.2016 Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 9.3.2016
Νομική βάση	Άρθρα 194 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ)
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	7.9.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	22.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519η
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	133/4/9

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η πολιτική της ΕΕ για την ασφάλεια του εφοδιασμού με αέριο έχει σημειώσει κάποια επιτυχία διότι ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να συνεκτιμούν τις έννοιες της αλληλεγγύης και της κοινής ασφάλειας. Ωστόσο, τα περισσότερα ζητήματα ενεργειακής πολιτικής συνεχίζουν να εξετάζονται κυρίως υπό το πρίσμα των εθνικών συμφερόντων. Προκειμένου να ικανοποιηθούν οι προσδοκίες των Ευρωπαίων ως προς την ασφάλεια, το ζήτημα της ενέργειας πρέπει να αντιμετωπιστεί με πιο συνεκτικό τρόπο σε επίπεδο ΕΕ.

1.2. Μια τέτοια ενωσιακή νομοθεσία πρέπει να λαμβάνει υπόψη, πρώτον, τις ευρύτερες παγκόσμιες προσπάθειες μετριασμού της κλιματικής αλλαγής σύμφωνα με τους φιλόδοξους στόχους που θεσπίστηκαν από τη συμφωνία του Παρισιού, δεύτερον, τη στρατηγική της ΕΕ για μια ανθεκτική ενεργειακή ένωση με μακρόπνοη πολιτική για την κλιματική αλλαγή και, τρίτον, διάφορες γεωπολιτικές εντάσεις στην Ευρώπη και παγκοσμίως, στις οποίες περιλαμβάνονται τα προσφυγικά ρεύματα, οι κρίσεις στα σύνορα της Ευρώπης, όπως οι πρόσφατες κρίσεις στην Ουκρανία, την Τουρκία, τη Λιβύη και τη Γεωργία, καθώς και η αύξηση του τοπικισμού που απειλεί την ολοκλήρωση της ΕΕ.

1.3. Απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις για να εξασφαλιστεί ο εφοδιασμός της Ευρώπης με αέριο. Είναι σημαντικό ο εφοδιασμός να πραγματοποιείται κυρίως από ιδιωτικές πηγές· τα κέρδη του κλάδου του πετρελαίου και του φυσικού αερίου πρέπει να είναι τέτοια ώστε να μην χρειάζεται δημόσια στήριξη. Ένα προβλέψιμο και αξιόπιστο πολιτικό πλαίσιο είναι απαραίτητο για τη διασφάλιση της εμπιστοσύνης των επενδυτών και, κατά συνέπεια, για ένα σταθερό και αξιόπιστο εφοδιασμό με φυσικό αέριο.

1.4. Η εν λόγω πρόταση κανονισμού αποσκοπεί στην αποτροπή κρίσεων εφοδιασμού με φυσικό αέριο, όπως εκείνες του 2006 και του 2009. Το μεγαλύτερο μέρος της ζήτησης αερίου αφορά τη θέρμανση κτιρίων. Ένα πρόγραμμα ευρείας κλίμακας για τη μετασκευή κτιρίων υψηλής ενεργειακής απόδοσης, όπως προτείνεται στην οδηγία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (2010/31/ΕΕ) και στην οδηγία για την ενεργειακή απόδοση (2012/27/ΕΕ), ιδιαίτερα όταν αφορά κτίρια που θερμαίνονται με φυσικό αέριο, θα οδηγήσει σε σημαντική πτώση της ζήτησης φυσικού αερίου, ιδίως κατά τη χειμερινή περίοδο, κατά την οποία εκδηλώθηκαν οι προηγούμενες κρίσεις.

1.5. Το φυσικό αέριο παραμένει σημαντική μεταβατική πηγή καυσίμων και συμβάλλει σημαντικά στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και των εκπομπών επικινδυνών τοξικών ουσιών (συμπεριλαμβανομένων των σωματιδίων ΑΣ10 και ΑΣ2,5). Δεδομένου ότι οι δείκτες του επιπέδου εκπομπών είναι σημαντικά χαμηλότεροι από αυτούς που ισχύουν για τον γαιάνθρακα, η αύξηση του μεριδίου του φυσικού αερίου στο ενεργειακό μείγμα των κρατών μελών έχει ιδιαίτερη σημασία για τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα και, κατά συνέπεια, για την υγεία των πολιτών των κρατών μελών και των γειτονικών τους χωρών. Ωστόσο, η μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα πρέπει να επιταχυνθεί και η πολιτική για τον εφοδιασμό σε φυσικό αέριο πρέπει να το λαμβάνει υπόψη.

1.6. Οι καταναλωτές ενέργειας μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη και τη διαχείριση της προσφοράς. Θα πρέπει να αναπτυχθούν μέθοδοι κινητοποίησης των καταναλωτών σε συνεργασία με τους ίδιους, οι οποίες θα περιλαμβάνουν την καινοτόμο χρήση των ΤΠΕ. Η ενεργειακή φτώχεια θα πρέπει να αντιμετωπιστεί κατά κύριο λόγο με μέτρα κοινωνικής πολιτικής. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να περιλαμβάνουν ειδικά εθνικά προγράμματα για την τόνωση των επενδύσεων σε προγράμματα ανακαίνισης κτιρίων, όπως ορίζεται στο άρθρο 4 της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση (2012/27/ΕΕ), για την παροχή προτεραιότητας σε φτωχούς και ευάλωτους καταναλωτές και για την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των κοινωνικών εταίρων.

1.7. Η ανάπτυξη των ΑΠΕ, σε συνδυασμό με την επιτάχυνση του εξηλεκτρισμού μπορεί να μειώσει την κατανάλωση φυσικού αερίου στην ΕΕ και, ως εκ τούτου, τις εισαγωγές· όσο πιο γρήγορα καθιερωθούν οι ΑΠΕ, τόσο μικρότερη βαρύτητα θα έχουν οι εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ για την ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο. Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να εκτιμήσει κατά πόσον είναι ακριβής ο συντονισμός όσον αφορά τις προβλέψεις για την κατανάλωση φυσικού αερίου στην ΕΕ, την ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο στην ΕΕ, την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς.

2. Εισαγωγή (Κύρια σημεία της πρότασης της Επιτροπής)

2.1. Λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική αποδιοργάνωση και την ταλαιπωρία των πολιτών λόγω διακοπής του εφοδιασμού με φυσικό αέριο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιδιώκει να αξιοποιήσει προηγούμενες εργασίες της ΕΕ για την εξασφάλιση μεγαλύτερης διασύνδεσης των υποδομών παροχής φυσικού αερίου και για μεγαλύτερη αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών ως προς την προθυμία τους να μοιραστούν το βάρος των διακοπών παροχής.

2.2. Η πρόταση κανονισμού επικαιροποιεί μια σημαντική πολιτική στο πλαίσιο μιας προσπάθειας για τη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής ενεργειακής ένωσης [COM(2015) 80 final]. Η ενεργειακή ένωση πρέπει να εντάσσεται στο πλαίσιο των δεσμεύσεων της ΕΕ να λάβει μέτρα ώστε να ανακόψει και, ει δυνατόν, να αντιστρέψει την ανθρωπογενή κλιματική αλλαγή που προκύπτει από την καύση ορυκτών καυσίμων.

2.3. Σκοπός της πρότασης κανονισμού είναι να διασφαλισθεί ότι όλα τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τα κατάλληλα εργαλεία ώστε να προετοιμαστούν για το ενδεχόμενο ελλείψεων σε αέριο λόγω διαταραχής του εφοδιασμού ή λόγω εξαιρετικά υψηλής ζήτησης, αλλά και να διαχειριστούν τις επιπτώσεις.

2.4. Για την επίτευξη του ανωτέρω στόχου, στην πρόταση κανονισμού προβλέπεται ενισχυμένος περιφερειακός συντονισμός, σε συνδυασμό με τον καθορισμό ορισμένων αρχών και προτύπων σε επίπεδο ΕΕ. Σύμφωνα με την προτεινόμενη προσέγγιση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεργάζονται στενά στο πλαίσιο των περιφερειών τους κατά τη διενέργεια εκτιμήσεων επικινδυνότητας. Οι κίνδυνοι που επισημαίνονται μέσω των περιφερειακών εκτιμήσεων επικινδυνότητας θα αποτελούν το αντικείμενο προληπτικών σχεδίων δράσης και σχεδίων έκτακτης ανάγκης, τα οποία θα υπόκεινται σε έλεγχο από ομοτίμους και έγκριση από την Επιτροπή.

2.5. Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι εκτιμήσεις επικινδυνότητας είναι ολοκληρωμένες και συνεκτικές, ο κανονισμός ορίζει υποχρεωτικά υποδείγματα, τα οποία απαριθμούν πτυχές που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εκτίμηση της επικινδυνότητας και την κατάρτιση των σχεδίων.

2.6. Επιπλέον, ο κανονισμός βελτιώνει την εφαρμογή του κανόνα εφοδιασμού των προστατευόμενων πελατών (κυρίως νοικοκυριά) και του κανόνα για την υποδομή (δυνατότητα παροχής αερίου ακόμα και σε περίπτωση μη διαθεσιμότητας της μεγαλύτερης υποδομής). Εξασφαλίζεται μόνιμη ικανότητα αμφίδρομης ροής. Τέλος, προτείνεται η λήψη συμπληρωματικών μέτρων διαφάνειας όσον αφορά τις συμβάσεις προμήθειας αερίου, καθώς οι συμβάσεις αυτές ενδέχεται να επηρεάσουν την ασφάλεια εφοδιασμού στην ΕΕ.

2.7. Η ανάγκη ανάλιψης δράσης σε επίπεδο ΕΕ βασίζεται στο ότι οι εθνικές προσεγγίσεις οδηγούν, αφενός, σε μη βέλτιστα μέτρα και, αφετέρου, επιδεινώνουν τις συνέπειες μιας κρίσης. Η λήψη ενός μέτρου σε μια χώρα μπορεί να προκαλέσει έλλειψη φυσικού αερίου σε γειτονικές χώρες.

2.8. Ενώ η εύρυθμη λειτουργία των αγορών είναι ζωτικής σημασίας για την εξασφάλιση του εφοδιασμού με αέριο, η λήψη καλά συντονισμένων μέτρων από τα κράτη μέλη, ιδιαιτέρως σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, μπορεί να ενισχύσει σημαντικά την ασφάλεια εφοδιασμού. Αυτό αφορά τον καλύτερο συντονισμό όχι μόνο εθνικών μέτρων μετριασμού σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, αλλά και εθνικών προληπτικών μέτρων, όπως προτάσεις για καλύτερο συντονισμό των πολιτικών που αφορούν το εθνικό σύστημα αποθήκευσης και το ΥΦΑ [COM(2016) 49 final], οι οποίες μπορεί να είναι στρατηγικής σημασίας σε ορισμένες περιφέρειες.

2.9. Μια έκθεση παρακολούθησης που πραγματοποίησε ο Οργανισμός Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ACER — Agency for the Cooperation of Energy Regulation) το 2014 κατέδειξε ότι εξακολουθούν να υπάρχουν σοβαροί λόγοι ανησυχίας όσον αφορά τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών (τα πρωτίστως εθνικά μέτρα που λαμβάνουν δεν αρμόζουν για την αντιμετώπιση τυχόν προβλήματος εφοδιασμού με αέριο). Ακόμη, η προσομοίωση ακραίων καταστάσεων που πραγματοποιήθηκε το καλοκαίρι του 2014 [COM(2014) 654 final] έδειξε ότι τυχόν σοβαρή διαταραχή του εφοδιασμού με αέριο από εξ Ανατολών θα είχε σημαντικό αντίκτυπο σε ολόκληρη την ΕΕ.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η κυριότερη δυσκολία που παρουσιάζει η υπό εξέταση πρόταση κανονισμού δεν αφορά το κείμενο της αλλά το πλαίσιο της. Ενώ η στρατηγική πλαίσιο για μια ανθεκτική Ενεργειακή Ένωση με μακρόπνοη πολιτική για την κλιματική αλλαγή [COM (2015) 80 final] αναφέρεται σχεδόν με βιβλικούς τόνους στην ανάγκη καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής, η υπό εξέταση πρόταση κανονισμού —αν και συνεκτική με προηγούμενους κανονισμούς σχετικά με την ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο— δεν είναι απολύτως σύμφωνη με τους στόχους της στρατηγικής πλαισίου.

3.2. Πολύ κλιματολόγοι διατείνονται ότι υφίσταται εύλογη πιθανότητα να επιτευχθεί ο περιορισμός της ανόδου της θερμοκρασίας του πλανήτη κατά 2 °C, εφόσον οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου πλησιάσουν το μηδέν έως το 2050. Όσον αφορά την αύξηση κατά 1,5 °C, ο μηδενισμός των εκπομπών πρέπει να πραγματοποιηθεί νωρίτερα. Για την εξάλειψη των περίπου 4 611 εκατ. τόνων ισοδυνάμου CO₂ τους οποίους, για παράδειγμα, απελευθερώσαμε στην ατμόσφαιρα το 2013, θα πρέπει να ικανοποιήσουμε τη ζήτηση σε πρωτογενή ενέργεια στην ΕΕ (1 567 εκατ. τόνοι ισοδυνάμου πετρελαίου [Μτοε] το 2013) με καθαρή ενέργεια. Πάνω από τα δύο τρίτα των εκπομπών προέρχονται από τα ορυκτά καύσιμα που κινούν τον βιομηχανικό πολιτισμό μας, τα οποία πρέπει να αντικατασταθούν.

3.3. Το φυσικό αέριο παραμένει σημαντική μεταβατική πηγή καυσίμων και έχει συμβάλει ώστε η ΕΕ να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από στερεά καύσιμα, ιδίως σε χώρες όπου ο άνθρακας διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο. Ωστόσο, πρέπει να επιταχυνθεί η μετάβαση σε πηγές ενέργειας χαμηλής περιεκτικότητας σε άνθρακα και, τέλος, χωρίς άνθρακα. Η πολιτική εφοδιασμού με φυσικό αέριο πρέπει να συνεκτιμήσει την ανάγκη να επιτευχθεί ο μακροπρόθεσμος στόχος να συγκρατηθεί η αύξηση της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη κατά 1,5 °C, όπως ορίζεται στη συμφωνία του Παρισιού. Αυτό πρέπει να περιλαμβάνεται στις αξιολογήσεις κινδύνου που καλούνται να διενεργούν τα κράτη μέλη. Για την προώθηση αποδοτικών επενδύσεων και τη θέσπιση του πλαισίου για ένα ανθεκτικό ενεργειακό σύστημα απαιτείται καλύτερη συσχέτιση μεταξύ, αφενός, της πολιτικής της ΕΕ για εφοδιασμό με φυσικό αέριο και, αφετέρου, των διαφόρων πτυχών της ενεργειακής ένωσης, και συγκεκριμένα, μια πλήρως ενοποιημένη ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας, βελτιώσεις στην ενεργειακή απόδοση και απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές.

3.4. Πέντε έτη μετά την έκδοση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 994/2010, το ζήτημα της ασφάλειας εφοδιασμού με αέριο εξακολουθεί να αποτελεί ένα άκρως επίκαιρο ζήτημα, ιδίως λόγω των εντάσεων που επικρατούν μεταξύ Ουκρανίας και Ρωσίας. Πραγματοποιούνται προσπάθειες τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο ΕΕ, με στόχο την ενίσχυση της ασφάλειας εφοδιασμού με αέριο για τον χειμώνα του 2016/2017 και εφεξής. Ωστόσο, μια σοβαρή προσπάθεια για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων μέσω της μόνωσης και η προτεραιότητα στη θέρμανση κτιρίων με φυσικό αέριο θα επηρεάσουν σημαντικά τη ζήτηση για φυσικό αέριο.

3.5. Το φυσικό αέριο έχει αντικαταστήσει τα στερεά καύσιμα ως το δεύτερο σημαντικότερο καύσιμο για την ΕΕ, διότι παρέχει το 23,8 % της συνολικής πρωτογενούς ενέργειας που καταναλώθηκε το 2013. Αυτό συνέβαλε στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ. Ωστόσο, η άνοδος των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι αξιοσημείωτη: το 2013, οι ανανεώσιμες πηγών ενέργειας παρείχαν το 15 % της ακαθάριστης τελικής κατανάλωσης ενέργειας στην ΕΕ, από 8,3 % το 2004, θέτοντας την ΕΕ σε σωστή πορεία για την επίτευξη του στόχου της αύξησης στο 20 % του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας έως το 2020. Η μεικτή παραγωγή ηλεκτρισμού από ανανεώσιμες πηγές υπερδιπλασιάστηκε μεταξύ 2000 και 2013, και παρείχε πάνω από το ένα τέταρτο της συνολικής ηλεκτρικής ενέργειας το 2013.

3.6. Η ανάπτυξη των ΑΠΕ, σε συνδυασμό με την επιτάχυνση του εξηλεκτρισμού, μπορεί να μειώσει την κατανάλωση φυσικού αερίου στην ΕΕ και, κατά συνέπεια, και τις εισαγωγές· όσο πιο γρήγορα καθιερωθούν οι ΑΠΕ, τόσο μικρότερη βαρύτητα θα έχουν οι εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ για την ασφάλεια του εφοδιασμού με φυσικό αέριο. Επομένως, ο βελτιωμένος συντονισμός των προβλέψεων έχει καθοριστική σημασία για την κατανάλωση φυσικού αερίου στην ΕΕ, την ασφάλεια εφοδιασμού με φυσικό αέριο της ΕΕ, την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς.

3.7. Ο συντονισμός μεταξύ των χωρών της ΕΕ στον τομέα των μεταφορών και στον εφοδιασμό με καύσιμα κάθε είδους κείνται για τη διαμόρφωση της ενεργειακής ένωσης, τόσο στο επίπεδο των πολιτικών, όσο και των μακροπρόθεσμων στρατηγικών. Στόχος της πρότασης της Επιτροπής είναι να διαιρεθεί η ΕΕ σε επτά «περιφέρειες» εντός των οποίων πρέπει να συντονίζονται οι πολιτικές. Αυτό είναι, στην καλύτερη περίπτωση, μια μέση λύση, δεδομένου ότι ο συντονισμός των πολιτικών σε επίπεδο ΕΕ σύντομα θα είναι απαραίτητος, και αυτό θα πρέπει, στην ιδανική περίπτωση, να διευρυνθεί και να συμπεριλάβει τα συμβαλλόμενα μέρη της ενεργειακής κοινότητας, δηλαδή τις γειτονικές χώρες με τις οποίες η ΕΕ έχει συνάψει συμφωνίες στον τομέα της ενέργειας.

3.8. Λόγω του εντεινόμενου ανταγωνισμού για την προμήθεια ενέργειας και της ανάγκης διαφοροποίησης των πηγών εφοδιασμού, η ενέργεια πρέπει να παραμείνει σημαντικό μέρος των εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ· ωστόσο, οι πολιτικές πρέπει να προσανατολίζονται ολοένα και περισσότερο στη διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού από ανανεώσιμες πηγές, ιδίως από ώριμες τεχνολογίες, όπως η ηλιακή και η αιολική ηλεκτροπαραγωγή, έτσι ώστε να συμπληρώνεται ο εφοδιασμός από την εγχώρια παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

3.9. Μια νέα διακυβέρνηση της ενεργειακής πολιτικής πρέπει να διασφαλίζει τόσο τη συνοχή μεταξύ διαφόρων πτυχών του ενεργειακού εφοδιασμού, όσο και την επίτευξη των στόχων σε επίπεδο ΕΕ. Μια σημαντική πτυχή για τη διασφάλιση συνοχής είναι η πρόωπη, συστηματική και διαρθρωμένη συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η ευαισθητοποίηση σχετικά με τις προκλήσεις της ενεργειακής ασφάλειας γίνεται ευρέως αποδεκτή από τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και, κυρίως, ότι οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής σε όλη την Ευρώπη έχουν λάβει γνώση των προβληματισμών, των ενδιαφερόντων, των πόρων και των λύσεων που προσφέρουν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και οι κοινωνικοί εταίροι για την αντιμετώπιση των εν λόγω προκλήσεων και την επίτευξη των στόχων της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ. Για τον σκοπό αυτόν, η ΕΟΚΕ προωθεί ενεργά την ιδέα ενός ευρωπαϊκού ενεργειακού διαλόγου και η Επιτροπή έχει επικροτήσει θερμά την πρωτοβουλία της ΕΟΚΕ.

3.10. Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο της ενεργειακής πολιτικής πρέπει να είναι η αμοιβαία ενίσχυση της εξωτερικής και της εσωτερικής διάστασης της ενεργειακής πολιτικής, όπως προβλέπει το σχέδιο δράσης για την ενεργειακή διπλωματία (ΣΔΕΔ). Η ΕΟΚΕ έχει ήδη ζητήσει ο σχεδιασμός και η εφαρμογή της εξωτερικής ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ να ενισχύσει και να αναπτύξει τον υφιστάμενο διάλογο και τη συνεργασία στον τομέα της ενέργειας με τις μεγάλες χώρες και περιοχές παραγωγής και διαμετακόμισης, με τις γειτονικές χώρες, καθώς και με μείζονες παγκόσμιους και περιφερειακούς στρατηγικούς εταίρους, προκειμένου να ενισχυθεί η διαφοροποίηση των πηγών, των προμηθευτών και των διαύλων εφοδιασμού ενέργειας.

3.11. Η εξωτερική ενεργειακή πολιτική της ΕΕ, περιλαμβανομένης της πολιτικής εφοδιασμού με φυσικό αέριο, πρέπει να συνεκτιμά το ευρύτερο γεωγραφικό πλαίσιο. Η ΕΟΚΕ έχει τονίσει στο παρελθόν ότι οι εμπορικές πτυχές του έργου δεν πρέπει να αποτελέσουν το μοναδικό παράγοντα που θα καθορίσει τη λήψη απόφασης, ιδίως εάν συνεκτιμηθεί η τάση της Ρωσίας να χρησιμοποιεί την ενέργεια ως εργαλείο για την επίτευξη γεωπολιτικών στόχων. Η πολιτική σταθερότητα των χωρών κατά μήκος των αγωγών και η ευπάθειά τους σε εξωτερικές πολιτικές επιρροές, οι κοινωνικές και οι περιβαλλοντικές επιδόσεις των φορέων υλοποίησης έργων, καθώς και η συμμετοχή ρωσικών εταιρειών στην εξερεύνηση και την παραγωγή συγκαταλέγονται στους παράγοντες που πρέπει να εξετάσει η ενεργειακή διπλωματία της ΕΕ. Η αξιολόγηση των νέων σχεδίων πρέπει, επίσης, να συνεκτιμήσει τον αντίκτυπό τους στην ενεργειακή ασφάλεια των γειτονικών χωρών. Όσον αφορά την Ουκρανία, για παράδειγμα, υπάρχει κίνδυνος ότι τα έργα παράκαμψης της χώρας για τη διαμετακόμιση του φυσικού αερίου θα επηρεάσουν τα έσοδά της, θα αποτρέψουν τις επενδύσεις για την αναβάθμιση του δικτύου και θα αφαιρέσουν τη δυνατότητα άσκησης πιέσεων στη Μόσχα.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής για θέσπιση κοινού ορισμού του «προστατευόμενου πελάτη».

4.2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις έννοιες της «κοινής ευθύνης» και της «προσέγγισης τριών επιπέδων» μεταξύ των επιχειρήσεων φυσικού αερίου, των κρατών μελών και της ΕΕ για την ασφάλεια του εφοδιασμού με αέριο, καθώς και την πρόταση να αναλάβει το συντονισμό η Επιτροπή, όταν χρειάζεται, όπως είχε ήδη ζητήσει η ΕΟΚΕ σε παλαιότερη γνωμοδότησή της⁽¹⁾. Η προσέγγιση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική προκειμένου να διασφαλιστεί η διαφάνεια των συμβάσεων εφοδιασμού.

Ακόμη, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ, αφενός, των ευθυνών και των καθηκόντων των δημόσιων αρχών που αναφέρονται στο άρθρο 3 και, αφετέρου, των ευθυνών και των καθηκόντων των ιδιωτικών επιχειρήσεων και οργανισμών. Για τον λόγο αυτό, συνιστά μια νέα διατύπωση, στην οποία να διευκρινίζεται ότι:

— η ασφάλεια του εφοδιασμού με αέριο είναι καθήκον των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών και της Επιτροπής, στους αντίστοιχους τομείς αρμοδιοτήτων τους,

— οι επιχειρήσεις φυσικού αερίου και οι βιομηχανικοί πελάτες πρέπει να συνεργάζονται και να εφαρμόζουν τα μέτρα που αποφασίζουν οι αρμόδιες αρχές.

⁽¹⁾ ΕΕ C 339 της 14.12.2010, σ. 49.

- 4.3. Η ΕΟΚΕ σημειώνει τα προτεινόμενα κριτήρια για τη σύσταση των επτά «περιοχών» εντός της ΕΕ. Τουλάχιστον, θα πρέπει να προβλεφθεί μια λύση όπου ένα κράτος μέλος θα μπορεί να είναι ταυτόχρονα μέλος περισσότερων από μία «περιοχών».
- 4.4. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι το πρότυπο υποδομής που προτείνεται είναι σε μεγάλο βαθμό παρόμοιο με το πρότυπο που περιελάμβανε ο κανονισμός του 2010. Επίσης, χαιρετίζει την πρόταση για ικανότητα αμφίδρομης μεταφοράς αερίου («ικανότητα αμφίδρομης ροής») μεταξύ κρατών μελών.
- 4.5. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η πρόταση για τον κανόνα εφοδιασμού, σε μεγάλο βαθμό, δεν περιλαμβάνει αλλαγές σε σχέση με τον κανονισμό του 2010. Επίσης, εκφράζει την ικανοποίησή της διότι προβλέπεται υποχρεωτική εκτίμηση των επιπτώσεων πριν από τη λήψη οποιωνδήποτε νέων μέτρων που δεν αφορούν την αγορά.
- 4.6. Η ΕΟΚΕ σημειώνει την πρόταση ότι η αξιολόγηση κινδύνου πρέπει πλέον να εφαρμόζεται σε περιφερειακό επίπεδο. Επικροτεί την εν λόγω πρακτική ως ένα βήμα προς την κατεύθυνση όπου η αξιολόγηση κινδύνου θα διενεργείται σε επίπεδο ΕΕ. Εκφράζει την ικανοποίησή της για το υπόδειγμα που προτείνει η Επιτροπή και θεωρεί ότι η διαδικασία αξιολόγησης από ομοτίμους είναι σημαντική στο πλαίσιο αυτό.
- 4.7. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προτάσεις για σχέδια έκτακτης ανάγκης, διαδικασίες διαχείρισης κρίσεων και αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
- 4.8. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προτάσεις για διαφάνεια και αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών, με βάση τις προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων που πραγματοποιήθηκαν το καλοκαίρι του 2014, και θεωρεί ότι πρόκειται για κατάλληλο μηχανισμό ασφάλισης. Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ σημειώνει με ικανοποίηση ότι η ομάδα υψηλού επιπέδου συμφωνεί να τεθεί η συνδεσιμότητα της Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης όσον αφορά το φυσικό αέριο στον κατάλογο με τα έργα προτεραιότητας, δεδομένου ότι η εφαρμογή του θα επιτρέψει στις χώρες της περιοχής αυτής να έχουν πρόσβαση σε τρεις τουλάχιστον πηγές φυσικού αερίου, εξασφαλίζοντας έτσι τη διαφοροποίηση και την ασφάλεια του εφοδιασμού.
- 4.9. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση για συνεργασία με τρίτες χώρες των οποίων οι συμβατικοί εταίροι συμμετέχουν στο υφιστάμενο πλαίσιο της Ενεργειακής Κοινότητας.
- 4.10. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη σημασία της πρότασης για τη συνεχή παρακολούθηση των μέτρων για την ασφάλεια εφοδιασμού με αέριο και ζητεί από την Επιτροπή να συμπεριλάβει την ανάγκη για σταδιακή κατάργηση της χρήσης φυσικού αερίου και την αντικατάστασή του από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
- 4.11. Η ΕΟΚΕ σημειώνει τις προτεινόμενες παρεκκλίσεις για τη Μάλτα και την Κύπρο και ενθαρρύνει και τις δύο χώρες, λόγω των ευνοϊκών κλιματικών συνθηκών, να είναι μεταξύ των πρωτοπόρων της μετάβασης προς την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και όχι ορυκτά καύσιμα.

Βρυξέλλες, 22 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για το υδροποιημένο φυσικό αέριο και την αποθήκευση αερίου»

[COM(2016) 49 final]

(2016/C 487/12)

Εισηγητής: ο κ. **Marian KRZAKLEWSKI**

Αίτηση γνωμοδότησης	Επιτροπή, 16.2.2016
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	7.9.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	22.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας	109/0/8
(υπέρ/κατά/αποχές):	

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η στρατηγική της ΕΕ για το υδροποιημένο φυσικό αέριο (ΥΦΑ) και την αποθήκευση φυσικού αερίου που περιγράφεται στην ανακοίνωση COM(2016) 49 final αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο του εγχειρήματος της ενεργειακής ένωσης στην προσπάθεια διασφάλισης και διαφοροποίησης των πηγών εφοδιασμού.

1.2. Και τούτο διότι στο άμεσο μέλλον η ικανότητα υδροποίησης φυσικού αερίου θα αυξηθεί σε παγκόσμια κλίμακα, εξέλιξη η οποία πιθανώς θα ασκήσει αναμφίβολα πτωτική πίεση στις τιμές και η οποία, κατά την ΕΟΚΕ, θα αποτελέσει ευκαιρία ενίσχυσης της ασφάλειας και της ανθεκτικότητας του συστήματος φυσικού αερίου της ΕΕ.

1.3. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ευρωπαϊκή αγορά φυσικού αερίου θα πρέπει να καταστεί πιο ευέλικτη, με την αύξηση του μεριδίου του ΥΦΑ.

1.4. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η αύξηση του ποσοστού του ΥΦΑ στην αγορά φυσικού αερίου της ΕΕ, η εξασφάλιση επαρκών αποθεμάτων φυσικού αερίου στις εγκαταστάσεις αποθήκευσης και η προώθηση της πραγματικής διαφοροποίησης των πηγών εφοδιασμού αποτελούν παράγοντες που είναι σε θέση να εγγυηθούν την ενεργειακή ασφάλεια των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.5. Στην υπό εξέταση ανακοίνωση της Επιτροπής δικαίως επιστάται η προσοχή στη φαινομενική επάρκεια της ικανότητας της ΕΕ επαναεριοποίησης και τούτο γιατί η ικανότητα αυτή δεν κατανέμεται κατά τον βέλτιστο τρόπο ανά περιφέρεια.

1.6. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την άποψη ότι, για να επιτευχθεί πλήρης και βιώσιμη πολυσυλλεκτικότητα του εφοδιασμού της ενωσιακής αγοράς με φυσικό αέριο, απαιτείται μια πολύπλευρη προσέγγιση της κατασκευής νέων τερματικών σταθμών ΥΦΑ.

1.6.1. Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε επενδύσεις που αποσκοπούν στην εξισορρόπηση των οδών εφοδιασμού. Στα μέτρα σύνθεσης της ΕΕ για τη στήριξη της κατασκευής νέων τερματικών σταθμών ΥΦΑ και των διασυνοριακών συνδέσεων μετάδοσης θα πρέπει να συνεκτιμώνται οι περιφέρειες που είναι επί του παρόντος απομονωμένες και εξαρτημένες από έναν μόνο προμηθευτή.

1.6.2. Σημαντική για την επέκταση της αγοράς ΥΦΑ στην ΕΕ είναι η πραγματοποίηση αποτελεσματικών και έγκαιρων επενδύσεων σε έργα κοινού ενδιαφέροντος (ΕΚΕ). Κρίνεται σκόπιμο να καθιερωθούν διαφανείς μηχανισμοί με σκοπό να εξασφαλιστεί η δίκαιη κατανομή των επενδυτικών και των λειτουργικών δαπανών μεταξύ των κρατών μελών και των οικονομικών παραγόντων.

1.6.3. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η ΕΕ οφείλει να εξασφαλίσει ότι η υλοποίηση έργων για τερματικούς σταθμούς ΥΦΑ και ΠΜΑΕ (πλωτές μονάδες αποθήκευσης και επαναεριοποίησης — σκάφη) βάσει ταχείας διαδικασίας αποτελεί τεχνολογικά ουδέτερη επιλογή που στηρίζεται στις πλέον αποτελεσματικές επενδύσεις.

1.7. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει πλήρως την πρόθεση της Επιτροπής να ελέγχει τη συμβατότητα των διακυβερνητικών συμφωνιών για την αγορά ΥΦΑ με το δίκαιο της ΕΕ.

1.8. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι στην ανακοίνωση της Επιτροπής δεν καταδεικνύεται με ποιον τρόπο η στρατηγική για την αύξηση του μεριδίου του ΥΦΑ και τη μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων αποθήκευσης φυσικού αερίου είναι συμβατή με τις μείζονες επενδύσεις σε δίκτυα που προβλέπονται επί του παρόντος από τις γειτονικές χώρες της ΕΕ, όπως η κατασκευή των αγωγών «Nordstream 2».

1.9. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει και τονίζει την αξία του φυσικού αερίου, συμπεριλαμβανομένης της σημασίας του ΥΦΑ, στην ενεργειακή μετάβαση της ΕΕ προς χαμηλά επίπεδα ανθρακούχων εκπομπών και στις προσπάθειες για τον περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και των —επικίνδυνων για την υγεία και τη ζωή των ανθρώπων στα κράτη μέλη— εκπομπών τοξικών αερίων και σκόνης (ΑΣ10, ΑΣ2,5).

1.9.1. Η ΕΟΚΕ συνιστά, κατά τη μετάβαση από τη χρήση άνθρακα προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, να αυξηθεί το μερίδιο του φυσικού αερίου στο ενεργειακό μείγμα των κρατών μελών, ιδίως στις χώρες στις οποίες ο άνθρακας διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο. Ως καθαρότερη πηγή ενέργειας, το φυσικό αέριο έχει ιδιαίτερη σημασία για τη δραστηκή μείωση των χαμηλών εκπομπών, ιδίως στα νοικοκυριά και στις μεταφορές.

1.9.2. Η ΕΟΚΕ συνιστά, κατά τη μετάβαση από τη χρήση άνθρακα προς μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, να αυξηθεί το μερίδιο του φυσικού αερίου στο ενεργειακό μείγμα των κρατών μελών, ιδίως στις χώρες στις οποίες ο άνθρακας έχει ιδιαίτερη σημασία.

1.10. Η ΕΟΚΕ συμμαρτίζεται την άποψη που διατυπώνεται στην ανακοίνωση, σύμφωνα με την οποία η χρήση ΥΦΑ στον τομέα της μεταφοράς βαρέων εμπορευμάτων και στις θαλάσσιες μεταφορές μπορεί να μειώσει σημαντικά τις περιβαλλοντικές ζημιές.

1.10.1. Συγχρόνως, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι —στην ενότητα της ανακοίνωσης που είναι αφιερωμένη στο ΥΦΑ— δεν επιδεικνύεται αρκετή προσοχή στην εντατική ανάπτυξη ευρωπαϊκού συστήματος απόκτησης και χρήσης ΥΦΑ ως καυσίμου στον τομέα των μεταφορών, τόσο των οδικών όσο και των θαλάσσιων.

1.11. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η αποθήκευση φυσικού αερίου έχει ιδιαίτερη βαρύτητα για το ευρωπαϊκό σύστημα ασφάλειας και τη διατήρηση σταθερού εφοδιασμού με φυσικό αέριο. Η υφιστάμενη αποθηκευτική ικανότητα στην ΕΕ είναι μεν αξιοσημείωτη [COM(2016) 49 final], αλλά η κατανομή της κρίνεται ανεπαρκής.

1.12. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, για την εξασφάλιση ισορροπίας και την επίτευξη ενεργειακής ασφάλειας, οι παράγοντες της αγοράς οφείλουν να υιοθετήσουν μια δέσμη αρχών και, πιο συγκεκριμένα, την αρχή σύμφωνα με την οποία το ελάχιστο επίπεδο του αποθηκευμένου φυσικού αερίου πρέπει να καλύπτει κατά 100 % τις απαιτήσεις της εθνικής τους αγοράς σε φυσικό αέριο κατά τη διάρκεια της χειμερινής περιόδου· ωστόσο, η βέλτιστη εναλλακτική λύση συνίσταται στην εξισορρόπηση των αποθηκευμένων ποσοτήτων φυσικού αερίου σε περιφερειακή κλίμακα.

1.13. Η ΕΟΚΕ επικροτεί και θεωρεί σημαντικά τα σχέδια της Επιτροπής για την εξάλειψη των εμπορικών φραγμών μεταξύ αποτελεσματικών περιφερειακών κόμβων φυσικού αερίου και μεμονωμένων εθνικών αγορών.

1.14. Όσον αφορά το ζήτημα της συμπλήρωσης των κενών σε υποδομές, το οποίο προβάλλεται στην ανακοίνωση, η ΕΟΚΕ εκτιμά θα πρέπει να αξιοποιηθεί η ευκαιρία που παρέχει το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) για τη χορήγηση συμπληρωματικής χρηματοδότησης σε έργα υποδομών ενέργειας και τηλεπληροφορικής ζωτικής σημασίας.

2. Ιστορικό

2.1. Τον Μάρτιο του 2015, το Συμβούλιο της ΕΕ εξέδωσε τα συμπεράσματά του σχετικά με την ενεργειακή ένωση. Στο σημαντικότερο τμήμα του εγγράφου αυτού ορίζεται ότι «η ΕΕ έχει αναλάβει τη δέσμευση να οικοδομήσει μια ενεργειακή ένωση που θα περιλαμβάνει μακρόπνοη πολιτική για το κλίμα με βάση τη στρατηγική-πλαίσιο της Επιτροπής, οι πέντε διαστάσεις της οποίας είναι στενά αλληλένδετες και αλληλοενισχυόμενες:

- ενεργειακή ασφάλεια, αλληλεγγύη και εμπιστοσύνη,
- μια πλήρως ολοκληρωμένη ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας,
- ενεργειακή απόδοση που θα συμβάλλει στη συγκράτηση της ζήτησης,
- απαλλαγή της οικονομίας από τις εκπομπές άνθρακα,
- και έρευνα, καινοτομία και ανταγωνιστικότητα.»

2.2. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, στο σημείο 2.α) του εν λόγω εγγράφου, το Συμβούλιο ζήτησε **να επιταχυνθούν τα έργα υποδομής για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο** —συμπεριλαμβανομένων των διασυνδέσεων ιδίως σε απόκεντρες περιφέρειες— με σκοπό να εξασφαλιστεί η ενεργειακή ασφάλεια και μια εύρυθμα λειτουργούσα εσωτερική αγορά ενέργειας.

2.3. Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ εξετάζει **τη στρατηγική της ΕΕ για το υδροποιημένο φυσικό αέριο (ΥΦΑ) και την αποθήκευση φυσικού αερίου** που περιλαμβάνεται στην ανακοίνωση COM(2016) 49 final. Η εν λόγω στρατηγική αποτελεί σημαντική συνιστώσα των σχεδίων για την ενεργειακή ένωση [COM(2015) 80], όσον αφορά τη συμβολή της στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, την ανταγωνιστικότητα των αγορών ενέργειας και των κλιματικών και περιβαλλοντικών στόχων που επιδιώκονται τόσο εντός όσο και εκτός του πλαισίου της ενεργειακής ένωσης.

2.4. Το φυσικό αέριο αποτελεί καύσιμο το οποίο κατέχει σημαντική θέση στο ενεργειακό ισοζύγιο της ΕΕ, με ποσοστό που αντιστοιχεί στο 25 % της συνολικής κατανάλωσης των ενεργειακών φορέων. Σημειωτέον δε ότι η εξόρυξη αυτής της πρώτης ύλης στα κράτη μέλη καλύπτει το 34 % της παραγωγής ενέργειας που απαιτείται για τη βιομηχανία, τις υπηρεσίες και για ιδιωτικούς σκοπούς.

2.5. **Η εξόρυξη φυσικού αερίου στην ΕΕ μειώνεται με αρκετά γρήγορο ρυθμό.** Ενώ το 2004 το εξορυχθέν φυσικό αέριο ανήλθε σε 229,5 δισεκατ. κυβικά μέτρα, η ποσότητα αυτή μειώθηκε σε 132,3 δισεκατ. κυβικά μέτρα το 2014. Επιπλέον, τα υπάρχοντα αποθέματα θα διαρκέσουν ακόμη μόνο 11,3 χρόνια. Έτσι εξηγείται γιατί η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο μεγαλύτερος εισαγωγέας φυσικού αερίου στον κόσμο. Το 2014 η κατανάλωση φυσικού αερίου στην ΕΕ ανήλθε σε 386,9 δισεκατ. κυβικά μέτρα. Πρόκειται για το χαμηλότερο επίπεδο της εδώ και μια δεκαετία, χαμηλότερο κατά 11,6 % απ' ό,τι το προηγούμενο έτος, ενώ η μέση ετήσια κατανάλωση φυσικού αερίου στην ΕΕ μεταξύ του 2004 και του 2013 ήταν 477 δισεκατ. κυβικά μέτρα.

2.6. **Τα εξορύξιμα κοιτάσματα φυσικού αερίου σε παγκόσμια κλίμακα είναι τεράστια** (187 000 δισεκατ. κυβικά μέτρα), με λόγο R/P που αντιστοιχεί σε 54 έτη. Όταν συνυπολογίζονται μάλιστα και τα μη συμβατικά κοιτάσματα φυσικού αερίου, ο λόγος αυτός ανέρχεται στα 290 έτη.

2.7. Έως το 2020 η **παγκόσμια ικανότητα υδροποίησης φυσικού αερίου θα έχει αυξηθεί σημαντικά** (+ 50 %), ιδίως στις ΗΠΑ και στην Αυστραλία (πάνω από 100 εκατ. τόνοι/έτος), πράγμα το οποίο θα επιφέρει αναπόφευκτα πτώση των τιμών. Αυτό αποτελεί ευκαιρία για να ενισχύσουν τα κράτη μέλη της ΕΕ την ασφάλεια και την ανθεκτικότητα του συστήματος φυσικού αερίου της ΕΕ κατά τρόπο ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τυχόν διακοπές του εφοδιασμού.

2.8. Κατά την πρώτη δεκαετία του εικοστού πρώτου αιώνα, **οι εισαγωγές φυσικού αερίου στην ΕΕ πραγματοποιούνταν κυρίως μέσω ενός συστήματος αγωγών φυσικού αερίου και το υδροποιημένο φυσικό αέριο (ΥΦΑ) αντιπροσώπευε μόνο το ένα πέμπτο των εισαγωγών**, παρότι το ΥΦΑ καταλαμβάνει μόλις το 1/600 του όγκου ισοδύναμης ποσότητας αερίου, με αποτέλεσμα να είναι πιο οικονομικό από την άποψη της μεταφοράς και της αποθήκευσής του.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τον σημαντικό ρόλο του φυσικού αερίου στην ενεργειακή μετάβαση της ΕΕ προς χαμηλά επίπεδα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και στις προσπάθειες για τον περιορισμό των εκπομπών. Η διασφάλιση του γεγονότος ότι τα κράτη μέλη έχουν ισόρροπη και απρόσκοπτη πρόσβαση σε ποικιλόμορφες και πολιτικά σταθερές αγορές παραγωγής φυσικού αερίου μετατρέπεται σε βασική βραχυπρόθεσμη και μεσοπρόθεσμη προτεραιότητα, συμβάλλοντας έτσι στην υλοποίηση της κλιματικής και ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ και στη δημιουργία μιας σταθερής ενεργειακής ένωσης. Στη χάραξη της πολιτικής για την αναλογία του φυσικού αερίου στο ενεργειακό μείγμα πρέπει να συνεκτιμηθεί ο μακρόπνοος στόχος της συμφωνίας του Παρισιού (COP 21), δηλαδή ο περιορισμός της αύξησης της μέσης θερμοκρασίας παγκοσμίως κάτω από τον 1,5 °C.

3.2. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η ανακοίνωση της Επιτροπής [COM(2016) 49 final] αποτελεί συνέχεια της συμφωνίας, η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 23 και 24 Οκτωβρίου 2014, σχετικά με το πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για το κλίμα και την ενέργεια. Στην εν λόγω συμφωνία καθορίζονται οι ακόλουθοι στόχοι προς επίτευξη έως το 2030:

- μείωση των εκπομπών CO₂ κατά 40 %,
- μερίδιο ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό μείγμα της ΕΕ ανερχόμενο σε τουλάχιστον 27 %,
- αύξηση της ενεργειακής απόδοσης κατά τουλάχιστον 27 %.

3.3. Η οικονομική ανταγωνιστικότητα του φυσικού αερίου ως καυσίμου στις χώρες της ΕΕ, καθώς και το ζήτημα του εάν και κατά πόσον το φυσικό αέριο θα καταστεί βιώσιμος ανταγωνιστής των στερεών καυσίμων και κυρίως του άνθρακα, θα καθοριστεί κατά τη διάρκεια της επόμενης δεκαετίας από την αλληλεπίδραση των ακόλουθων πέντε διαφορετικών παραγόντων:

- της πολιτικής για την ενέργεια και το κλίμα, ιδιαίτερα δε των προσπαθειών για τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα,
- των τιμών του φυσικού αερίου,

- της εφαρμογής του συστήματος εμπορίας εκπομπών της ΕΕ, και, ως εκ τούτου, του κόστους αγοράς δικαιωμάτων εκπομπών CO₂,
- της έντασης των εξαγωγών φυσικού αερίου (ΥΦΑ) από τις ΗΠΑ και την Αυστραλία,
- και των τιμών του αργού πετρελαίου και του άνθρακα στην παγκόσμια αγορά.

3.4. Η ΕΟΚΕ επικροτεί και θεωρεί σημαντικά τα σχέδια της Επιτροπής για **την άρση των εμπορικών φραγμών μεταξύ των αποτελεσματικών περιφερειακών κόμβων εμπορίας φυσικού αερίου** και μεμονωμένων εθνικών αγορών. Προς το σκοπό αυτό, απαιτείται η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς φυσικού αερίου, η εξάλειψη των κανονιστικών, εμπορικών και νομικών φραγμών, καθώς και η εξασφάλιση πρόσβασης στις εν λόγω αγορές.

3.4.1. Καθότι οι εισαγωγές υγροποιημένου σχιστολιθικού φυσικού αερίου από τις ΗΠΑ μπορεί να επιδράσουν θετικά στην ευρωπαϊκή αγορά φυσικού αερίου, η ΕΟΚΕ προτρέπει τις ενωσιακές αρχές να διαπραγματευτούν ενεργά, στο πλαίσιο της Διατλαντικής εταιρικής σχέσης συναλλαγών και επενδύσεων (ΤΤΙΡ), με στόχο την άρση των φραγμών στις εν λόγω εισαγωγές.

3.5. Κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί ότι **στην ανακοίνωση της Επιτροπής δεν καταδεικνύεται με ποιον τρόπο η στρατηγική** για την αύξηση του μεριδίου του ΥΦΑ και τη μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων αποθήκευσης φυσικού αερίου **είναι συμβατή** με την προβλεπόμενη επένδυση «Nordstream 2» [COM(2016) 49 final].

3.6. Η ΕΟΚΕ συνιστά, κατά τη μετάβαση από τη χρήση άνθρακα προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, να αυξηθεί το μερίδιο του φυσικού αερίου στο ενεργειακό μείγμα των κρατών μελών, ιδίως στις χώρες στις οποίες ο άνθρακας διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο. Η αύξηση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία για τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα, η οποία θα έχει θετική επίδραση στην υγεία των πολιτών των συγκεκριμένων χωρών και των γειτόνων τους, με παράλληλη σημαντική μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και τοξικών αερίων.

3.7. Σε ορισμένα κράτη μέλη, κατά μέσο όρο τα δύο τρίτα της τελικής ενέργειας καταναλώνονται για τη θέρμανση των σπιτιών και παράγονται σε μονάδες ηλεκτροπαραγωγής με καύση άνθρακα χαμηλής ενεργειακής απόδοσης. Τούτο είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα, γεγονός οποία θα έχει θετική επίδραση στην υγεία των πολιτών των συγκεκριμένων χωρών και των γειτόνων τους, με παράλληλη σημαντική μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και τοξικών αερίων.

3.7.1. Σε ορισμένα κράτη μέλη, κατά μέσο όρο τα δύο τρίτα της τελικής ενέργειας καταναλώνονται για τη θέρμανση των σπιτιών και παράγονται σε μονάδες ηλεκτροπαραγωγής χαμηλής ενεργειακής απόδοσης με καύση άνθρακα. Οι επενδύσεις σε μικρής κλίμακας μονάδες συμπαραγωγής που χρησιμοποιούν ως καύσιμο το φυσικό αέριο θα μπορούσε να ενισχύσει την ανθεκτικότητα του ενεργειακού συστήματος και να βελτιώσει την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα. Αυτού του είδους οι επενδύσεις πραγματοποιούνται σε σύντομο χρονικό διάστημα (2 έτη), οι απαιτούμενες χρηματοοικονομικές δαπάνες (κεφαλαιακές δαπάνες/CAPEX) είναι σχετικά χαμηλές (παρότι αυτές προσαυξάνονται με τα έξοδα λειτουργίας) και αντισταθμίζουν εν μέρει το σχετικά υψηλό κόστος καυσίμου. Ένα ακόμη πλεονέκτημα των μονάδων συμπαραγωγής μικρής κλίμακας που χρησιμοποιούν ως καύσιμο το φυσικό αέριο είναι ο πολύ λίγος χρόνος που χρειάζεται για τον συγχρονισμό τους με το δίκτυο διανομής ενέργειας, στοιχείο το οποίο τις καθιστά εξαιρετική αντισταθμιστική πηγή ενέργειας σε περιόδους υψηλής ενεργειακής ζήτησης.

3.8. Όσον αφορά το ζήτημα της **συμπλήρωσης των κενών σε υποδομές**, το οποίο προβάλλεται στην ανακοίνωση, θα πρέπει να αξιοποιηθεί η ευκαιρία που παρέχει το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ). Στο πλαίσιο του εν λόγω προγράμματος, προβλέπεται η χορήγηση συμπληρωματικής χρηματοδότησης σε έργα υποδομών ενέργειας και πληροφοριών ζωτικής σημασίας που αποσκοπούν, μεταξύ άλλων, στα εξής:

- στην ανάπτυξη των ενεργειακών διασυνδέσεων μεταξύ κρατών,
- στη διαφοροποίηση των πηγών ενέργειας και των οδών μεταφοράς,
- στην κατάρτιση ευρωπαϊκών και περιφερειακών σχεδίων έκτακτης ανάγκης σε περίπτωση ενεργειακής κρίσης,
- στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης της οικονομίας.

4. Ειδικές παρατηρήσεις όσον αφορά το ΥΦΑ

4.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η **ευρωπαϊκή αγορά φυσικού αερίου θα πρέπει να καταστεί πιο ευέλικτη**, με την αύξηση του μεριδίου του ΥΦΑ.

4.2. Η **αύξηση του ποσοστού του ΥΦΑ στην αγορά φυσικού αερίου της ΕΕ, η εξασφάλιση επαρκών αποθεμάτων φυσικού αερίου στις εγκαταστάσεις αποθήκευσης και η προώθηση του πραγματικού πολλαπλασιασμού των οδών εφοδιασμού** αποτελούν παράγοντες που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.3. Στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δικάως εφιστάται η προσοχή στη φαινομενική επάρκεια της ικανότητας επαναεριοποίησης της ΕΕ —«φαινομενική» διότι η ικανότητα αυτή δεν κατανέμεται κατά τον βέλτιστο τρόπο. Στην Ιβηρική Χερσόνησο, στη Γαλλία, στο Ηνωμένο Βασίλειο και στις Κάτω Χώρες, η ικανότητα επαναεριοποίησης χρησιμοποιείται σε πολύ περιορισμένο βαθμό, ενώ τα κράτη μέλη που βρίσκονται στην περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας, στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, καθώς και στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, εξαρτώνται σε πολύ μεγάλο βαθμό από έναν μόνο προμηθευτή.

4.4. Η ΕΟΚΕ συμμαρτίζεται την άποψη ότι, **για να επιτευχθεί η πλήρης και βιώσιμη διαφοροποίηση του εφοδιασμού της ευρωπαϊκής αγοράς με φυσικό αέριο**, απαιτείται μια διαφοροποιημένη προσέγγιση για την κατασκευή νέων τερματικών σταθμών ΥΦΑ. Θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε επενδύσεις που αποσκοπούν στην εξισορρόπηση των οδών εφοδιασμού.

4.5. **Μέτρα σύννεσης της ΕΕ για τη στήριξη της κατασκευής νέων τερματικών σταθμών ΥΦΑ και των διασυνοριακών συνδέσεων μετάδοσης** θα πρέπει να συνεκτιμούν, κατά προτεραιότητα, τις περιφέρειες που είναι επί του παρόντος απομονωμένες και εξαρτημένες από έναν μόνο προμηθευτή. Η κατ' αυτόν τον τρόπο τόνωση των επενδύσεων θα διασφαλίσει την ίση πρόσβαση ορισμένων προμηθευτών φυσικού αερίου στις εν λόγω περιφέρειες βάσει ελεύθερου και θεμιτού ανταγωνισμού. Στην προκειμένη περίπτωση, ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η αύξηση των διασυνδέσεων προκειμένου να διευκολυνθεί το εμπόριο φυσικού αερίου μεταξύ των εγχώριων αγορών των κρατών μελών, κυρίως σε περιφέρειες που δεν διαθέτουν επί του παρόντος επαρκή ασφάλεια εφοδιασμού.

4.6. Πρωταρχικής σημασίας για την **επέκταση της αγοράς ΥΦΑ στην ΕΕ** είναι η πραγματοποίηση αποτελεσματικών και έγκαιρων **επενδύσεων σε έργα κοινού ενδιαφέροντος (ΕΚΕ)**. Χρειάζεται να θεσπιστούν σαφείς μηχανισμοί με σκοπό να εξασφαλιστεί η δίκαιη κατανομή των επενδυτικών και των λειτουργικών δαπανών μεταξύ κρατών μελών με διαφορετικά επίπεδα υποδομών ΥΦΑ και ικανότητας αποθήκευσης φυσικού αερίου.

4.7. Η ΕΕ οφείλει να εξασφαλίσει ότι η υλοποίηση έργων βάσει ταχείας διαδικασίας για τερματικούς σταθμούς ΥΦΑ και FSRU αποτελεί τεχνολογικά ουδέτερη επιλογή που στηρίζεται στις πλέον αποτελεσματικές επενδύσεις, πράγμα το οποίο θα πρέπει να οδηγήσει σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερη μείωση των τιμών επαναεριοποίησης, σε επίσπευση του χρόνου διάθεσης των προϊόντων στην αγορά, σε περιορισμό του κινδύνου υλοποίησης και σε μεγιστοποίηση της ασφάλειας στην αγορά.

4.8. Η ΕΟΚΕ επικοκμαίει πλήρως την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να ελέγχει τη συμβατότητα των διακυβερνητικών συμφωνιών που συνάπτονται μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών για την αγορά ΥΦΑ με το δίκαιο της ΕΕ.

4.9. Η ΕΟΚΕ τάσεται υπέρ της άποψης που διατυπώνεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία η χρήση ΥΦΑ στον τομέα της μεταφοράς βαρέων εμπορευμάτων ως εναλλακτική λύση για την αντικατάσταση του ντίζελ και του βαρέος μαζούτ στις θαλάσσιες μεταφορές μπορεί να μειώσει σημαντικά τις περιβαλλοντικές ζημιές.

4.9.1. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, στην ενότητα της ανακοίνωσης που είναι αφιερωμένη στο ΥΦΑ, δεν επιδεικνύεται αρκετή προσοχή στο ευρωπαϊκό σύστημα απόκτησης και χρήσης ΥΦΑ ως καυσίμου στον τομέα των μεταφορών, τόσο των οδικών όσο και των θαλάσσιων. Αυτό ισχύει ειδικότερα όσον αφορά την καινοτόμο ανάπτυξη του συστήματος εφοδιασμού και του δικτύου σημείων ανεφοδιασμού καυσίμων στον τομέα των οδικών μεταφορών και του ανεφοδιασμού των σκαφών με καύσιμα στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών. Οι στόχοι αυτοί επιτυγχάνονται, μεταξύ άλλων, μέσω του έργου «Blue Corridor» («Γαλάζιος διάδρομος») και το οποίο περιλαμβάνει χώρες της ΕΕ από τη Γαλλία έως αυτές της Βαλτικής Θάλασσας.

4.10. Σε ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ που έχουν περιορισμένη πρόσβαση στα δίκτυα φυσικού αερίου χρησιμοποιούνται ευρύτατα στερεά καύσιμα για την παραγωγή ηλεκτρικής και θερμικής ενέργειας. Η χρήση ΥΦΑ ως εναλλακτικού καυσίμου στα τοπικά συστήματα, όπου το ΥΦΑ θα μπορούσε να αντικαταστήσει τα συμβατικά καύσιμα που προκαλούν σημαντική αέρια και σωματιδιακή ρύπανση, είναι σε θέση να συμβάλει στην ταχεία βελτίωση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα. Υπό αυτές τις συνθήκες, και σύμφωνα με τους μακροπρόθεσμους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης, το ΥΦΑ δεν μπορεί να υποκαταστήσει τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

4.11. Η ΕΟΚΕ συμμαρτίζεται την άποψη που διατυπώνεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία, αφενός, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η ενεργειακή απόδοση θα πρέπει να προσφέρουν οικονομικά αποδοτικές λύσεις, αφενός, και οι επιλογές που πραγματοποιούνται όταν λαμβάνονται αποφάσεις για υποδομές ΥΦΑ θα πρέπει να σταθμίζονται προσεκτικά προκειμένου να αποφεύγεται ο κίνδυνος περιχαράκωσης σε συγκεκριμένες τεχνολογίες ή σε μη αξιοποιήσιμα περιουσιακά στοιχεία, αφετέρου. Δεν πρέπει οι επενδύσεις στις ενεργειακές πηγές να διαχωριστούν από την οικονομική ανάπτυξη της ΕΕ.

5. Ειδικές παρατηρήσεις όσον αφορά την αποθήκευση φυσικού αερίου

5.1. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η **αποθήκευση φυσικού αερίου έχει ιδιαίτερη βαρύτητα για το ευρωπαϊκό σύστημα ασφάλειας** και τη διατήρηση σταθερού εφοδιασμού με φυσικό αέριο. Η υφιστάμενη αποθηκευτική ικανότητα στην ΕΕ είναι μεν αξιοσημείωτη, αλλά η κατανομή της κρίνεται ανεπαρκής. Ποσοστό υψηλότερο του 83 % της αποθηκευτικής ικανότητας φυσικού αερίου βρίσκεται στη Δυτική και στη Νοτιοδυτική Ευρώπη. Μεταξύ των κυριότερων εμποδίων που παρακαλύουν τη χρήση της αποθηκευτικής ικανότητας πέραν των εθνικών συνόρων περιλαμβάνεται η ύπαρξη τιμολογιακών και κανονιστικών φραγμών και η ανεπάρκεια του δικτύου διασύνδεσης σε ορισμένες ευρωπαϊκές περιφέρειες.

5.2. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, για την επίτευξη ισορροπίας και ενεργειακής ασφάλειας, οι παράγοντες της αγοράς οφείλουν να υιοθετήσουν μια δέσμη αρχών και, πιο συγκεκριμένα, την αρχή σύμφωνα με την οποία **το ελάχιστο επίπεδο του αποθηκευμένου φυσικού αερίου πρέπει να καλύπτει κατά 100 %** τις απαιτήσεις της εθνικής τους αγοράς σε φυσικό αέριο κατά τη διάρκεια της χειμερινής περιόδου. Ωστόσο, η λογικότερη από οικονομική άποψη εναλλακτική λύση θα ήταν η εξισορρόπηση των αποθηκευμένων ποσοτήτων φυσικού αερίου σε περιφερειακή κλίμακα. Το εν λόγω βέλτιστο μοντέλο μπορεί να υλοποιηθεί αμέσως μόλις αναπτυχθούν οι διασυνδέσεις στη βορειοανατολική Ευρώπη (Φινλανδία, Σουηδία, κράτη της Βαλτικής, Πολωνία), στη νοτιοανατολική Ευρώπη (Βουλγαρία, Τουρκία, Σερβία, Κροατία) και στη νοτιοδυτική Ευρώπη (Πορτογαλία, Ισπανία, Γαλλία). Μια δεύτερη προϋπόθεση έγκειται στην άρση όλων των φραγμών που υφίστανται στη μεταφορά πέραν των εθνικών συνόρων και, ειδικότερα, τους διασυνοριακούς δασμούς.

5.3. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τις προτάσεις της Επιτροπής για την εξασφάλιση ίσων όρων μεταξύ ανταγωνιστικών μέσων ευελιξίας και για την εκπόνηση κωδίκων δικτύου σε επίπεδο ΕΕ με γνώμονα και την εναρμόνιση των τελών μεταφοράς φυσικού αερίου από και προς τις εγκαταστάσεις αποθήκευσης, υπό την προϋπόθεση ότι οι δομές τιμολόγησης αντανακλούν το κόστος αποθήκευσης.

5.4. Ζωτικής σημασίας θεωρούνται τα μέτρα για τη διασφάλιση της απρόσκοπτης φυσικής πρόσβασης στις εγκαταστάσεις αποθήκευσης και της χωρητικότητας στο δίκτυο μεταφοράς, ακόμη και πέραν των εθνικών συνόρων. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή όσον αφορά την ανάγκη βελτιστοποίησης της υπάρχουσας αποθηκευτικής ικανότητας με την ολοκλήρωση των εργασιών σχετικά με τους κώδικες δικτύου. Υπό αυτό το πρίσμα, κρίνεται σημαντική η εποικοδομητική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και των γειτονικών χωρών για τη βέλτιστη χρήση της διαθέσιμης αποθηκευτικής ικανότητας αμοιτέρων των πλευρών.

Βρυξέλλες, Πέμπτη, 22 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση μηχανισμού ανταλλαγής πληροφοριών όσον αφορά τις διακυβερνητικές συμφωνίες και τις μη δεσμευτικές πράξεις μεταξύ των κρατών μελών και τρίτων χωρών στον τομέα της ενέργειας και την κατάργηση της απόφασης αριθ. 994/2012/ΕΕ»

[COM(2016) 53 final]

(2016/C 487/13)

Εισηγητής: ο κ. **Vladimír NOVOTNÝ**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 16.2.2016 Συμβούλιο, 2.3.2016 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 7.3.2016
Νομική βάση	Άρθρο 194 παράγραφος 2 και άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	7.9.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	21.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	139/0/4

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρόταση της Επιτροπής και την πρόταση νέας απόφασης στο σύνολό της και θεωρεί ότι αποτελεί ένα βήμα προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της ασφάλειας δικαίου όσον αφορά τις επενδύσεις στον τομέα της ενέργειας και των σχετικών υποδομών, της αύξησης της διαφάνειας σε θέματα ασφαλείας εφοδιασμού σε φυσικό αέριο και της βελτίωσης των λειτουργιών της εσωτερικής αγοράς ενέργειας.

1.2. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της αξιολόγησης των διεθνών συμφωνιών με τρίτες χώρες στον τομέα της ενέργειας με έναν μηχανισμό εκ των προτέρων, καθόσον αυτός αποτελεί μέσον πρόληψης των δυνητικών κινδύνων ύπαρξης ασυμβιβάστου μεταξύ των συναφθεισών συμφωνιών, αφενός, και του δικαίου της ΕΕ και των απαιτήσεων της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, αφετέρου. Παράλληλα, θεωρεί ότι η πρόληψη αποτελεί στην περίπτωση αυτή ένα πιο αποτελεσματικό μέσον από τα μέτρα αποκατάστασης εκ των υστέρων.

1.3. Η ΕΟΚΕ προτείνει η διαδικασία κοινοποίησης και ελέγχου πριν από τη σύναψη των διεθνών συμφωνιών (εκ των προτέρων), στον τομέα της ενέργειας, να περιορίζεται στις συμφωνίες που αφορούν την προμήθεια των κρατών μελών σε φυσικό αέριο, το οποίο είναι το πιο ευπαθές βασικό ενεργειακό προϊόν και γενικά το προμηθεύονται πολλά κράτη μέλη της ΕΕ.

1.4. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η αναθεώρηση της απόφασης δεν πρέπει να αφορά παρά μόνον τον σχεδιασμό των συμφωνιών-πλαίσιο που έχουν άμεσο αντίκτυπο στην εσωτερική αγορά της Ένωσης και/ή την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, και η Επιτροπή θα πρέπει να αξιολογήσει αποκλειστικά τη συμμόρφωση του σχεδίου της διακυβερνητικής συμφωνίας που της υποβάλλεται προς το ενωσιακό δίκαιο.

1.5. Η ενίσχυση της προστασίας των εμπιστευτικών πληροφοριών, καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας προετοιμασίας της διακυβερνητικής συμφωνίας, θα καθορίσει την επιτυχία της εφαρμογής των προτεινόμενων διαδικασιών κοινοποίησης και ελέγχου των διεθνών συμφωνιών που βρίσκονται στο στάδιο της εκπόνησης ή στο στάδιο των διαπραγματεύσεων στον τομέα της ενέργειας.

1.6. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, θα πρέπει να αξιολογούνται και οι άλλες συμφωνίες στον τομέα της ενέργειας μέσω των εκ των υστέρων νομικών και διοικητικών διαδικασιών που ισχύουν μέχρι σήμερα. Η ΕΟΚΕ συνιστά, ωστόσο, να δίνεται παράλληλα η δυνατότητα να υποβάλλονται οι συμφωνίες αυτές σε αξιολόγηση εκ των προτέρων σε εθελοντική βάση, κατόπιν αιτήματος του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους.

1.7. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η προθεσμία των 12 εβδομάδων που διέθετε η Επιτροπή για να εκδίδει αρνητική γνωμοδότηση σε περίπτωση ασυμβιβάστου του σχεδίου συμφωνίας με το δίκαιο της Ένωσης πρέπει να αποτελεί τη μέγιστη προθεσμία. Μετά την πάροδο της περιόδου αυτής, πρέπει να θεωρείται ότι η Επιτροπή έχει εγκρίνει την προτεινόμενη συμφωνία και ότι οι διαπραγματεύσεις για τη σύναψη της εν λόγω διακυβερνητικής συμφωνίας μπορούν να συνεχιστούν.

2. Εισαγωγή

2.1. Η πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση «μηχανισμού ανταλλαγής πληροφοριών όσον αφορά τις διακυβερνητικές συμφωνίες μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών στον τομέα της ενέργειας» αποτελεί μέρος της «χειμερινής δέσμης» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με γνώμονα την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, στο πλαίσιο του σχεδίου της ενεργειακής ένωσης. Η εν λόγω δέσμη μέτρων επικεντρώνεται πρωτίστως στις προμήθειες αερίου από τρίτες χώρες.

2.2. Το 2015 η Επιτροπή προέβη σε αναθεώρηση και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της ισχύουσας απόφασης αριθ. 994/2012/ΕΕ της 25ης Οκτωβρίου 2012 σχετικά με τις διακυβερνητικές συμφωνίες, που θέσπιζε έναν μηχανισμό ανταλλαγής πληροφοριών όσον αφορά τις διακυβερνητικές συμφωνίες μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών στον τομέα της ενέργειας.

2.3. Από την έκθεση αξιολόγησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συνάγεται ότι αυτή θεωρεί πως οι ισχύουσες αποφάσεις δεν πληρούν τον έναν από τους κύριους στόχους τους, δηλαδή τη διασφάλιση της συμμόρφωσης των διακυβερνητικών συμφωνιών με το δίκαιο της Ένωσης. Η Επιτροπή επισήμανε τρεις βασικές αιτίες αυτού του προβλήματος:

- την απουσία κάθε εκ των προτέρων κοινοποίησης των διακυβερνητικών συμφωνιών στην Επιτροπή, με αποτέλεσμα να αυξάνεται ο κίνδυνος να καταρτίζονται οι εν λόγω συμφωνίες με τρόπο που δεν είναι σύμφωνος προς το δίκαιο της ΕΕ,
- την ανεπάρκεια των νομικών μηχανισμών που προβλέπονται σε ορισμένες διακυβερνητικές συμφωνίες που επιτρέπουν την τροποποίηση ή την καταγγελία τους,
- όσον αφορά τις διακυβερνητικές συμφωνίες, την έλλειψη διαφάνειας όσον αφορά τις διαπραγματεύσεις που βρίσκονται σε εξέλιξη ή το αποτέλεσμα υποκατάστασής τους.

2.4. Η Επιτροπή εκπόνησε πρόταση απόφασης που καταργεί την απόφαση αριθ. 994/2012/ΕΕ και προβλέπει αρκετές σημαντικές αλλαγές με σκοπό την εξέταση των συμπερασμάτων που απορρέουν από την αναθεώρηση της εν λόγω απόφασης. Η παρούσα αναθεώρηση έχει δύο βασικούς στόχους:

- να διασφαλίσει τη συμμόρφωση των διακυβερνητικών συμφωνιών με το ενωσιακό δίκαιο, προκειμένου να διασφαλισθεί η εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, και να ενισχύσει την ενεργειακή ασφάλεια της ΕΕ, και
- να αυξήσει τη διαφάνεια των διακυβερνητικών συμφωνιών με τρίτα μέρη, προκειμένου να καταστήσει τον ενεργειακό εφοδιασμό της ΕΕ οικονομικά αποδοτικότερο, και να ενισχύσει την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών.

3. Έγγραφο της Επιτροπής

3.1. Η αναθεωρημένη πρόταση απόφασης περιέχει τα ακόλουθα στοιχεία:

3.1.1. Υποχρεώσεις κοινοποίησης όσον αφορά τις διακυβερνητικές συμφωνίες:

- υποχρέωση των κρατών μελών να ενημερώνουν την Επιτροπή για την πρόθεσή τους να αρχίσουν διαπραγματεύσεις με τρίτη χώρα για τη σύναψη νέων διακυβερνητικών συμφωνιών ή την τροποποίηση των υφιστάμενων σχετικά με την προμήθεια φυσικού αερίου,
- Η Επιτροπή θα πρέπει να ενημερώνεται για την πρόοδο των προπαρασκευαστικών εργασιών για τη συμφωνία από τη στιγμή που ανακοινώνεται μια τέτοια διαπραγμάτευση,
- οι υπηρεσίες της Επιτροπής μπορούν να προσφέρουν στα κράτη μέλη συμβουλές σχετικά με το πώς να αποφευχθεί η ασυμβατότητα της διακυβερνητικής συμφωνίας με το δίκαιο της Ένωσης ή με τις θέσεις που υιοθετούνται από το Συμβούλιο σχετικά με τις πολιτικές της Ένωσης ή με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος έχει ενημερώσει την Επιτροπή για τις διαπραγματεύσεις,
- τα κράτη μέλη υποχρεούνται να κοινοποιούν στην Επιτροπή, προκειμένου να διενεργείται εκ των προτέρων αξιολόγηση, το σχέδιο διακυβερνητικής συμφωνίας ή τροποποίησής της, μαζί με όλα τα συνοδευτικά έγγραφα, αμέσως μόλις επιτευχθεί συμφωνία στις διαπραγματεύσεις μεταξύ των μερών επί όλων των κυρίων στοιχείων,

- τα κράτη μέλη υποχρεούνται να κοινοποιούν στην Επιτροπή τη διακυβερνητική συμφωνία ή την τροποποίησή της, μαζί με όλα τα συνοδευτικά έγγραφα, μετά την κύρωσή της,
- τα κράτη μέλη υποχρεούνται να κοινοποιούν στην Επιτροπή όλες τις υφιστάμενες διακυβερνητικές συμφωνίες ή τις τροποποιήσεις μαζί με όλα τα συνοδευτικά έγγραφα,
- οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων δεν καλύπτονται από υποχρεώσεις κοινοποίησης, αλλά μπορούν να υποβάλλονται σε εθελοντική βάση,
- η Επιτροπή υποχρεούται να γνωστοποιεί στα άλλα κράτη μέλη τις πληροφορίες και τα έγγραφα που έχει λάβει, σύμφωνα με τις διατάξεις περί εμπιστευτικότητας δεδομένων.

3.1.2. Αξιολόγηση από την Επιτροπή:

- η Επιτροπή υποχρεούται να διενεργεί εκ των προτέρων αξιολόγηση των σχεδίων διακυβερνητικών συμφωνιών ή τροποποιήσεων και να ενημερώνει το κράτος μέλος, εντός έξι εβδομάδων, σχετικά με τυχόν αμφιβολίες που μπορεί να έχει όσον αφορά τη συμβατότητα με το δίκαιο της Ένωσης, ιδίως δε με τη νομοθεσία για την εσωτερική αγορά ενέργειας και το ενωσιακό δίκαιο περί ανταγωνισμού,
- η Επιτροπή υποχρεούται να ενημερώνει το κράτος μέλος για τη γνώμη της σχετικά με τη συμβατότητα της διακυβερνητικής συμφωνίας ή της τροποποίησης με το δίκαιο της Ένωσης, εντός 12 εβδομάδων από την ημερομηνία κοινοποίησης,
- το κράτος μέλος δεν μπορεί να συνάψει την προτεινόμενη διακυβερνητική συμφωνία ούτε να δεχτεί την τροποποίηση έως ότου ενημερωθεί από την Επιτροπή για τη γνώμη της και τις ενδεχόμενες αμφιβολίες της. Κατά τη σύναψη της προτεινόμενης διακυβερνητικής συμφωνίας ή τροποποίησης, το κράτος μέλος λαμβάνει ιδιαίτερος υπόψη τα συμπεράσματα και τις συστάσεις της Επιτροπής,
- η Επιτροπή υποχρεούται να διενεργεί εκ των υστέρων αξιολόγηση των υφιστάμενων διακυβερνητικών συμφωνιών ή τροποποιήσεων και να ενημερώνει τα κράτη μέλη σε περίπτωση που υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με τη συμβατότητα των εν λόγω συμφωνιών με το δίκαιο της Ένωσης, εντός εννέα μηνών από την κοινοποίηση.

3.1.3. Υποχρεώσεις κοινοποίησης και αξιολόγησης από την Επιτροπή σε σχέση με μη δεσμευτικές πράξεις:

- το κράτος μέλος υποχρεούται να υποβάλλει στην Επιτροπή τις υφιστάμενες και μελλοντικές μη δεσμευτικές πράξεις μαζί με όλα τα συνοδευτικά έγγραφα,
- η Επιτροπή μπορεί να διενεργεί εκ των υστέρων αξιολόγηση των υποβληθεισών μη δεσμευτικών πράξεων και να ενημερώνει το κράτος μέλος εάν κρίνει ότι τα μέτρα εφαρμογής της μη δεσμευτικής πράξης θα μπορούσαν να αντίκεινται στο δίκαιο της Ένωσης,
- Η Επιτροπή προτείνει ως την πλέον αποδοτική, αποτελεσματική και αναλογική επιλογή, σε σχέση με το κόστος, την επιλογή που προβλέπει την υποχρεωτική εκ των προτέρων αξιολόγηση των διακυβερνητικών συμφωνιών, στην οποία προβαίνει η Επιτροπή. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν την υποχρέωση να ενημερώνουν την Επιτροπή σε πρώιμο στάδιο για κάθε υπό εξέλιξη διαπραγμάτευση διακυβερνητικής συμφωνίας σχετικά με την προμήθεια φυσικού αερίου και να υποβάλλουν στην Επιτροπή τις σχετικές προτάσεις τους με στόχο την εκ των προτέρων αξιολόγησή της.

3.2. Το αποτέλεσμα της απόφασης αυτής θα πρέπει, κατά την Επιτροπή, να επηρεάσει:

- την ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου, η οποία ευνοεί τις επενδύσεις,
- την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, χωρίς κατακερματισμό και με εντεινόμενο ανταγωνισμό,
- αυξημένη διαφάνεια όσον αφορά την ασφάλεια εφοδιασμού σε όλα τα κράτη μέλη.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη εξετάσει το θέμα των συμφωνιών στον τομέα της ενέργειας το 2012, στο πλαίσιο της προετοιμασίας της απόφασης αριθ. 994/2012/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁾. Στη γνωμοδότησή της, υπογράμμισε ότι οι ενεργειακές συμφωνίες θα πρέπει να υπαγορεύονται τόσο από στρατηγικά όσο και από εμπορικά κριτήρια, καθώς και να σέβονται τις αρχές της αναλογικότητας και της διαφάνειας.

⁽¹⁾ ΕΕ C 68 της 6.3.2012, σ. 65.

4.2. Η ΕΟΚΕ, μεταξύ άλλων, εξέφραζε τη λύπη της για το γεγονός ότι το σχέδιο απόφασης δεν καλύπτει τις σημαντικές εμπορικές συμφωνίες ιδιωτικών φορέων στον τομέα της ενέργειας που εκτείνονται σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη και που υπάρχει κίνδυνος σύγκρουσής τους με το δίκαιο της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ επισήμανε τις απειλές που υπάρχει πιθανότητα να προκύψουν σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η σύναψη στρατηγικών εταιρικών σχέσεων θα μπορούσε να επιφέρει την αναγκαστική υιοθέτηση πρακτικών επιβαλλόμενων από εξωγενή προς την ΕΕ συμφέροντα, τα οποία ενδέχεται να αποδειχθούν επιβλαβή.

4.3. Σχετικά με την πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την αναθεώρηση της απόφασης αριθ. 994/2012/ΕΕ, οι ευρωπαϊκές οργανώσεις εργοδοτών, ως σημαντικοί εταίροι του κοινωνικού διαλόγου, καθώς και οι εκπρόσωποι της κοινωνίας πολιτών έχουν εκφράσει τις επιφυλάξεις τους. Οι ενώσεις εργοδοτών υποστηρίζουν ότι ο υφιστάμενος μηχανισμός εκ των υστέρων είναι επαρκής. Υπογράμμισαν ότι η αξιολόγηση θα πρέπει να εστιάζεται στις συμφωνίες που έχουν αντίκτυπο στην εσωτερική αγορά ενέργειας ή στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού.

4.4. Οι οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών και ορισμένα κράτη μέλη έχουν επίσης εγείρει την απαίτηση να στοιχειοθετείται ευθύνη σε περίπτωση διαρροής ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών και την ανάγκη κατάλληλης προστασίας των εμπορικών συμφερόντων. Επίσης υποστήριξαν ότι πρέπει να αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής οι συμφωνίες ιδιωτικών φορέων και οι συμφωνίες που βασίζονται στους μηχανισμούς Ευρατόμ και διατύπωσαν την απαίτηση να συνάδει η αναθεώρηση της απόφασης 994/2012/ΕΕ στο σύνολό της με την ελευθερία του επιχειρείν και του εμπορίου, την προστασία του επαγγελματικού απορρήτου και το δικαίωμα χρήστης διοίκησης.

4.5. Κατά τη διάρκεια των δημόσιων διαβουλεύσεων που έγιναν επί του θέματος, διατυπώθηκαν παρόμοιες αντιρρήσεις και από τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των κλαδικών ευρωπαϊκών οργανώσεων και των ενώσεων των ρυθμιστικών αρχών. Τόνισαν, μεταξύ άλλων, ότι τα συνοδευτικά έγγραφα της Επιτροπής [SWD(2016) 28 final] δεν περιλαμβάνουν επαρκείς αποδεικτικές βάσεις και σημαντικά αριθμητικά επιχειρήματα ώστε να συναχθεί με απόλυτη νομιμότητα το ότι η ισχύουσα νομοθεσία δεν πληροί τους στόχους της και, επομένως, πρέπει να αντικατασταθεί από νέα νομοθεσία. Εάν η υφιστάμενη απόφαση εφαρμοστεί αυστηρότερα, μπορεί να καλυφθούν τα κενά των διεθνών συμφωνιών και να μη χρειαστεί νέα νομοθεσία.

4.6. Προκειμένου να επιτευχθεί ένας σωστός συμβιβασμός, η ΕΟΚΕ βασίζεται, στην παρούσα γνωμοδότηση, τόσο στις παρατηρήσεις και τις αντιρρήσεις ενός μέρους του φάσματος της οργανωμένης κοινωνίας πολιτών, τις οποίες διατύπωσε ανωτέρω, όσο και στα επιχειρήματα της Επιτροπής, αλλά και στα συμπεράσματα του Συμβουλίου «Ενέργεια» της ΕΕ.

4.7. Με βάση την εμπειρία της Επιτροπής, όσον αφορά τη δυσκολία του να γίνουν τροποποιήσεις σε διεθνείς συμφωνίες που έχουν ήδη συναφθεί στον τομέα της ενέργειας, στην περίπτωση που διαπιστωθεί εκ των υστέρων ασυμβίβαστο με το δίκαιο της Ένωσης, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση να εφαρμοστεί ο μηχανισμός εκ των προτέρων ως μορφή πρόληψης παραβιάσεων του δικαίου της Ένωσης και των κανόνων της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, στις περιπτώσεις που αφορούν ολόκληρη την ΕΕ ή εκτείνονται σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη.

4.8. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η αναθεώρηση της απόφασης δεν πρέπει συνεισφέρει να αφορά παρά μόνον τις σημαντικές διακυβερνητικές συμφωνίες με τρίτες χώρες που έχουν άμεσο αντίκτυπο στην εσωτερική αγορά της Ένωσης και/ή την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, και η Επιτροπή θα πρέπει να αξιολογήσει αποκλειστικά τη συμμόρφωση του σχεδίου της διακυβερνητικής συμφωνίας που της υποβάλλεται προς το ενωσιακό δίκαιο.

4.9. Κατά τη διαδικασία διαπραγμάτευσης διακυβερνητικών συμφωνιών μικρής κλίμακας και περιορισμένου ενδιαφέροντος, η Επιτροπή δεν οφείλει να λαμβάνει καμία ειδική εντολή όταν παρέχει συνδρομή σε κάποιο κράτος μέλος κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων. Ταυτόχρονα, ωστόσο, πρέπει το κράτος μέλος να διατηρεί τη δυνατότητα να λαμβάνει, κατόπιν αιτήματός του, τις συμβουλευτικές υπηρεσίες της Επιτροπής, με σκοπό την πρόληψη σύγκρουσης μεταξύ της υπό διαπραγμάτευση συμφωνίας και του δικαίου της ΕΕ. Σε μια τέτοια περίπτωση, η Επιτροπή πρέπει να δεσμεύεται από τις υποχρεωτικές προδησιμίες για την παροχή των σχετικών πληροφοριών.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει να συνεχίσει να εφαρμόζεται ο μηχανισμός ελέγχου μόνο στις διεθνείς συμφωνίες που αφορούν την προμήθεια φυσικού αερίου.

5.2. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την άποψη της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την υπό εξέταση πρόταση απόφασης δεν πρέπει να αφορούν τις συμφωνίες που συνάπτονται από ιδιωτικούς φορείς. Συνιστά, ωστόσο, να εξετασθεί το ενδεχόμενο εφαρμογής του μηχανισμού εκ των προτέρων ο οποίος προτείνεται στην περίπτωση των συμφωνιών ιδιωτικού τομέα που έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην εσωτερική αγορά ενέργειας ή στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού. Ωστόσο, πρέπει να θεσπιστούν σαφείς κανόνες για τη διαδικασία αυτή.

5.3. Η ΕΟΚΕ αναμένει να καθιερωθεί απόδοση ευθύνης σε περίπτωση απώλειας εμπορικών ευαίσθητων πληροφοριών, καθώς και να εξετάζονται οι περιπτώσεις αυτές υπό το πρίσμα του ποινικού δικαίου.

5.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι δεν είναι ούτε απαραίτητο ούτε χρήσιμο η παρούσα απόφαση να εφαρμόζεται στις νομικά μη δεσμευτικές πράξεις (άρθρο 2 της πρότασης).

5.5. Η ΕΟΚΕ εκφράζει αμφιβολίες ως προς τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι η πρόταση δεν θα έχει καμία επίπτωση στον προϋπολογισμό της ΕΕ. Ειδικά στην περίπτωση επέκτασης του μηχανισμού εκ των προτέρων στις συμφωνίες ιδιωτικών φορέων, μπορεί να αναμένεται αύξηση τόσο των διοικητικών δαπανών όσο και του διοικητικού φόρτου. Η ΕΟΚΕ δεν διαθέτει ανάλυση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο, στο πλαίσιο της νέας απόφασης, θα τηρηθεί η αρχή της επικουρικότητας και θα μπορούσε να προωθηθεί η αρχή της αναλογικότητας.

5.6. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση της Επιτροπής να διατηρηθεί ο προαιρετικός χαρακτήρας της βοήθειας που αυτή παρέχει (άρθρο 4 της πρότασης), δεδομένου ότι η βοήθεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν θα πρέπει να είναι υποχρεωτική κατά τις διαπραγματεύσεις του κράτους μέλους με μία τρίτη χώρα.

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για το υπολογιστικό νέφος — Ανάπτυξη μιας ανταγωνιστικής οικονομίας δεδομένων και γνώσης στην Ευρώπη»

[COM(2016) 178 final]

(2016/C 487/14)

Εισηγητής: ο κ. Antonio LONGO

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 19.4.2016
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	7.9.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	21.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	149/1/1

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται και υποστηρίζει τη στρατηγική επιλογή της Επιτροπής για ένα ευρωπαϊκό υπολογιστικό νέφος ανοιχτό και προοριζόμενο για την επιστημονική κοινότητα, βάσει μιας ισχυρής πολιτικής και οικονομικής προσηλωσης στον στόχο της ψηφιακής καινοτομίας. Η ΕΟΚΕ, ήδη από το 2011 και σε διάφορες περιπτώσεις, προέβη στη διατύπωση σειράς συστάσεων προς την Επιτροπή προκειμένου η Ευρώπη να τενθεί στην εμπροσθοφυλακή αυτού του πολλά υποσχόμενου τομέα μέσω πρωτοπόρων επιχειρήσεων.

1.2. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, πρόκειται για ύψιστη προτεραιότητα της Ευρώπης η οποία έχει στρατηγική σημασία όσον αφορά τόσο τη γεφύρωση του τεχνολογικού χάσματος όσο και την οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική πρόοδο της κοινωνίας.

1.3. Η πρόταση της ΕΟΚΕ αφορά ένα ευρωπαϊκό υπολογιστικό νέφος για το σύνολο των πολιτών και των επιχειρήσεων. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να αποσαφηνιστεί και να διευκρινιστεί το χρονοδιάγραμμα και ο τρόπος διεύρυνσης της βάσης χρηστών, σύμφωνα με τη διαβεβαίωση που δόθηκε στις καινοτόμες ΜΜΕ και βιομηχανίες.

1.4. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την ανάλυση της Επιτροπής σχετικά με τις δυσκολίες που εμποδίζουν την Ευρώπη να αξιοποιήσει τις δυνατότητες των δεδομένων, ιδίως όσον αφορά την έλλειψη διαλειτουργικότητας, τον κατακερματισμό των δομών, τον εκ μέρους τους αποκλεισμό άλλων συμβολών και ανταλλαγών. Θετικά κρίνονται τα μέτρα που προτείνονται στην ανακοίνωση για να ξεπεραστούν οι διαφορετικές εθνικές περιστάσεις που παρακωλύουν την υλοποίηση μιας πραγματικά ευρωπαϊκής ψηφιακής ενιαίας αγοράς, με την ανάληψη δράσεων που αποσκοπούν στη διεύρυνση της πρόσβασης και στην καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης μεταξύ των φορέων του δημόσιου τομέα και της πανεπιστημιακής κοινότητας που είναι συχνά εντελώς αποκομμένοι και ασύνδετοι μεταξύ τους.

1.5. Η ΕΟΚΕ ζητεί τα μέτρα ολοκλήρωσης να υλοποιηθούν κατά τρόπον ώστε να προαχθεί η αλλαγή νοοτροπίας της επιστημονικής κοινότητας μέσω μηχανισμών ενοποίησης των υποδομών των πανεπιστημίων, των ερευνητικών κέντρων και των δημόσιων οργανισμών, σε συνδυασμό με την αναθεώρηση της δομής των κινήτρων για μεγαλύτερη κοινοχρησία δεδομένων. Παράλληλα, σε όσες κοινότητες η κοινοχρησία δεδομένων είναι ήδη αρκετά διαδεδομένη, πρέπει να δοθούν κίνητρα, έτσι ώστε συμβάλουν ενεργά στον καθορισμό των λεπτομερειών για τα Ανοικτά δεδομένα.

1.6. Η ΕΟΚΕ συνιστά να εξηγηθεί σαφέστερα η αναμενόμενη αλληλεπίδραση μεταξύ της ευρωπαϊκής υποδομής δεδομένων, η οποία θα πρέπει να διευκολύνει επίσης την προώθηση, την ανάπτυξη και την εγκατάσταση υπερυπολογιστών υψηλών επιδόσεων (HPC), και της εξαγγελθείσας εμβληματικής πρωτοβουλίας για την ενίσχυση των τεχνολογιών κβαντικής πληροφορικής.

1.7. Όσον αφορά την αποφασιστική πτυχή της διακυβέρνησης, αλλά και το σταδιακό άνοιγμα σε όλους τους πολίτες και τους τρόπους χρήσης και διαφύλαξης των δεδομένων, η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να προβεί σε ευρεία διαβούλευση με την άμεση συμμετοχή της επιστημονικής κοινότητας και των πολιτών, διαμέσου των ενώσεων εκπροσώπησης των συμφερόντων τους.

1.8. Η ΕΟΚΕ συνιστά η προμήθεια του υλισμικού και του λογισμικού που απαιτούνται για το ευρωπαϊκό υπολογιστικό νέφος να πραγματοποιείται στην Ευρώπη και ζητεί να υπάρξει μεγαλύτερη σαφήνεια όσον αφορά τους χρηματοδοτικούς πόρους που προέρχονται από τα διάφορα προγράμματα-πλαίσιο, τα διαρθρωτικά ταμεία, τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» και το ΕΤΣΕ.

1.9. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ προτείνει να εγκαινιάσει η Επιτροπή —σε συνεννόηση με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη— ένα μείζον πρόγραμμα για την ανάπτυξη και ανάδειξη νέων επαγγελματικών δεξιοτήτων υψηλού επιπέδου, που θα παρέχει νέες ευκαιρίες ειδικευμένης εργασίας και θα ενθαρρύνει την επάνοδο στην ΕΕ των νεαρών επιστημόνων που εργάζονται σε άλλες χώρες.

1.10. Για να τεθεί στη διάθεση των επιχειρήσεων και των πολιτών ένα σαφές και ασφαλές κανονιστικό πλαίσιο σε έναν τομέα τόσο στρατηγικό, αλλά και πολύπλοκο και διαρκώς εξελισσόμενο, όπως ο ψηφιακός, η ΕΟΚΕ προτείνει τη δημιουργία μιας «ενιαίας δικτυακής πύλης της ψηφιακής Ευρώπης», μέσω της οποίας οι πολίτες και οι επιχειρήσεις θα μπορούν να έχουν πρόσβαση στα ισχύοντα ενωσιακά κείμενα.

1.11. Τέλος, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι, για την ευόδωση μιας πραγματικής ψηφιακής επανάστασης, χρειάζεται εκπαίδευση και κατάρτιση για όλες τις ηλικιακές ομάδες του ευρωπαϊκού πληθυσμού και σε όλες τις περιόδους απασχόλησης ή αδράνειας. Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ τονίζει εκ νέου ότι απαιτούνται επενδύσεις εστιασμένες στην τεχνολογική κατάρτιση των γυναικών και την ανάληψη θέσεων ευθύνης και αποφάσεων από αυτές.

2. Ιστορικό και περιεχόμενο

2.1. Η Επιτροπή εκπόνησε μια σειρά κατευθυντηρίων γραμμών, με σκοπό να προλείψει το έδαφος για μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία εστιασμένη στο «ανοικτό και προοριζόμενο για την επιστημονική κοινότητα» υπολογιστικό νέφος, και υπέβαλε μια πρόταση στην οποία —λαμβάνομένης υπόψη της ανάπτυξης των «μαζικών δεδομένων»— εκτιμάται ότι το υπολογιστικό νέφος αποτελεί ενδεδειγμένο μέσο για την πλήρη αξιοποίηση της πληθώρας των δεδομένων που παράγονται από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς. Η ικανότητα αξιοποίησης αυτών των μαζικών δεδομένων έχει αντίκτυπο στην παγκόσμια οικονομία, καθότι παρέχει ευκαιρίες για μείζονες βιομηχανικές και κοινωνικές καινοτομίες, καθώς και για τη δημιουργία νέων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και προϊόντων.

2.2. Η παρούσα πρόταση αποτελεί τμήμα μιας πρώτης δέσμης μέτρων για τη βιομηχανική πολιτική στο πλαίσιο της στρατηγικής για την ψηφιακή ενιαία αγορά, η οποία εξαγγέλθηκε στις 19 Απριλίου 2016, με σημαντικό χρηματοοικονομικό σχέδιο ύψους 50 δισεκατομμυρίων ευρώ και επιδιωκόμενο στόχο μια πραγματική «πορεία για την ψηφιοποίηση της ευρωπαϊκής βιομηχανίας». Η πρόταση αυτή προβλέπει μια «δέσμη μέτρων με σκοπό τη στήριξη και τη διασύνδεση των εθνικών πρωτοβουλιών για την ψηφιοποίηση της βιομηχανίας και των συναφών υπηρεσιών σε όλους τους κλάδους, καθώς και την τόνωση των επενδύσεων μέσω στρατηγικών εταιρικών σχέσεων και δικτύων».

2.3. Η πρωτοβουλία για το υπολογιστικό νέφος αποτελεί μια από τις σημαντικότερες δεσμεύσεις για να αποκτήσει η Ευρώπη «το παγκόσμιο προβάδισμα στη βασίζομενη στα δεδομένα οικονομία». Όπως δήλωσε ο επίτροπος Έρευνας, Επιστήμης και Καινοτομίας κ. Carlos Moedas, η επιλογή αυτή ανταποκρίνεται επίσης στην την έκκληση της επιστημονικής κοινότητας για τη δημιουργία υποδομών στον τομέα της ανοικτής επιστήμης. (...). Τα οφέλη των ανοικτών δεδομένων για τους ευρωπαϊκούς κλάδους της επιστήμης και της οικονομίας και για την κοινωνία της Ευρώπης θα είναι τεράστια».

2.4. Κατά την άποψη της Επιτροπής, η Ευρώπη πρέπει να απαντήσει στα ακόλουθα τέσσερα ερωτήματα:

- Πώς μπορούν να μεγιστοποιηθεί η κοινοχρησία δεδομένων;
- Πώς μπορεί να διασφαλιστεί η ευρύτερη δυνατή χρήση των δεδομένων, μεταξύ επιστημονικών κλάδων, καθώς και μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα;
- Πώς μπορεί να εξασφαλιστεί καλύτερα η διασύνδεση των υφιστάμενων και των νέων υποδομών δεδομένων σε ολόκληρη την Ευρώπη;
- Πώς μπορεί να επιτευχθεί ο καλύτερος συντονισμός της διαθέσιμης στήριξης για τις ευρωπαϊκές υποδομές δεδομένων;

2.5. Το μέσο που προτείνεται από την Επιτροπή είναι η ανάπτυξη ενός **ευρωπαϊκού νέφους ανοικτής επιστήμης** (European Open Science Cloud), δηλαδή η διαμόρφωση αξιόπιστου και ανοικτού περιβάλλοντος στο οποίο η επιστημονική κοινότητα θα μπορεί να αποθηκεύει, να μοιράζεται και να επαναχρησιμοποιεί επιστημονικά δεδομένα και αποτελέσματα. Αυτό το σημαντικό μέσο, το οποίο αποσκοπεί στην ανάπτυξη της υποστηρικτικής χωρητικότητας των υπερυπολογιστών, της ταχείας συνδεσιμότητας και των αναγκαίων λύσεων υπολογιστικού νέφους υψηλής χωρητικότητας, θα στηρίζεται σε μια **ευρωπαϊκή υποδομή δεδομένων** που θα συνδέει, αρχικά, την επιστημονική κοινότητα και, εν συνεχεία, τον δημόσιο τομέα και τη βιομηχανία. Όλα αυτά καθιστούν απαραίτητη την ανοικτή συνεργασία όλων των φορέων που ενδιαφέρονται να αξιοποιήσουν την ψηφιακή επανάσταση των δεδομένων στην Ευρώπη.

2.6. Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η εν λόγω πρωτοβουλία θα συμπληρωθεί αφενός με την ανάληψη περαιτέρω δράσεων στο πλαίσιο της στρατηγικής για την ψηφιακή ενιαία αγορά, οι οποίες θα καλύπτουν τις συμβάσεις υπολογιστικού νέφους για επαγγελματικούς χρήστες και τη μετάβαση προς παρόχους υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους, και αφετέρου με την πρωτοβουλία για την ελεύθερη ροή δεδομένων.

2.7. Η Επιτροπή προσδιορίζει πέντε λόγους για τους οποίους η Ευρώπη δεν αξιοποιεί ακόμη πλήρως τις δυνατότητες των δεδομένων:

- τα δεδομένα που προέρχονται από δημόσια χρηματοδοτούμενη έρευνα δεν είναι πάντα ανοικτά,
- την έλλειψη διαλειτουργικότητας,
- τον κατακερματισμό των υποδομών δεδομένων και υπολογιστικής,
- την απουσία υποδομών πληροφορικής υψηλών επιδόσεων (HPC) για την επεξεργασία δεδομένων,
- την ανάγκη προηγμένων αναλυτικών τεχνικών (όπως η εξόρυξη κειμένου και δεδομένων) σε αξιόπιστο περιβάλλον.

2.8. Το **ευρωπαϊκό ανοικτό επιστημονικό νέφος** αναμένεται να προσφέρει στην Ευρώπη παγκόσμιο προβάδισμα στις υποδομές επιστημονικών δεδομένων, θέτοντας στη διάθεση 1,7 εκατομμυρίου ερευνητών και 70 εκατομμυρίων επαγγελματιών εικονικό περιβάλλον με δωρεάν παρεχόμενες υπηρεσίες. Η εξέλιξη αυτού του μέσου θα επαφίεται στην επιστημονική κοινότητα και θα προορίζεται επίσης, εν ευθέτω χρόνω, για σκοπούς εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ο προσδιορισμός αναγνωρισμένων τεχνικών προτύπων θα καθιστούσε δυνατή τη δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος δεδομένων για τους χρήστες των δεδομένων.

2.9. Χρησιμοποιώντας ως βάση τις υφιστάμενες υποδομές, η Επιτροπή προτίθεται να αξιοποιήσει, επίσης, δράσεις που έχουν ήδη προβλεφθεί, όπως η ανοικτή πρόσβαση σε επιστημονικές δημοσιεύσεις και δεδομένα στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020». Η **διακυβέρνηση** του ευρωπαϊκού ανοικτού επιστημονικού νέφους θα καθοριστεί μετά την ολοκλήρωση μιας εμπειριστατωμένης προπαρασκευαστικής διαδικασίας, η οποία βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη.

2.10. Τα συγκεκριμένα μέτρα που προβλέπονται για την υλοποίηση του υπολογιστικού νέφους προσδιορίζονται στην ανακοίνωση ως εξής:

- **διασφάλιση του εξ ορισμού ανοικτού χαρακτήρα όλων των επιστημονικών δεδομένων που δημιουργούνται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020»,**
- περαιτέρω ευαισθητοποίηση και αλλαγή των **δομών παροχής κινήτρων,**
- προώθηση της **διαλειτουργικότητας** και της **κοινοχρησίας δεδομένων,**
- δημιουργία **κατάλληλης για τον επιδιωκόμενο σκοπό πανευρωπαϊκής δομής διακυβέρνησης,**
- ανάπτυξη υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους για την ανοικτή επιστήμη,
- διεύρυνση της βάσης επιστημονικών χρηστών του ευρωπαϊκού ανοικτού επιστημονικού νέφους.

2.11. Η Επιτροπή προβλέπει επίσης την υλοποίηση **ευρωπαϊκής υποδομής δεδομένων**, μέσω ολοκληρωμένης παγκοσμίου κύρους ικανότητας πληροφορικής υψηλών επιδόσεων (High Performance Computing — HPC), η οποία είναι αναγκαία για να αναπτύξει η Ευρώπη πεντάκις εκατομμυριοστή υπολογιστική κλίμακα (exa-scale computing) έως το 2022, πράγμα που θα την κατέτασσε στην πρώτη τριάδα παγκοσμίως.

2.12. Η Επιτροπή εκτιμά ότι η ευρωπαϊκή υποδομή δεδομένων θα συμβάλει επίσης στην ψηφιοποίηση της βιομηχανίας, στην προώθηση της βιομηχανικής καινοτομίας και στην ανάπτυξη στρατηγικών για την έρευνα ευρωπαϊκών πλατφορμών.

2.12.1. Το χρονοδιάγραμμα των δράσεων θα διαρκέσει από το 2016 έως το 2020.

2.13. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή εξαγγέλλει επίσης μια **εμβληματική πρωτοβουλία** που αποσκοπεί στην προώθηση της έρευνας και στην ανάπτυξη των κβαντικών τεχνολογιών.

2.14. Τέλος, πρόθεση της Επιτροπής είναι η **διεύρυνση της πρόσβασης και η καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης** μεταξύ του δημόσιου τομέα και της πανεπιστημιακής κοινότητας, με το άνοιγμα του ευρωπαϊκού υπολογιστικού νέφους στον δημόσιο τομέα.

2.15. Αργότερα, η **βάση χρηστών** θα επεκταθεί στις δημόσιες υπηρεσίες, σε καινοτόμες ΜΜΕ και στη βιομηχανία. Η επέκταση της πρωτοβουλίας στις δημόσιες υπηρεσίες θα βασίζεται σε υφιστάμενα παραδείγματα αριστείας, όπως η οδηγία INSPIRE για τα εδαφικά δεδομένα και το δίκτυο eHealth. Η επέκταση στη βιομηχανία θα βασίζεται στα τρέχοντα παραδείγματα της παροχής καθοριστικής σημασίας επιστημονικών υποδομών όπως τα έργα Helix-Nebula, EBI-EMBL και PRACE. Όσον αφορά τις ΜΜΕ, το επόμενο βήμα θα μπορούσε να συνίσταται στη συμμετοχή στην προμήθεια καινοτόμων λύσεων για το Ευρωπαϊκό νέφος ανοικτής επιστήμης (ENAE), όπως συμβαίνει ήδη για το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020».

2.16. Η Επιτροπή προβλέπει διάφορες πηγές χρηματοδότησης:

- το πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία «Ορίζοντας 2020»,
- τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη»,
- τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ),
- το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ).

2.16.1. Σύμφωνα με τις αρχικές εκτιμήσεις, θα απαιτηθούν συμπληρωματικές δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις ύψους 4,7 δισεκατομμυρίων ευρώ, εντός χρονικού διαστήματος πέντε ετών.

2.17. Η εν λόγω πρωτοβουλία θα δημιουργήσει με την πάροδο του χρόνου δικά της έσοδα, δεδομένου ότι θα έχει ξεκινήσει η χρήση της από την επιστημονική κοινότητα, από καινοτόμες νεοφυείς επιχειρήσεις και από τον δημόσιο τομέα.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η επιλογή της Επιτροπής για την ανάληψη πολιτικής και οικονομικής δέσμευσης προς όφελος της ψηφιακής καινοτομίας επικροτείται σθεναρά από την ΕΟΚΕ, ιδίως όσον αφορά την επιλογή ενός ευρωπαϊκού υπολογιστικού νέφους.

3.1.1. Η Επιτροπή καθορίζει μια ιδιαίτερα φιλόδοξη στρατηγική. Παρότι το επίπεδο πολυπλοκότητάς της είναι υψηλό, οι πολιτικοί στόχοι είναι σαφώς προσδιορισμένοι. Οι αδυναμίες της Ευρώπης και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει στον τομέα της δημιουργίας υπηρεσιών αξιοποίησης των μαζικών δεδομένων που παράγονται από την επιστήμη και τις δημόσιες υπηρεσίες περιγράφονται με ακρίβεια, και αυτό πρέπει να αποτελεί το σημείο εκκίνησης για κάθε πρωτοβουλία που θα ξεκινήσει τα επόμενα χρόνια.

3.2. Η ΕΟΚΕ, ήδη από το 2011 ⁽¹⁾ και σε διάφορες περιπτώσεις, προέβη στη διατύπωση σειράς συστάσεων προς την Επιτροπή «για να ενθαρρύνει την Ευρώπη να ηγηθεί αυτού του πολλά υποσχόμενου τομέα μέσω πρωτοπόρων επιχειρήσεων».

3.3. Ωστόσο, πρέπει να τονιστεί εκ προοιμίου ότι η πρόταση της ΕΟΚΕ αφορούσε ένα ευρωπαϊκό υπολογιστικό νέφος για το σύνολο των πολιτών και των επιχειρήσεων. Εξάλλου, ο τίτλος της ανακοίνωσης της Επιτροπής ενδέχεται να παραπλανήσει τους αναγνώστες διότι δεν διευκρινίζει ότι το υπολογιστικό νέφος προορίζεται για την επιστημονική κοινότητα.

3.4. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την απόφαση της Επιτροπής και επισημαίνει τη στρατηγική σημασία των επιλογών της, όσον αφορά τόσο τη γεφύρωση του ευρωπαϊκού τεχνολογικού χάσματος όσο και την οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική πρόοδο της ευρωπαϊκής κοινωνίας. Το επιστημονικό υπολογιστικό νέφος ανταποκρίνεται επίσης στην ανάγκη της επιστημονικής κοινότητας να έχει πρόσβαση σε δημόσια ερευνητικά δεδομένα, καθώς και τη δυνατότητα κοινοχρησίας των εν λόγω δεδομένων.

3.5. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την ανάλυση της Επιτροπής σχετικά με τις δυσκολίες που εμποδίζουν την Ευρώπη να αξιοποιήσει τις δυνατότητες των δεδομένων, ιδίως όσον αφορά την έλλειψη διαλειτουργικότητας, τον κατακερματισμό των δομών, τον εκ μέρους τους αποκλεισμό άλλων συμβολών και ανταλλαγών. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει επίσης την ανάγκη εκπαίδευσης και κατάρτισης για όλες τις ηλικιακές ομάδες του ευρωπαϊκού πληθυσμού και σε όλες τις περιόδους απασχόλησης ή αδράνειας ⁽²⁾. Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ εμμένει στην ανάγκη επενδύσεων εστιασμένων στην τεχνολογική κατάρτιση των γυναικών και την ανάληψη διευθυντικών θέσεων ευθύνης από αυτές.

3.6. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται τους στόχους και τα μέτρα που προτείνονται στην ανακοίνωση για να ξεπεραστούν οι διαφορετικές εθνικές περιστάσεις που παρακωλύουν την υλοποίηση μιας πραγματικά ευρωπαϊκής ψηφιακής ενιαίας αγοράς. Επισημαίνεται, εξάλλου, ότι αποτελεί πλέον γενική τάση η στροφή από την αποθήκευση προσωπικών δεδομένων και δεδομένων εργασίας στον προσωπικό υπολογιστή στην αποθήκευσή τους σε δημόσια ή διαθέσιμα στο εμπόριο υπολογιστικά νέφη. Κατά συνέπεια, η πρωτοβουλία για το υπολογιστικό νέφος αποτελεί βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση.

3.7. Θετικά κρίνεται επίσης η δέσμευση της Επιτροπής για την ανάληψη δράσεων που αποσκοπούν στη διεύρυνση της πρόσβασης και στην καλλιέργεια κλίματος εμπιστοσύνης μεταξύ των φορέων του δημόσιου τομέα και της πανεπιστημιακής κοινότητας που είναι συχνά εντελώς αποκομμένοι και ασύνδετοι μεταξύ τους.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Ορισμένες πτυχές πρέπει να διευκρινιστούν περισσότερο. Το σχέδιο της Επιτροπής φαίνεται να είναι εξαιρετικά περίπλοκο όσον αφορά τους στόχους του και συγχρόνως αόριστο ως προς ορισμένα βασικά σημεία.

⁽¹⁾ ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σ. 40 και ΕΕ C 76 της 14.3.2013, σ. 59.

⁽²⁾ ΕΕ C 451 της 16.12.2014, σ. 25.

4.2. Πρωτίστως, η ΕΟΚΕ συνιστά η προμήθεια του υλισμικού και του λογισμικού που απαιτούνται για το ευρωπαϊκό υπολογιστικό νέφος να πραγματοποιείται στην Ευρώπη. Η ανάπτυξη λογισμικού στην Ευρώπη βρίσκεται σε υψηλό επίπεδο, και πρέπει να είναι δυνατή η αποφυγή της τεχνολογικής εξάρτησης από άλλες περιοχές του κόσμου. Όσον αφορά το υλισμικό, είναι θετική η πρόβλεψη ότι τουλάχιστον ένας από τους δύο υπερυπολογιστές πεντάκις εκατομμυριοστής κλίμακας θα είναι ευρωπαϊκός.

4.3. Η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης ανησυχίες όσον αφορά, όχι μόνο τους χρηματοδοτικούς, αλλά και τους επαγγελματικούς πόρους που είναι αναγκαίοι για την υλοποίηση και την ανάπτυξη του υπολογιστικού νέφους. Για την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού των μαζικών δεδομένων όσον αφορά την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση στην Ευρώπη, καθοριστική σημασία θα έχει η διαθεσιμότητα εργατικού δυναμικού με κατάλληλα προσόντα. Καλούμε επίσης την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να λάβει δεόντως υπόψη τα διεθνή συστήματα υπολογιστικού νέφους σε συγκεκριμένες επιστημονικές κοινότητες, που ήδη υφίστανται και λειτουργούν ορθά, καθώς και τα εθνικές δράσεις που αποσκοπούν στην επίτευξη του ίδιου στόχου.

4.3.1. Παρότι κρίνει θετικά όσα προβλέπονται στον «Ορίζοντα 2020» και στη χρηματοδότηση του προγράμματος EDISON για την επιτάχυνση της διαδικασίας θέσπισης του επαγγέλματος του «επιστήμονα δεδομένων», η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι η Επιτροπή, σε συμφωνία με τα κράτη μέλη, θα δρομολογήσει μείζον πρόγραμμα ανάπτυξης νέων υψηλής ποιότητας επαγγελματικών δεξιοτήτων που θα ευνοεί την εξειδικευμένη απασχόληση και την επιστροφή στην ΕΕ νέων επιστημόνων που εργάζονται σε άλλες χώρες. Ειδικότερα, υφίσταται μεγάλη ανάγκη διαχειριστών δεδομένων που θα επικουρούν τους επιστήμονες, τη βιομηχανία του κλάδου και τη δημόσια διοίκηση στη βέλτιστη χρήση και κοινοχρησία των συλλεγμένων δεδομένων. Αυτές οι παρεμβάσεις της Επιτροπής είναι απολύτως επείγουσες και πρέπει να αποσκοπούν επίσης στην ανάκτηση ευκαιριών απασχόλησης.

4.4. Επιπλέον, δεν είναι αρκετά σαφής η αλληλεπίδραση μεταξύ της προτεινόμενης ευρωπαϊκής υποδομής δεδομένων, η οποία θα πρέπει να διευκολύνει επίσης την προώθηση, την ανάπτυξη και την εγκατάσταση υπερυπολογιστών υψηλών επιδόσεων (HPC), και της συμπληρωματικής εμβληματικής πρωτοβουλίας για την ενίσχυση των τεχνολογιών κβαντικής πληροφορικής. Οι δύο πρωτοβουλίες αλληλοσυμπληρώνονται, παρότι διαφοροποιούνται. Παρότι η παραγωγή του υπερυπολογιστή πεντάκις εκατομμυριοστής κλίμακας προβλέπεται για το 2018, η στρατηγική για την κβαντική τεχνολογία βρίσκεται ακόμα σε προπαρασκευαστικό στάδιο και η προσέγγιση που ακολουθείται είναι μακροπρόθεσμη.

4.5. Η ανακοίνωση είναι επιπλέον εξαιρετικά αόριστη όσον αφορά την τεκμαιρόμενη ύπαρξη μηχανισμών φυσιολογικής ενοποίησης των υποδομών των πανεπιστημίων, των ερευνητικών κέντρων και των δημόσιων οργανισμών χάρη στο ευρωπαϊκό ανοικτό επιστημονικό νέφος και στις ευρωπαϊκές υποδομές δεδομένων. Αυτή η στρατηγική δεν θα έχει επιτυχία χωρίς τη στήριξη όλων των ενδιαφερόμενων φορέων. Η ενημέρωση και η αλλαγή των δομών κινήτρων που απευθύνονται στην πανεπιστημιακή κοινότητα, στη βιομηχανία και στις δημόσιες υπηρεσίες για την κοινοχρησία δεδομένων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του υπολογιστικού νέφους για την ανοικτή επιστήμη. Ειδικότερα, σε όσες κοινότητες η κοινοχρησία δεδομένων είναι ήδη αρκετά διαδεδομένη, καθώς σε πολλά πεδία έρευνας, θα μπορούσαν να έχουν ιδιαίτερη σημασία για τον καθορισμό των λεπτομερειών των ανοικτών δεδομένων σε μια διαδικασία από τη βάση προς την κορυφή.

4.5.1. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την επιλογή της Επιτροπής σχετικά με την τυποποιημένη επιλογή για τα δεδομένα της ανοικτής έρευνας σε όλα τα νέα έργα του Ορίζοντα 2020 από το 2017 και μετά. Η ΕΟΚΕ παροτρύνει την Επιτροπή να εξετάσει τις συστάσεις του 2012 για την πρόσβαση στα επιστημονικά δεδομένα και τη συντήρηση των τελευταίων.

4.6. Επιπλέον, πρέπει να διευκρινιστούν οι μηχανισμοί με τους οποίους οι καινοτόμες ΜΜΕ και βιομηχανίες διαβεβαιώνονται ότι θα επιτευχθεί η διέγερση της βάσης χρηστών, μέσω κέντρων αριστείας για δεδομένα και λογισμικό και καινοτόμων κέντρων υπηρεσιών δεδομένων για τις ΜΜΕ.

4.7. Η ΕΟΚΕ ζητεί τη βελτίωση της διάρθρωσης όσον αφορά τη διαχείριση του ευρωπαϊκού ανοικτού επιστημονικού νέφους που θα καθοριστεί, κατά την Επιτροπή, μετά την ολοκλήρωση μιας εμπεριστατωμένης προπαρασκευαστικής διαδικασίας η οποία βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη. Η επιστημονική κοινότητα, οι επιχειρήσεις και οι πολίτες έχουν δικαίωμα συμμετοχής στην εν λόγω διαχείριση και η Επιτροπή υποχρεούται να υποδείξει με ποιον τρόπο και σε ποιον βαθμό. Η χρήση της πλατφόρμας OSPP (Πλατφόρμα για τις πολιτικές ανοικτής επιστήμης) μπορεί να αποτελέσει θετικό εργαλείο.

4.8. Όσον αφορά ορισμένα θέματα, όπως η διαχείριση, το σταδιακό άνοιγμα σε όλους και οι τρόποι χρήσης και διαφύλαξης των δεδομένων, η ΕΟΚΕ προτείνει την έναρξη ευρείας διαβούλευσης με την άμεση συμμετοχή της επιστημονικής κοινότητας και των πολιτών, διαμέσου των ενώσεων εκπροσώπησης των συμφερόντων τους.

4.9. Ειδικότερα, η Επιτροπή οφείλει να παράσχει λεπτομερέστερες πληροφορίες σχετικά με τη διοικητική πλατφόρμα μέσω της οποίας θα γίνει η διαχείριση του υπολογιστικού νέφους.

4.10. Λαμβάνοντας υπόψη τον μεγάλο αριθμό κρατών στα οποία θα πρέπει να υλοποιηθεί το συγκεκριμένο σχέδιο, αλλά και την παρούσα οικονομική συγκυρία η οποία χαρακτηρίζεται από χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης της ευρωπαϊκής οικονομίας που δυσχεραίνουν σε μεγάλο βαθμό τις ιδιωτικές επενδύσεις σε μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία η οποία αναμένεται εκ των πραγμάτων να έχει μόνο έμμεσες και δευτερεύουσες επιπτώσεις για τη βιομηχανία και τις ΜΜΕ, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η χρηματοδότηση αποτελεί απόλυτη προτεραιότητα για την Ευρώπη.

4.11. Πράγματι, οι επιχειρήσεις θα μπορούσαν να αποκομίσουν τα θετικά αποτελέσματα του υπολογιστικού νέφους και των υποδομών δεδομένων μόνο μετά την υλοποίησή τους, με παράλληλη τήρηση κοινών τεχνικών προτύπων που απομένουν ακόμη να καθοριστούν, καθώς και ενός κανονιστικού πλαισίου για τον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής, την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, το οποίο δεν έχει ακόμη ενοποιηθεί ούτε σε ενωσιακό κανονιστικό επίπεδο ούτε όσον αφορά τη μεταφορά του στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών.

4.12. Επ' αυτού, η ΕΟΚΕ προτείνει τη δημιουργία «ενιαίας δικτυακής πύλης της ψηφιακής Ευρώπης», που θα διευκολύνει την πρόσβαση των πολιτών και των επιχειρήσεων στα ισχύοντα ενωσιακά κείμενα.

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προτεραιότητες τυποποίησης στον τομέα των ΤΠΕ για την ψηφιακή ενιαία αγορά»

[COM(2016) 176 final]

(2016/C 487/15)

Εισηγητής: ο κ. **Gundars STRAUTMANIS**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 19.4.2016
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	7.9.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	21.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	159/1/3

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. **Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει** ότι, στο σύνολό του, το κείμενο που έχει καταρτίσει η Επιτροπή είναι αξιόπαινο, καθόσον ορίζει ένα σημείο εκκίνησης για σχέδια και πρωτοβουλίες που θα προωθήσουν την τυποποίηση των ΤΠΕ — καθορίζει τους τομείς προτεραιότητας και τις βασικές δραστηριότητες με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα (χάρτης πορείας).

1.2. **Η ΕΟΚΕ πιστεύει** ότι η τυποποίηση θα βοηθήσει στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας, θα διασφαλίσει τις θέσεις εργασίας σε όλους τους κλάδους και θα βελτιώσει το επίπεδο ευημερίας της κοινωνίας στο σύνολό της. Για τον λόγο αυτό, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να καθοριστούν σωστά οι τομείς προτεραιότητας, στους οποίους θα πρέπει να γίνει, συμπεριλαμβανομένου του τομέα των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων, που είναι τόσο σημαντικά για το κοινωνικό σύνολο. Καταδεικνύεται, συνεπώς, ότι η ανακοίνωση της Επιτροπής είναι πραγματικά αναγκαία και είναι σαφές γιατί η εκπόνηση αυτού του εγγράφου είναι ζωτικής σημασίας για την περαιτέρω τυποποίηση των ΤΠΕ και, επομένως, για την ανάπτυξη της ψηφιακής ενιαίας αγοράς.

1.3. **Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να διατυπώσει ορισμένες συστάσεις**, οι οποίες θα μπορούσαν να βοηθήσουν την Επιτροπή να βελτιώσει τις ανακοινώσεις και τα λοιπά συνοδευτικά κείμενα που έχει συντάξει.

1.3.1. Σύσταση αριθ. 1

Η ΕΟΚΕ συνιστά, στις μελλοντικές ανακοινώσεις και σε άλλα συναφή έγγραφα, η Επιτροπή να ενημερώνει όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς σχετικά με την ανάγκη μιας ισορροπημένης προσέγγισης για την τυποποίηση των ΤΠΕ: τα πρότυπα ως περιοριστικός παράγοντας σε σχέση με τη δημιουργικότητα.

1.3.2. Σύσταση αριθ. 2

Η ΕΟΚΕ συνιστά να καταβληθούν προσπάθειες για να υπάρχει συνέπεια μεταξύ των τομέων προτεραιότητας όσον αφορά την τυποποίηση όσων ΤΠΕ έχουν διαφορετικές ονομασίες στην ανακοίνωση της Επιτροπής και στο ετήσιο κυλιόμενο πρόγραμμα για την τυποποίηση των ΤΠΕ. Προκειμένου για τη συνέπεια μεταξύ των διαφόρων εγγράφων και όλων των αλληλοσυνδεόμενων κειμένων, πρέπει να χρησιμοποιείται ενιαία ορολογία.

1.3.3. Σύσταση αριθ. 3

Δεδομένης της σημασίας που έχει το έργο του καθορισμού των προτεραιοτήτων για την τυποποίηση στις ΤΠΕ, **η ΕΟΚΕ συνιστά** να παρέχεται περισσότερη ενημέρωση όσον αφορά τους λόγους, τη μεθοδολογία και τα αποτελέσματα της επιλογής των τομέων προτεραιότητας.

1.3.4. Σύσταση αριθ. 4

Για να έχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς καλύτερη εποπτεία της εφαρμογής και της συνέχειας της ανακοίνωσης της Επιτροπής, η **ΕΟΚΕ συνιστά** την ενημέρωση όσον αφορά τις τακτικές δραστηριότητες που συμπληρώνουν το έργο —ή αποτελούν συνέχειά του— που δρομολογήθηκε από το παρόν έγγραφο.

1.3.5. Σύσταση αριθ. 5

Για να έχουν όλοι οι συναρμόδιοι τη βεβαιότητα ότι κατά την προετοιμασία της ανακοίνωσης, η Επιτροπή εξέτασε επίσης ζητήματα που δεν έχουν μόνο άμεση σχέση με τις προτεραιότητες της τυποποίησης στον τομέα των ΤΠΕ, αλλά προέβη επίσης σε αξιολόγηση του αντίκτυπου των προτεραιοτήτων αυτών επί διαφόρων ζητημάτων που σχετίζονται με τις κοινωνικές πτυχές (άρθρο 11 της ΣΛΕΕ), η **ΕΟΚΕ συνιστά** στις μελλοντικές ανακοινώσεις να υπάρχουν ειδικές πληροφορίες ως προς τη συμμετοχή των διαφόρων συναρμοδίων και για την κοινωνική επίδραση της προσέγγισης της στην τυποποίηση των ΤΠΕ, η οποία ήδη επηρεάζει το σύνολο της κοινωνίας.

1.4. Ενώ γενικά επιδοκιμάζει την ανακοίνωση της Επιτροπής, η **ΕΟΚΕ προτείνει, ωστόσο**, να αξιολογηθεί:

- εάν η ανακοίνωση, ως τύπος εγγράφου, αρκεί για την επίτευξη των στόχων που περιγράφονται, για παράδειγμα να διαδραματίσει η ΕΕ «ηγετικό ρόλο», ή αν είναι αναγκαία η προσφυγή σε μορφές που να επιτρέπουν περισσότερες δράσεις και αποφάσεις,
- εάν υπάρχει λόγος να επανεξεταστεί η έννοια του «ηγετικού ρόλου», και εάν η ανακοίνωση της Επιτροπής πρέπει να δίνει έμφαση στη συνεργασία με τους παγκόσμιους οργανισμούς τυποποίησης μέσω συμπράξεων, αντί με βάση τις αρχές του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι σε γενικές γραμμές, έχουμε τις ίδιες ανάγκες, που υπερβαίνουν τα σύνορα της ΕΕ.

2. Εισαγωγή

2.1. Στις 19 Απριλίου 2016, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε την ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προτεραιότητες τυποποίησης στον τομέα των ΤΠΕ για την ψηφιακή ενιαία αγορά [COM(2016) 176 final].

2.2. Στόχοι της ανακοίνωσης της Επιτροπής:

- υποστήριξη και ενίσχυση του ρόλου της ΕΕ στην παγκόσμια ψηφιακή οικονομία,
- μέριμνα έτσι ώστε τα πρότυπα των ΤΠΕ να καθορίζονται με τρόπο καλύτερα προσαρμοσμένο στις ανάγκες της κάθε πολιτικής,
- μέριμνα έτσι ώστε τα πρότυπα να είναι δυναμικά, ανοικτά και να συνδέονται στενά με την έρευνα και την καινοτομία.

2.3. Το πνεύμα της ανακοίνωσης της Επιτροπής:

- **Μια συνολική στρατηγική και πολιτική προσέγγιση τυποποίησης για τεχνολογίες προτεραιότητας στον τομέα των ΤΠΕ.** Η ανακοίνωση καθορίζει μια συνολική στρατηγική και πολιτική προσέγγιση τυποποίησης για τεχνολογίες προτεραιότητας στον τομέα των ΤΠΕ, οι οποίες είναι κρίσιμες για την ολοκλήρωση της ψηφιακής ενιαίας αγοράς.
- **Αντιμετώπιση των ζητημάτων που σχετίζονται με την τυποποίηση στον τομέα των ΤΠΕ.** Για την αντιμετώπιση των ζητημάτων που σχετίζονται με την τυποποίηση στον τομέα των ΤΠΕ, η Επιτροπή ανακοίνωσε ότι «θα δρομολογήσει ολοκληρωμένο πρόγραμμα τυποποίησης για τον εντοπισμό και τον καθορισμό των βασικών προτεραιοτήτων στο πεδίο της υιοθέτησης προτύπων, με έμφαση στις τεχνολογίες και στους τομείς που θεωρούνται ζωτικής σημασίας για την ψηφιακή ενιαία αγορά».

2.4. Κύρια σημεία της ανακοίνωσης της Επιτροπής:

- **Τα κοινά πρότυπα ως ακρογωνιαίος λίθος της ψηφιακής ενιαίας αγοράς.** Τα κοινά πρότυπα διασφαλίζουν τη λειτουργικότητα των ψηφιακών τεχνολογιών και αποτελούν τη βάση μιας αποτελεσματικής ψηφιακής ενιαίας αγοράς. Εξασφαλίζουν ότι οι τεχνολογίες λειτουργούν μαζί με ομαλό και αξιόπιστο τρόπο, παρέχουν οικονομίες κλίμακας, προωθούν την έρευνα και την καινοτομία και διατηρούν τις αγορές ανοικτές. Αντιθέτως, τα διαφορετικά εθνικά πρότυπα ενδέχεται να επιβραδύνουν σημαντικά την καινοτομία και να φέρνουν τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις σε μειονεκτική θέση σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο.

- **Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1025/2012 με θέμα την ευρωπαϊκή τυποποίηση.** Η πρόσφατη αναθεώρηση της πολιτικής τυποποίησης της Ένωσης οδήγησε στην έκδοση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1025/2012 σχετικά με την ευρωπαϊκή τυποποίηση, καθώς και στη δημιουργία ενός πλαισίου για ένα διαφανέστερο και αποτελεσματικότερο ευρωπαϊκό σύστημα τυποποίησης για όλους τους βιομηχανικούς τομείς. **Η παρούσα ανακοίνωση βασίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1025/2012** ⁽¹⁾ και συνδέεται με την προγραμματισμένη κοινή πρωτοβουλία για την τυποποίηση, η οποία εντάσσεται στην ευρύτερη στρατηγική για την ενιαία αγορά [COM(2015) 550 final — Αναβάθμιση της ενιαίας αγοράς: περισσότερες ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις και τους πολίτες].

2.5. Βασικά θέματα της ανακοίνωσης της Επιτροπής:

- Τα πρότυπα ΤΠΕ σαν ακρογωνιαίος λίθος της ψηφιακής ενιαίας αγοράς
- Καθορισμός των προτύπων για τις ΤΠΕ: ένα ταχέως μεταβαλλόμενο και απαιτητικό παγκόσμιο πλαίσιο
- Η απόκριση της Ευρώπης: ένα σχέδιο δύο πυλώνων για την ιεράρχηση των προτεραιοτήτων και την επίτευξη αποτελεσμάτων όσον αφορά τον καθορισμό προτύπων στον τομέα των ΤΠΕ για την ψηφιακή ενιαία αγορά
- Πέντε τομείς προτεραιότητας: τα συστατικά στοιχεία του καθορισμού προτύπων στον τομέα των ΤΠΕ
- Δέσμευση υψηλού επιπέδου για την επίτευξη και τη διασφάλιση ηγετικής θέσης μέσω των προτύπων

3. Επισκόπηση και γενικές παρατηρήσεις σχετικά με το κείμενο της ανακοίνωσης της Επιτροπής

3.1. Τα πρότυπα ΤΠΕ ως ακρογωνιαίος λίθος της ψηφιακής ενιαίας αγοράς

3.1.1. Στο σημείο 1 της ανακοίνωσης της Επιτροπής αναφέρεται ότι ο μετασχηματισμός της παγκόσμιας οικονομίας σε ψηφιακή οικονομία επηρεάζει όλους τους τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών. Ομοίως, το σημείο 1 αναφέρεται σε γενικά θέματα σχετικά με την ανακοίνωση, όπως:

- ο σκοπός της ανακοίνωσης,
- η φύση της ανακοίνωσης,
- το πλαίσιο της ανακοίνωσης.

3.2. Καθορισμός των προτύπων για τις ΤΠΕ: ένα ταχέως μεταβαλλόμενο και απαιτητικό παγκόσμιο πλαίσιο

3.2.1. Στο σημείο 2 της ανακοίνωσης της Επιτροπής αναφέρεται ότι η ανάπτυξη των προτύπων ΤΠΕ αντιμετωπίζει πολλές νέες προκλήσεις που απαιτούν στοχοθετημένη και βιώσιμη λύση σε επίπεδο ΕΕ.

3.2.2. Στην ανακοίνωση τονίζεται ότι στις δυνητικές συνέπειες των προκλήσεων συγκαταλέγονται η διασπορά των περιορισμένων πόρων, η έλλειψη αποδοτικότητας και η γενικότερη αναχαίτιση της καινοτομικής ικανότητας της Ευρώπης.

3.3. Η απόκριση της Ευρώπης: ένα σχέδιο δύο πυλώνων για την ιεράρχηση των προτεραιοτήτων και την επίτευξη αποτελεσμάτων όσον αφορά τον καθορισμό προτύπων στον τομέα των ΤΠΕ για την ψηφιακή ενιαία αγορά

3.3.1. Στο σημείο 3 της ανακοίνωσης της Επιτροπής παρουσιάζεται ένα σχέδιο δράσης προτεραιοτήτων για το επόμενο κύμα τεχνολογικής τυποποίησης στην ψηφιακή οικονομία.

3.3.2. Προσέγγιση που προτείνει η Επιτροπή:

1. Στην παρούσα ανακοίνωση προσδιορίζεται ένας κατάλογος συστατικών στοιχείων προτεραιότητας για την ψηφιακή ενιαία αγορά, η βελτίωση της τυποποίησης των οποίων στις ΤΠΕ είναι ιδιαίτερα επείγουσα· ο κατάλογος συνοδεύεται από παραδοτέα και χρονοδιάγραμμα.
2. Η Επιτροπή προτείνει πολιτική διαδικασία υψηλού επιπέδου για την επικύρωση, την παρακολούθηση και, εφόσον απαιτείται, την προσαρμογή του καταλόγου προτεραιοτήτων. Προβλέπεται ότι στη διαδικασία αυτή θα γίνει χρήση των μέσων του ευρωπαϊκού συστήματος τυποποίησης και θα συμμετέχει ευρύ φάσμα συναρμοδίων, τόσο στην ΕΕ όσο και παγκοσμίως.
- 3.3.3. Τα δύο σκέλη του σχεδίου προτεραιοτήτων θα πρέπει να εξελιχθούν μαζί, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η ηγετική θέση της ΕΕ στην παγκόσμια ψηφιακή οικονομία.

⁽¹⁾ ΕΕ L 316 της 26.10.2012, σ. 12.

3.4. Πέντε τομείς προτεραιότητας: τα συστατικά στοιχεία του καθορισμού προτύπων στον τομέα των ΤΠΕ

3.4.1. Στο σημείο 3.1 της ανακοίνωσης, η Επιτροπή έχει προσδιορίσει πέντε τομείς προτεραιότητας, που είναι οι **βασικές τεχνολογικές συνιστώσες** της ενιαίας ψηφιακής αγοράς (η σειρά των απαριθμούμενων τομέων δεν είναι σημαντική):

- το υπολογιστικό νέφος,
- το διαδίκτυο των πραγμάτων,
- οι επικοινωνίες πέμπτης γενιάς (5G),
- οι τεχνολογίες (μαζικών) δεδομένων,
- η ασφάλεια στον κυβερνοχώρο.

3.4.2. Οι συγκεκριμένοι τομείς επιλέχθηκαν βάσει των συμβουλών της ευρωπαϊκής πολυσυμμετοχικής πλατφόρμας για την τυποποίηση στον τομέα των ΤΠΕ, η οποία συγκεντρώνει ενδιαφερομένους του κλάδου, αρμοδίους καθορισμού προτύπων, κυβερνήσεις και εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών.

3.4.3. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός έχει σημαντικές επιπτώσεις σε διάφορους τομείς καθώς και στους καταναλωτές. Πολλά σημαντικά πεδία εφαρμογής των ΤΠΕ (όπως η ηλεκτρονική υγεία, η έξυπνη ενέργεια, τα ευφυή συστήματα μεταφοράς, η προηγμένη μεταποίηση, οι έξυπνες πόλεις) βασίζονται άμεσα στους πέντε επιλεγμένους τομείς προτεραιότητας τυποποίησης στις ΤΠΕ.

3.4.4. **Οι επιλεγείσες προτεραιότητες θα συμπληρώσουν άλλα μέσα τυποποίησης τα οποία χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση της ευρωπαϊκής πολιτικής τυποποίησης.** Πέραν της προγραμματισμένης κοινής πρωτοβουλίας για την ευρωπαϊκή τυποποίηση, υπάρχει το κυλιόμενο πρόγραμμα για την τυποποίηση στον τομέα των ΤΠΕ και το ετήσιο πρόγραμμα εργασιών της Ένωσης.

3.5. Δέσμευση υψηλού επιπέδου για την επίτευξη και τη διασφάλιση ηγετικής θέσης μέσω των προτύπων

3.5.1. Στο σημείο 3.2 της ανακοίνωσης, η Επιτροπή επισημαίνει ότι δεν επαρκεί από μόνος του ο καθορισμός προτεραιοτήτων για πρότυπα ΤΠΕ για τις ανάγκες της ψηφιακής ενιαίας αγοράς. Η επιτυχία εξαρτάται από τη δέσμευση σε υψηλό επίπεδο για την τυποποίηση από ευρεία βάση ενδιαφερομένων, μεταξύ άλλων από τη βιομηχανία, τους οργανισμούς καθορισμού προτύπων, την ερευνητική κοινότητα, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τις εθνικές διοικήσεις.

3.5.2. **Η Επιτροπή προτείνει μια διαδικασία υψηλού επιπέδου για την επίτευξη των δράσεων προτεραιότητας.** Η διαδικασία θα αξιολογήσει και θα συμπληρώσει την ευρωπαϊκή πολυσυμμετοχική πλατφόρμα, το κυλιόμενο πρόγραμμα για την τυποποίηση στον τομέα των ΤΠΕ και το ετήσιο πρόγραμμα εργασιών της Ένωσης για την ευρωπαϊκή τυποποίηση ως μηχανισμό εφαρμογής και διάδοσης προτύπων. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή περιγράφει κάθε στοιχείο της διαδικασίας και τις σχετικές δραστηριότητες.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Ισορροπία μεταξύ της τυποποίησης και της δημιουργικότητας

4.1.1. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής, η τυποποίηση δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά μόνο ένα μέσο, ένας από τους στόχους του οποίου είναι να προωθήσει την έρευνα και την καινοτομία στον τομέα των ΤΠΕ.

4.1.2. Κάθε πρότυπο δεν παρέχει μόνο ευκαιρίες αλλά θέτει επίσης πλαίσια και περιορισμούς. Τα πρότυπα μπορούν να προωθήσουν την ανάπτυξη, αλλά και να την αναχαιτίσουν, ειδικότερα στους τομείς ταχύτατης ανάπτυξης, όπως οι ΤΠΕ.

4.1.3. Στο σημείο 2 της ανακοίνωσης με τίτλο «Καθορισμός προτύπων για τις ΤΠΕ: ένα ταχέως μεταβαλλόμενο και απαιτητικό παγκόσμιο πλαίσιο», αναλύονται τα προβλήματα που ανακύπτουν στη διαδικασία τυποποίησης και αναφέρεται: «[...] η αυξανόμενη πολυπλοκότητα ως αποτέλεσμα του πολλαπλασιασμού των προτύπων και η ποικιλομορφία των τεχνικών κοινοτήτων που συμμετέχουν στον καθορισμό προτύπων μπορούν να **επιβραδύνουν την καινοτομία**».

4.1.4. Τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης (Συνοπτική έκθεση της δημόσιας διαβούλευσης με θέμα «Πρότυπα στην ενιαία ψηφιακή αγορά: καθορισμός των προτεραιοτήτων και επίτευξη αποτελεσμάτων») αποκαλύπτουν τις απόψεις ομάδων ενδιαφερομένων, όπως αυτών του τομέα των ΤΠΕ. Στον τομέα αυτό χρειάζεται μια διαδικασία τυποποίησης «από τη βάση προς την κορυφή».

- 4.1.5. Είναι σαφές ότι η επιβολή υπερβολικά αυστηρών προτύπων ή η πρόωγη επιβολή τους μπορεί να
- παρεμποδίσει τη δημιουργικότητα, πράγμα που θα επιβραδύνει την ανάπτυξη και την εφαρμογή καινοτόμων λύσεων,
  - οδηγήσει σε μια κατάσταση όπου τα πρότυπα έχουν εκπονηθεί και εγκριθεί, αλλά όπου οι παραγωγοί εκτελούν τις καθημερινές τους δραστηριότητες σύμφωνα με άλλα «πρότυπα» που έχουν καθορίσει οι ίδιοι.

4.1.6. Αυτό σημαίνει ότι, κατά τη διαδικασία τυποποίησης, πρέπει να αξιολογείται προσεκτικά η κατάσταση όσον αφορά τον σχεδιασμό, την έγκριση και την εφαρμογή του κάθε προτύπου και πρέπει να επιτυγχάνεται μια εύλογη ισορροπία μεταξύ της τυποποίησης, όσον αφορά τους περιορισμούς που επιβάλλει, και της δημιουργικότητας —δηλαδή, να υπάρχει η δυνατότητα ελεύθερης δημιουργίας με νέες λύσεις «εκτός προτύπων».

4.1.7. Σύσταση αριθ. 1

Η ΕΟΚΕ συνιστά, στις μελλοντικές ανακοινώσεις και σε άλλα συναφή έγγραφα, η Επιτροπή να ενημερώνει όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς σχετικά με την ανάγκη ύπαρξης μιας ισορροπημένης προσέγγισης για την τυποποίηση των ΤΠΕ: τα πρότυπα ως περιοριστικός παράγον σε σχέση με τη δημιουργικότητα.

4.2. Ασουνέπειες μεταξύ των τομέων προτεραιότητας σε διάφορα έγγραφα σχετικά με την τυποποίηση

4.2.1. Στο σημείο 3.1 της ανακοίνωσής της, η Επιτροπή παρουσιάζει τους πέντε προαναφερθέντες τομείς προτεραιότητας για την τυποποίηση των ΤΠΕ:

- το υπολογιστικό νέφος,
- το διαδίκτυο των πραγμάτων,
- τις επικοινωνίες πέμπτης γενιάς (5G),
- την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο,
- τις τεχνολογίες (μαζικών) δεδομένων.

4.2.2. Παράλληλα, στην ανακοίνωση γίνεται αναφορά στο κυλιόμενο πρόγραμμα για την τυποποίηση στον τομέα των ΤΠΕ του ετήσιου προγράμματος εργασίας. Οι διάφοροι τομείς που προσδιορίζονται και περιγράφονται στο ετήσιο κυλιόμενο πρόγραμμα του 2016 για την τυποποίηση στον τομέα των ΤΠΕ απαριθμούνται κατωτέρω:

3.5.	Βασικοί κινητήριιοι μοχλοί και ασφάλεια	95
3.5.1.	Υπολογιστικό νέφος	96
3.5.2.	Πληροφορίες του δημόσιου τομέα, ανοικτά δεδομένα και μαζικά δεδομένα	101
3.5.3.	Ηλεκτρονική δημόσια διοίκηση	106
3.5.3.1.	Κατατομή εφαρμογής DCAT των πυλών δεδομένων στην Ευρώπη	107
3.5.3.2.	Ανταλλαγή μεταδεδομένων για επαναχρησιμοποίησιμα στοιχεία ενεργητικού της διαλειτουργικότητας (Ηλεκτρονική δημόσια διοίκηση)	107
3.5.3.3.	Βασικό λεξιλόγιο για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης διαλειτουργικών λύσεων	107
3.5.4.	Ηλεκτρονική ταυτοποίηση και υπηρεσίες εμπιστοσύνης, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών υπογραφών	109
3.5.5.	Αναγνώριση μέσω ραδιοσυχνοτήτων (RFID)	112
3.5.6.	Διαδίκτυο των πραγμάτων	114
3.5.7.	Ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών	120
3.5.8.	Προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες (ePrivacy)	124
3.5.9.	Ηλεκτρονικές υποδομές για την έρευνα δεδομένων και υπολογιστική επιστήμη υψηλής έντασης	127
3.5.10.	Χαρτογράφηση της ευρυζωνικής υποδομής	131
3.5.11.	Διαφύλαξη του ψηφιακού κινηματογράφου	134

4.2.3. Αν και τα δύο αυτά έγγραφα —η ανακοίνωση της Επιτροπής και το κυλιόμενο πρόγραμμα του 2016 για την τυποποίηση στον τομέα των ΤΠΕ— είναι συναφή και συμπληρωματικά, χρησιμοποιούν διαφορετική ορολογία. Σε κανένα από τα δύο αυτά έγγραφα δεν αναφέρεται η σχέση μεταξύ παρεμφερών τομέων τυποποίησης.

4.2.4. Σύσταση αριθ. 2

Η ΕΟΚΕ συνιστά να καταβληθούν προσπάθειες για να υπάρχει συνέπεια μεταξύ των τομέων προτεραιότητας όσον αφορά την τυποποίηση όσων ΤΠΕ έχουν διαφορετικά ονομασίες στην ανακοίνωση της Επιτροπής και στο ετήσιο κυλιόμενο πρόγραμμα για την τυποποίηση των ΤΠΕ. Προκειμένου να υπάρχει συνέπεια μεταξύ των διαφόρων εγγράφων και όλων των αλληλοσυνδεδεμένων κειμένων, πρέπει να χρησιμοποιείται ενιαία ορολογία.

4.3. Επιλογή των προτεραιοτήτων τυποποίησης στον τομέα των ΤΠΕ

4.3.1. Στο σημείο 3.1 της ανακοίνωσης της Επιτροπής απαριθμούνται οι πέντε τομείς προτεραιότητας για την τυποποίηση στον τομέα των ΤΠΕ και διευκρινίζεται: «Οι συγκεκριμένοι τομείς επιλέχθηκαν βάσει των συμβουλών της ευρωπαϊκής πολυσυμμετοχικής πλατφόρμας για την τυποποίηση στον τομέα των ΤΠΕ, η οποία συγκεντρώνει ενδιαφερομένους του κλάδου, φορείς καθορισμού προτύπων, κυβερνήσεις και εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών. **Η διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης επιβεβαίωσε την ευρεία συναίνεση όσον αφορά την ιεράρχηση των προτεραιοτήτων που παρουσιάζεται εδώ.**».

4.3.2. Δημόσια διαβούλευση πραγματοποιήθηκε από τις 23 Σεπτεμβρίου 2015 έως τις 4 Ιανουαρίου 2016 με τη συμμετοχή 168 ερωτηθέντων. Τα αποτελέσματα της διαβούλευσης περιλαμβάνονται στη **συνοπτική έκθεση** της δημόσιας διαβούλευσης με θέμα «Πρότυπα στην ενιαία ψηφιακή αγορά: καθορισμός των προτεραιοτήτων και επίτευξη αποτελεσμάτων».

4.3.3. Δεδομένου ότι τα αποτελέσματα της έρευνας έχουν ληφθεί υπόψη κατά την επιλογή των τομέων προτεραιότητας της στρατηγικής στον τομέα των ΤΠΕ που περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής και αφορούν μεγάλο μέρος των ευρωπαϊών επιχειρηματιών, η σχετικά χαμηλή συμμετοχή (168 ερωτηθέντες) ενδέχεται να καταστήσει αναγκαίο να ζητηθούν επιπλέον πληροφορίες για τη σύνθεση των ερωτηθέντων.

4.3.4. Πληροφορίες για τις ομάδες ερωτηθέντων είναι διαθέσιμες στην έκθεση ⁽²⁾.

4.3.5. Όπως μπορούμε να δούμε, πολλοί από τους ερωτηθέντες ανήκουν σε διαφορετικούς οργανισμούς τυποποίησης. Ένα σχετικά μικρό τμήμα αποτελείται από σχεδιαστές και παραγωγούς οι οποίοι παρακολουθούν με προσοχή τις ανάγκες της αγοράς, καθορίζουν και παρακολουθούν τις τεχνολογικές εξελίξεις και τις τάσεις και οι οποίοι έχουν τα δικά τους σχέδια ανάπτυξης. Σε απόλυτους όρους, ο αριθμός τους είναι περιορισμένος.

4.3.6. Τα αποτελέσματα της διαβούλευσης που περιέχονται στη συνοπτική έκθεση παρέχουν πληροφορίες για τους επιλεγμένους τομείς, αλλά δεν αναφέρουν τον αριθμό των τομέων που πράγματι εξετάστηκαν ούτε σε τι συνίστανται (ούτε αναφέρουν τους τομείς που περιλαμβάνονται στο ετήσιο κυλιόμενο σχέδιο για την τυποποίηση στον τομέα των ΤΠΕ). Επίσης, δεν διευκρινίζεται ποιος αποφάσισε τις επιλογές ούτε, εάν ο αρχικός κατάλογος περιλάμβανε άλλους τομείς, ποιες ήταν οι απόψεις.

4.3.7. Σύσταση αριθ. 3

Δεδομένης της σημασίας που έχει το έργο του καθορισμού των προτεραιοτήτων για την τυποποίηση στον τομέα των ΤΠΕ, **η ΕΟΚΕ συνιστά** να παρασχεθεί μεγαλύτερη ενημέρωση όσον αφορά τους λόγους, τη μεθοδολογία και τα αποτελέσματα σε σχέση με την επιλογή των τομέων προτεραιότητας.

4.4. Κύκλος ζωής της ανακοίνωσης

4.4.1. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή αναφέρει πολλά συγκεκριμένα σημεία τα οποία εξελίσσονται με την πάροδο του χρόνου, κυρίως οι τομείς προτεραιότητας, οι βασικές δράσεις, οι βασικές προθεσμίες και πολλά άλλα. Αυτό σημαίνει ότι ένα τέτοιο έγγραφο, εν προκειμένω η ανακοίνωση της Επιτροπής, δεν μπορεί να έχει μακροπρόθεσμο σχεδιασμό.

4.4.2. Ως εκ τούτου, πρέπει να εφαρμοστεί μια ειδική διαδικασία, πρακτικής εφαρμογής, που να καθορίζει τον τρόπο και τη συχνότητα με την οποία θα επανεξετάζεται το έγγραφο, θα διοργανώνονται οι δημόσιες διαβουλεύσεις, θα λαμβάνονται οι αποφάσεις, θα πραγματοποιείται ο επιχειρησιακός σχεδιασμός και άλλες δραστηριότητες, δηλαδή πώς πρέπει να προγραμματίζονται η τακτική διαχείριση του κύκλου ζωής του εγγράφου και οι συναφείς δραστηριότητες.

4.4.3. Σύσταση αριθ. 4

Για λόγους καλύτερης κατανόησης της εφαρμογής από όλους τους συναρμοδίους και συνέπειας της ανακοίνωσης της Επιτροπής, **η ΕΟΚΕ συνιστά** τη διάδοση των πληροφοριών για τις τακτικές δραστηριότητες που συμπληρώνουν ή συνεχίζουν το έργο που δρομολογήθηκε από το παρόν έγγραφο.

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-17/synopsis_report_on_the_public_consultation_-_standards_in_the_digital_single_market_setting_priorities_and_ensuring_delivery_15264.pdf

4.5. Θέματα που δεν καλύπτονται επαρκώς

4.5.1. Η ανακοίνωση της Επιτροπής αναφέρεται σε πολλές πτυχές όσον αφορά την επιλογή των προτεραιοτήτων για την τυποποίηση στον τομέα των ΤΠΕ, καθώς και στα προβλεπόμενα μέτρα για τη συνέχιση της δράσης αυτής. Ωστόσο, διαβάζοντας την παρούσα ανακοίνωση και τα σχετικά έγγραφα, η ομάδα μελέτης της ΕΟΚΕ διαπίστωσε ότι διάφορες πτυχές που είναι σημαντικές για την κοινωνία δεν εξετάζονται καθόλου ή αναφέρονται μόνο παρεμπιπτόντως.

4.5.2. Μολονότι ο κύριος στόχος της ανακοίνωσης της Επιτροπής είναι να καθοριστούν ορισμένοι άξονες προτεραιότητας για την τυποποίηση στον τομέα των ΤΠΕ και των συναφών δραστηριοτήτων, η υλοποίηση και η εφαρμογή της στην πράξη θα οδηγήσει επίσης σε συνέπειες, άμεσες ή έμμεσες, σε τομείς όπως:

- τα δικαιώματα των καταναλωτών,
- η δραστηριότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ),
- η απασχόληση και η διασφάλισή της,
- ο χρόνος και οι συνθήκες εργασίας,
- η πρόσβαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες στις ΤΠΕ,
- η προστασία του περιβάλλοντος,
- διάφορα άλλα θέματα που συνδέονται με την κοινωνική διάσταση.

4.5.3. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι κατά τη διάρκεια της διαδικασίας τυποποίησης, πρέπει να δίνεται προσοχή:

- στην παροχή σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη «ισότιμων όρων ανταγωνισμού»,
- στη σημασία επισημάνσης θεμάτων τυποποίησης στις διμερείς συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών της ΕΕ,
- στην οριοθέτηση των τομέων προτεραιότητας,
- στα προσόντα των εργαζομένων, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στα πρότυπα,
- στα θεμελιώδη δικαιώματα των εργαζομένων,
- στη συμμετοχή των εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών στον διάλογο.

4.5.4. Σύσταση αριθ. 5

Για να έχουν όλοι οι συναρμόδιοι τη βεβαιότητα ότι κατά την προετοιμασία της ανακοίνωσης η Επιτροπή εξέτασε επίσης ζητήματα που δεν έχουν μόνο άμεση σχέση με τις προτεραιότητες της τυποποίησης στον τομέα των ΤΠΕ, αλλά προέβη επίσης σε αξιολόγηση του αντίκτυπου των προτεραιοτήτων αυτών επί διαφόρων ζητημάτων που σχετίζονται με τις κοινωνικές πτυχές (άρθρο 11 της ΣΛΕΕ), **η ΕΟΚΕ συνιστά** στις μελλοντικές ανακοινώσεις να υπάρχουν περισσότερες ειδικές πληροφορίες ως προς τη συμμετοχή των διαφόρων συναρμοδίων και για την κοινωνική επίδραση της προσέγγισής της στην τυποποίηση των ΤΠΕ, η οποία ήδη επηρεάζει το σύνολο της κοινωνίας.

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση 2016-2020 — Επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της διακυβέρνησης»

[COM(2016) 179 final]

(2016/C 487/16)

Εισηγητής: ο κ. **Raymond HENCKS**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 19.4.2016
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	7.9.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	22.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	162/1/3

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Ο στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) να διαθέτει έως το 2020 μια ηλεκτρονική δημόσια διοίκηση που θα προσφέρει ψηφιακές υπηρεσίες από αρχής μέχρι τέλους φιλικές προς τον χρήστη, εξατομικευμένες και χωρίς σύνορα δεν φαίνεται να είναι εφικτός με τον σημερινό ρυθμό εφαρμογής των διαδοχικών σχετικών σχεδίων δράσης σε πολλά κράτη μέλη.

1.2. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) υποστηρίζει τις προτάσεις του τρίτου ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης (2016-2020), που αποβλέπει στην επιτάχυνση της υλοποίησης μιας ψηφιακής δημόσιας διοίκησης αποτελεσματικής, διαλειτουργικής και με καθολική πρόσβαση.

1.3. Η λειτουργία της ψηφιακής δημόσιας διοίκησης είναι αδύνατη χωρίς ορισμένες προϋποθέσεις, όπως η διάθεση δικτύου και ψηφιακών υπηρεσιών υψηλών επιδόσεων, η καθολική πρόσβαση σε προσιτές τιμές και η κατάλληλη ψηφιακή κατάρτιση των χρηστών, σε όλα τα επίπεδα και σε όλες τις ηλικίες. Ακόμη κι εάν, μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα, η ηλεκτρονική δημόσια διοίκηση προορίζεται να αποτελέσει τον κανόνα ως μέσο επικοινωνίας, πρέπει να διατηρηθούν, για τους πολίτες που το επιθυμούν, τα παραδοσιακά μέσα επικοινωνίας με τη δημόσια διοίκηση (ταχυδρομικές επιστολές, προσωπικές επαφές, τηλέφωνο).

1.4. Όσον αφορά τα δικαιώματα των χρηστών της ηλεκτρονικής δημόσιας διοίκησης, ειδικότερα δε τα δικαιώματα σε θέματα πρόσβασης και απαγόρευσης των διακρίσεων, ελευθερίας έκφρασης και ενημέρωσης, προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων, παιδείας και γενικών γνώσεων από τη σχολική εκπαίδευση ως τη διά βίου κατάρτιση, μέσων προσφυγής κ. λπ., η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να συγκεντρώσει σε έναν ενιαίο ιστότοπο το σύνολο των δικαιωμάτων των χρηστών σε σχέση με την ηλεκτρονική δημόσια διοίκηση.

1.5. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις επτά αρχές στις οποίες στηρίζεται η πρόταση της Επιτροπής, αμφιβάλλει όμως κατά πόσον ορισμένες από αυτές θα μπορούσαν να εφαρμοστούν εάν δεν επιλυθούν τα σχετικά νομικά και τεχνικά προβλήματα.

1.6. Όσον αφορά την αρχή «μόνον άπαξ», σύμφωνα με την οποία οι ιδιώτες και οι επιχειρήσεις δεν θα πρέπει να καλούνται να υποβάλουν στις δημόσιες υπηρεσίες τις ίδιες πληροφορίες περισσότερες από μία φορά, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι παραμένουν ανεπίλυτα νομικά και οργανωτικά προβλήματα και καλεί την Επιτροπή να δρομολογήσει πειραματική δοκιμή για το θέμα. Προτείνει επίσης να προβλεφθεί η αρχή της «προσέγγισης στο επίπεδο του συνόλου της δημόσιας διοίκησης», η οποία συνίσταται στη συνεργασία μεταξύ των διάφορων δημόσιων οργανισμών πέραν των ορίων του πεδίου αρμοδιότητας του καθενός, για την παροχή στον αιτούντα μιας ολοκληρωμένης απάντησης από έναν και μόνο φορέα.

1.7. Η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης τη λύπη της για το γεγονός ότι δεν συμπεριλήφθη στις αρχές που επελέγησαν η αρχή «κατά της παλαιότητας», η οποία επιβάλλει την ανανέωση των συστημάτων και των τεχνολογιών των πληροφοριών στις δημόσιες υπηρεσίες, ώστε να συμβαδίζουν με τις τεχνολογικές εξελίξεις.

1.8. Επιδέχεται ότι, στα πλαίσια της αρχής «ανοικτός χαρακτήρας και διαφάνεια», πρέπει να αναγνωριστεί ρητώς στους πολίτες και στις επιχειρήσεις το δικαίωμα να ελέγχουν τη διαβίβαση των προσωπικών τους δεδομένων σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες και, ενδεχομένως, να απαιτούν τη διαγραφή τους (δικαίωμα στη λήθη), τηρουμένων των οικείων νομοθεσιών και διαδικασιών· ζητά δε να υποβληθεί πρόταση για ένα ασφαλές ευρωπαϊκό σύστημα ηλεκτρονικής αρχειοθέτησης και ανταλλαγής εγγράφων.

1.9. Δεδομένου ότι πολλοί πολίτες χρειάζονται εξοικείωση με το νέο εργαλείο της ηλεκτρονικής δημόσιας διοίκησης, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι τα κράτη μέλη και οι πρωτοβάθμιοι και δευτεροβάθμιοι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης τους (ΟΤΑ) πρέπει να προσφέρουν στους πολίτες κατάρτιση στον τομέα των ψηφιακών δεξιοτήτων και να κληθούν να συγκροτήσουν μια υποβοηθούμενη ψηφιακή υπηρεσία ή μια εκ του σύνεγγυς μονάδα υποστήριξης, που θα συγχρηματοδοτούνται από ευρωπαϊκούς πόρους. Αυτό ισχύει εξίσου για τους υπαλλήλους των δημόσιων υπηρεσιών, στα πλαίσια της διαρκούς επαγγελματικής επιμόρφωσης.

1.10. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την έντονη αποδοκιμασία της για το γεγονός ότι στο σχέδιο δράσης δεν υπάρχει απολύτως καμία αναφορά στις κοινωνικές συνέπειες της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ούτε και στον αντίκτυπο στην απασχόληση, τόσο από πλευράς απώλειας θέσεων εργασίας όσο και σε σχέση με τον σημαντικό αριθμό κενών θέσεων λόγω έλλειψης υποψηφίων που να διαθέτουν τις απαιτούμενες επαγγελματικές ψηφιακές δεξιότητες. Κατά την ανακατανομή των θέσεων εργασίας που ελευθερώνονται με την ψηφιακή μετάβαση της δημόσιας διοίκησης οι υπάλληλοι των οποίων οι θέσεις εξοικονομούνται θα πρέπει να προσανατολίζονται προς καθήκοντα που είναι κατάλληλα γι' αυτούς.

2. Εισαγωγή

2.1. Το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για την ηλε-διακυβέρνηση, 2011-2015 (Αξιοποίηση των ΤΠΕ για την προώθηση έξυπνης, αειφορικής και καινοτομικής διακυβέρνησης) ⁽¹⁾ έληξε τον Δεκέμβριο του 2015.

2.2. Ωστόσο η ηλεκτρονική διακυβέρνηση εξακολουθεί να αντιπροσωπεύει ένα από τα μεγάλα έργα του ψηφιακού θεματολογίου και μια από τις κυριότερες πρωτοβουλίες —σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και κρατών μελών— που είναι αναγκαίες για την ολοκλήρωση μιας «ψηφιακής ενιαίας αγοράς».

2.3. Πολλές πρωτοβουλίες που προβλέπονταν στο σχέδιο δράσης που έληξε δεν έχουν ακόμη υλοποιηθεί δεόντως σε πολλά κράτη μέλη και πρέπει να ενταχθούν και πάλι στο νέο σχέδιο δράσης για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση για την περίοδο 2016-2020.

2.4. Επομένως, οι δημόσιες υπηρεσίες πρέπει να βελτιώσουν τον σχεδιασμό των ηλεκτρονικών υπηρεσιών τους, επικεντρώνοντάς τον περισσότερο στις ανάγκες των χρηστών, ώστε να εξασφαλιστεί η λειτουργία αποτελεσματικών και αποδοτικών υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης πέρα από τα εθνικά σύνορα.

3. Κύρια σημεία της ανακοίνωσης

3.1. Το νέο σχέδιο δράσης, που δίνει έμφαση στην ψηφιακή μετάβαση, καλείται να αποτελέσει καταλυτικό παράγοντα για τον συντονισμό των προσπαθειών και των πόρων με στόχο τον εκσυγχρονισμό του δημόσιου τομέα στο πεδίο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

3.2. Περιλαμβάνει είκοσι δράσεις, οι οποίες ωστόσο δεν θεωρείται ότι εξαντλούν τον στόχο, αλλά θα μπορούν να συμπληρωθούν με άλλα μέτρα, που θα προταθούν είτε από την Επιτροπή είτε από τα ενδιαφερόμενα μέρη, σε συνάρτηση με την εξέλιξη ενός ραγδαία μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος.

3.3. Στις πρωτοβουλίες που πρόκειται να δρομολογηθούν βάσει του νέου σχεδίου δράσης θα πρέπει να τηρούνται οι παρακάτω βασικές αρχές:

— Εξ ορισμού ψηφιακός χαρακτήρας: η παροχή υπηρεσιών με ψηφιακά μέσα θα πρέπει να αναδειχθεί σε γενικό κανόνα, με παράλληλη διατήρηση ωστόσο άλλων διαύλων επικοινωνίας για όσους δεν διαθέτουν σύνδεση, είτε από επιλογή είτε λόγω ανάγκης. Επιπροσθέτως, οι δημόσιες υπηρεσίες θα πρέπει να παρέχονται μέσω ενιαίου σημείου επαφής ή υπηρεσίας μιας στάσης και μέσω διαφόρων διαύλων επικοινωνίας.

— Αρχή «μόνον άπαξ»: σύμφωνα με την αρχή αυτή, οι ιδιώτες και οι επιχειρήσεις δεν θα πρέπει να καλούνται να υποβάλουν στις δημόσιες υπηρεσίες τις ίδιες πληροφορίες περισσότερες από μία φορές.

⁽¹⁾ COM(2010) 743 final και COM(2010) 744 final.

- Κατάργηση των αποκλεισμών και προσβασιμότητα: οι δημόσιες υπηρεσίες θα πρέπει να σχεδιάζουν ψηφιακές υπηρεσίες οι οποίες θα καταργούν εξ' ορισμού τους αποκλεισμούς και θα καλύπτουν διαφόρων ειδών ανάγκες, όπως οι ανάγκες των ηλικιωμένων και των ατόμων με αναπηρία.
- Ανοικτός χαρακτήρας και διαφάνεια: οι δημόσιες υπηρεσίες θα πρέπει να ανταλλάσσουν πληροφορίες και δεδομένα μεταξύ τους και να παρέχουν στους πολίτες και στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα πρόσβασης στα δεδομένα τους, ελέγχου και διόρθωσής τους· να επιτρέπουν στους χρήστες να παρακολουθούν τις διοικητικές διαδικασίες που τους αφορούν· να συζητούν με ευρύτητα πνεύματος με τους ενδιαφερόμενους φορείς (επιχειρήσεις, ερευνητές, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις) σχετικά με τον σχεδιασμό και την παροχή των υπηρεσιών.
- Εξ' ορισμού διασυνοριακός χαρακτήρας: οι δημόσιες υπηρεσίες θα πρέπει να καθιστούν διαθέσιμες σε διασυνοριακό επίπεδο κατάλληλες ψηφιακές υπηρεσίες και να αποτρέπουν τυχόν περαιτέρω κατακερματισμό, διευκολύνοντας με τον τρόπο αυτό την κινητικότητα εντός της ενιαίας αγοράς.
- Εξ' ορισμού διαλειτουργικός χαρακτήρας: οι δημόσιες υπηρεσίες θα πρέπει να είναι σχεδιασμένες κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η αδιάλειπτη λειτουργία τους σε ολόκληρη την ενιαία αγορά και μεταξύ των οργανωτικά περιχαρακωμένων δομών, με βάση την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων και των ψηφιακών υπηρεσιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Αξιοπιστία και ασφάλεια: όλες οι πρωτοβουλίες θα πρέπει να υπερβαίνουν την απλή συμμόρφωση προς το νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής, και για την ασφάλεια των συστημάτων πληροφορικής, ενσωματώνοντας τα στοιχεία αυτά ήδη από το στάδιο του σχεδιασμού.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τα διαβήματα της Επιτροπής για την επιτάχυνση της ανάπτυξης και της χρήσης των υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Από το πρώτο σχέδιο δράσης για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση του 2006 τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν να προωθήσουν υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης αποτελεσματικές, αποδοτικές, διαλειτουργικές και καθολικά προσβάσιμες, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών υπηρεσιών πέραν των εθνικών συνόρων. Οι δεσμεύσεις αυτές επιβεβαιώθηκαν με την ευκαιρία της στρατηγικής για μια ψηφιακή ενιαία αγορά με ορίζοντα το 2020.

4.2. Ωστόσο διαπιστώνεται ότι, παρά τη σημείωση ορισμένων βημάτων προόδου, όπως προκύπτει από τις αξιολογήσεις του σχεδίου δράσης 2011-2015, και παρά τη διάθεση σημαντικών χρηματοδοτικών πόρων της ΕΕ, οι οποίοι όμως δεν αξιοποιήθηκαν επαρκώς από τα κράτη μέλη, οι χρήστες εξακολουθούν να προσκρούουν σε κατακερματισμό ως προς τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης των κρατών μελών και σε ανεπαρκή προσφορά ηλεκτρονικών διεθνικών υπηρεσιών, σε βαθμό που παρουσιάζει μεγάλες διακυμάνσεις μεταξύ κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ διερωτάται γιατί οι πόροι που έχουν διατεθεί από την ΕΕ εξακολουθούν να υποχρησιμοποιούνται και ζητά από την Επιτροπή να μελετήσει το θέμα, να εξαλείψει τυχόν εμπόδια και να παροτρύνει τα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν τους πόρους αυτούς αποτελεσματικά και αποδοτικά, ειδικότερα όσον αφορά την ηλεκτρονική διακυβέρνηση.

4.3. Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση είναι ένα από τα καίρια στοιχεία της στρατηγικής για την ψηφιακή ενιαία αγορά. Ωστόσο, άλλα καίρια στοιχεία της ψηφιακής μετάβασης που δεν θίγονται στην υπό εξέταση ανακοίνωση, συνιστούν προϋπόθεση για την υλοποίηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Λόγου χάρι, είναι προφανές ότι οι πολίτες κάθε ηλικίας και οι επιχειρήσεις πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους ηλεκτρονικά δίκτυα και υπηρεσίες τελευταίας τεχνολογίας, να μπορούν να έχουν καθολική πρόσβαση σε αυτά σε προσιτές τιμές, ανεξάρτητα από τη γεωγραφική τους θέση και την οικονομική τους κατάσταση, και να μπορούν ενδεχομένως να λάβουν βοήθεια και κατάρτιση ώστε να αποκτήσουν τις απαιτούμενες δεξιότητες για να επωφελούνται αποτελεσματικά και υπεύθυνα από τις ψηφιακές εφαρμογές.

4.4. Ένα άλλο καίριο στοιχείο αφορά τα δικαιώματα των χρηστών των ηλεκτρονικών δημόσιων υπηρεσιών, και κατά πρώτο λόγο όσα απορρέουν από τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες που ισχύουν για τους χρήστες του διαδικτύου, ειδικότερα δε τα δικαιώματα σε θέματα πρόσβασης και απαγόρευσης των διακρίσεων, ελευθερίας έκφρασης και ενημέρωσης, προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων, παιδείας και γενικών γνώσεων από τη σχολική εκπαίδευση ως τη διά βίου κατάρτιση, μέσω των προσφυγής κ.λπ. Προστίθενται δε σε αυτά και ειδικά δικαιώματα που συνδέονται άμεσα με την ηλεκτρονική δημόσια διοίκηση. Επειδή τα δικαιώματα των χρηστών των ηλεκτρονικών δημόσιων υπηρεσιών στηρίζονται σε ποικίλες διαφορετικές πηγές, η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να συγκεντρώσει σε έναν ενιαίο ιστότοπο το σύνολο των δικαιωμάτων των χρηστών σε σχέση με την ηλεκτρονική διακυβέρνηση.

4.5. Καθώς συχνά είναι δύσκολο για τους χρήστες να βρουν τις πληροφορίες και την ηλεκτρονική συνδρομή που χρειάζονται, η Επιτροπή προτείνει τη δημιουργία ενιαίας θυρίδας/ψηφιακής πύλης, τόσο σε επίπεδο Ένωσης όσο και σε εθνικό επίπεδο. Τέτοιες ενιαίες πύλες λειτουργούν ήδη στα περισσότερα κράτη μέλη και στους περισσότερους ΟΤΑ. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη δημιουργία τέτοιου ενιαίου σημείου πρόσβασης στην κεντρική εθνική δημόσια διοίκηση και στην τοπική αυτοδιοίκηση, προκειμένου να κατευθύνονται άμεσα οι χρήστες προς τους αρμόδιους για τη διευθέτηση των αιτημάτων ή των επιθυμιών τους φορείς.

4.6. Το σχέδιο δράσης 2016-2020 στηρίζεται σε επτά αρχές που εν πολλοίς ισχυαν ήδη στα προηγούμενα σχέδια δράσης. Κατά γενικό κανόνα, η ΕΟΚΕ επικροτεί τις εν λόγω αρχές· διερωτάται ωστόσο πώς μπορούν αυτές να τεθούν σε εφαρμογή εάν δεν επιλυθούν πρώτα όλα τα σχετικά προβλήματα, νομικά (διαχείριση των προσωπικών δεδομένων και προστασία της ιδιωτικής ζωής σε περιβάλλον ανοιχτής διοίκησης) και τεχνικά (τεχνολογίες ευρείας εφαρμογής και βιομηχανικές τεχνολογίες, μετάβαση των υπηρεσιών προς τους ψηφιακούς διάλους).

4.7. Το νέο σχέδιο δράσης δίνει έμφαση στη διαλειτουργικότητα και στην επαναχρησιμοποίηση των δεδομένων που έχουν στην κατοχή τους οι δημόσιες υπηρεσίες, με δεδομένο ότι πολλά από τα στοιχεία που συλλέγονται σήμερα από τη δημόσια διοίκηση συλλέγονται για μία και μοναδική ή για πολύ περιορισμένη χρήση. Με βάση την αρχή «μόνον άπαξ», δεν θα απαιτείται πλέον από τους χρήστες να επανεισάγουν τα τρέχοντα στοιχεία τους με την ευκαιρία νέων επαφών με τη δημόσια διοίκηση, καθώς οι άλλες δημόσιες υπηρεσίες θα έχουν κοινή πρόσβαση σε αυτά, με τήρηση βεβαίως της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της προστασίας της ιδιωτικής ζωής. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, τα εμπορικά μητρώα ολόκληρης της Ένωσης θα πρέπει να είναι συνδεδεμένα, τα διάφορα εθνικά και διασυνοριακά συστήματα θα πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους, ενώ οι δημόσιες υπηρεσίες δεν θα χρειάζονται πλέον να ζητούν εκ νέου, επανειλημμένως, πληροφορίες τις οποίες ήδη διαθέτουν. Παρ' ότι ο κανονισμός που δέπει την προστασία των δεδομένων ισχύει και σε θέματα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι πρέπει να υπάρξει μέριμνα για την εξασφάλιση ισορροπίας μεταξύ του ελέγχου που ασκεί ένα κράτος δικαίου και της ασφάλειας και της ελευθερίας των πολιτών.

4.8. Η νέα προσέγγιση της Επιτροπής φιλοδοξεί να παραμείνει συντονισμένη με ένα ταχέως μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Ωστόσο η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η αρχή «κατά της παλαιότητας» —η οποία επιβάλλει την ανανέωση των συστημάτων και των τεχνολογιών των πληροφοριών στις δημόσιες υπηρεσίες, ώστε να συμβαδίζουν με τις τεχνολογικές εξελίξεις— δεν συμπεριλήφθη στις επτά αρχές που επελέγησαν, εν αναμονή της διενέργειας δοκιμών από την Επιτροπή για την ενδεχόμενη εφαρμογή της.

4.9. Η Επιτροπή δηλώνει ότι επιθυμεί να δώσει έμφαση στην ενεργό συμμετοχή των πολιτών στη διαμόρφωση των ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών και, βάσει της αρχής «ανοικτός χαρακτήρας και διαφάνεια», καλεί τις δημόσιες υπηρεσίες να αναπτύξουν διάλογο με τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τους εκπροσώπους των κοινωνικών εταίρων και των καταναλωτών, τους ερευνητές και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, όσον αφορά τον σχεδιασμό και την παροχή των υπηρεσιών.

4.10. Ως εκ τούτου, οι πολίτες θα μπορούν να διατυπώνουν προτάσεις και να απευθύνουν άμεσα τα ειδικά αιτήματά τους στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη μέσω μιας «συνεργατικής πλατφόρμας», χάρη στην οποία θα συνδέονται σε δικτυο πολίτες και αρχές και θα μπορούν να εντοπισθούν παρόμοια προβλήματα που υπάρχουν σε διαφορετικές χώρες, καθώς και ορθές πρακτικές και λύσεις εφαρμογής για τις δημόσιες υπηρεσίες. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρωτοβουλία αυτή, καθώς θα δίνει σε όλους την ευκαιρία να διαβιβάζουν στις εθνικές ή στις τοπικές αρχές τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στο περιβάλλον τους.

4.11. Η αρχή «ανοικτός χαρακτήρας και διαφάνεια» προβλέπει ότι οι δημόσιες υπηρεσίες ανταλλάσσουν μεταξύ τους πληροφορίες και δεδομένα και ότι παρέχουν στους πολίτες και στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα πρόσβασης στα δεδομένα τους, ελέγχου και διόρθωσής τους. Όσον αφορά τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, η ΕΟΚΕ επιμένει ότι πρέπει να αναγνωριστεί ρητώς στους πολίτες και στις επιχειρήσεις το δικαίωμα να ελέγχουν τη διαβίβαση των προσωπικών τους δεδομένων σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες και, ενδεχομένως, να απαιτούν τη διαγραφή τους (δικαίωμα στη λήθη), τηρουμένων των οικείων νομοθεσιών και διαδικασιών.

4.12. Στο πλαίσιο αυτό, και προκειμένου να αποτραπούν τυχόν νέες ασυμβατότητες, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να υποβάλει πρόταση για ένα ασφαλές ευρωπαϊκό σύστημα ηλεκτρονικής αρχειοθέτησης και ανταλλαγής εγγράφων.

4.13. Μία αρχή που δεν προβλέπεται στο σχέδιο δράσης είναι η αρχή της «προσέγγισης στο επίπεδο του συνόλου της δημόσιας διοίκησης», η οποία συνίσταται στη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων δημόσιων οργανισμών πέραν των ορίων του πεδίου αρμοδιότητας του καθενός, για την παροχή στον αιτούντα μιας ολοκληρωμένης απάντησης από έναν και μόνο φορέα.

4.14. Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να επιταχύνει την καθιέρωση «ενιαίων θυρίδων» για την ηλεκτρονική δικαιοσύνη και τους τομείς της ναυτιλίας και των λοιπών μεταφορικών μέσων. Η μελλοντική στρατηγική θα πρέπει να επιχειρήσει να συνενώσει, στο μέτρο του δυνατού, τις υφιστάμενες ευρωπαϊκές διαδικτυακές πύλες (*e-Justice, solvit, youreurope* κ.λπ.) σε μια ενιαία πύλη και, κυρίως, σε δεύτερο χρόνο, να διευρύνει την εν λόγω ενιαία πύλη και στις εθνικές πύλες, ώστε να διευκολυνθούν οι κάθε είδους διοικητικές διατυπώσεις.

4.15. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την άποψη ότι, για να αναπτύξουν περαιτέρω τις ηλεκτρονικές τους υπηρεσίες, τα κράτη μέλη και οι ΟΤΑ πρέπει στο μέλλον να στραφούν προς τις πύλες αυτές· τονίζει ωστόσο ότι οι εν λόγω διαδικτυακές πύλες πρέπει να εξακολουθήσουν να αποτελούν συμπλήρωμα των χώρων υποδοχής με φυσική παρουσία και των παραδοσιακών διαύλων επικοινωνίας (ταχυδρομικές επιστολές, τηλεφωνική επικοινωνία, συναλλαγή πρόσωπο με πρόσωπο σε θυρίδα).

4.16. Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), για να προσδιορίσει ποιες είναι οι χώρες όπου είναι πιο ανεπτυγμένη η ηλεκτρονική δημόσια διοίκηση, χρησιμοποιεί έναν δείκτη ανάπτυξης με τρία κριτήρια: ηλεκτρονικές υπηρεσίες που απευθύνονται στους πολίτες· τηλεπικοινωνιακές υποδομές· ανθρώπινο δυναμικό. Πρέπει να αναγνωριστεί ότι στο σχέδιο δράσης δεν υπάρχει απολύτως καμία αναφορά στις κοινωνικές συνέπειες της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης ούτε και στον αντίκτυπο στην απασχόληση, τόσο από πλευράς απώλειας θέσεων εργασίας όσο και σε σχέση με τον σημαντικό αριθμό θέσεων που παραμένουν κενές λόγω έλλειψης υποψηφίων που να διαθέτουν τις απαιτούμενες επαγγελματικές ψηφιακές δεξιότητες.

4.17. Η εξ ορισμού προσφορά ηλεκτρονικών υπηρεσιών δεν απαλλάσσει από την ανάγκη συνέχισης των προσπαθειών για την καταπολέμηση του ψηφιακού χάσματος.

4.18. Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές ανισότητες ανάμεσα στην προσφορά υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης αφενός και στη χρήση και τον ενστερνισμό των υπηρεσιών αυτών από τους χρήστες αφετέρου. Η απροθυμία των χρηστών να επωφεληθούν από τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες οφείλεται συχνά στην έλλειψη ψηφιακών δεξιοτήτων. Πολλοί πολίτες χρειάζονται εξοικείωση με το νέο εργαλείο της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και έχουν ανάγκη από μια υποβοηθούμενη ψηφιακή υπηρεσία ή εκ του σύνεγγυς υποστήριξη. Αυτό ισχύει εξίσου για τους υπαλλήλους των δημόσιων υπηρεσιών, στα πλαίσια της διαρκούς επαγγελματικής επιμόρφωσης.

4.19. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι τα κράτη μέλη και οι ΟΤΑ θα πρέπει να κληθούν να συγκροτήσουν μια τέτοια υπηρεσία ψηφιακής συνδρομής προς τους πολίτες, με συγχρηματοδότηση από ευρωπαϊκούς πόρους. Κατά την ανακατανομή των θέσεων εργασίας που ελευθερώνονται με την ψηφιακή μετάβαση της δημόσιας διοίκησης οι υπάλληλοι των οποίων οι θέσεις εξοικονομούνται θα πρέπει να προσανατολίζονται προς καθήκοντα που είναι κατάλληλα γι' αυτούς.

Βρυξέλλες, 22 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής — Ενδεικτικό πυρηνικό πρόγραμμα που παρουσιάζεται σύμφωνα με το άρθρο 40 της Συνθήκης Ευρατόμ για γνωμοδότηση από την Ευρωπαϊκή και Κοινωνική Επιτροπή»

[COM(2016) 177 final]

(2016/C 487/17)

Εισηγητής: ο κ. **Brian CURTIS**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή 4.4.2016
Νομική βάση	Άρθρο 40 της Συνθήκης Ευρατόμ
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	7.9.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	22.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	210/2/11

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Πολυάριθμες νομοθετικές αναθεωρήσεις και πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην υποστήριξη του προγράμματος για την ενεργειακή ένωση βρίσκονται επί του παρόντος σε εξέλιξη και πρόκειται να υποβληθούν εντός των επόμενων 12 μηνών. Ως συμβολή σε αυτή την εκτεταμένη δέσμη νομοθετικών μέτρων, θα μπορούσε να αναμένεται από την παρούσα στρατηγική επανεξέταση η ανάδειξη των βασικών παραμέτρων που σχετίζονται με την παραγωγή πυρηνικής ενέργειας, την έρευνα και τον παροπλισμό. Ωστόσο, το ενδεικτικό πυρηνικό πρόγραμμα (ΕΠΠ) δεν προσφέρει κάποια σαφή και ολοκληρωμένη προσέγγιση σχετικά με τον τρόπο στρατηγικής αντιμετώπισης της περίπλοκης μελλοντικής θέσης της πυρηνικής ενέργειας στο ευρωπαϊκό ενεργειακό μείγμα.

1.2. Η παραγωγή πυρηνικής ενέργειας αποτελεί ευαίσθητο ζήτημα από πολιτική άποψη στα περισσότερα κράτη μέλη και επηρεάζεται από τις διακυμάνσεις των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών σε εθνικό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αξιοποιήσει αυτή την ευκαιρία για να προτείνει σαφή αναλυτική διαδικασία και μεθοδολογία ικανή να εξασφαλίσει ένα συνεκτικό και οικειοθελές πλαίσιο για τη λήψη των εθνικών αποφάσεων σχετικά με την —ενδεχόμενη— συμπερίληψη της πυρηνικής ενέργειας στο ενεργειακό μείγμα.

1.3. Η ΕΟΚΕ απευθύνει ως εκ τούτου έκκληση για την αναθεώρηση και τη συμπλήρωση του σχεδίου ανακοίνωσης, όπως περιγράφεται λεπτομερώς στο σημείο 4.3, με την προσθήκη συγκεκριμένων ενοτήτων όσον αφορά:

- την ανταγωνιστικότητα της πυρηνικής ενέργειας σε βραχυπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα,
- τις συναφείς οικονομικές πτυχές,
- τη συμβολή στην ασφάλεια του εφοδιασμού,
- τους στόχους όσον αφορά την κλιματική αλλαγή και τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα,
- την αποδοχή από την κοινή γνώμη, την ευθύνη για πυρηνικές ζημιές, τη διαφάνεια και τον εποικοδομητικό εθνικό διάλογο.

1.4. Η παρακολούθηση υπό συνθήκες διαφάνειας είναι αναγκαία τόσο για την πυρηνική ασφάλεια όσο και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης του κοινού· ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ προτείνει να εγκριθούν σαφώς στο υπό εξέταση έγγραφο οι προτάσεις σχετικά με την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων για τα εθνικά σχέδια δράσης των κρατών μελών, σύμφωνα με τις συστάσεις της Ομάδας Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών σε θέματα πυρηνικής ασφάλειας. Θα ήταν σκόπιμο να καταβληθούν μεγαλύτερες προσπάθειες προκειμένου να συμπεριληφθούν και γειτονικές τρίτες χώρες.

1.5. Επίσης όσον αφορά την εμπιστοσύνη του κοινού, θα πρέπει να γίνει πρόσθετη αναφορά στις εκτεταμένες εργασίες προετοιμασίας για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, εκτός του χώρου των εγκαταστάσεων και σε διασυνοριακό επίπεδο («Review of Current Off-Site Nuclear Emergency Preparedness and Response Arrangements in EU Member States and Neighbouring Countries» (Αξιολόγηση των διευθετήσεων που ισχύουν σήμερα στα κράτη μέλη της ΕΕ και τις γειτονικές της χώρες όσον αφορά την εκτός των εγκαταστάσεων ετοιμότητα και αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στον πυρηνικό τομέα), Ευρατόμ, Δεκέμβριος 2013), καθώς και στα συμπεράσματα της Συνόδου κορυφής για την πυρηνική ασφάλεια του 2016, ιδίως σε σχέση με ενδεχόμενες τρομοκρατικές απειλές.

1.6. Ως αναγνώριση της σημαντικής δέσμευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την έρευνα για την παραγωγή ενέργειας από πυρηνική σύντηξη, θα ήταν χρήσιμο να συμπεριληφθεί ένας οδικός χάρτης για την απεικόνιση της προόδου που σημειώνεται προς την κατεύθυνση της εμπορικής παραγωγής.

1.7. Υπό το φως του αποτελέσματος του δημοψηφίσματος για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ο στρατηγικός αντίκτυπος της εν λόγω ενέργειας, και ιδίως της σημασίας της για τη Συνθήκη Ευρατόμ. Η ανάγκη διαβούλευσης σχετικά με τις δυνητικά ευρείες συνέπειες του αποτελέσματος αυτού θα πρέπει να αναγνωριστεί ρητά στο ΕΠΠ.

2. Εισαγωγή

2.1. Σύμφωνα με το άρθρο 40 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή «δημοσιεύει περιοδικώς προγράμματα ενδεικτικού χαρακτήρα κυρίως επί των στόχων της παραγωγής πυρηνικής ενέργειας και επί των παντός είδους επενδύσεων που συνεπάγεται η πραγματοποίησή τους». Η Επιτροπή ζητεί τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής επί των προγραμμάτων αυτών προ της δημοσιεύσεώς τους» (COM/2003/0370 final). Από το 1958 δημοσιεύθηκαν πέντε τέτοια ενδεικτικά πυρηνικά προγράμματα (ΕΠΠ), εκ των οποίων το τελευταίο το 2007 και μία επικαιροποίηση το 2008. Η οριστική έκδοση θα προετοιμαστεί και θα δημοσιευτεί μόλις η Επιτροπή παραλάβει τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ.

2.2. Η ΕΟΚΕ θεωρεί, όπως και κατά το παρελθόν, ευπρόσδεκτη την ευκαιρία που της παρέχεται ώστε να εκφράσει τη γνώμη της σχετικά με το σχέδιο εγγράφου πριν από την υποβολή του τελικού κειμένου της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η ΕΟΚΕ παροτρύνει σθεναρότατα την Επιτροπή να ενσωματώσει τις συστάσεις που περιλαμβάνονται στο πρώτο τμήμα των παρούσας γνωμοδότησης, προκειμένου το ΕΠΠ να αποκτήσει πιο ολοκληρωμένο και στρατηγικό χαρακτήρα και να εξασφαλιστεί ότι θα έχει μεγαλύτερη συμβολή στη δέσμη μέτρων για την ενεργειακή ένωση.

2.3. Η πυρηνική ενέργεια είναι μία από τις σημαντικότερες πηγές ενέργειας στην ΕΕ. Στην έκθεση με τίτλο «Κατάσταση της ενεργειακής ένωσης το 2015» επισημαίνεται ότι «η ΕΕ είναι η μία από τις μόλις τρεις μεγάλες οικονομίες που παράγουν περισσότερο από το ήμισυ της ηλεκτρικής ενέργειάς τους χωρίς εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου· ποσοστό 27 % παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και επιπλέον ποσοστό 27 % παράγεται από πυρηνική ενέργεια». Στην έκθεση αυτή υποδεικνύεται επίσης ότι το ΕΠΠ «θα πρέπει να καταστήσει σαφέστερες τις μακροπρόθεσμες ανάγκες επενδύσεων στον πυρηνικό τομέα και τη διαχείριση των πυρηνικών ευθυνών» (COM(2015) 572 final).

2.4. Η ενεργειακή στρατηγική της ΕΕ έχει εξελιχθεί σε μεγάλο βαθμό μετά το τελευταίο ΕΠΠ και αποτελεί πλέον υψηλή προτεραιότητα. Έχουν ήδη τεθεί στόχοι για το 2020, το 2030 και το 2050, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές μεταβλητές και αβεβαιότητες. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται ο βαθμός στον οποίο θα υλοποιηθεί η συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή, η ευμετάβλητη φύση της διεθνούς αγοράς στον τομέα των ορυκτών καυσίμων, ο ρυθμός εφαρμογής των νέων τεχνολογιών, ο προσδιορισμός των χωρών που είναι μέλη της ΕΕ, η επίδραση των παγκόσμιων οικονομικών προοπτικών και το εύρος της υλοποίησης των προβλεπόμενων μαζικών επενδύσεων σε ολόκληρη την ενεργειακή αλυσίδα.

2.5. Ανεξαρτήτως της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ, οι βασικές αποφάσεις σχετικά με τον συνδυασμό των πηγών που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ενέργειας παραμένουν αρμοδιότητα των κρατών μελών. Η ενεργειακή πολιτική της ΕΕ μπορεί να χρησιμεύσει ως σημείο αναφοράς για τις εν λόγω αποφάσεις, αλλά η ενέργεια αποτελεί άκρως ευαίσθητο ζήτημα από πολιτική άποψη και υπόκειται, ως εκ τούτου, στις διακυμάνσεις του κοινωνικού και πολιτικού κλίματος που επικρατεί σε εθνικό επίπεδο. Η χάραξη πολιτικής της ΕΕ απαιτεί σαφή αναλυτική διαδικασία και μεθοδολογία ικανή να εξασφαλίσει ένα συνεκτικό πλαίσιο για τη λήψη των εθνικών αποφάσεων. Το ΕΠΠ θα μπορούσε ενδεχομένως να προσφέρει μια τέτοια δυνατότητα τόσο στα κράτη μέλη που εξετάζουν την προοπτική απόκτησης πυρηνικής ενέργειας όσο και σε εκείνα που διαθέτουν ήδη πυρηνική ενέργεια και διενεργούν αξιολογήσεις σχετικά με τη μελλοντική εξέλιξή της.

3. Κυρία σημεία του σχεδίου ανακοίνωσης της Επιτροπής

3.1. Στην ανακοίνωση της Επιτροπής επισημαίνεται εξ αρχής ότι «το ΕΠΠ παρέχει τη βάση για να συζητηθεί ο τρόπος με τον οποίο η πυρηνική ενέργεια μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη των ενεργειακών στόχων της ΕΕ» και συμπεραίνεται εν κατακλείδι ότι «ως τεχνολογία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και λόγω της σημαντικής συμβολής της στην ασφάλεια του εφοδιασμού και τη διαφοροποίηση, η πυρηνική ενέργεια αναμένεται να παραμείνει σημαντικό συστατικό του ενεργειακού μείγματος της ΕΕ με ορίζοντα το 2050».

3.2. Η ανακοίνωση επικεντρώνεται στις επενδύσεις που σχετίζονται με αναβαθμίσεις της ασφάλειας μετά το ατύχημα στη Φουκουσίμα και στην ασφαλή λειτουργία των υφιστάμενων εγκαταστάσεων. Επιπλέον, εστιάζεται στις εκτιμώμενες χρηματοδοτικές ανάγκες που συνεπάγεται ο παροπλισμός των πυρηνοληκτρικών σταθμών και η διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων και αναλωμένων καυσίμων.

3.3. 129 πυρηνικοί αντιδραστήρες λειτουργούν σε 14 κράτη μέλη, ενώ προβλέπεται η κατασκευή νέων αντιδραστήρων στα 10 εξ αυτών. Η ΕΕ διαθέτει τα πλέον προηγμένα νομικά δεσμευτικά πρότυπα πυρηνικής ασφάλειας παγκοσμίως, τα οποία διατηρούνται και αναβαθμίζονται χάρη στην τακτική αναθεώρηση της οδηγίας για την πυρηνική ασφάλεια ⁽¹⁾.

3.4. Η πυρηνική βιομηχανία της ΕΕ δραστηριοποιείται σε μια παγκόσμια αγορά αξίας 3 τρισ. ευρώ έως το 2050 και κατέχει ηγετική θέση από πλευράς τεχνολογίας, ενώ απασχολεί άμεσα 400 000-500 000 άτομα και παράλληλα στηρίζει περίπου 400 000 επιπλέον θέσεις εργασίας.

3.5. Οι ευρωπαϊκές εταιρείες έχουν τεράστια συμβολή στην παγκόσμια παραγωγή πυρηνικών καυσίμων, συνεργάζονται στενά με τον Οργανισμό Εφοδιασμού της Ευρατόμ (ESA), καλύπτουν τις ανάγκες της ΕΕ για αντιδραστήρες δυτικού σχεδιασμού και είναι σε θέση να αναπτύξουν συγκροτήματα στοιχείου πυρηνικού καυσίμου για αντιδραστήρες ρωσικού σχεδιασμού (εκ των οποίων 19 βρίσκονται επί του παρόντος σε λειτουργία στην επικράτεια της ΕΕ).

3.6. Η Επιτροπή προβλέπει πτώση της τρέχουσας δυναμικότητας παραγωγής πυρηνικής ενέργειας (120 GWe) της ΕΕ έως το 2025, με αντιστροφή αυτής της τάσης έως το 2030. Η πυρηνική δυναμικότητα θα παραμείνει σταθερή μεταξύ 95 και 105 GWe έως το 2050, εφόσον αντικατασταθεί έως τότε το 90 % των υφιστάμενων πυρηνικών εγκαταστάσεων. Οι εκτιμώμενες επενδύσεις για την εξασφάλιση της παραγωγής έως το τέλος του αιώνα κυμαίνονται μεταξύ 350 και 450 δισεκατ. ευρώ.

3.7. Υπερβάσεις κόστους και σημαντικές καθυστερήσεις στο πλαίσιο νέων έργων, σε συνδυασμό με διαφορετικές προσεγγίσεις των εθνικών φορέων αδειοδότησης, προκάλεσαν επενδυτικές δυσχέρειες. Η τυποποίηση του σχεδιασμού και η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών ρυθμιστικών αρχών θεωρούνται βασικές συνιστώσες της μελλοντικής πολιτικής.

3.8. Προγράμματα για την παράταση της διάρκειας ζωής (10-20 έτη) πολλών αντιδραστήρων της ΕΕ βρίσκονται στο στάδιο της προετοιμασίας, με εκτιμώμενο κόστος ανερχόμενο σε 45-50 δισεκατ. ευρώ, ενώ θα πρέπει επίσης να προβλεφθεί και να προγραμματιστεί ο επακόλουθος κανονιστικός φόρτος εργασίας, σύμφωνα με την τροποποιημένη οδηγία για την πυρηνική ασφάλεια.

3.9. Έως το 2025 προβλέπεται να τεθούν εκτός λειτουργίας 50 αντιδραστήρες. Παρότι πρόκειται για πολιτικά ευαίσθητο θέμα, η προώθηση δράσεων και επενδύσεων όσον αφορά τη γεωλογική διάθεση και τη μακροπρόθεσμη διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων, καθώς και τη σχετική διαδικασία παροπλισμού, απαιτεί ταχείες αποφάσεις εκ μέρους των κρατών μελών.

3.10. Υπάρχει σημαντική τεχνολογία στον τομέα της αποθήκευσης και της διάθεσης αποβλήτων χαμηλής και μέσης ραδιενέργειας και, μεταξύ του 2020 και του 2030, αναμένεται να τεθούν σε λειτουργία εγκαταστάσεις για την τελική γεωλογική διάθεση αποβλήτων υψηλής ραδιενέργειας στη Φινλανδία, τη Σουηδία και τη Γαλλία. Η δυνατότητα ανταλλαγής αυτής της τεχνολογίας, καθώς και η ενδεχόμενη σύναψη συμφωνίας με στόχο τη δημιουργία κοινών εγκαταστάσεων για τη διάθεση αποβλήτων μεταξύ των κρατών μελών, θα έχει ως αποτέλεσμα τόσο τη βελτίωση της αποδοτικότητας όσο και τη μεγιστοποίηση της ασφάλειας. Το αποτέλεσμα αυτό θα ενισχυθεί περαιτέρω με τη σύσταση ευρωπαϊκού κέντρου αριστείας.

3.11. Οι φορείς εκμετάλλευσης πυρηνικών εγκαταστάσεων εκτιμούν ότι θα απαιτηθούν 253 δισεκατ. ευρώ για να καλυφθεί το κόστος παροπλισμού, εκ των οποίων τα 133 δισεκατ. ευρώ έχουν βρεθεί μέσω ειδικών κονδυλίων. Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα να διασφαλίζουν ότι οι φορείς εκμετάλλευσης εκπληρώνουν στο έπακρο τις υποχρεώσεις τους και ότι ο παροπλισμός πραγματοποιείται σύμφωνα με σαφές χρονοδιάγραμμα.

3.12. Απαιτείται μεγαλύτερος συντονισμός για την τεχνική τελειοποίηση και τη διάθεση στην αγορά των εκτός ηλεκτροπαραγωγής χρήσεων της πυρηνικής τεχνολογίας και της τεχνολογίας ακτινοβολίας. Παραδείγματος χάρι, η αξία του ιατρικού εξοπλισμού απεικόνισης μόνο στην Ευρώπη ανέρχεται σε 20 δισεκατ. ευρώ ετησίως και, συγχρόνως, η χρήση της εν λόγω τεχνολογίας εξαπλώνεται διαρκώς στους τομείς της γεωργίας, της βιομηχανίας και της έρευνας. Σημαντικές επενδύσεις στον τομέα της έρευνας εξακολουθούν να πραγματοποιούνται τόσο για σταθμούς νέας γενιάς και εγκαταστάσεις σχάσης με αρθρωτή δομή (modular fission) όσο και για τη διαφύλαξη της ερευνητικής πρωτοκαθεδρίας στον τομέα της σύντηξης, πράγμα το οποίο κρίνεται ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της τεχνολογίας, της επαγγελματικής σταδιοδρομίας και της παγκόσμιας επιρροής. Η παράμετρος αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία διότι η πυρηνική ενέργεια εξακολουθεί να επεκτείνεται παγκοσμίως, αν και όχι στην Ευρώπη.

⁽¹⁾ ΕΕ C 219 της 25.7. 2014, σ. 42.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΕΟΚΕ έχει εκφράσει τακτικά την άποψή της σχετικά με την ασφάλεια και τον ρόλο της πυρηνικής ενέργειας στο ενεργειακό μείγμα της ΕΕ ⁽²⁾. Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί την πρώτη εκ μέρους της Επιτροπής ενδεικτική επανεξέταση στον τομέα της πυρηνικής ενέργειας μετά το ατύχημα στη Φουκουσίμα και παρότι στο προηγούμενο ενδεικτικό πυρηνικό πρόγραμμα (ΕΠΠ) είχε δοθεί η υπόσχεση ότι θα αυξηθεί η «συχνότητα δημοσίευσης των ενδεικτικών πυρηνικών προγραμμάτων» (COM(2007) 565 final), η υπόσχεση αυτή δεν τηρήθηκε. Το ΕΠΠ του 2016 –μολονότι συνοδεύεται από ενδεδειγμένο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής– έχει το μισό μέγεθος της ανακοίνωσης του 2007. Η ΕΟΚΕ προτείνει να προστεθούν στο ΕΠΠ ορισμένα στοιχεία που κρίνονται απαραίτητα προκειμένου να καταρτιστεί ένα στρατηγικό έγγραφο στο οποίο θα εξετάζονται οι συγκυριακοί παράγοντες που επηρεάζουν τη διαμόρφωση των επενδύσεων και τη στοχοθέτηση των αποφάσεων.

4.2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη διεξοδική ανάλυση των επενδύσεων κατά τη διάρκεια ολόκληρου του κύκλου του πυρηνικού καυσίμου που παρέχεται από το ΕΠΠ και αναγνωρίζει ότι καθορίζονται τόσο οι προκλήσεις όσο και οι ευκαιρίες που υπάρχουν στον εν λόγω τομέα. Ευπρόσδεκτη είναι επίσης η έμφαση που δίδεται στα υψηλότερα δυνατά πρότυπα ασφαλείας και στην ανάγκη εξασφάλισης ολοκληρωμένης χρηματοδότησης για όλες τις πτυχές του παροπλισμού. Στο έγγραφο εργασίας παρέχονται αναλυτικά στοιχεία και προβάλλεται η σημασία που έχει η συνέχιση της έρευνας. Ωστόσο, σε άλλους τομείς, παραλείπεται πληθώρα στοιχείων, πράγμα το οποίο αποδυναμώνει τη στρατηγική αξία του εγγράφου.

4.3. Το σχέδιο του ΕΠΠ του 2016 σηματοδοτεί μια αξιοσημείωτη αλλαγή στην προσέγγιση της Επιτροπής. Τα προηγούμενα ΕΠΠ έδταν την επανεξέταση στο πλαίσιο των ενεργειακών προκλήσεων που αντιμετώπιζε η ΕΕ και η διεθνής κοινότητα. Παραδείγματος χάρη, το ΕΠΠ του 2007 περιείχε ενότητες που δεν αναπαράγονται στο ΕΠΠ του 2016, οι οποίες παρείχαν σαφείς στρατηγικές πληροφορίες. Οι ενότητες αυτές θα πρέπει να προστεθούν στην παρούσα πρόταση προκειμένου να καλυφθούν τα ακόλουθα θέματα:

- ανταγωνιστικότητα: ποιοι είναι, παραδείγματος χάρη, οι τρέχοντες και οι μελλοντικοί παράγοντες που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα στον τομέα της πυρηνικής ενέργειας, ο ρόλος των κρατικών, και δη των οικονομικών και των φορολογικών ενισχύσεων, οι μεταβαλλόμενες προοπτικές όσον αφορά το κόστος κατασκευής, το κόστος κεφαλαίου, η διάθεση των αποβλήτων, οι διαδικασίες αδειοδότησης, η παράταση της διάρκειας ζωής και το συγκριτικό κόστος άλλων πηγών ενέργειας,
- οικονομικές πτυχές: η διάρθρωση της αγοράς ενέργειας παραμένει αβέβαιη, πράγμα το οποίο αποθαρρύνει τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις, και οι οικονομικοί κίνδυνοι που ενέχει η πυρηνική ενέργεια είναι σημαντικοί σε μια συγκυρία χρηματοπιστωτικής και πολιτικής αβεβαιότητας,
- ασφάλεια του εφοδιασμού: η ενεργειακή ζήτηση αυξάνεται σταθερά σε παγκόσμια κλίμακα, παρά τη σταθεροποίηση ή τη μείωση της στην Ευρώπη, και οι επακόλουθες συνέπειες, καθώς και οι πολιτικές παράμετροι και οι πτυχές που σχετίζονται με την εξωτερική πολιτική, χρήζουν μεγαλύτερης προσοχής. Η ενεργειακή ασφάλεια, ειδικότερα, αποτελεί τομέα στον οποίο η πυρηνική ενέργεια μπορεί να συμβάλει —και όντως συμβάλλει— με πηγές προμήθειας καυσίμου (ουρανίου) που είναι πλέον αποδεδειγμένα ασφαλέστερες από ό,τι το πετρέλαιο ή το φυσικό αέριο ⁽³⁾,
- κλιματική αλλαγή: η πυρηνική ενέργεια εξασφαλίζει το ήμισυ της ευρωπαϊκής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα,
- αποδοχή από την κοινή γνώμη: οι ευρείες αποκλίσεις που παρατηρούνται στην επικράτεια της ΕΕ όσον αφορά με τη στάση της κοινής γνώμης απέναντι στην πυρηνική ενέργεια αποτελούν ελάχιστο κατανοητό γεγονός το οποίο επηρεάζει σημαντικά την πολιτική αποδοχή.

Όλα αυτά τα θέματα απέκτησαν ακόμη μεγαλύτερη σημασία κατά τη διάρκεια των εννέα τελευταίων ετών, αλλά το υπό εξέταση ΕΠΠ εστιάζεται κατά κύριο λόγο στην ασφάλεια και στον κύκλο του καυσίμου και αναφέρεται ελάχιστα στα θέματα αυτά τόσο στην ανακοίνωση όσο και στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής. Στο ΕΠΠ δεν προσδιορίζεται η φύση της συζήτησης σχετικά με τα προαναφερθέντα θέματα, πολλά εκ των οποίων είναι αμφισβητούμενα και αμφιλεγόμενα (για παράδειγμα, η διατήρηση υψηλών προδιαγραφών στις εργασίες υπερβολαβίας), ούτε παρέχεται ένα σύνολο κατευθυντήριων γραμμών ή κάποια στρατηγική προσέγγιση για τη συζήτηση σχετικά με τη θέση της πυρηνικής ενέργειας στο συνολικό ενεργειακό μείγμα. Το γεγονός αυτό αντανακλά την προσέγγιση που ακολουθείται στη δέσμη μέτρων για την ενεργειακή ένωση, όπου παρατηρείται παρεμφερής απροθυμία ως προς την επισήμανση των συνεπειών μιας ευρωπαϊκής ενεργειακής στρατηγικής στο πλαίσιο των εθνικών συζητήσεων σχετικά με τη συνεχιζόμενη (ενδεχομένως) συμπεριλήψη της πυρηνικής ενέργειας στο ενεργειακό μείγμα.

4.4. Όπως προαναφέρθηκε, στόχος της ανακοίνωσης της Επιτροπής είναι να αποτελέσει «τη βάση για να συζητηθεί ο τρόπος με τον οποίο η πυρηνική ενέργεια μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη των ενεργειακών στόχων της ΕΕ» ως «σημαντικό συστατικό του ενεργειακού μείγματος της ΕΕ με ορίζοντα το 2050». Οι δηλώσεις αυτές δεν μπορούν να υποστηριχθούν πλήρως από το περιεχόμενο του παρόντος εγγράφου. Στο πλαίσιο προηγούμενων ενδεικτικών προγραμμάτων πραγματοποιήθηκε εκτεταμένη αναλυτική επανεξέταση του ρόλου της πυρηνικής ενέργειας και προτάθηκαν κατευθυντήριες γραμμές για τη μελλοντική πολιτική.

⁽²⁾ ΕΕ C 341 της 21.11.2013, σ. 92, ΕΕ C 133 της 14.4.2016, σ. 25.

⁽³⁾ ΕΕ C 182 της 4.8.2009, σ. 8.

4.5. Ειδικότερα, η ανάλυση των επενδυτικών αναγκών για την πυρηνική ενέργεια (η οποία είναι ιδιαίτερα δύσκολη υπό τις παρούσες συνθήκες) χρειάζεται αναμφίβολα πλέον να συμπεριληφθεί στο πλαίσιο των συνολικών επενδύσεων που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων της ενεργειακής ένωσης λόγω των υφιστάμενων αλληλεπιδράσεων και των απαιτούμενων συμβιβασμών μεταξύ των επενδυτικών αποφάσεων σε όλο το φάσμα των τεχνολογιών και των υποδομών παραγωγής ενέργειας.

4.6. Επιπλέον, υπάρχουν πολυάριθμοι πρόσθετοι συγκυριακοί παράγοντες, οι οποίοι διαμορφώνουν την πολιτική και την οικονομία στον τομέα της πυρηνικής ενέργειας, που δεν έχουν συνεκτιμηθεί πλήρως και των οποίων η λεπτομερέστερη εξέταση δυσκολεύει την Επιτροπή διότι υπόκεινται σε εν εξελίξει επανεξέταση ή μεταρρύθμιση. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται η λειτουργία του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων (ΣΕΔΕ), διάφορες προτάσεις για επιχορηγήσεις στο πλαίσιο του μηχανισμού δυναμικότητας, η ανάπτυξη του κλάδου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας κ.λπ.

4.7. Επί του παρόντος, η πυρηνική ενέργεια αντιπροσωπεύει το 28 % της παραγωγής ενέργειας στην ΕΕ και το 50 % της ηλεκτρικής ενέργειας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα της ΕΕ (Eurostat, Μάιος 2015). Η μείωση των εκπομπών CO₂ αποτελεί ζωτικό στόχο της ενεργειακής πολιτικής τόσο στην ΕΕ όσο και σε παγκόσμια κλίμακα. Η διατήρηση της αύξησης της θερμοκρασίας κάτω από τους 2 °C απαιτεί μείωση των παγκόσμιων εκπομπών CO₂ στον ενεργειακό τομέα της τάξεως του 5,5 % κατά μέσο όρο ετησίως μεταξύ του 2030 και του 2050. Η απτή συμβολή της ΕΕ στην επίτευξη του εν λόγω στόχου καθορίστηκε στον Ενεργειακό Χάρτη Πορείας για το 2050, στον οποίο υιοθετήθηκε μια προσέγγιση πολλαπλών σεναρίων σχετικά με τον τρόπο διαφοροποίησης του ενεργειακού μείγματος σε συνάρτηση με διάφορους πολιτικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες (COM(2011) 885 final). Στην ανακοίνωση εικάζεται, βάσει των στοιχείων που παρέχουν τα κράτη μέλη, ότι η πυρηνική δυναμικότητα θα κυμανθεί περίπου σε 100 GWe το 2050 αλλά, υπό το πρίσμα της τρέχουσας συζήτησης, η υπόθεση αυτή καθίσταται αρκετά αβέβαιη.

4.8. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει το πρόσφατο παράδειγμα της Σουηδίας —το οποίο ανακοινώθηκε μετά τη δημοσίευση του ΕΠΠ και, επομένως, δεν περιλαμβάνεται σε αυτό— όσον αφορά την ειλημμένη δέσμευση για τη σταδιακή αντικατάσταση όσων σταθμών ηλεκτροπαραγωγής παύουν να λειτουργούν από δέκα νέους πυρηνικούς αντιδραστήρες και, συγχρόνως, τη λήψη μέτρων για την εξασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) σε ποσοστό 100 % έως το 2040 (Financial Times, 10 Ιουνίου 2016). Η χάραξη μιας ισχυρής πολιτικής για τις ΑΠΕ σε συνδυασμό με την απόκτηση πρόσθετης ικανότητας για την παροχή ενέργειας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών στις γειτονικές χώρες είναι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, πολιτικά αποδεκτή επιλογή από όλα τα μέρη και, ως εκ τούτου, στρατηγικής σημασίας στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Το υπό εξέταση έγγραφο θα πρέπει συνεπώς να τροποποιηθεί με σκοπό τη συνεκτίμηση της εν λόγω παραμέτρου.

4.9. Η ΕΟΚΕ τάσσεται, επί σειρά ετών, σταθερά υπέρ της υιοθέτησης μιας περισσότερο στρατηγικής προσέγγισης των ενεργειακών θεμάτων και της απόδοσης μεγαλύτερης σημασίας στη διεξαγωγή εκτεταμένου δημόσιου διαλόγου σχετικά με την παραγωγή και τη χρήση της ενέργειας⁽⁴⁾. Η τεχνολογία δεν εξαιρείται από τον σεβασμό των αξιών και η ενεργειακή τεχνολογία ενέχει ευρύ φάσμα ηθικών, κοινωνικών και πολιτικών αποφάσεων. Τα κράτη μέλη έχουν διακριτική ευχέρεια ως προς τη σύνθεση του ενεργειακού μείγματός τους, μόνον τα μισά εξ αυτών διαθέτουν πυρηνικούς σταθμούς εν λειτουργία και, μετά το τελευταίο ΕΠΠ, επήλθε πόλωση των απόψεων σχετικά με την πυρηνική ενέργεια. Αυτό το σημαντικό έγγραφο περιοδικής επανεξέτασης θα μπορούσε να ενισχυθεί περαιτέρω με μια αντικειμενική παρουσίαση των επικαιρών και πολυσυζητημένων θεμάτων που σχετίζονται με το «να συζητηθεί ο τρόπος με τον οποίο η πυρηνική ενέργεια μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη των ενεργειακών στόχων της ΕΕ». Ως εκ τούτου, προτείνεται να προστεθεί στο τελικό έγγραφο μια σειρά νέων ενοτήτων, όπως καθορίζεται στο σημείο 4.3, και να ληφθούν περισσότερο υπόψη οι ειδικές παρατηρήσεις που διατυπώνονται κατωτέρω στα σημεία 5.3.1 — 5.3.4.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1. Στο έγγραφο τονίζεται η σημασία της βελτίωσης του εθνικού συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών, της ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών, καθώς και της μεγιστοποίησης της διαφάνειας και της συμμετοχής του ευρέος κοινού σε θέματα πυρηνικής ενέργειας. Επισημαίνεται ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζει η Ομάδα Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών σε θέματα πυρηνικής ασφάλειας (ENSREG) σε αυτό το πλαίσιο, αλλά και η πρόθεση της Επιτροπής «να συνεχίσει να προάγει τον διάλογο μεταξύ ενδιαφερόμενων μερών στο Ευρωπαϊκό φόρουμ για την πυρηνική ενέργεια, καθώς και να «προάγει τον διάλογο μεταξύ ενδιαφερόμενων μερών στο Ευρωπαϊκό φόρουμ για την πυρηνική ενέργεια (ENEF)». Τον Δεκέμβριο του 2015, η ENSREG εξέδωσε δήλωση σχετικά με την πρόοδο που σημειώθηκε ως προς την εφαρμογή των εθνικών σχεδίων δράσης μετά το ατύχημα στη Φουκουσίμα, στην οποία ανέφερε ότι η πορεία εφαρμογής διαφέρει και ότι ο ρυθμός εφαρμογής των δράσεων αναβάθμισης της ασφάλειας χρειάζεται να βελτιωθεί με στόχο την τήρηση των προ δεσμιών που έχουν συμφωνηθεί για την εφαρμογή τους. Η ENSREG συνέστησε την επικαιροποίηση και την ανά τακτά χρονικά διαστήματα δημοσίευση έκθεσης προόδου για κάθε συμμετέχουσα χώρα σχετικά με την εφαρμογή των εθνικών σχεδίων δράσης, προκειμένου να διασφαλισθεί η παρακολούθησή τους υπό συνθήκες διαφάνειας με σκοπό τη δημοσίευση έκθεσης με θέμα την εφαρμογή τους κατά το 2017 (τέταρτη έκθεση της ENSREG, Νοέμβριος 2015). Η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να ενστερνιστεί και να προσθέσει την εν λόγω σύσταση στο ΕΠΠ.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 291 της 4.9.2015, σ. 8.

5.2. Η ανακοίνωση αναφέρεται επίσης στις σχέσεις με τις γειτονικές χώρες της ΕΕ που παράγουν πυρηνική ενέργεια και η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η επέκταση των διεξαγόμενων συζητήσεων στη Λευκορωσία, ειδικότερα, θα ήταν επωφελής για την εξάλειψη των ανησυχιών από πλευράς διαφάνειας και ασφάλειας που ανέκυψαν όσον αφορά την κατασκευή του πρώτου πυρηνικού αντιδραστήρα της εν λόγω χώρας στο Ostrovets. Η ανάπτυξη σχέσεων μέσω της ENSREG θα πρέπει να καταστεί ζήτημα προτεραιότητας.

5.3. Όσον αφορά το διάλογο και τη διαφάνεια γενικώς, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι ο ρόλος, οι πόροι, οι ικανότητες και το καθεστώς του ENEF έχουν περιοριστεί σημαντικά, στην πράξη, κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών. Είναι ζωτικής σημασίας να αποσαφηνιστούν περαιτέρω τα βασικότερα προβλήματα στα οποία προσκρούει ο διάλογος σχετικά με την ευρωπαϊκή πυρηνική πολιτική και να προταθεί, παράλληλα, ένα κοινό πλαίσιο προς συζήτηση σε εθνικό επίπεδο. Θεωρείται πλέον απίθανο να γίνει ένα βήμα προς αυτή την κατεύθυνση εντός του ENEF, βήμα το οποίο απουσιάζει άλλωστε από το ΕΠΠ. Επίσης, ένα τέτοιου είδους πλαίσιο θα μπορούσε να συνδράμει στη μελλοντική διακυβέρνηση της ενεργειακής ένωσης και θα ήταν σκόπιμο να εφαρμοστεί με συνέπεια σε όλες τις πρωτογενείς πηγές ενέργειας. Με μέλημα την εν λόγω αποσαφήνιση, το ΕΠΠ θα πρέπει επομένως να περιλαμβάνει συγκεκριμένες ενότητες για τη σκιαγράφηση των επιπτώσεων και της σημασίας του για την επενδυτική πολιτική στον τομέα της πυρηνικής ενέργειας. Τα συγκεκριμένα πεδία συζήτησης, τα οποία αναπτύσσονται διεξοδικά στα τέσσερα σημεία που ακολουθούν κατωτέρω, είναι θεμελιώδους σημασίας για κάθε στρατηγικό όραμα.

5.3.1. *Η μετάβαση προς την ηλεκτρική ενέργεια και ο βαθμός στον οποίο ο συνεχής εφοδιασμός με ηλεκτρική ενέργεια μπορεί να διασφαλιστεί από πρωτογενείς πηγές.* Από τη μία πλευρά, η πυρηνική ενέργεια μπορεί να συνδράμει στην ενεργειακή ασφάλεια δεδομένου ότι σημαντικές ποσότητες προβλέψιμης ενέργειας μπορούν να παραχθούν αδιάκοπα επί μεγάλα χρονικά διαστήματα και είναι σε θέση να έχει θετική συμβολή στη σταθερή λειτουργία των συστημάτων ηλεκτρικής ενέργειας (π.χ. με τη διατήρηση της συχνότητας του δικτύου). Από την άλλη πλευρά, η κατασκευή εγκαταστάσεων απαιτεί υψηλές δαπάνες κεφαλαίου, οι νέες απαιτήσεις ασφαλείας έχουν επιτακτικό χαρακτήρα, η χρηματοδότηση είναι αβέβαιη και οι μελλοντικές συνθήκες της αγοράς παραμένουν εν πολλοίς απρόβλεπτες. Κάθε κράτος μέλος που διαθέτει ικανότητα παραγωγής πυρηνικής ενέργειας βρίσκεται αντιμέτωπο με τα εν λόγω ζητήματα, τα οποία θα μπορούσαν να αποδειχθούν καθοριστικής σημασίας για το «πώς» και το «κατά πόσον» είναι ρεαλιστική η υλοποίηση εθνικών σχεδίων που συμβάλλουν στην επίτευξη των συνολικών ενεργειακών και κλιματικών στόχων της ΕΕ. Το ΕΠΠ θα πρέπει να συνδεθεί με ένα κοινό πλαίσιο συζήτησης των συγκεκριμένων ζητημάτων –όπως έχει προταθεί από την Επιτροπή σε άλλες στρατηγικές ανακοινώσεις σχετικά με την ενέργεια– και να παρουσιάσει μια ισορροπημένη ανάλυση σχετικά με τον ρόλο της πυρηνικής ενέργειας.

5.3.2. *Γνώσεις, συμπεριφορές και ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τους κινδύνους που ενέχει η παραγωγή ενέργειας.* Από τη μία πλευρά, η πυρηνική ασφάλεια, οι επιπτώσεις των ατυχημάτων στο Τσερνομπίλ και στη Φουκουσίμα και τα εκκρεμή ζητήματα που σχετίζονται με τον παροπλισμό και τη διάθεση των ραδιενεργών αποβλήτων προκαλούν σοβαρές ανησυχίες στους πολίτες ορισμένων χωρών. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν σημαντικά και συχνά υποτιμώμενα αρνητικά σημεία σχετικά με άλλες πρωτογενείς πηγές ενέργειας. Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα τονίσει τον ζωτικό ρόλο της κατανόησης του ενεργειακού «διλήμματος» εκ μέρους της κοινής γνώμης, κυρίως όσον αφορά τον τρόπο εξισορρόπησης αλληλεξαρτώμενων και, ενίοτε, αντικρουόμενων στόχων που σχετίζονται με την ενεργειακή ασφάλεια, την οικονομική προσιτότητα και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Η πολιτική βούληση διαμορφώνεται σε μεγάλο βαθμό από τη στάση της κοινής γνώμης και το χαμηλό επίπεδο συνολικής ευαισθητοποίησης σχετικά με την ενέργεια μπορεί να οδηγήσει στη λήψη ατελέσφορων πολιτικών αποφάσεων. Θα ήταν χρήσιμο περισσότεροι πόροι και υποστηρικτικό νομικό πλαίσιο που θα επέτρεπε, για παράδειγμα, τοπικές επιτροπές ενημέρωσης όπως θεσπίστηκαν στη Γαλλία.

5.3.3. *Μεθοδολογία για την αξιολόγηση του κόστους και της ανταγωνιστικότητας.* Παρότι η οικονομικά προσιτή ενέργεια χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα έχει πρωταρχική σημασία για την επίτευξη των συμφωνημένων κλιματικών και ενεργειακών στόχων, ο εν λόγω τομέας είναι προστατευμένος από τον ανταγωνισμό στην αγορά. Επιπλέον, δεν υπάρχει ακόμη καμία τυποποιημένη ή αποδεκτή μέθοδος διαθέσιμη προς χρήση από τα κράτη μέλη για την αξιολόγηση του μελλοντικού κόστους των εναλλακτικών δυνατοτήτων που διαθέτουν όσον αφορά του μείγμα ηλεκτροπαραγωγής τους πριν από τη λήψη πολιτικής απόφασης (η οποία θα επηρεαστεί από άλλους παράγοντες).

5.3.4. *Η σημασία μιας βάσης ενεργού έρευνας και παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας για την πρωτοκαθεδρία τόσο στην αγορά όσο και στους τομείς της τεχνολογίας και της ασφάλειας.* Πόσο σημαντικό είναι να διαφυλαχθεί μια σημαντική και εξελισσόμενη βιομηχανία παραγωγής πυρηνικής ενέργειας με μέλημα τη διατήρηση της απασχόλησης, καθώς και της ευρωπαϊκής επιρροής και πρωτοκαθεδρίας σε έναν παγκοσμίως επεκτεινόμενο τομέα [Αρχή Ενεργειακών Πληροφοριών των ΗΠΑ, Μάιος 2016 — «World nuclear generation to double by 2040» (Διπλασιασμός της παγκόσμιας παραγωγής πυρηνικής ενέργειας έως το 2040)]; Παραδειγματος χάρι, η Κίνα προτίθεται να διπλασιάσει την ικανότητά της όσον αφορά την παραγωγή πυρηνικής ενέργειας ώστε να φτάσει τουλάχιστον σε 58 GWe έως το 2020-2021, με περαιτέρω αύξηση σε 150 GWe έως το 2030. Η σημασία των υψηλής ποιότητας και επαρκώς αμειβόμενων θέσεων εργασίας στην ΕΕ είναι αναγνωρισμένη και, σε περίπτωση σταδιακής κατάργησής τους, θα χρειαστεί να τεθεί σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα ικανό να διασφαλίσει μια δίκαιη και δεόντως υποστηριζόμενη μετάβαση.

5.4. Η σημαντικότερη συνιστώσα της χρηματοδότησης της ΕΕ για την έρευνα στον τομέα της πυρηνικής ενέργειας έγκειται στη δέμευση για την υλοποίηση του κοινού προγράμματος πυρηνικής σύντηξης (ITER). Στον οδικό χάρτη της EFDA (Ευρωπαϊκή συμφωνία για την Ανάπτυξη της Σύντηξης) περιγράφονται τα στάδια που μεσολαβούν από τα τρέχοντα πειράματα σύντηξης έως την κατασκευή ενός σταθμού επίδειξης ηλεκτροπαραγωγής που θα τροφοδοτεί το δίκτυο με καθαρή ηλεκτρική ενέργεια. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να συνεκτιμήσει το ενδεχόμενο τροφοδοσίας με ηλεκτρική ενέργεια παραγόμενη σε σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής από πυρηνική σύντηξη σε όλα τα οικονομικά συμφέροντα ενεργειακά σενάρια για την περίοδο μετά το 2050. Επιπλέον, θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η αδιάλειπτη υποστήριξη της έρευνας σχετικά με τους αντιδραστήρες 4ης γενιάς που εμπεριέχουν δυνατότητες άμβλυνσης του κόστους και σημαντικής μείωσης των αποβλήτων υψηλής ραδιενέργειας.

5.5. Το παρόν σχέδιο πρότασης καταρτίστηκε πριν από το δημοψήφισμα για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από την τρέχουσα νομική γνωμοδότηση συνάγεται ότι η αποχώρηση από την ΕΕ συνεπάγεται επίσης την αποχώρηση και από την Ευρατόμ. Το γεγονός αυτό έχει αξιοσημείωτες στρατηγικές συνέπειες, ιδίως όσον αφορά τους στόχους για την ενέργεια με ορίζοντα το 2030, αλλά και την έρευνα, την κανονιστική διαδικασία, την αλυσίδα εφοδιασμού και τη συνεργασία στον τομέα της ασφάλειας. Το εν λόγω ζήτημα πρέπει, επομένως, να αναγνωρισθεί στο πλαίσιο του παρόντος σχεδίου πρότασης, παρότι η προεξόφληση συγκεκριμένων εξελίξεων είναι προβληματική σε αυτό το στάδιο.

Βρυξέλλες, 22 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Συμβουλίου όσον αφορά ορισμένες διατάξεις σχετικά με τη χρηματοοικονομική διαχείριση για ορισμένα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν ή απειλούνται από σοβαρές δυσκολίες όσον αφορά τη χρηματοοικονομική τους σταθερότητα»

[COM(2016) 418 final — 2016/0193 (COD)]

(2016/C 487/18)

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 4.7.2016 Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 8.7.2016
Νομική βάση	Άρθρα 117 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα:	Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	21.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	169/1/4

Επειδή η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόταση είναι απολύτως ικανοποιητική, και δεδομένου ότι έχει ήδη εκφέρει γνώμη για το θέμα αυτό στις παλαιότερες γνωμοδοτήσεις της με θέμα «Τροποποίηση του κανονισμού σχετικά με τα διαρθρωτικά ταμεία (ΕΔΕΤ) — Ειδικά μέτρα για την Ελλάδα» (υιοθετήθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2015) ⁽¹⁾, «Χρηματοοικονομική διαχείριση και κανόνες αποδέσμευσης για τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες» (υιοθετήθηκε στις 19 Σεπτεμβρίου 2013) ⁽²⁾, «Διαρθρωτικά ταμεία — Γενικές διατάξεις» (υιοθετήθηκε στις 25 Απριλίου 2012) ⁽³⁾ και «Τροποποίηση διατάξεων για τη χρηματοοικονομική διαχείριση (διαρθρωτικά ταμεία) — Κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν δυσκολίες» (υιοθετήθηκε στις 27 Οκτωβρίου 2011) ⁽⁴⁾, αποφάσισε κατά την 519η σύνοδο ολομέλειας, της 21ης και 22ας Σεπτεμβρίου 2016 (συνεδρίαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2016), με 169 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 4 αποχές να εκδώσει θετική γνωμοδότηση για το προτεινόμενο κείμενο και να παραπέμψει στη θέση που έλαβε στα προαναφερόμενα έγγραφα.

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με μερικό τίτλο «Τροποποίηση του κανονισμού σχετικά με τα διαρθρωτικά ταμεία (ΕΔΕΤ) — Ειδικά μέτρα για την Ελλάδα» (ΕΕ C 32 της 28.1.2016, σ. 20).

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με μερικό τίτλο «Χρηματοοικονομική διαχείριση και κανόνες αποδέσμευσης για τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες» (ΕΕ C 341 της 21.11.2013, σ. 27).

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με μερικό τίτλο «Διαρθρωτικά ταμεία — Γενικές διατάξεις» (ΕΕ C 191 της 29.6.2012, σ. 30).

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με μερικό τίτλο «Τροποποίηση διατάξεων για τη χρηματοοικονομική διαχείριση (διαρθρωτικά ταμεία) — Κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν δυσκολίες» (ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σ. 81).

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί πρόσθετων δασμών στις εισαγωγές ορισμένων προϊόντων καταγωγής Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (κωδικοποίηση)»

[COM(2016) 408 final — 2014/0175 (COD)]

(2016/C 487/19)

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 23.6.2016
Νομική βάση	Άρθρο 207 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Εξωτερικές σχέσεις (REX)
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	21.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	165/0/8

Επειδή θεωρεί ότι η πρόταση είναι απολύτως ικανοποιητική και δεν χρήζει περαιτέρω σχολίων εκ μέρους της, η ΕΟΚΕ κατά την 519η σύνοδο ολομέλειάς της, στις 21 και 22 Σεπτεμβρίου 2016 (συνεδρίαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2016), αποφάσισε με 165 ψήφους υπέρ και 8 αποχές να εκδώσει θετική γνωμοδότηση για το προτεινόμενο κείμενο.

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2004/37/ΕΚ σχετικά με την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους ή μεταλλαξιογόνους παράγοντες κατά την εργασία»

[COM(2016) 248 final — 2016/0130 (COD)]

(2016/C 487/20)

Αίτηση γνωμοδότησης	Συμβούλιο, 24.5.2016 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 25.5.2016
Νομική βάση	Άρθρο 148 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	21.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	171/0/3

Επειδή η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκφέρει γνώμη για την εν λόγω πρόταση στις γνωμοδοτήσεις της για την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους παράγοντες κατά την εργασία (έκτη ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 8 της οδηγίας 80/1107/ΕΟΚ), που υιοθετήθηκε στις 2 Ιουνίου 1988 ⁽¹⁾ και στις 20 Οκτωβρίου 1999 ⁽²⁾, καθώς και για την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία (2014-2020), που υιοθετήθηκε στις 11 Δεκεμβρίου 2014, αποφάσισε να μην καταρτίσει εκ νέου γνωμοδότηση για το εν λόγω θέμα, αλλά να παραπέμψει στη θέση που υποστηρίζει στα προαναφερόμενα έγγραφα.

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

⁽¹⁾ ΕΕ C 208 της 8.8.1988, σ. 43.

⁽²⁾ ΕΕ C 368 της 20.12.1999, σ. 18.

ISSN 1977-0901 (ηλεκτρονική έκδοση)
ISSN 1725-2415 (έντυπη έκδοση)

Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
2985 Λουξεμβούργο
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

EL